

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

6 juni 2025

6 juin 2025

VERMOEDEN
VAN SOCIALE FRAUDE
BIJ DE TOEKENNING VAN
LEEFLONEN DOOR DE OCMW'S

SUSPICION DE FRAUDE SOCIALE
DANS LE CADRE DE L'OCTROI
DE REVENUS D'INTÉGRATION
PAR LES CPAS

Verslag

Rapport

van de werkgroep
uitgebracht door
de heren **Wouter Raskin** et
Vincent Van Quickenborne

du groupe de travail
établi par
MM. **Wouter Raskin** et
Vincent Van Quickenborne

Inhoud	Blz.
I. Procedure	3
II. Conclusies van de werkgroep	6
III. Verslagen van de algemene bespreking van de werkgroep met betrekking tot de aan de commissie voor Sociale Zaken bezorgde consideransen en aanbevelingen	6
IV. Door de werkgroep opgestelde consideransen en aanbevelingen	35
V. Bijlagen	80

Sommaire	Pages
I. Procédure	3
II. Conclusions du groupe de travail	6
III. Rapports de la discussion générale du groupe de travail relative aux considérants et recommandations adressés à la commission des Affaires sociales	6
IV. Considérants et recommandations établis par le groupe de travail	35
V. Annexes	80

Zie:
Doc 56 0886/ (2024/2025):
001: Verslag van de hoorzittingen in de Commissie voor Sociale Zaken.

Voir:
Doc 56 0886/ (2024/2025):
001: Rapport des auditions au sein de la Commission des Affaires sociales.

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Denis Ducarme

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Frieda Gijbels, Wouter Raskin, Axel Ronse
VB	Kurt Moons, Ellen Samyn
MR	Denis Ducarme, Florence Reuter
PS	Caroline Désir, Marie Meunier
PVDA-PTB	Nadia Moscufo, Robin Tonniau
Les Engagés	Isabelle Hansez, Anne Pirson
Vooruit	Anja Vanrobaeys
cd&v	Nathalie Muylle
Ecolo-Groen	Sarah Schlitz
Open Vld	Vincent Van Quickenborne

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Eva Demesmaeker, Kathleen Depoorter, Lotte Peeters, Wim Van der Donckt
Britt Huybrechts, Dieter Keuten, Dominiek Snelpe
Daniel Bacquellaine, Christophe Bombled, Victoria Vandenberg
Frédéric Daerden, Dimitri Legasse, Sophie Thémont
Roberto D'Amico, Kim De Witte, Raoul Hedeboom
Xavier Dubois, Jean-François Gatelier, Aurore Tourneur
Fatima Lamarti, Funda Oru
Leentje Grillaert, Nahima Lanjri
Petra De Sutter, Dieter Vanbesien
Alexia Bertrand, Irina De Knop

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

I. — PROCEDURE

1. Oprichting van de werkgroep

Naar aanleiding van de Pano-uitzending (VRT) van 19 november 2024 heeft de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen een aantal hoorzittingen gehouden met betrekking tot de vermoedens van sociale fraude binnen het OCMW van Anderlecht (zie DOC 56 0886/001). Die hoorzittingen vonden plaats op 27 november en op 10, 11 en 18 december 2024.

Op 11 maart 2025 heeft de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen met 10 tegen 7 stemmen beslist om een “werkgroep na het vermoeden van fraude bij het OCMW van Anderlecht” op te richten. De commissie heeft toen beslist dat de opdracht van die werkgroep eruit zou bestaan een evaluatie te maken van de informatie die de commissie voor Sociale Zaken de afgelopen maanden heeft verzameld, en die te vervolledigen met nieuwe elementen uit nieuwe hoorzittingen die eventueel binnen het kader van de activiteiten van de werkgroep worden georganiseerd.

De volgende beginselen werden door de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen vastgelegd:

- de werkgroep is samengesteld uit één effectief lid en één plaatsvervangend lid per politieke fractie;
- volksvertegenwoordigers die niet tot een fractie behoren, kunnen aan de werkzaamheden deelnemen als niet-stemgerechtigd lid;
- de vergaderingen van de werkgroep zijn openbaar, tenzij de werkgroep daar anders over beslist;
- de werkgroep dient zich aan een strikt tijdpad te houden en moet zijn werkzaamheden ten laatste tegen 8 mei 2025 afronden;
- zodra de werkzaamheden zijn beëindigd, zal de werkgroep consideransen en aanbevelingen bezorgen aan de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen en zullen die binnen die commissie worden besproken;
- er zal een verslag van de werkgroep worden opgesteld.

De fracties hebben de volgende leden aangewezen:

A. Effectieve leden: N-VA: Wouter Raskin; VB: Ellen Samyn; MR: Denis Ducarme; PS: Marie Meunier; PVDA-PTB: Nadia Moscufo; Les Engagés: Isabelle Hansez; Vooruit: Anja Vanrobaeys; cd&v: Nahima

I. — PROCÉDURE

1. Création du groupe de travail

À la suite de l'émission Pano diffusée sur la VRT le 19 novembre 2024, la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions a organisé une série d'auditions les 27 novembre et 10, 11 et 18 décembre 2024 concernant des suspicions de fraude sociale au sein du CPAS d'Anderlecht (voir DOC 56 0886/001).

Le 11 mars 2025, la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions a décidé, par 10 voix contre 7, de procéder à la création d'un “Groupe de travail à la suite des suspicions de fraude au sein du CPAS d'Anderlecht”. À cette occasion, la commission a décidé que ce groupe de travail aurait pour mission d'évaluer les informations récoltées au cours des derniers mois au sein de la commission des Affaires sociales et de les compléter par de nouveaux éléments résultant de nouvelles auditions qui pourraient être organisées dans le cadre des activités du groupe de travail.

Les principes suivants ont été établis par la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions:

- le groupe de travail est composé d'un membre effectif et d'un membre suppléant par groupe politique;
- un député ne faisant pas partie d'un groupe politique peut participer aux travaux comme membre sans voix délibérative;
- les réunions du groupe de travail sont publiques, à moins que le groupe de travail n'en décide autrement;
- le groupe de travail est tenu à un calendrier strict et doit achever ses travaux au plus tard le 8 mai 2025;
- une fois les travaux clôturés, le groupe de travail remettra à la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions des considérants et des propositions de recommandations, qui y seront examinés;
- un rapport du groupe de travail sera établi.

Les groupes politiques ont désigné les membres suivants:

A. Membres effectifs: N-VA: Wouter Raskin; VB: Ellen Samyn; MR: Denis Ducarme; PS: Marie Meunier; PVDA-PTB: Nadia Moscufo; Les Engagés: Isabelle Hansez; Vooruit: Anja Vanrobaeys; cd&v: Nahima

Lanjri; Ecolo-Groen: Sarah Schlitz; Open Vld: Vincent Van Quickenborne.

B. Plaatsvervangende leden: N-VA: Wim Van der Donckt; VB: Kurt Moons; MR: Florence Reuter; PS: Caroline Désir; PVDA-PTB: Robin Tonniau; Les Engagés: Anne Pirson; Vooruit: Fatima Lamarti; cd&v: Tine Gielis; Ecolo-Groen: N.; Open Vld: Alexia Bertrand.

C. Niet-stemgerechtigd lid: DéFI: François De Smet.

2. Het bureau van de werkgroep

Op 11 maart heeft de commissie Sociale Zaken de heer Denis Ducarme (MR) als voorzitter van de werkgroep aangewezen en op 17 maart 2025 heeft de werkgroep mevrouw Anja Vanrobaeys (Vooruit) als eerste onder-voorzitster aangeduid.

De heer Wouter Raskin (N-VA) en de heer Vincent Van Quickenborne (Open Vld) werden op 17 maart 2025 als rapporteurs aangewezen.

3. Werkmethode

Op 12 maart 2025 werden de politieke fracties verzocht aan het commissiesecretariaat de namen van de personen en instanties te bezorgen die zij wensen uit te nodigen voor een hoorzitting in de het kader van de werkzaamheden van de werkgroep.

De werkgroep heeft op 17 maart 2025 beslist volgende sprekers uit te nodigen voor hoorzittingen in het kader van haar werkzaamheden:

— mevrouw Bérengère Steppé – diensthoofd van de Inspectiedienst van de POD Maatschappelijke Integratie (POD MI);

— de heer Fabrice Cumps – burgemeester van de gemeente Anderlecht;

— een vertegenwoordiger van de Federale Interne Audit (FIA) die bevoegd was voor de uitvoering van de audit bij de POD MI;

— de heer Harold Peeters – secretaris-generaal van het OCMW Anderlecht;

— de heer Mustapha Akouz – voormalig voorzitter van het OCMW Anderlecht.

De werkgroep heeft daarnaast beslist om twee tot drie vergadermomenten voor te behouden voor het organiseren van hoorzittingen, gevolgd door meerdere

Lanjri; Ecolo-Groen: Sarah Schlitz; Open Vld: Vincent Van Quickenborne.

B. Membres suppléants: N-VA: Wim Van der Donckt VB: Kurt Moons MR: Florence Reuter PS: Caroline Désir PVDA-PTB: Robin Tonniau Les Engagés: Anne Pirson Vooruit: Fatima Lamarti cd&v: Tine Gielis Ecolo-Groen: N. Open Vld: Alexia Bertrand

C. Membre sans voix délibérative: DéFI: François De Smet.

2. Le bureau du groupe de travail

Le 11 mars 2025, la commission des Affaires sociales a désigné M. Denis Ducarme (MR) en qualité de président du groupe de travail et le 17 mars 2025, le groupe de travail a désigné Mme Anja Vanrobaeys (Vooruit) en qualité de première vice-présidente.

Le 17 mars 2025, M. Wouter Raskin (N-VA) et M. Vincent Van Quickenborne (Open Vld) ont été désignés comme rapporteurs.

3. Méthode de travail

Le 12 mars 2025, il a été demandé aux groupes politiques de fournir au secrétariat de la commission les noms des personnes et instances qu'ils souhaitent inviter à une audition dans le cadre des travaux du groupe de travail.

Le 17 mars 2025, le groupe de travail a décidé de convier les intervenants suivants à des auditions dans le cadre de ses travaux:

— Mme Bérengère Steppé – cheffe du service Inspection du SPP Intégration sociale (SPP IS);

— M. Fabrice Cumps – bourgmestre de la commune d'Anderlecht;

— un représentant de l'Audit fédéral interne (AFI) qui était compétent pour la réalisation de l'audit sur le SPP IS;

— M. Harold Peeters – secrétaire général du CPAS d'Anderlecht;

— M. Mustapha Akouz – ancien président du CPAS d'Anderlecht.

Le groupe de travail a en outre décidé de consacrer deux à trois réunions à l'organisation d'auditions, puis de consacrer plusieurs réunions à la discussion des

vergaderingen die waren gewijd aan de bespreking van de consideransen en aanbevelingen ingediend door de verschillende politieke fracties.

4. Hoorzittingen

De werkgroep heeft op 31 maart en 7 april 2025 hoorzittingen georganiseerd en heeft alle hierboven vermelde personen en instanties gehoord. Het verslag van deze hoorzittingen is als bijlage toegevoegd.

Op 31 maart werd in het kader van een hoorzitting gehoord:

— mevrouw Kathleen Meganck en de heer Stefan Verstraeten, Federale Interne Audit;

— de heer Fabrice Cumps, burgemeester van Anderlecht;

— de heer Harold Peeters, secretaris-generaal van het OCMW van Anderlecht.

Op 7 april werd in het kader van een hoorzitting gehoord:

— de heer Mustapha Akouz, voormalig voorzitter van het OCMW van Anderlecht;

— mevrouw Bérengère Steppé, diensthoofd van de dienst Inspectie van de POD Maatschappelijke Integratie.

5. Bespreking van de consideransen en aanbevelingen

De werkgroep heeft tijdens haar regeling der werkzaamheden van 22 april 2025 beslist alle consideransen en aanbevelingen, die ingediend werden door de politieke fracties, te bespreken tijdens twee opeenvolgende vergaderingen.

Op 28 april 2025 hebben de leden van de werkgroep hun ingediende consideransen en aanbevelingen toegelicht.

Op 29 april 2025 heeft de werkgroep de algemene bespreking van de consideransen en aanbevelingen aangevat en afgerond.

considérants et des recommandations déposés par les différents groupes politiques.

4. Auditions

Les 31 mars et 7 avril 2025, le groupe de travail a organisé des auditions au cours desquelles il a entendu toutes les personnes et instances précitées. Le rapport de ces auditions est annexé au présent rapport.

Ont été entendus le 31 mars dans le cadre d'une audition:

— Mme Kathleen Meganck et M. Stefan Verstraeten, Audit fédéral interne;

— M. Fabrice Cumps, bourgmestre d'Anderlecht;

— M. Harold Peeters, secrétaire général du CPAS d'Anderlecht.

Ont été entendus le 7 avril dans le cadre d'une audition:

— M. Mustapha Akouz, ancien président du CPAS d'Anderlecht;

— Mme Bérengère Steppé, cheffe du service Inspection du SPP Intégration sociale.

5. Discussion des considérants et des recommandations

Le 22 avril 2025, lors de l'établissement de l'ordre des travaux, le groupe de travail a décidé d'examiner au cours de deux réunions successives tous les considérants et recommandations déposés par les groupes politiques.

Le 28 avril 2025, les membres du groupe de travail ont présenté les considérants et recommandations qu'ils avaient déposés.

Le 29 avril 2025, le groupe de travail a ouvert et clôturé la discussion générale des considérants et des recommandations.

II. — CONCLUSIES VAN DE WERKGROEP

Op 29 april 2025, na het debat over de ingediende consideransen en aanbevelingen van de verschillende politieke fracties, heeft de werkgroep beslist om de lijst van consideransen en aanbevelingen te bezorgen aan de commissie Sociale Zaken, Werk en Pensioenen. Deze lijst bevat alle consideransen en aanbevelingen die werden ingediend en besproken tijdens de zittingen van 28 en 29 april.

Voorts hadden alle fracties de mogelijkheid om hun consideransen en aanbevelingen te herzien en aan te passen alvorens deze definitief aan de Commissie voor de Sociale Zaken werden voorgelegd. Daarnaast behouden alle fracties binnen de Commissie voor de Sociale Zaken de mogelijkheid om amendementen in te dienen op de consideransen en aanbevelingen die door andere politieke partijen zijn geformuleerd.

De commissie voor de Sociale Zaken zal vervolgens worden uitgenodigd over te gaan tot stemming over de consideransen en aanbevelingen die voor aanneming in aanmerking komen. Indien daartoe besloten wordt, kan de commissie de Conferentie van voorzitters verzoeken om de goedgekeurde consideransen en aanbevelingen op de agenda van de plenaire vergadering te brengen.

III. — VERSLAGEN VAN DE ALGEMENE BESPREKING VAN DE WERKGROEP MET BETREKKING TOT DE AAN DE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN BEZORGDE CONSIDERANSEN EN AANBEVELINGEN

1. Verslag van 28 april 2025

De heer Wouter Raskin (N-VA) erkent de verdiensten van de journalisten van het VRT-programma Pano voor het aan het licht brengen van deze affaire, die hij als onfatsoenlijk bestempelt. De heer Raskin voegt eraan toe dat dit schandaal een krachtig antwoord vereist, via de aanneming van de aanbevelingen van de arizonameerderheid.

De spreker verduidelijkt dat die aanbevelingen het resultaat zijn van vele uren van hoorzittingen met PS-verantwoordelijken van de gemeente Anderlecht, maar ook met actoren uit het veld, zoals maatschappelijk werkers, die volgens het lid het slachtoffer zijn van het schandaal. De spreker stipt aan dat dit werk een krachtig signaal is tegen socialebijstandsfraude, wat niet langer kan worden getolereerd.

II. — CONCLUSIONS DU GROUPE DE TRAVAIL

Le 29 avril 2025, à l'issue du débat sur les considérants et recommandations déposés par les différents groupes politiques, le groupe de travail a décidé de transmettre la liste des considérants et recommandations à la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions. Cette liste comprend tous les considérants et recommandations déposés et examinés lors des réunions des 28 et 29 avril.

Tous les groupes ont également eu la possibilité de revoir et d'adapter leurs considérants et recommandations avant qu'ils soient définitivement soumis à la commission des Affaires sociales. Par ailleurs, tous les groupes présents au sein de la commission des Affaires sociales conservent la possibilité de présenter des amendements aux considérants et recommandations formulés par d'autres partis politiques.

La commission des Affaires sociales sera ensuite invitée à procéder au vote sur les considérants et recommandations susceptibles d'être adoptés. Si une décision est prise en ce sens, la commission pourra demander à la Conférence des présidents d'inscrire les considérants et recommandations adoptés à l'ordre du jour de la séance plénière.

III. — RAPPORTS DE LA DISCUSSION GÉNÉRALE DU GROUPE DE TRAVAIL RELATIVE AUX CONSIDÉRANTS ET RECOMMANDATIONS ADRESSÉS À LA COMMISSION DES AFFAIRES SOCIALES

1. Rapport du 28 avril 2025

M. Wouter Raskin (N-VA) reconnaît les mérites des journalistes de l'émission "Pano" de la VRT qui ont permis de révéler cette affaire qu'il qualifie d'indécente. M. Raskin ajoute qu'il est nécessaire de réagir fermement face à ce scandale en votant les recommandations de la majorité Arizona.

L'intervenant précise que ces recommandations sont le fruit de nombreuses heures d'audition de responsables du PS de la commune d'Anderlecht, mais également d'acteurs de terrain comme des assistants sociaux, que le député estime victimes du scandale. L'intervenant indique que ce travail est un signal fort contre la fraude à l'assistance sociale qui ne doit plus être tolérée.

De heer Raskin herinnert aan de feiten, namelijk dat het OCMW leeflonen heeft toegekend aan mensen die er geen recht op hadden en dat er domiciliefraude werd gepleegd. De spreker wijst de PS aan als verantwoordelijke en benadrukt dat de N-VA altijd heeft gepleit voor een rechtvaardig systeem van sociale bijstand dat er via strenge controles voor zorgt dat de geboden steun de terechte begunstigden ten goede komt. Het lid wijst erop dat alle ingediende aanbevelingen met die doelstelling voor ogen zijn opgesteld, teneinde fraudeurs en oneerlijke politici aan te pakken.

De eerste aanbeveling is een verzoek aan de regering om zich burgerlijke partij te stellen in de gerechtelijke procedure over fraude bij het OCMW van Anderlecht. De heer Raskin vindt dat verzoek logisch, aangezien het OCMW van Anderlecht de overheid ronduit zou hebben bestolen; schadevergoeding is dus op zijn plaats.

De regering wordt ook gevraagd om de financiële schade van de fraude in Anderlecht nauwkeurig op te meten en het OCMW in kwestie onder curatele te plaatsen, in samenwerking met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Volgens het lid is die maatregel gerechtvaardigd omdat het management van het OCMW van Anderlecht het door de PS ingestelde politieke cliëntelisme mee in stand zou hebben gehouden.

De spreker zet vervolgens een reeks structurele maatregelen uiteen die werden voorgesteld om alle OCMW's van het land te controleren, zoals het toekennen van bijkomende instrumenten aan de POD MI, teneinde die instelling de mogelijkheid te bieden uit te groeien tot een orgaan dat daadwerkelijk fraude opspoot en bestrijdt. Het lid verduidelijkt in dat verband dat de POD MI de OCMW's met een hoog frauderisico in kaart moet kunnen brengen en een meldpunt moet opstarten waar maatschappelijk werkers onregelmatigheden kunnen melden.

De werkgroep beveelt de regering ook aan de OCMW's te verplichten een samenwerkingsprotocol te sluiten met de arbeidsauditoraten en maatregelen te nemen om duidelijkheid te scheppen in de regelgeving die van toepassing is op de interactie tussen de OCMW's en de arbeidsauditoraten. De spreker legt in dat verband uit dat het gebrek aan duidelijkheid over het beroepsgeheim de samenwerking tussen maatschappelijk werkers en de arbeidsauditoraten belemmert en dat de regels ter zake dus dienen te worden verduidelijkt.

De heer Raskin is ervan overtuigd dat de voormelde aanbevelingen het mogelijk zullen maken om de sociale bijstand in de juiste richting te sturen, maar verduidelijkt dat ze alleen betrekking hebben op domeinen waar het federale niveau bevoegd is, aangezien ook de deelstaten

M. Raskin rappelle les faits, à savoir des revenus d'intégration octroyés par le CPAS à des personnes qui n'y avaient pas droit et des fraudes domiciliaires, et désigne le PS comme responsable. L'intervenant souligne que la N-VA a toujours plaidé pour un système équitable d'assistance sociale permettant un soutien aux ayants droit légitimes par le biais de contrôles fermes. Le député précise que l'ensemble des recommandations soumises ont été élaborées dans le même état d'esprit en vue de lutter contre les fraudeurs et les politiciens malhonnêtes.

La première d'entre elles consiste à demander au gouvernement de se porter partie civile dans le cadre de la procédure judiciaire sur les fraudes au CPAS d'Anderlecht. M. Raskin estime que cette demande est logique, car le CPAS d'Anderlecht aurait tout simplement volé les autorités publiques et devrait dès lors les dédommager.

Il est également demandé au gouvernement d'évaluer précisément le préjudice financier des fraudes constatées à Anderlecht et de placer le CPAS en question sous curatelle, et ce, en coopération avec la Commission communautaire commune. Le député estime que cette mesure est justifiée par le fait que la direction du CPAS d'Anderlecht aurait protégé le clientélisme politique mis en place par le PS.

L'intervenant expose ensuite une série de mesures structurelles qui sont proposées en vue de contrôler tous les CPAS du pays, comme l'octroi d'instruments supplémentaires au SPP IS pour permettre à l'institution de devenir un véritable organe actif dans la détection et la répression de la fraude. À cet égard, le député précise que le SPP IS devrait être en mesure de cartographier les CPAS présentant des risques élevés de fraude et proposer un point de contact aux travailleurs sociaux pour leur permettre de signaler des irrégularités.

Le groupe de travail recommande également au gouvernement d'obliger les CPAS à conclure un protocole de coopération avec les auditorats du travail et de prendre des mesures afin de clarifier la réglementation applicable aux interactions entre les CPAS et les auditorats du travail. L'intervenant explique à ce propos que le flou autour du secret professionnel entrave la coopération entre les assistants sociaux et les auditorats du travail et qu'il convient dès lors de clarifier les règles en la matière.

M. Raskin est convaincu que ces recommandations vont permettre de rediriger l'assistance sociale dans la bonne direction, mais l'intervenant précise qu'elles ne ciblent que les domaines dans lesquels le niveau fédéral est compétent, car les entités fédérées ont également

een rol te vervullen hebben. Het lid voegt er in dat verband aan toe dat een specifiek onderdeel gewijd is aan de samenwerking met de deelstaten.

De spreker stipt aan dat het voorgestelde pakket aanbevelingen een aanvulling vormt op het regeerakkoord, dat volgens het lid ambitieus is op het vlak van maatschappelijke integratie.

Tot slot benadrukt de heer Raskin dat de zaak van de vermoedelijke fraude bij het OCMW van Anderlecht complex en pijnlijk was. Het lid wil in het bijzonder de maatschappelijk werkers danken voor hun inzet en hun moedige getuigenis, maar ook zijn collega's van de arizonacoalitie voor hun medewerking.

Mevrouw Ellen Samyn (VB) wijst erop dat de Vlaams Belangfractie maar liefst 45 consideransen en 49 aanbevelingen heeft geformuleerd in het raam van dit dossier en ze hoopt dat er geen misbruik zal worden gemaakt van het cordon sanitaire om die aanbevelingen van de hand te wijzen.

De spreekster merkt op dat de werkgroep nogal wat structurele problemen aan het licht heeft kunnen brengen en ze hoopt dan ook dat zal kunnen worden vastgesteld wie verantwoordelijk is. De Vlaams Belangfractie had aangedrongen op de oprichting van een echte onderzoekscommissie om de zaak tot op de bodem uit te spitten. Mevrouw Samyn vindt het dan ook jammer dat de meerderheid dat idee heeft begraven in een werkgroep die ze machteloos acht.

Voorts betreurt ze dat de werkgroep maar vijf mensen heeft kunnen horen, waardoor veel vragen helaas onbeantwoord blijven. Anderzijds wijst de spreekster erop dat het onderzoek een aantal structurele problemen voor het voetlicht heeft gebracht die dergelijk misbruik mogelijk hebben gemaakt. In dat verband hekelt ze de versnippering van bevoegdheden op het gebied van sociale bijstand, want dat aspect vormt een rode draad in deze zaak en draagt bij aan die situatie van wanbeheer, fraude en cliëntelisme.

Mevrouw Samyn verwijst naar de eerste en voornaamste aanbeveling van de Vlaams Belangfractie, namelijk de volledige homogenisering van alle bevoegdheden inzake sociale bijstand op het niveau van de deelstaten. De spreekster wijst er echter op dat die maatregel niet haalbaar is met de huidige regering en daarom heeft de VB-fractie ook aanbevelingen gedaan om de huidige wetgeving aan te passen. Mevrouw Samyn stelt dat die aanbevelingen gericht zijn op de situatie in het veld, zoals de arbeidsomstandigheden van de maatschappelijk

un rôle à jouer. Le député ajoute à cet égard qu'un volet est consacré à la coopération avec les entités fédérées.

L'intervenant indique que le paquet de recommandations proposé vient se rajouter à l'accord de gouvernement que le député estime ambitieux en matière d'intégration sociale.

Pour conclure, M. Raskin souligne que le dossier relatif à la suspicion de fraude au CPAS d'Anderlecht était complexe et douloureux. Le député souhaite tout particulièrement remercier les assistants sociaux pour leur engagement et leur témoignage courageux, mais également ses collègues de la coalition Arizona pour leur coopération.

Mme Ellen Samyn (VB) signale que le groupe Vlaams Belang a formulé 45 constatations et 49 recommandations dans le cadre du présent dossier et espère que le cordon sanitaire ne sera pas employé de manière abusive pour balayer ces recommandations.

La députée indique que le groupe de travail a pu mettre au jour de nombreux problèmes structurels et espère donc qu'il permettra d'établir les responsabilités. Bien que le Vlaams Belang ait insisté pour qu'une véritable commission d'enquête soit mise en place afin de faire toute la lumière sur l'affaire en question, Mme Samyn déplore que la majorité ait enterré cette idée dans un groupe de travail qu'elle estime impuissant.

En outre, l'intervenante regrette que le groupe de travail n'ait pu entendre que cinq personnes, ce qui laisse malheureusement de nombreuses questions sans réponse. D'autre part, l'intervenante relève que cette enquête a permis de mettre en évidence un certain nombre de problèmes structurels qui ont rendu possible ce genre d'abus. À ce propos, l'intervenante déplore la fragmentation des compétences en matière d'assistance sociale, qui est un fil rouge dans cette affaire et qui contribue à cette situation de mauvaise gestion, de fraude et de clientélisme.

Mme Samyn formule dès lors la première et principale recommandation du groupe Vlaams Belang, à savoir une homogénéisation de la compétence de l'assistance sociale au niveau communautaire. L'intervenante relève toutefois que cette mesure n'est pas envisageable avec le gouvernement actuel de sorte que le groupe Vlaams Belang a également formulé des recommandations pour adapter la législation en vigueur. Mme Samyn estime qu'elles tiennent compte tant du travail sur le terrain, comme les conditions de travail des

werkers, alsook op aangescherpte controlemaatregelen met betrekking tot de werking van de OCMW's.

De heer Denis Ducarme (MR) geeft aan dat hij als voorzitter van de werkgroep heeft getracht zo concreet mogelijk te zijn en de valkuil van de politieke wraak te vermijden, opdat de leden zich konden concentreren op de elementen die de werkzaamheden van de OCMW's moeten verbeteren.

De spreker licht toe dat de naam van de werkgroep de woorden "na het vermoeden van fraude" bevatte, maar voor de arizanameerderheid is het thans duidelijk dat de feiten zijn vastgesteld. Dat blijkt uit de door de meerderheid ingediende consideransen.

De heer Ducarme geeft aan dat de arizanameerderheid ernaar heeft gestreefd aanbevelingen te doen die uitsluitend betrekking hebben op aspecten van het OCMW-beheer. De spreker benadrukt tevens dat ernaar werd gestreefd de bevoegdheidsverdeling in acht te nemen en zich louter op het federaal niveau te richten.

De spreker is van oordeel dat de werking van de inspectiedienst van de POD MI voor verbetering vatbaar is. Bovendien beveelt de arizanameerderheid de regering aan om, conform het regeerakkoord, de mogelijkheid te scheppen om bepaalde OCMW's onder toezicht te plaatsen wanneer fraude wordt vastgesteld. De spreker wijst er ook op dat de doeltreffendheid van de controles werd ondermijnd door het geringe aantal steekproeven en dat er veel meer steekproeven moeten worden uitgevoerd dan thans het geval is.

De spreker benadrukt daarenboven het gebrek aan communicatie tussen de maatschappelijk werkers en de inspectiedienst van de POD MI, wat betekent dat er voor een vlottere informatieoverdracht moet worden gezorgd.

De heer Ducarme brengt in herinnering dat de aanbevelingen in kwestie tot stand zijn gekomen vanuit het oogmerk van de arizanameerderheid om de OCMW's sterker te maken in wat ze van nature zijn, namelijk instanties belast met het waarmaken van solidariteit en met de bestrijding van armoede. De spreker stelt dat, gelijklopend met die controle die moet worden verbeterd, de maatschappelijk werkers naar behoren moeten worden ondersteund bij hun enorme taak om te voorkomen dat mensen in armoede vervallen; derhalve komt het de regering toe gevolg te geven aan meerdere aanbevelingen die de werkgroep zal voorleggen.

De spreker benadrukt dat het erop aankomt de OCMW's de nodige fundamentele steun te verlenen, maar wijst er tegelijk op dat er scherpere sancties moeten komen in

travailleurs sociaux, que du renforcement des mesures de contrôle sur le fonctionnement des CPAS.

M. Denis Ducarme (MR) indique qu'en tant que président du groupe de travail, il a souhaité être le plus concret possible et a voulu éviter l'écueil de la revanche politique afin de permettre aux membres de se concentrer sur les éléments qui doivent améliorer le travail des CPAS.

Le député explique que le groupe de travail comporte dans sa dénomination les termes "suspensions de fraude", mais pour la majorité Arizona, il est désormais clair que les faits sont établis. Cet élément transparaît dans les considérants déposés par la majorité.

M. Ducarme indique que la majorité Arizona a souhaité produire des recommandations qui s'intéressent strictement à des éléments de gestion du CPAS. L'intervenant souligne également la volonté de respecter la répartition des compétences et de se concentrer sur le niveau fédéral.

En ce qui concerne le service d'inspection du SPP IS, l'intervenant estime que son fonctionnement doit être amélioré. En outre, en termes de contrôle, la majorité Arizona souhaite demander au gouvernement de prévoir la possibilité de mettre certains CPAS sous tutelle lorsque des fraudes sont établies, ce qui est d'ailleurs prévu par l'accord de gouvernement. L'intervenant évoque également l'efficacité des contrôles mise à mal en raison de la faiblesse des échantillons collectés et indique dès lors que ces échantillons doivent être beaucoup plus larges qu'ils ne le sont aujourd'hui.

Le député souligne également l'absence d'échanges entre les travailleurs sociaux et le service d'inspection du SPP IS de sorte qu'il est nécessaire de garantir une transmission d'informations plus fluide.

M. Ducarme rappelle que ces recommandations sont construites autour de la volonté de la majorité Arizona de consolider les CPAS dans ce qu'ils sont par nature, à savoir une incarnation du travail de solidarité et de lutte contre la pauvreté. Parallèlement à ce travail de contrôle qui doit être amélioré, l'intervenant souligne la nécessité d'un accompagnement des travailleurs sociaux dans cette tâche énorme qui leur revient, à savoir empêcher les gens de sombrer dans la pauvreté, de sorte qu'il incombe au gouvernement de donner suite à un certain nombre de recommandations que lui soumettra le groupe de travail.

L'intervenant met en exergue le caractère fondamental du soutien qui doit être apporté aux CPAS, mais également le renforcement des sanctions en cas de fraude.

geval van fraude. De heer Ducarme roept de regering er ook toe op gerechtelijke stappen te ondernemen opdat wie een straf verdient daadwerkelijk wordt gestraft en verzoekt de regering om zich burgerlijke partij te stellen.

Tot slot benadrukt de spreker dat het zaak is de aanbevelingen op lange termijn op te volgen, met het oog op de invulling ervan in de toekomst. Het commissielid herhaalt dat de MR-fractie geen enkele verduistering van middelen bestemd voor maatschappelijk werk aanvaardt.

Mevrouw Caroline Désir (PS) geeft aan dat uit de hoorzittingen is gebleken hoe moeilijk en benard de situatie binnen de OCMW's is. Daarom wil de PS-fractie algemene aanbevelingen doen en de OCMW's structureel ondersteunen.

In de consideransen van de PS-fractie wordt verwezen naar de problemen die in de Pano-reportage werden aangekaart en naar de hoorzittingen die in de commissie en de werkgroep zijn gehouden. De PS-fractie haalt de toegenomen werkdruk en het tekort aan personeel aan, want die hebben ernstige gevolgen voor de arbeidsomstandigheden van maatschappelijk werkers.

In de consideransen wordt ook verwezen naar de non-take-up van socialebijslandsrechten, de ontoegankelijkheid van bepaalde diensten binnen de OCMW's en de langere responstermijnen voor de gebruikers.

De PS-fractie heeft het voorts over de toekomstige hervorming waarbij de werkloosheidsuitkeringen in de tijd worden beperkt, over de verwachte impact daarvan op de OCMW's, alsook over het gebrek aan overleg dat de federale regering kenschetst. Mevrouw Désir benadrukt de essentiële rol van de OCMW's op het vlak van maatschappelijk welzijn en sociale cohesie, waarna ze toelichting geeft bij de aanbevelingen van de PS-fractie.

Mevrouw Isabelle Hansez (Les Engagés) meent dat er op het recente schandaal bij het OCMW van Anderlecht – waarbij er vermoedens waren van fraude, onregelmatigheden in het dossierbeheer en cliëntelismepraktijken – een krachtig en vastberaden antwoord moet komen. De opsporing van fraude, de vereenvoudiging van administratieve procedures en de verbeterde doorgifte van gegevens van het OCMW naar de administratie zijn thans prioritaire stappen om de werklust te verlichten, de hulpverlening voor mensen in armoede te verbeteren en de samenwerking met de gemeenschappen en gewesten te vervolmaken. Nu er ernstige tekortkomingen aan het licht zijn gekomen, die niet alleen wijzen op administratieve gebreken, maar ook op een zorgwekkend tekort

M. Ducarme appelle également le gouvernement à prendre des dispositions au niveau de la justice pour que soient sanctionnés ceux qui doivent l'être et demande au gouvernement de se porter partie civile.

En conclusion, l'intervenant souligne l'importance de suivre les recommandations sur le long terme en vue d'une concrétisation future et rappelle que le MR n'accepte aucun détournement de la nature de l'action sociale.

Mme Caroline Désir (PS) indique que les auditions ont mis en évidence des réalités difficiles et une grande détresse au sein des CPAS. Dans ce contexte, le groupe PS souhaite formuler des recommandations globales et souligner sa volonté de soutenir les CPAS de manière structurelle.

Les considérants du groupe PS renvoient aux problèmes soulevés par le reportage "Pano" et aux auditions menées au sein de la commission et au sein du groupe de travail. Le groupe PS évoque l'augmentation de la charge de travail et le manque de moyens humains qui ont de lourdes répercussions sur les conditions de travail des travailleurs sociaux.

Les considérants portent également sur le non-recours aux droits en matière d'aide sociale, mais également sur l'inaccessibilité de certains services au sein des CPAS et sur l'allongement des délais de réponse donnés aux usagers.

Le groupe PS mentionne également la future réforme visant à limiter les allocations de chômage dans le temps, et ses conséquences attendues sur les CPAS, ainsi que l'absence de concertation du gouvernement fédéral. Mme Désir insiste sur le rôle essentiel joué par les CPAS en matière d'action sociale et de cohésion de la société avant d'exposer les recommandations du groupe PS.

Mme Isabelle Hansez (Les Engagés) souligne que le récent scandale ayant ébranlé le CPAS d'Anderlecht, marqué par des soupçons de fraude, des irrégularités dans la gestion des dossiers et des pratiques de clientélisme, impose aujourd'hui une réaction forte et déterminée. La détection des fraudes, la simplification des procédures administratives et le renforcement de la communication des données par le CPAS vers l'administration constituent désormais des priorités majeures pour alléger la charge de travail, améliorer le service d'aide aux personnes en situation de pauvreté et renforcer la coopération avec les Communautés et les Régions. Ce besoin d'amélioration s'impose d'autant plus que de graves dysfonctionnements ont été révélés, mettant en

aan transparantie en integriteit van de instelling, is er des te meer behoefte aan verbetering.

De feiten hebben het vertrouwen van de burger in de goede werking van onze sociale instellingen sterk aangetast en maken duidelijk dat er dringend werk moet worden gemaakt van robuustere controlemechanismen, meer transparantie en een herstelde integriteit van de openbare dienstverlening. Los van het beschaamde vertrouwen van de burger brachten de feiten ook problematische managementpraktijken aan het licht, wat leidde tot een groot misnoegen onder het personeel, met name onder maatschappelijk werkers. Die professionals, die al een overdreven werklast hebben, krijgen onvoldoende erkenning en staan soms onder ongepaste hiërarchische druk, wat hun opdracht om de meest kwetsbaren te ondersteunen nog moeilijker maakt.

De aanbevelingen beogen daarom niet alleen het vertrouwen in de instelling te herstellen, maar ook de operationele efficiëntie te verbeteren en een gezonde, respectvolle en stimulerende arbeidsomgeving te bevorderen voor alle werknemers die zich inzetten voor die essentiële taak.

De arizonameerderheid wil, naast de reeds aangehaalde punten over de ernstige tekortkomingen binnen het OCMW Anderlecht, twee bijkomende consideransen invoegen, namelijk de *consideransen K en L*, teneinde een nog meer omvattend en verantwoordelijk antwoord te bieden op de situatie die gezamenlijk moet worden aangepakt.

Considerans K beoogt een bijzonder zorgwekkend probleem te onderkennen: het blijkt dat het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst (BCSD) van het OCMW Anderlecht geregeld beslissingen neemt die niet stroken met de voorstellen die de maatschappelijk werkers op basis van hun sociale verslagen doen. Er is een discrepantie tussen en zelfs een verwerping van de professionele beoordelingen van eerstelijns werkers die instaan voor de begeleiding van OCMW-begunstigden. Dat brengt niet alleen de doeltreffendheid van de hulp in het gedrang, maar ook de erkenning van de maatschappelijk werkers evenals de objectiviteit en de kwaliteit van het maatschappelijk werk.

Considerans L houdt rechtstreeks verband met de noodzaak om het vertrouwen te herstellen. Die considerans verwoordt dat de praktijken in kwestie het vertrouwen van de burger in het systeem van sociale zekerheid en solidariteit hebben aangetast. Mevrouw Hansez stipt aan dat de aanbevelingen daarom niet alleen gaan over het rechtzetten van technische of administratieve tekortkomingen, maar dat de ambitie

lumière non seulement des défaillances administratives, mais aussi un affaiblissement inquiétant de la transparence et de l'intégrité de l'institution.

Ces faits ont profondément ébranlé la confiance des citoyens dans le bon fonctionnement de nos institutions sociales, soulignant l'urgence de renforcer les mécanismes de contrôle, d'assurer une plus grande transparence et de restaurer l'intégrité du service public. Au-delà des atteintes à la confiance publique, ils ont également révélé des pratiques managériales problématiques, générant un mal-être profond parmi le personnel, en particulier chez les assistants sociaux. Ces professionnels, déjà confrontés à une charge de travail excessive, souffrent d'un manque de reconnaissance et, parfois, de pressions hiérarchiques inappropriées, fragilisant encore davantage leur mission d'accompagnement auprès des plus vulnérables.

Dès lors, les recommandations qui s'imposent visent non seulement à rétablir la confiance dans l'institution, mais aussi à renforcer son efficacité opérationnelle et à promouvoir un environnement de travail sain, respectueux et motivant pour tous les professionnels investis dans l'accomplissement de cette mission essentielle.

En complément aux éléments déjà évoqués concernant les graves dysfonctionnements au sein du CPAS d'Anderlecht, la majorité Arizona souhaite introduire deux considérants supplémentaires, les *considérants K et L*, afin d'apporter une réponse encore plus complète et responsable à la situation qu'il convient d'affronter ensemble.

D'abord, le *considérant K* vise à reconnaître un problème particulièrement préoccupant: il apparaît que le Comité Spécial du Service Social (CSSS) du CPAS d'Anderlecht rend régulièrement des décisions qui ne sont pas conformes aux propositions formulées par les assistants sociaux sur la base de leurs rapports sociaux. Il y a un décalage, voire un rejet des évaluations professionnelles réalisées par celles et ceux qui sont en première ligne de l'accompagnement des bénéficiaires. Cela mine profondément l'efficacité des aides octroyées, mais aussi la reconnaissance du travail des assistants sociaux, en compromettant l'objectivité et la qualité de l'action sociale.

Ensuite, le *considérant L* est directement lié à la nécessité de restaurer la confiance. Il constate que ces pratiques ont ébranlé la confiance des citoyens envers notre système de sécurité sociale et de solidarité. Face à cela, Mme Hansez souligne que les recommandations ne doivent pas seulement viser à corriger des dysfonctionnements techniques ou administratifs, mais qu'elles doivent également porter une ambition plus forte: rétablir

breder moet zijn: er moet worden gestreefd naar een hersteld vertrouwen in de instellingen, een robuustere operationele werking en een gezonde en respectvolle arbeidsomgeving voor alle professionals in de sector. Enkel door op al die vlakken maatregelen te nemen, kan men het vertrouwen van uitkeringsgerechtigden en daardoor ook de geloofwaardigheid van het solidariteits-systeem echt verbeteren.

De arizanameerderheid neemt daarom ten volle haar politieke verantwoordelijkheid. Ze wil niet alleen de misstanden aan de kaak stellen, maar ook concrete en structurele oplossingen aanreiken om opnieuw een sterk, eerlijk en toonaangevend OCMW te creëren, ten dienste van de burgers.

De aanbevelingen nrs. 11 en 12 strekken ertoe de efficiëntie van de OCMW's te versterken en tezelfdertijd de situatie van de maatschappelijk werkers te verbeteren en mensen in armoede een kwaliteitsvolle dienstverlening te waarborgen. De arizanameerderheid acht het hoogst belangrijk dat de regering de OCMW's met de noodzakelijke instrumenten uitrust om de werklast van de maatschappelijk werkers te verlichten en hen in staat te stellen betere hulpverlening en ondersteuning te bieden. Tegelijk moet ook worden ingezet op maatschappelijke en sociale participatie en op een vermindering van de non-take-up van sociale rechten.

Om de werklast van de maatschappelijk werkers te verlichten en de begeleiding van de begunstigden te verbeteren, dient dan ook hoognodig werk te worden gemaakt van het optimaliseren van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid en van het digitaliseren van de huidige procedures. Daardoor zou niet enkel tijd kunnen vrijkomen voor advies op maat, maar zouden met het oog op een snellere en billijkere toegang tot de rechten ook de administratieve stappen kunnen worden vereenvoudigd.

Voorts zou de vermindering van de voorschotten op andere socialezekerheidsuitkeringen kunnen bijdragen tot een duidelijker en rechtvaardiger beheer van de beschikbare middelen en dus elke verwarring of onnodige administratieve rompslomp kunnen voorkomen.

De aanbeveling maakt tevens gewag van een evaluatie van het gebruik van het REMI-instrument (Referentiebudget Menswaardig Inkomen), teneinde op basis daarvan een aangepaste referentie te creëren voor alle OCMW's. Dat instrument moet ervoor zorgen dat de ondersteuning wordt toegesneden op en aangepast aan de lokale realiteit en moet tezelfdertijd waarborgen dat de regels voor de toekenning van extra financiële

la confiance dans les institutions, renforcer le fonctionnement opérationnel et promouvoir un environnement de travail sain et respectueux pour l'ensemble des professionnels du secteur. Ce n'est qu'en agissant sur tous ces fronts qu'on pourra réellement améliorer la confiance des bénéficiaires, et avec elle, la crédibilité des dispositifs de solidarité.

La majorité Arizona assume ainsi pleinement sa responsabilité politique: non seulement dénoncer les dérives, mais aussi proposer des solutions concrètes et structurelles pour reconstruire un CPAS fort, juste et exemplaire au service des citoyens.

Les recommandations n^{os} 11 et 12 visent à renforcer l'efficacité des CPAS tout en améliorant la situation des travailleurs sociaux et en garantissant un service de qualité pour les personnes en situation de pauvreté. La majorité Arizona considère qu'il est essentiel que le gouvernement mette à la disposition des CPAS les outils nécessaires pour alléger la charge de travail des travailleurs sociaux, leur permettre de fournir un meilleur service d'aide et de soutien, tout en favorisant la participation sociale et citoyenne et en réduisant le non-recours aux droits sociaux.

Ainsi, pour alléger la charge des travailleurs sociaux et améliorer l'accompagnement des bénéficiaires, il est impératif de travailler à l'optimisation de la Banque Carrefour de la Sécurité Sociale et à la numérisation des procédures en cours. Cela permettrait non seulement de libérer du temps pour des conseils sur mesure, mais aussi de simplifier les démarches administratives, afin de rendre l'accès aux droits plus rapide et plus équitable.

De plus, la réduction des avances sur d'autres prestations de sécurité sociale pourrait contribuer à une gestion plus claire et plus juste des ressources disponibles, évitant ainsi toute confusion ou surcharge administrative inutile.

La recommandation inclut également une évaluation de l'utilisation de l'outil REDI (*Reference Budgets for a Decent Income*), afin de créer un cadre adapté pour tous les CPAS. Cet outil doit permettre de cibler et d'adapter le soutien aux réalités locales, tout en garantissant que les règles d'attribution des aides financières supplémentaires soient uniformes. Cela permettra d'éviter l'arbitraire et d'assurer que toutes les familles en situation de pauvreté

steun uniform worden toegepast. Het moet er tevens voor zorgen dat willekeur wordt vermeden en waarborgen dat gezinnen in armoede overal op dezelfde manier worden behandeld. Het is belangrijk dat tegelijkertijd ook activering wordt aangemoedigd, zonder echter werkloosheidsvallen te creëren.

Daarnaast is het noodzakelijk om in overleg met alle belanghebbenden een evaluatie op te maken, teneinde de maatschappelijke integratie en het betreden van de arbeidsmarkt te bevorderen. Een en ander gaat gepaard met de opname van concrete doelstellingen in het federaal actieplan ter bestrijding van armoede, met daarin uitgekende maatregelen ter verbetering van de inzetbaarheid van wie steun geniet.

De terbeschikkingstelling van extra middelen aan de OCMW's, zoals in het regeerakkoord is bepaald, is een ander cruciaal aspect. Die extra middelen zijn noodzakelijk om tegemoet te komen aan de groeiende vraag naar sociale bijstand en sociale ondersteuning, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de dienstverlening. Die maatregel heeft eveneens tot doel de activering op de arbeidsmarkt te ondersteunen, terwijl toch passende sociale ondersteuning wordt geboden aan mensen in armoede.

Wat *aanbeveling nr. 12* betreft, is het cruciaal dat de regering in samenwerking met de gemeenschappen en gewesten een doortastende aanpak van misbruik en sociale fraude hanteert en de OCMW's daarbij actief ondersteunt. De OCMW's dienen efficiënt te zijn. Ze moeten de maatschappelijk werkers zo goed mogelijk kunnen ondersteunen en mensen in armoede een kwaliteitsvolle begeleiding kunnen aanbieden.

Daartoe wordt in de aanbeveling voorgesteld dat de federale regering met de gemeenschappen en de gewesten een overleg start om een constructieve, transparante en efficiënte samenwerking en gegevensuitwisseling tot stand te brengen. De federale auditdiensten, de inspectiedienst van de POD MI en de gewestelijke OCMW-auditeurs moeten bij die uitwisseling worden betrokken, teneinde dubbele audits te vermijden, relevante vaststellingen tijdig te signaleren en een passend gevolg te geven aan eventuele misbruiken.

Er zal tevens prioritair worden ingezet op de vermindering van de werklast van de maatschappelijk werkers en werk worden gemaakt van de verbetering van hun arbeidsomstandigheden. Daartoe zullen praktische maatregelen worden genomen die hun administratieve taken verlichten, waardoor ze meer op hun maatschappelijke opdracht kunnen focussen en efficiënter kunnen tegemoetkomen aan de behoeften van de begunstigten.

soient traitées de la même manière, tout en stimulant l'activation sans créer de piège à l'emploi.

Parallèlement, il est nécessaire de fournir une évaluation en consultation avec toutes les parties prenantes, afin de promouvoir l'inclusion sociale et l'intégration au marché du travail. Cela doit inclure des objectifs concrets dans le plan d'action fédéral de lutte contre la pauvreté, avec des mesures précises pour améliorer l'employabilité des personnes bénéficiaires d'aides.

Un autre point essentiel est la mise à disposition de ressources supplémentaires pour les CPAS, conformément à l'accord de gouvernement. Cela est nécessaire pour qu'ils puissent faire face à la demande croissante d'aide sociale et d'accompagnement social, sans compromettre la qualité des services fournis. Cette mesure vise également à soutenir l'activation au marché du travail, tout en garantissant un soutien social adéquat pour les personnes en situation de pauvreté.

Concernant la *recommandation n° 12*, il est primordial que le gouvernement, en collaboration avec les communautés et les régions, adopte une approche résolue contre les abus et la fraude sociale, en soutenant activement les CPAS dans cette mission. Il convient ainsi de mettre en place un CPAS efficace, capable de soutenir au mieux les travailleurs sociaux et d'offrir un accompagnement de qualité aux personnes en situation de pauvreté.

À cet égard, la recommandation propose que le gouvernement fédéral engage des consultations avec les communautés et les régions pour établir une coopération et un échange de données constructifs, transparents et efficaces. Ces échanges devront inclure les services d'audit fédéraux, le service d'inspection du SPP IS et les auditeurs régionaux des CPAS, afin de réduire la duplication des audits, de signaler rapidement les constatations pertinentes et de prendre les mesures appropriées en cas de malversations.

Une priorité sera également donnée à la réduction de la charge de travail des travailleurs sociaux, en veillant à ce que leurs conditions de travail soient améliorées. Cela passera par des mesures pratiques visant à alléger leurs tâches administratives, leur permettant ainsi de se concentrer davantage sur leur mission sociale et de répondre plus efficacement aux besoins des bénéficiaires.

Mevrouw Anja Vanrobaeys (*Vooruit*) wil de journalisten van Pano bedanken voor hun reportage, die licht heeft geworpen op deze zaak, die haar erg heeft geschokt. Het lid voegt eraan toe dat de vele uren van hoorzittingen eveneens een diepe indruk op haar hebben achtergelaten, omdat ze de kwetsbaarheid hebben aangetoond van de maatschappelijk werkers en de bonafide rechthebbenden, die ernstig onrecht is aangedaan. Mevrouw Vanrobaeys wil ook de maatschappelijk werkers van Anderlecht bedanken voor hun getuigenissen en benadrukt dat zij hun werk moedig en professioneel hebben uitgevoerd, ondanks een moeilijke context.

De spreekster stelt dat elke socialist geschokt zou moeten zijn door de gebeurtenissen bij het OCMW van Anderlecht, omdat ze het systeem van de sociale zekerheid, de sociale bijstand en de solidariteit, dat zo al onder druk staat, ondermijnen.

Mevrouw Vanrobaeys vindt dat lering moet worden getrokken uit dit schandaal en geeft aan dat de aanbevelingen die samen met haar collega's van de arizonacoalitie werden opgesteld, een stap in die richting zijn. Het doel van die aanbevelingen is misbruik binnen de OCMW's tegen te gaan, de samenwerking tussen de verschillende betrokken instanties te verbeteren en de POD MI sterker te maken.

De spreekster dankt de leden van de oppositie voor hun werk en stelt vast dat een aantal van hun aanbevelingen vergelijkbaar zijn met die van de arizonacoalitie. Het lid geeft aan dat ze bereid is een aantal van die aanbevelingen over te nemen, mits de andere coalitiepartners daarmee akkoord gaan, teneinde aldus de aanbevelingen meer gewicht te geven.

Mevrouw Vanrobaeys wijst in het bijzonder op de werklust, die de goede werking van de OCMW's in het gedrang brengt. In dat opzicht wijst ze nadrukkelijk op *aanbeveling nr. 11*.

Naast het ter beschikking stellen van middelen en instrumenten aan de OCMW's onderstreept de spreekster de noodzaak van een regelgevend kader om mensen in armoede een waardig inkomen te bezorgen. Volgens mevrouw Vanrobaeys is een dergelijke maatregel onontbeerlijk om de betrokkenen uit de armoede te halen, hen te activeren en hun de kans te bieden een bijdrage te leveren aan de maatschappij.

Vervolgens gaat de spreekster in op de *aanbevelingen nrs. 6 en 7* en geeft ze aan dat het cruciaal is de aanbevelingen uit te voeren die de FIA formuleerde tijdens de audit van 2019. Ook moet de FIA de mogelijkheid krijgen om de implementatie van de toekomstige aanbevelingen jaarlijks te controleren in het kader van

Mme Anja Vanrobaeys (*Vooruit*) remercie les journalistes de l'émission "Pano" pour leur reportage qui a permis de faire la lumière sur cette affaire qui l'a particulièrement choquée. La députée ajoute que les nombreuses heures d'audition l'ont aussi beaucoup marquée, car elles ont mis en évidence la fragilité des assistants sociaux et des ayants droit légitimes qui ont été fortement lésés. Par ailleurs, Mme Vanrobaeys souhaite remercier les travailleurs sociaux d'Anderlecht pour leurs témoignages et souligne qu'ils ont poursuivi leur travail avec courage et professionnalisme dans un contexte difficile.

L'intervenante déclare que tout socialiste devrait être choqué par les faits survenus au CPAS d'Anderlecht, car ils sapent le système de la sécurité sociale, de l'assistance sociale et de la solidarité, qui est déjà sous pression.

Mme Vanrobaeys estime qu'il est essentiel de tirer des leçons de ce scandale et indique que les recommandations élaborées avec ses collègues de la coalition Arizona vont en ce sens. Elles ont en effet pour objectif de lutter contre les abus dans les CPAS, d'améliorer la coopération entre les différentes instances concernées et de renforcer le SPP IS.

L'intervenante remercie les membres de l'opposition pour leur travail et constate qu'un certain nombre de leurs recommandations sont similaires à celles de la coalition Arizona. La députée signale qu'elle est prête à en reprendre un certain nombre, moyennant l'accord des autres partenaires de coalition, afin de renforcer le poids de ces recommandations.

Mme Vanrobaeys relève tout particulièrement la charge de travail des CPAS qui entrave leur bon fonctionnement. À cet égard, elle met en avant la *recommandation n° 11*.

Outre la mise de moyens et d'instruments à la disposition des CPAS, l'intervenante souligne la nécessité d'un cadre réglementaire pour l'octroi d'un revenu digne à destination des personnes en situation de précarité. Mme Vanrobaeys estime en effet qu'une telle mesure est indispensable pour sortir ces personnes de la pauvreté, les activer et leur permettre de contribuer à la société.

L'intervenante aborde ensuite les *recommandations n°s 6 et 7* et indique qu'il est essentiel de mettre en œuvre les recommandations de l'AFI formulées lors de son audit de 2019 et de permettre à l'AFI de contrôler annuellement l'état d'avancement de l'implémentation des futures recommandations dans le cadre de l'audit

de lopende audit. Het lid benadrukt ook het belang van een intensievere samenwerking tussen de inspectiedienst van de POD MI en de SIOD, evenals het belang van een follow-up van de OCMW's wat de strijd tegen sociale dumping betreft.

Mevrouw Vanrobaeys verzekert dat de geformuleerde aanbevelingen geen lege huls zijn en roept de bevoegde ministers op er rekening mee te houden in de strijd tegen sociale fraude en het vertrouwen in het sociaalebijstandstelsel te herstellen.

Mevrouw Nahima Lanjri (cd&v) benadrukt dat de feiten die in de Pano-reportage aan het licht zijn gekomen, het vertrouwen van de burger in de goede werking van de OCMW's ernstig hebben geschaad. Het lid gelooft dat sociale zekerheid enkel effectief kan zijn als ze eerlijk en rechtvaardig is. In dat opzicht wijst ze erop dat de overheid de rechthebbenden, namelijk mensen in bestaansonzekerheid, moet ondersteunen en geen vriendjespolitiek mag bedrijven.

De spreekster hoopt daarom dat de aanbevelingen van de werkgroep zullen worden uitgevoerd en zullen helpen om het vertrouwen van burgers in de overheid, de instellingen en de OCMW's te herstellen.

Mevrouw Lanjri dringt ook aan op een vermindering van de werklust van de OCMW's, omdat uit de hoorzittingen is gebleken dat te veel werk de risico's op fraude en cliëntelisme vergroot. Het lid benadrukt daarom de noodzaak van het optimaliseren van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, alsook van digitalisering, teneinde de werklust van maatschappelijk werkers te verlichten en meer ruimte vrij te maken voor advies op maat.

De spreekster wijst vervolgens nadrukkelijk op het belang van *aanbeveling nr. 12*, meer bepaald het streven naar een doortastende aanpak van misbruiken en sociale fraude, evenals de invoering van een doeltreffende ondersteuningsprocedure voor de OCMW's, in samenwerking met de deelstaten. In dat verband benadrukt het lid de noodzaak van overleg met de gemeenschappen en de gewesten, hetgeen eventueel zelfs kan leiden tot het sluiten van samenwerkingsakkoorden.

Met betrekking tot het toekennen van leeflonen benadrukt het lid het belang van robuustere regelgeving om elke vorm van misbruik te voorkomen. Ook geeft ze aan dat maatschappelijk werkers meer bewust moeten worden gemaakt van de bestaande klokkenluidersprocedures wanneer zij in het kader van de OCMW-activiteiten een inbreuk vaststellen op de integriteit. Bovendien is zij groot voorstandster van het delen van goede praktijken.

en cours. La députée souligne aussi l'importance d'une coopération plus intensive entre le service d'inspection du SPP IS et le SIRS, mais également l'importance d'un suivi des CPAS dans le cadre de la lutte contre le dumping social.

Mme Vanrobaeys assure que les recommandations formulées ne constituent pas une coquille vide et invite les ministres compétents à en tenir compte pour lutter contre la fraude sociale et rétablir la confiance envers le système d'assistance sociale.

Mme Nahima Lanjri (cd&v) souligne que les faits révélés par le reportage de l'émission "Pano" ont profondément ébranlé la confiance des citoyens dans le bon fonctionnement des CPAS. Selon la députée, la sécurité sociale ne peut être efficace que si elle est juste et équitable. À cet égard, l'intervenante indique qu'il est nécessaire que les pouvoirs publics soutiennent les ayants droit légitimes, à savoir les personnes en situation de précarité, et ne servent pas des objectifs de clientélisme politique.

L'intervenante espère dès lors que les recommandations du groupe de travail seront mises en œuvre et permettront de rétablir la confiance des citoyens envers les pouvoirs publics, les institutions et les CPAS.

Mme Lanjri insiste également sur une réduction de la charge de travail des CPAS, car les auditions ont révélé qu'une surcharge de travail aggrave les risques de fraude et de clientélisme. La députée souligne dès lors la nécessité d'œuvrer à l'optimisation de la Banque Carrefour de la Sécurité Sociale et à la numérisation afin d'alléger la charge de travail des travailleurs sociaux et de libérer ainsi plus d'espace pour des conseils sur mesure.

L'intervenante souligne ensuite l'importance de la *recommandation n° 12*, à savoir l'adoption d'une approche résolue contre les abus et la fraude sociale, ainsi que la mise en place d'une procédure de soutien efficace à l'égard des CPAS en coopération avec les entités fédérées. À cet égard, la députée souligne la nécessité d'organiser des concertations avec les Communautés et les Régions, voire de conclure des accords de coopération.

En matière d'octroi de revenus d'intégration, la députée met l'accent sur un cadre réglementaire renforcé afin d'éviter toute forme d'abus, sur l'amélioration de la sensibilisation des travailleurs sociaux aux procédures d'alerte existantes en cas de violation de l'intégrité dans le cadre des activités du CPAS et sur le partage des bonnes pratiques.

De spreekster is daarnaast van mening dat het van wezenlijk belang is dat de aanbevelingen van de FIA worden geïmplementeerd en dat de effectieve tenuitvoerlegging ervan wordt gemonitord.

Mevrouw Lanjri stelt vast dat de aanbevelingen van de meerderheid en die van de oppositie op bepaalde punten overeenkomen en denkt dat samenwerking nuttig zou kunnen zijn om de aanbevelingen van de werkgroep meer gewicht te geven. Het lid zou bovendien willen dat er een follow-up komt die nagaat of de aanbevelingen al dan niet zijn uitgevoerd.

De heer Van Quickenborne (Open Vld) stelt vast dat de werkgroep erin geslaagd is aan te tonen dat de disfuncties binnen het OCMW van Anderlecht aanzienlijk verder reiken dan hetgeen in de Pano-reportage werd weergegeven. De spreker acht het bijzonder waardevol dat, na afloop van alle hoorzittingen, aanbevelingen zijn geformuleerd die ernstig worden genomen en benadrukt dat, zodra deze aanbevelingen zijn opgesteld, het essentieel is dat zowel de huidige regering als toekomstige regeringen deze met ernst en toewijding uitvoeren.

Opvallend is de duidelijke kloof tussen de getuigenissen van de werknemers van het OCMW van Anderlecht – welke bijzonder revelerend, ontluisterend en ongetwijfeld moedig te noemen zijn – en de verklaringen van het hoger management van hetzelfde OCMW, meer precies van de heren Mustapha Akouz en Lofti Mostefa, mevrouw Thérèse Dumst en de heer Harold Peeters. Laatstgenoemden hebben immers allen gesteld dat er in wezen geen sprake is van een probleem.

De werkmethode die de werkgroep heeft gehanteerd, lijkt uiteindelijk sterk op die van een bijzondere commissie of een parlementaire onderzoekscommissie. Hoewel het niet mogelijk was om personen onder ede te ondervragen, heeft de werkgroep wel kunnen vaststellen dat bepaalde individuen door de mand zijn gevallen. Het feit dat de werkgroep er in geslaagd is om reële disfuncties aan het licht te brengen, bewijst dat dit instrument in de praktijk relatief doeltreffend heeft gewerkt. De spreker had overigens graag nog bijkomende personen gehoord, zoals de heren Alain Maron of Rafaël Tatti, aan wie eveneens relevante vragen gesteld hadden kunnen worden.

De consideransen en aanbevelingen, zowel door de partijen van de arizonaregering als door de oppositie geformuleerd, vertonen aanzienlijke gelijkenissen en bieden een stevig draagvlak om verandering mogelijk te maken.

Het was bijzonder waardevol dat tijdens de hoorzittingen ook stemmen aan bod kwamen van personen

L'intervenante est aussi d'avis qu'il est essentiel de mettre en œuvre les recommandations de l'AFI et d'effectuer le contrôle de la mise en œuvre effective de ces recommandations.

Mme Lanjri constate que les recommandations de la majorité et celles de l'opposition se rejoignent sur certains points et estime qu'une coopération pourrait s'avérer utile pour accroître le poids des recommandations formulées par le groupe de travail. La députée souhaiterait en outre qu'un suivi de la mise en œuvre ou non des recommandations soit effectué.

M. Van Quickenborne (Open Vld) fait observer que le groupe de travail est parvenu à démontrer que les dysfonctionnements au sein du CPAS d'Anderlecht allaient bien au-delà de ce qu'avait révélé le reportage Pano. L'intervenant juge particulièrement utile que des recommandations aient été formulées à l'issue de toutes les auditions et qu'elles soient prises au sérieux. Il ajoute qu'il est essentiel que le gouvernement actuel et les gouvernements futurs les appliquent avec dévouement et sérieux.

Il convient de souligner le décalage évident entre les témoignages des collaborateurs du CPAS d'Anderlecht – particulièrement révélateurs, accablants et sans conteste courageux – et les déclarations des responsables de ce même CPAS, plus précisément de M. Mustapha Akouz, de M. Lofti Mostefa, de Mme Thérèse Dumst et de M. Harold Peeters. Chacun d'eux a en effet soutenu qu'il n'y avait fondamentalement aucun problème.

La méthode adoptée par le groupe de travail ressemble en fin de compte beaucoup à celle d'une commission spéciale ou d'une commission d'enquête parlementaire. Bien qu'il n'ait pas été possible d'entendre des personnes sous serment, le groupe de travail a pu constater que certains individus avaient été démasqués. Le fait que le groupe de travail ait réussi à mettre en lumière des dysfonctionnements réels démontre que cette méthode s'est révélée relativement efficace dans la pratique. L'intervenant aurait toutefois souhaité entendre d'autres personnes, notamment M. Alain Maron ou M. Rafaël Tatti, afin de pouvoir leur poser également des questions pertinentes.

Les considérants et les recommandations formulés tant par les partis de l'Arizona que par l'opposition se rejoignent en de nombreux points et offrent une base solide pour insuffler le changement.

Lors des auditions, il a été particulièrement utile d'entendre également des personnes ayant une vision

die een bredere, meer overstijgende blik hebben op de werking van OCMW's in het algemeen. Dat vormt wellicht de grootste verdienste van deze werkgroep. Nog nooit eerder is er zoveel aandacht geweest voor de werking van de OCMW's als op dit moment.

Een illustratief voorbeeld betreft de tussenkomst van de heer Piet Van Schuylenbergh van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), die stelde dat de samenstelling van het BCSD niet uitsluitend dient te bestaan uit politieke mandatarissen, maar dat ook onafhankelijke expertise een plaats zou kunnen krijgen. Eveneens waardevol was de bijdrage van mevrouw Marjolein De Wilde, professor bij de KU Leuven, die toelichting gaf over administratieve vereenvoudiging en aantoonde dat men ook via alternatieven voor huisbezoeken problematieken tijdig en effectief kan opsporen.

De heer Van Quickenborne acht de aanbevelingen van de arizonapartijen vrij volledig geformuleerd. Niettemin wenst het commissielid enkele bijkomende elementen onder de aandacht te brengen.

In de eerste plaats verwijst het lid, in *considerans MMM*, naar de problematiek van het cliëntelisme binnen het OCMW van Anderlecht en het feit dat de voormalige OCMW-voorzitters mensen met een hulpaanvraag persoonlijk op hun kabinet ontvingen en daar rechtstreeks dienstbetoon verleenden. Het is van wezenlijk belang dat in de aanbevelingen uitdrukkelijk wordt opgenomen dat OCMW-voorzitters eraan herinnerd dienen te worden dat zij op uiterst correcte en transparante wijze moeten omgaan met rechtstreekse verzoeken van hulpaanvragers.

Daarnaast verwijst de heer Van Quickenborne naar de hoorzittingen georganiseerd binnen het kader van het BCSD. De heer Piet Van Schuylenbergh heeft daarbij verduidelijkt dat het merkwaardig is dat hoorzittingen worden gehouden nádat het BCSD reeds een beslissing heeft genomen. Het verdient de aanbeveling dat OCMW-voorzitters duidelijk worden herinnerd aan het principe dat dergelijke hoorzittingen vóór de eindbeslissing van het BCSD moeten plaatsvinden, behoudens in zeer uitzonderlijke omstandigheden — met name wanneer er sprake is van een terugvordering. Deze bemerkingen sluiten aan bij *considerans NNN* en *aanbeveling nr. 68*.

Uit de hoorzittingen blijkt duidelijk dat er binnen het OCMW van Anderlecht druk wordt uitgeoefend op maatschappelijk werkers. Deze druk blijft actueel: maatschappelijk werkers die misstanden signaleren, worden tot op heden onder druk gezet door de organisatie. Daarom werd in *considerans OOO* en *aanbeveling nr. 69* expliciet voorzien in maatregelen ter bescherming van sociale

plus large et plus globale du fonctionnement des CPAS en général. C'est probablement le plus grand mérite de ce groupe de travail. Jamais auparavant le fonctionnement des CPAS n'avait fait l'objet d'une telle attention.

Le membre illustre son propos en évoquant l'intervention de M. Piet Van Schuylenbergh de l'Association des villes et communes flamandes (VVSG). Celui-ci a indiqué que la composition du CSSS ne doit pas se limiter exclusivement à des mandataires politiques, mais que ce comité pourrait également s'appuyer sur une expertise indépendante. La contribution apportée par Mme Marjolein De Wilde, professeure à la KU Leuven, a également été précieuse. Son exposé a porté sur la simplification administrative et a démontré que des alternatives aux visites domiciliaires permettraient également de détecter à temps et efficacement les problèmes.

M. Van Quickenborne estime que les partis de l'Arizona ont formulé des recommandations plutôt complètes. Le membre souhaite néanmoins attirer l'attention sur quelques éléments supplémentaires.

Il renvoie tout d'abord au *considérant MMM* et à la problématique du clientélisme au sein du CPAS d'Anderlecht et au fait que les anciens présidents du CPAS recevaient personnellement des demandeurs de l'aide sociale dans leur bureau et qu'ils leur rendaient directement service. Il est essentiel d'indiquer expressément dans les recommandations qu'il appartient aux présidents de CPAS de traiter correctement et en toute transparence les demandes d'aide sociale qui leur sont adressées directement.

M. Van Quickenborne évoque ensuite les auditions organisées dans le cadre du CSSS. M. Piet Van Schuylenbergh a précisé à cet égard qu'il est étonnant que des auditions soient organisées après qu'une décision a déjà été prise par le CSSS. Il convient de rappeler clairement aux présidents de CPAS que ces auditions doivent avoir lieu avant la décision finale du CSSS, sauf dans des cas tout à fait exceptionnels, à savoir en cas de recouvrement. Ces observations rejoignent le *considérant NNN* et la *recommandation n° 68*.

Il ressort clairement des auditions que des pressions sont exercées sur les assistants sociaux au sein du CPAS d'Anderlecht. Ces pressions sont toujours exercées à l'heure actuelle, puisque les assistants sociaux qui signalent des abus continuent à faire l'objet de pressions de la part de l'organisation. C'est la raison pour laquelle le *considérant OOO* et la *recommandation n° 69* prévoient

assistenten tegen druk en intimidatie uitgeoefend door hun werkgever of hiërarchische oversten. Als illustratie wordt verwezen naar het document over de “professionele onbekwaamheid”, hoewel mevrouw Dumst tijdens haar hoorzitting het bestaan ervan aanvankelijk ontkende, maar waarvan het bestaan later werd vastgesteld.

Een tweede reeks consideransen en aanbevelingen heeft betrekking op de rol van de POD MI. Deze dienst heeft zelf waardevolle aanbevelingen geformuleerd en deze bezorgd aan de werkgroep. Ook de heer Piet Van Schuylenbergh en mevrouw Marjolein De Wilde hebben in dat verband constructieve voorstellen aangebracht tijdens hun tussenkomsten. Deze elementen zijn opgenomen in de *consideransen QQQ, RRR en UUU*.

Een volgende reeks aanbevelingen behandelt de vastgestelde disfuncties en het misbruik van de sociale bijstand. Daarbij wordt onder meer verwezen naar het gebruik en misbruik van referentieadressen. Personen zonder officiële domicilie nemen een referentieadres bij het OCMW, waardoor zij zich alsnog in aanmerking kunnen stellen voor maatschappelijke steun. In meerdere dossiers werd melding gemaakt van misbruik waarbij steun werd ontvangen op basis van onterechte of frauduleuze referentieadressen. Verder zijn er gevallen vastgesteld waarbij personen formeel als gescheiden stonden geregistreerd, terwijl zij feitelijk nog steeds samenleefden. Deze schijnscheidingen dienen ertoe om onterecht sociale voordelen te cumuleren. Tot slot wordt gewezen op de ernstige moeilijkheden bij de terugvordering van ten onrechte toegekende of onjuiste steun. In de praktijk blijkt deze terugvordering bijzonder complex en moeizaam te verlopen.

Tijdens de vluchtelingencrisis van 2015 deed een aanzienlijk aantal personen die beroep op steun van het OCMW. De heer Van Quickenborne vermoedt dat tien jaar later een groot deel van deze groep nog steeds afhankelijk is van deze hulp en een leefloon ontvangt. Een mogelijke oorzaak hiervoor is een onvoldoende beheersing van de landstalen. Daarom vraagt de spreker in *considerans DDDD* uitdrukkelijk aandacht voor een versterkte focus op integratiebevordering binnen het Geïndividualiseerd Project voor Maatschappelijke Integratie (GPMI), met bijzondere nadruk op het verwerven van taalkennis.

Voorts merkt het commissielid op dat er binnen de regio Brussel een zekere mobiliteit bestaat onder hulpaanvragers, waarbij men zich wendt tot OCMW's van verschillende gemeenten om sociale steun aan te vragen. Deze vaststelling is opgenomen in *considerans EEEE*.

explicitement des mesures visant à protéger les assistants sociaux contre les pressions et les intimidations exercées par leur employeur ou leurs supérieurs hiérarchiques. À titre d'illustration, il est renvoyé au document relatif à l'insuffisance professionnelle, dont l'existence a été initialement contestée par Mme Dumst au cours de son audition, mais a été confirmée ultérieurement.

Une deuxième série de considérants et de recommandations concerne le rôle du SPP IS. Ce service a lui-même formulé des recommandations utiles et les a transmises au groupe de travail. M. Piet Van Schuylenbergh et Mme Marjolein De Wilde ont eux aussi formulé des propositions constructives à cet égard lors de leurs interventions. Ces éléments ont été intégrés dans les *considérants QQQ, RRR et UUU*.

Une autre série de recommandations concerne les dysfonctionnements qui ont été constatés et les cas de recours abusif à l'aide sociale. Elles renvoient notamment à l'utilisation abusive de certaines adresses de référence. Certaines personnes qui n'ont pas de domicile officiel prennent une adresse de référence auprès du CPAS pour pouvoir continuer de prétendre à l'aide sociale. Dans plusieurs dossiers, des abus ont été signalés en rapport avec la perception d'aide sur la base d'adresses de référence injustifiées ou frauduleuses. En outre, il a été constaté que certaines personnes avaient été officiellement enregistrées comme séparées alors qu'elles étaient toujours en situation de cohabitation. De telles séparations fictives visent à cumuler indûment certains avantages sociaux. Enfin, les difficultés importantes à recouvrer les aides octroyées indûment ou incorrectement sont également mises en exergue. En pratique, ce recouvrement se révèle particulièrement complexe et laborieux.

Lors de la crise des réfugiés de 2015, un nombre important de personnes ont fait appel à l'aide du CPAS. M. Van Quickenborne soupçonne que, dix ans plus tard, une grande partie de celles-ci continuent de dépendre de cette aide et de percevoir un revenu d'intégration. L'une des causes possibles de cette situation est la maîtrise insuffisante des langues nationales. Par conséquent, dans le *considérant DDDD*, l'intervenant demande expressément que l'on prête davantage attention à la promotion de l'intégration dans le cadre du projet individualisé d'intégration sociale (PIIS), en mettant particulièrement l'accent sur l'apprentissage de la langue.

Le membre relève également la mobilité observée chez certains demandeurs d'aide en Région bruxelloise, qui adressent une demande d'aide sociale aux CPAS de différentes communes. Ce constat a été repris dans le *considérant EEEE*.

Een volgend punt betreft de ernstige meldingen van seksuele agressie tegenover maatschappelijk werkers. In een specifiek dossier werd vastgesteld dat, in plaats van de dader van seksuele agressie gerechtelijk te vervolgen en de klacht van vrouwelijke maatschappelijk werkers ernstig te nemen, het BCSD besliste om de begeleiding voortaan toe te vertrouwen aan een mannelijke maatschappelijk werker. Deze handelswijze is verontrustend. Daarom werd in *aanbeveling nr. 78* uitdrukkelijk opgenomen dat fraude, valse verklaringen en agressie ten aanzien van hulpverleners binnen het kader van schuldhelpverlening en maatschappelijke dienstverlening steeds consequent moeten leiden tot sancties, waaronder de tijdelijke of definitieve uitsluiting van het recht op maatschappelijke bijstand.

Tot slot licht de spreker *aanbeveling nr. 74* toe. Deze aanbeveling voorziet in de invoering van een systeem voor automatische inhouding bij de terugvordering van onterecht verkregen sociale voordelen. De aanleiding hiervoor is dat in de praktijk, zelfs wanneer een terugvordering werd beslist en een hoorzitting werd georganiseerd, het BCSD van het OCMW Anderlecht herhaaldelijk terugkwam op haar oorspronkelijke beslissing. De spreker stelt daarom de vraag of er geen doeltreffender methodes bestaan om misbruik en het ontwijken van terugbetaling te bestrijden.

De heer Van Quickenborne verwijst tot slot naar de antwoorden van de minister van Maatschappelijke Integratie, mevrouw Van Bossuyt, op de vraag (DOC 56 003347C) betreffende de wanpraktijken in het OCMW Anderlecht, welke mede als uitgangspunt hebben gediend bij het opstellen van de consideransen en aanbevelingen.

De heer François De Smet (DéFI) verantwoordt zijn deelname aan de werkgroep op grond van de omvang, het belang en de complexiteit van de zaak, ook al heeft hij geen stemrecht. Het lid verwijst naar het cliëntelisme en de bestuurlijke tekortkomingen die tijdens de hoorzittingen aan het licht zijn gekomen en is van oordeel dat er aanbevelingen moeten worden aangenomen waarachter zich zoveel mogelijk leden kunnen scharen. Volgens de spreker doen zowel de meerderheid als de oppositie immers vergelijkbare aanbevelingen. Het zou daarom in het belang van de meerderheid zijn om een zo ruim mogelijke consensus te bereiken, vooral omdat de actoren in het veld willen dat de aanbevelingen de verdeeldheid overstijgen.

De heer De Smet stipt aan dat hij twee aanbevelingen heeft ingediend. De eerste beoogt op federaal niveau wetgevend op te treden om een graduele financiële sanctie mogelijk te maken ten aanzien van OCMW's die structureel en herhaaldelijk een fout blijken te maken

Le point suivant concerne les signalements de cas graves d'agressions sexuelles dont certaines travailleuses sociales ont été victimes. Dans un dossier spécifique, il a été constaté qu'au lieu de poursuivre l'auteur de l'agression sexuelle en justice et de prendre au sérieux la plainte de la travailleuse sociale, le CSSS a décidé que l'accompagnement de l'intéressé serait confié, par la suite, à un travailleur social masculin. Cette manière de procéder est préoccupante. Telle est la raison pour laquelle la *recommandation n° 78* indique expressément que les cas de fraude, de fausses déclarations et d'agressions à l'encontre des travailleurs sociaux chargés de traiter des dossiers d'aide en matière d'endettement et d'aide sociale doivent systématiquement donner lieu à des sanctions, y compris l'exclusion temporaire ou définitive du droit à l'aide sociale.

Pour conclure, l'intervenant commente la *recommandation n° 74*. Celle-ci prévoit la mise en place d'un système de retenue automatique pour le recouvrement d'avantages sociaux indûment perçus. La raison en est qu'en pratique, le CSSS du CPAS d'Anderlecht est revenu à plusieurs reprises sur sa décision initiale, alors même qu'une décision de procéder à un recouvrement avait été prise et qu'une audition avait été organisée. L'intervenant se demande donc s'il n'existe pas des méthodes plus efficaces pour lutter contre les abus et les pratiques visant à éviter les recouvrements.

Enfin, M. Van Quickenborne fait référence aux réponses données par la ministre de l'Intégration sociale, Mme Van Bossuyt, à la question (DOC 56 003347C) portant sur les pratiques abusives au sein du CPAS d'Anderlecht, sur lesquelles se basent en partie les considérants et recommandations.

M. François De Smet (DéFI) justifie sa participation au groupe de travail par l'ampleur, l'importance et la complexité du présent dossier même s'il ne dispose d'aucune voix délibérative. Le député évoque les pratiques de clientélisme et les dysfonctionnements managériaux révélés lors des auditions et estime qu'il est nécessaire d'adopter des recommandations partagées par le plus grand nombre de membres possible. En effet, selon l'orateur, tant la majorité que l'opposition formulent des recommandations similaires. Il serait dès lors de l'intérêt de la majorité d'aboutir à un consensus le plus large possible, d'autant plus que les acteurs du terrain souhaitent que les recommandations dépassent les clivages.

M. De Smet indique qu'il a déposé deux recommandations. La première est la suivante: "légiférer au niveau fédéral visant à permettre une sanction financière graduelle des CPAS pour lesquels une erreur structurelle et répétée est constatée (comme suite à la note du SPP

(zoals ook wordt aanbevolen in de nota van de POD Maatschappelijke Integratie). De spreker geeft toe dat de arizanameerderheid een soortgelijke aanbeveling heeft gedaan, maar hij is van oordeel dat zijn eigen aanbeveling specifiekere is, aangezien ze een graduele financiële sanctie beoogt.

De tweede aanbeveling houdt in dat er wordt aangedrongen op wettelijke regelingen die de maatschappelijk werkers ten goede kunnen komen, aangezien de bestaande wettelijke regelingen onvoldoende blijken te worden gebruikt.

2. Verslag van 29 april 2025

Mevrouw Anja Vanrobaeys (Vooruit) opent, in naam van de arizanameerderheid, het debat over de ingediende consideransen en aanbevelingen met de melding dat er een consensus is bereikt binnen de arizanameerderheid om een aantal aanbevelingen van de oppositie, deels of integraal, over te nemen.

Aanbeveling nr. 62 van de PS-fractie wordt integraal overgenomen in een nieuwe *aanbeveling nr. 13*.

Aanbeveling nr. 5 van de arizanameerderheid wordt vervangen door de *aanbeveling nr. 80* van de fractie DéFI. Het idee adequate en proportionele sancties toe te passen uit *aanbeveling nr. 80* wordt overgenomen in *aanbeveling nr. 5*.

Aanbeveling nr. 72 van de Open Vld-fractie wordt integraal overgenomen en opgenomen als voorlaatste punt in de *aanbeveling nr. 4*.

Aanbeveling nr. 78 van de Open Vld-fractie wordt herformuleerd en opgenomen in *aanbeveling nr. 12* als *punt c*. De herformulering luidt als volgt: “door erop te wijzen bestaande sanctiemechanismen toe te passen in geval van fraude, valse verklaringen en agressie tegen het personeel”.

De heer Wouter Raskin (N-VA) benadrukt dat de arizanameerderheid zich heeft gebogen over het werk van de oppositie en dat zij heeft besloten om een aantal elementen hiervan over te nemen. Dit gebeurde hetzij in de vorm van afzonderlijke, bijkomende aanbevelingen, hetzij via een aangepaste formulering van bestaande aanbevelingen. De spreker merkt op dat de uiteindelijke aanbevelingen voor een aanzienlijk deel overeenkomen met, of minstens sterk gelijken op, die van de oppositie.

Het commissielid bevestigt dat de vele uren hoorzittingen geleid hebben tot de vaststelling dat zich op diverse bestuursniveaus ernstige structurele disfuncties voordoen.

Intégration Sociale)”. L'intervenant concède que la majorité Arizona a déposé une recommandation similaire, mais M. De Smet considère que sa recommandation est plus précise puisqu'elle vise une sanction financière graduelle.

La deuxième recommandation consiste à insister sur les dispositifs légaux dont peuvent bénéficier les travailleurs sociaux. Il apparaît en effet que les dispositifs légaux existants ne sont pas assez utilisés.

2. Rapport du 29 avril 2025

Au nom de la majorité Arizona, *Mme Anja Vanrobaeys (Vooruit)* ouvre le débat sur les considérants et recommandations déposés, en indiquant que la majorité Arizona est parvenue à un consensus pour adopter, en partie ou dans leur intégralité, certaines recommandations de l'opposition.

La recommandation n° 62 du groupe PS est reprise intégralement au sein d'une nouvelle *recommandation n° 13*.

La recommandation n° 5 de la majorité Arizona est remplacée par la *recommandation n° 80* du groupe Défi. L'idée d'appliquer des sanctions adéquates et proportionnées de la *recommandation n° 80* est reprise dans la *recommandation n° 5*.

La recommandation n° 72 du groupe Open Vld est ajoutée dans son intégralité à la *recommandation n° 4*, dont elle constituera l'avant-dernier point.

La recommandation n° 78 du groupe Open Vld est reformulée et intégrée à la *recommandation n° 12*, dont elle constituera le *point c*. Cette reformulation est rédigée comme suit: “en attirant l'attention sur l'application des mécanismes de sanction existants en cas de fraude, de fausses déclarations et d'agressions à l'encontre du personnel”.

M. Wouter Raskin (N-VA) souligne que la majorité Arizona a examiné le travail de l'opposition et a décidé de reprendre certains éléments, tantôt en ajoutant des recommandations distinctes, tantôt en reformulant des recommandations existantes. L'intervenant fait observer qu'une grande partie des recommandations finales correspondent à celles de l'opposition ou sont à tout le moins très similaires à celles-ci.

Le membre confirme que les nombreuses heures d'audition ont permis d'identifier d'importants dysfonctionnements structurels à différents niveaux de pouvoir.

Er bestaat een brede consensus dat op veel van deze domeinen idealiter zou moeten worden ingegrepen. De heer Raskin erkent daarbij de institutionele realiteit van de Belgische bevoegdheidsverdeling en onderstreept dat deze verdeling moet worden gerespecteerd.

Niettemin is het van belang om niet blind te blijven voor de disfuncties die zich op andere beleidsniveaus voordoen. Om die reden heeft de werkgroep een algemeen uitgangspunt geformuleerd, vastgelegd in *aanbeveling nr. 12*, waarin wordt opgeroepen tot een versterkte samenwerking met de gemeenschappen en gewesten, met eerbiediging van ieders bevoegdheden. De spreker acht het cruciaal dat alle verzamelde informatie, verslagen en input die tijdens de zittingen van de werkgroep zijn verzameld, worden overgemaakt aan de bevoegde bestuursniveaus, die vervolgens hun verantwoordelijkheid zullen moeten opnemen.

Tot slot wijst de heer Raskin (N-VA) op de vraag van de arizonameerderheid aan de federale regering dat de Federale Staat zich burgerlijke partij stelt in de betrokken dossiers, dat onterecht toegekende steun wordt teruggevorderd en dat de POD MI aanzienlijk meer slagkracht krijgt om haar opdrachten doeltreffend uit te voeren. De spreker concludeert dat het voorgestelde maatregelenpakket stevig is van aard.

De heer Kurt Moons (VB) stelt vast dat de arizonameerderheid reeds vier aanbevelingen van de oppositie heeft overgenomen en wijst erop dat het Vlaams Belang 45 consideransen en 49 aanbevelingen heeft ingediend, wat neerkomt op 60 % van alle aanbevelingen. Desondanks slaagt de meerderheid erin om geen enkele aanbeveling van het Vlaams Belang over te nemen.

Mevrouw Ellen Samyn (VB) merkt op dat de werkgroep OCMW Anderlecht evengoed kan worden aangeduid als de werkgroep Arizona. De meerderheid gaf aanvankelijk aan de aanbevelingen met een open blik te zullen bekijken, maar dit blijkt in de praktijk anders. Hoewel de arizonaconsideransen en -aanbevelingen een aantal overlappingen vertonen met de voorstellen van het Vlaams Belang, zijn deze beduidend minder krachtig geformuleerd. Bovendien ontbreken er nog tal van elementen die de tekst net meer slagkracht zouden verlenen.

Mevrouw Samyn richt zich tot de heer Ducarme en stelt vast dat deze weliswaar het werk van de Vlaams Belangfractie erkent, maar tegelijkertijd verklaart geen enkele aanbeveling van het Vlaams Belang te steunen. Het commissielid noteert hierbij dat één miljoen kiezers klaarblijkelijk geen enkele betekenis hebben, noch voor de heer Ducarme, noch voor de overige aanwezige commissieleden.

Il existe un large consensus sur le fait que des actions devraient idéalement être prises dans un grand nombre de ces domaines. M. Raskin reconnaît à cet égard la réalité institutionnelle qu'est la répartition des compétences en Belgique, et souligne la nécessité de respecter celle-ci.

Il importe toutefois de ne pas ignorer les dysfonctionnements observés à d'autres niveaux de pouvoir. C'est la raison pour laquelle le groupe de travail a formulé un principe général, figurant dans la *recommandation n° 12*, qui appelle à une collaboration renforcée avec les Communautés et les Régions, dans le respect des compétences de chacun. L'intervenant considère comme essentiel de transmettre l'ensemble des informations, rapports et contributions rassemblés lors des réunions du groupe de travail aux niveaux de pouvoir compétents, qui devront ensuite prendre leurs responsabilités.

Enfin, M. Raskin (N-VA) renvoie à la demande adressée par la majorité Arizona au gouvernement fédéral, visant la constitution de partie civile de l'État fédéral dans les dossiers concernés, le recouvrement des aides indûment octroyées et le renforcement de la capacité d'action du SPP IS pour lui permettre de mener à bien ses missions. L'intervenant conclut que le paquet de mesures proposé est solide.

M. Kurt Moons (VB) constate que la majorité Arizona a déjà repris quatre recommandations formulées par l'opposition. L'intervenant indique que le Vlaams Belang a déposé 45 considérants et 49 recommandations, ce qui représente 60 % de toutes les recommandations. Malgré cela, la majorité parvient à ne reprendre aucune des recommandations du Vlaams Belang.

Mme Ellen Samyn (VB) fait observer que le groupe de travail sur le CPAS d'Anderlecht pourrait être rebaptisé groupe de travail Arizona. La majorité avait annoncé qu'elle aborderait les recommandations avec un esprit ouvert, mais il n'en est rien. Les considérants et recommandations de l'Arizona présentent certaines similitudes avec les propositions du Vlaams Belang, mais ils sont formulés avec beaucoup moins de force. En outre, de nombreux aspects font défaut, alors qu'ils pourraient renforcer la portée du texte.

Mme Samyn constate que M. Ducarme reconnaît le travail du groupe Vlaams Belang, mais qu'il a également indiqué qu'il n'apporterait son soutien à aucune de ses recommandations. La membre prend donc acte du désintérêt manifeste de M. Ducarme et des autres membres de la commission présents pour l'avis d'un million d'électeurs.

Het lid stelt vast dat Arizona slechts vier aanbevelingen heeft overgenomen, waaruit blijkt dat van echte samenwerking geen sprake is. Het tot stand brengen van een consensus blijft daardoor uit.

Mevrouw Samyn overloopt vervolgens de voorliggende consideransen en aanbevelingen en vat de bespreking aan bij *considerans A*. Daarbij gaat de voorkeur uit om deze te vervangen door *considerans M* van het Vlaams Belang, aangezien deze volgens het commissielid krachtiger is geformuleerd.

Wat betreft de *consideransen B en D* van de arizonameerderheid, stelt de spreker voor deze samen te voegen, conform het voorstel van de PS-fractie. Verder verkiest mevrouw Samyn ook hier de formulering van de PS uit de *considerans GGG*.

Wat *considerans J* betreft, merkt het commissielid op dat de formulering te algemeen is. In de *considerans Q* van de Vlaams Belangfractie wordt de thematiek op een specifiekere wijze behandeld.

Met betrekking tot *considerans K* geeft het lid aan dat ook *considerans T* van de Vlaams Belangfractie preciezer is geformuleerd. Onder diezelfde thematiek kunnen ook de *consideransen N, O, P, R, U en V* toegevoegd worden, aangezien die inhoudelijk aanvullend zijn.

De spreekster onderstreept voorts dat tijdens de hoorzittingen heel wat concrete en specifieke vaststellingen werden gedaan met betrekking tot wat er precies misloopt binnen het OCMW van Anderlecht. Hierover wordt evenwel geen melding gemaakt in de consideransen van de arizonameerderheid. De Vlaams Belangfractie, daarentegen, heeft deze tekortkomingen wel expliciet opgenomen in de bovengenoemde consideransen. Om die reden stelt het commissielid voor ook *considerans W* hieraan toe te voegen.

Daarnaast merkt mevrouw Samyn op dat de consideransen van de arizonameerderheid nalaten te verwijzen naar structurele fouten op het federale bestuursniveau die systematisch aan het licht kwamen tijdens de hoorzittingen. De Vlaams Belangfractie heeft deze wel gedetailleerd opgelijst in *consideransen X, Y, Z, AA, BB, CC, DD en EE*. De spreekster stelt voor om deze eveneens op te nemen om het geheel aan consideransen te versterken.

Voorts vraagt het commissielid de toevoeging van *considerans FF*, waarin wordt gewezen op de druk die immigratie uitoefent op het sociaalezekerheidsstelsel.

Verder verwijst mevrouw Samyn naar aanvullende consideransen die toegevoegd kunnen worden en die

L'intervenante constate que l'Arizona n'a repris que quatre recommandations, ce qui signifie qu'il n'y a pas de véritable collaboration. On ne peut donc pas parler de consensus.

Mme Samyn parcourt ensuite les considérants et recommandations à l'examen. Elle se penche tout d'abord sur le *considérant A*. La membre estime qu'il conviendrait de remplacer celui-ci par le *considérant M* du Vlaams Belang, qui est formulé avec plus de force.

En ce qui concerne les *considérants B et D* de la majorité Arizona, l'intervenante préconise de les fusionner, conformément à la proposition du groupe PS. Mme Samyn privilégie en l'espèce la formulation du *considérant GGG* déposé par le PS.

Pour ce qui est du *considérant J*, la membre fait observer que sa formulation est trop générale. Le *considérant Q* du groupe Vlaams Belang traite la question d'une manière plus spécifique.

S'agissant du *considérant K*, la membre indique que le *considérant T* du groupe Vlaams Belang est formulé de façon plus précise. Les *considérants N, O, P, R, U et V* pourraient également être ajoutés dans le cadre de cette thématique, puisqu'ils apportent un complément pertinent sur le fond.

L'intervenante souligne de plus que les auditions ont permis de dresser de nombreux constats concrets et spécifiques concernant les dysfonctionnements du CPAS d'Anderlecht. Les considérants de la majorité Arizona n'y font pourtant aucunement référence. Le groupe Vlaams Belang a, quant à lui, bel et bien mentionné explicitement ces dysfonctionnements dans les considérants précités. La membre propose dès lors d'ajouter également le *considérant W*.

Mme Samyn fait ensuite observer que les considérants de la majorité Arizona ne mentionnent pas les erreurs structurelles commises au niveau fédéral, qui ont été systématiquement révélées par les auditions. Le groupe Vlaams Belang les a, quant à lui, énumérées en détail dans les considérants *X, Y, Z, AA, BB, CC, DD et EE*, que l'intervenante propose de reprendre également, afin de renforcer l'ensemble des considérants.

La membre demande par ailleurs l'ajout du *considérant FF*, qui mentionne la pression qu'exerce l'immigration sur le système de sécurité sociale.

Mme Samyn évoque en outre les considérants qui pourraient encore être ajoutés au sujet de différents

betrekking hebben op diverse organisatorische tekortkomingen binnen het OCMW. Hoewel bepaalde elementen hiervan reeds gedeeltelijk zijn opgenomen in het arizonavoorstel, zijn deze onvoldoende omvattend. Daarom stelt het commissielid voor om *consideransen GG tot en met RR* toe te voegen.

Daarbovenop vraagt de spreekster dat *considerans SS* ook wordt opgenomen in de *consideransen* van de meerderheid.

Vervolgens wijst mevrouw Samyn op een reeks algemene vaststellingen, gecategoriseerd onder “*varia*”, die tijdens de hoorzittingen herhaaldelijk aan bod kwamen. In dat kader wordt er verwezen naar *consideransen TT, UU en VV*.

Wat ten slotte het Brusselse bestuursniveau betreft, vraagt het lid om de toevoeging van *consideransen WW tot en met EEE*, met uitzondering van *considerans XX*.

Wat betreft de *consideransen* voorgesteld door de PS-fractie geeft mevrouw Samyn aan zich in grote mate te kunnen vinden in de *consideransen FFF, GGG, HHH, III, KKK en LLL*. De Vlaams Belangfractie is geen voorstander van de *considerans JJJ* en zal die niet steunen.

Met betrekking tot de *consideransen* van Open Vld wenst het commissielid eveneens enkele opmerkingen te formuleren. De Vlaams Belangfractie zou de *considerans PPP* wel kunnen steunen, maar er is enige nuance vereist. Hoewel er wordt verwezen naar de bevoegde gewesten, beschikken deze in de praktijk slechts over beperkte bevoegdheden op het vlak waarop de aanbeveling betrekking heeft.

Wat betreft *considerans SSS* geeft het lid aan dat dit voorstel risico's inhoudt. Er wordt daarbij gewezen op het gevaar van een mogelijke afschaffing van de rol van politieke mandatarissen binnen het BCSD. Hoewel er ongetwijfeld gevallen zijn geweest waarin cliëntelisme een rol speelde bij bepaalde OCMW's, meent de spreekster dat dit geen voldoende grond vormt om het gehele systeem van het BCSD fundamenteel te herzien of de politieke verantwoordelijkheid hierin structureel af te bouwen. Om die reden onthoudt de Vlaams Belangfractie zich op dit punt.

Ten aanzien van *considerans TTT* vraagt mevrouw Samyn zich af of er geen risico bestaat op een bevoegdheidsoverschrijding, aangezien het hier louter gaat om het verstrekken van sociale steun.

Het commissielid formuleert daarnaast twee concrete suggesties ter verbetering van de formulering van bepaalde *consideransen*. Bij *considerans AAAA* wordt

manquements organisationnels constatés au sein du CPAS. Certains éléments en la matière ont déjà été partiellement repris dans la proposition de l'Arizona, mais dans une mesure insuffisante. La membre propose dès lors d'ajouter les *considérants GG à RR*.

L'intervenante demande également que le *considérant SS* soit ajouté aux *considérants* de la majorité.

Mme Samyn mentionne ensuite une série de constats généraux, de points divers qui ont été évoqués à maintes reprises au cours des auditions. Elle fait référence en l'espèce aux *considérants TT, UU et VV*.

Enfin, en ce qui concerne le niveau bruxellois, la membre demande l'ajout des *considérants WW à EEE*, exception faite du *considérant XX*.

S'agissant des *considérants* proposés par le groupe PS, Mme Samyn dit pouvoir en grande mesure se retrouver dans les *considérants FFF, GGG, HHH, III, KKK et LLL*. Le groupe Vlaams Belang n'est pas favorable au *considérant JJJ* et ne lui apportera donc pas son soutien.

La membre souhaite également formuler quelques observations au sujet des *considérants* de l'Open Vld. Le groupe Vlaams Belang pourrait soutenir le *considérant PPP*, à condition que certaines nuances y soient apportées. Ce *considérant* fait référence aux Régions compétentes, mais celles-ci ne disposent en réalité que de compétences limitées dans la matière concernée par la recommandation.

En ce qui concerne le *considérant SSS*, la membre dénonce les risques qu'implique cette proposition, notamment en ce qui concerne la suppression du rôle des mandataires au sein du CSSS. L'intervenante concède que l'on a pu trouver des cas de clientélisme dans certains CPAS, mais elle est d'avis que ce n'est pas une raison suffisante pour revoir l'intégralité du système du CSSS ou pour démanteler structurellement la responsabilité politique en son sein. Le groupe Vlaams Belang s'abstiendra donc sur ce point.

En ce qui concerne le *considérant TTT*, Mme Samyn s'interroge quant à un éventuel risque d'excès de compétence puisqu'il s'agit simplement en l'espèce de fournir une aide sociale.

La membre formule ensuite deux propositions concrètes visant à améliorer la formulation de certains *considérants*. Pour le *considérant AAAA*, elle suggère de remplacer le

voorgesteld voor om de huidige passage “wordt misbruikt” te wijzigen in “kan worden misbruikt”, aangezien dit een genuanceerder en minder absoluut beeld schetst. Tevens wordt opgemerkt dat de considerans in zijn huidige vorm vrij algemeen is opgesteld. Een gelijkaardige suggestie geldt voor *considerans* CCCC, waar momenteel sprake is van “geen doeltreffende”. De spreekster stelt voor dit te wijzigen in “onvoldoende doeltreffende”, aangezien dit de realiteit accurater weerspiegelt en het taalgebruik preciezer maakt.

Wat betreft *aanbeveling nr. 1* stelt mevrouw Samyn voor om deze te vervangen door *aanbeveling nr. 42* van het Vlaams Belang. Voor *aanbeveling nr. 2* verkiest de spreekster *aanbeveling nr. 41* als alternatief. Bovendien lijkt het aangewezen om aanvullende aanbevelingen op te nemen in de tekst. In dat verband kunnen *aanbevelingen nrs. 32 en 33* worden toegevoegd.

Ten aanzien van *aanbeveling nr. 3* wenst het commissielid deze te laten vervangen door *aanbeveling nr. 61*. Op welke grondslag wordt de invoering van een curatele hier voorgesteld? In het federale regeerakkoord werd het systeem van curatele nog wel vermeld, maar in de beleidsverklaring inzake Maatschappelijke Integratie was dit niet het geval. De spreekster acht deze aanbeveling juridisch niet houdbaar.

Met betrekking tot *aanbeveling nr. 4* van de arizonameerderheid stelt mevrouw Samyn voor om een aantal elementen te vervangen. Wat de punten a en b betreft, stelt het commissielid voor deze te vervangen door *aanbeveling nr. 26* van het Vlaams Belang. Wat de punten c en d betreft, kan de Vlaams Belangfractie zich daarin vinden. Punt e kan vervangen worden door *aanbeveling nr. 18*. Wat punt f betreft, laat het commissielid het oordeel aan de commissie Sociale Zaken over. Dit punt kan worden aangevuld met *aanbeveling nr. 47* van de Vlaams Belangfractie, of volledig worden vervangen door dezelfde aanbeveling.

Daarnaast wenst mevrouw Samyn dat onder *aanbeveling nr. 4* ook de *aanbevelingen nrs. 27, 28 en 29* worden opgenomen, aangezien deze een waardevolle aanvulling vormen in het kader van de voorgestelde maatregelen.

Voorts stelt de spreekster voor om een nieuwe aanbeveling toe te voegen met betrekking tot het toezicht en de inspectie op de federale bevoegdheden. In dat verband wordt verwezen naar *aanbeveling nr. 24*, die als doel heeft de toezichtstructuren te verbeteren.

Wat betreft *aanbeveling nr. 5* acht het commissielid dat het aangewezen is om deze aan te vullen, dan wel te vervangen, door *aanbevelingen nrs. 35 en 36* van de

passage “est, dans la pratique, détournée” par “peut, dans la pratique, être détournée” de façon à créer une image plus nuancée. Elle fait en outre observer que, dans sa rédaction actuelle, le considérant est formulé de manière relativement générale. Elle suggère de procéder de la même façon pour le *considérant* CCCC, dans lequel on peut lire actuellement “aucune procédure efficace”. L'intervenante propose de remplacer ce passage par “aucune procédure suffisamment efficace”, car cela reflète plus fidèlement la réalité et rend la formulation plus précise.

Mme Samyn propose de remplacer la *recommandation n° 1* par la *recommandation n° 42* du Vlaams Belang et la *recommandation n° 2*, par la *recommandation n° 41*. En outre, il lui semble opportun d'intégrer des recommandations complémentaires au texte. Les *recommandations n°s 32 et 33* pourraient ainsi y être ajoutées.

La membre souhaite remplacer la *recommandation n° 3* par la *recommandation n° 61*. Sur quelle base propose-t-on ici l'instauration d'une curatelle? Le système de curatelle figure dans l'accord de gouvernement fédéral, mais plus dans l'exposé d'orientation politique Intégration sociale. L'intervenante estime que cette recommandation ne tient pas juridiquement.

Mme Samyn propose de modifier certains éléments de la *recommandation n° 4* de la majorité Arizona. Elle suggère de remplacer les points a et b par la *recommandation n° 26* du Vlaams Belang. Le groupe Vlaams Belang adhère aux points c et d. Le point e pourrait être remplacé par la *recommandation n° 18*. La membre s'en remet à l'avis de la commission Affaires sociales pour ce qui a trait au point f. Ce point pourrait être complété, voire intégralement remplacé par la *recommandation n° 47* du groupe Vlaams Belang.

Ensuite, Mme Samyn souhaite que les *recommandations n°s 27, 28 et 29* soient reprises sous la *recommandation n° 4*, car elles représentent un ajout intéressant aux mesures proposées.

L'intervenante propose ensuite d'ajouter une nouvelle recommandation relative à la surveillance et à l'inspection en ce qui concerne les compétences fédérales. Elle se réfère à cet égard à la *recommandation n° 24*, qui a pour objectif d'améliorer les structures de surveillance.

La membre estime qu'il serait opportun de compléter, voire de remplacer la *recommandation n° 5* par les *recommandations n°s 35 et 36* du groupe Vlaams Belang, en

Vlaams Belangfractie, afhankelijk van wat de commissie Sociale Zaken het meest geschikt acht.

Verder dringt mevrouw Samyn erop aan dat onder *aanbeveling nr. 5* een bijkomende aanbeveling wordt opgenomen, met name *aanbeveling nr. 37* en dat de *aanbevelingen nrs. 38 en 39* eveneens aan deze reeks worden toegevoegd.

Ten aanzien van *aanbeveling nr. 6* van de arizonameerderheid merkt de spreker op dat deze, vermoedelijk, uitsluitend betrekking heeft op de POD MI, hoewel dit niet expliciet wordt vermeld. Het commissielid stelt voor om deze aanbeveling te vervangen door *aanbeveling nr. 30* van het Vlaams Belang.

Wat *aanbeveling nr. 7* betreft, is mevrouw Samyn van oordeel dat *aanbeveling nr. 25* aan deze bepaling kan worden toegevoegd.

Met betrekking tot *aanbeveling nr. 8* verkiest het commissielid de explicietere formulering van de *aanbeveling nr. 40*.

Onder *aanbeveling nr. 10* stelt de spreker voor een bijkomende aanbevelingen in te voegen, namelijk *aanbevelingen nrs. 15 en 16*.

Ten aanzien van *aanbeveling nr. 11* wenst mevrouw Samyn de volgende aanpassingen aan te brengen: punt a vervangen door *aanbeveling nr. 22* en punt b vervangen door *aanbeveling nr. 13*, die verder reikt dan de huidige formulering van de arizonameerderheid. Wat punt e betreft, vraagt de spreker om verduidelijking over wat wordt bedoeld met het ter beschikking stellen van extra middelen. Zal dit bovenop een eventueel bonus-malussysteem worden ingevoerd? Daarnaast stelt het commissielid voor om onder deze aanbeveling ook de volgende aanbevelingen op te nemen: *nrs. 14, 21 en 23*.

Wat *aanbeveling nr. 12* betreft, stelt het commissielid voor om punt a te vervangen door *aanbeveling nr. 32* en punt g, dat betrekking heeft op de uitwisseling van goede praktijken inzake deontologische codes binnen het BCSD en bij het OCMW-personeel, te vervangen door *aanbeveling nr. 48*. Het laatste punt betreft evenwel een gemeenschapsbevoegdheid.

Tevens wenst het lid een nieuwe *aanbeveling nr. 13* toe te voegen, evenals aanvullende aanbevelingen gericht aan de gemeenschappen, met name *aanbevelingen nrs. 43 tot en met 49*.

fonction de ce que la commission des Affaires sociales jugera le plus adéquat.

Mme Samyn insiste ensuite pour qu'une recommandation complémentaire soit reprise sous la *recommandation n° 5*, à savoir la *recommandation n° 37*, et pour que les *recommandations n°s 38 et 39* soient également jointes à cette série.

L'intervenante suppose que la *recommandation n° 6* de la majorité Arizona ne concerne que le SPP IS, bien que cela ne soit pas mentionné explicitement. Elle propose de remplacer cette recommandation par la *recommandation n° 30* du Vlaams Belang.

En ce qui concerne la *recommandation n° 7*, Mme Samyn est d'avis que la *recommandation n° 25* pourrait être ajoutée à cette disposition.

La membre préfère la formulation plus explicite de la *recommandation n° 40* à celle de la *recommandation n° 8*.

L'intervenante propose d'insérer des recommandations complémentaires, à savoir les *recommandations n°s 15 et 16*, sous la *recommandation n° 10*.

Mme Samyn souhaite apporter les modifications suivantes à la *recommandation n° 11*: remplacer le point a par la *recommandation n° 22* et le point b, par la *recommandation n° 13*, qui va plus loin que la formulation actuelle choisie par la majorité Arizona. En ce qui concerne le point e, l'intervenante souhaite obtenir des éclaircissements quant à ce qu'il y a lieu d'entendre par la mise à disposition de ressources supplémentaires. Cela viendra-t-il s'ajouter à un éventuel système de bonus-malus? Ensuite, la membre propose d'insérer les *recommandations n°s 14, 21 et 23* sous cette recommandation.

Pour ce qui est de la *recommandation n° 12*, la membre propose de remplacer le point a par la *recommandation n° 32* ainsi que le point g, qui porte sur l'échange de bonnes pratiques en ce qui concerne l'utilisation des codes de déontologie pour les membres du CSSS et le personnel du CPAS, par la *recommandation n° 48*. Ce dernier point relève toutefois de la compétence des Communautés.

La membre souhaite également ajouter une nouvelle *recommandation n° 13*, ainsi que des recommandations supplémentaires adressées aux Communautés, à savoir les *recommandations n°s 43 à 49*.

Tot slot vestigt mevrouw Samyn de aandacht op een reeks bijkomende relevante aanbevelingen *nrs. 50 tot en met 61* die in overweging dienen te worden genomen.

Wat de aanbevelingen van de PS-fractie betreft, zal de Vlaams Belangfractie de *aanbeveling nr. 62* steunen.

Wat betreft *aanbeveling nr. 63* merkt mevrouw Samyn op dat deze gebaseerd lijkt op een analyse van de regionale controles die vooral relevant is voor Franstalig België. Deze aanbeveling lijkt niet van toepassing op de situatie in Vlaanderen. Het zou dan ook wenselijk zijn om een aanpassing te overwegen waarbij een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de controlepraktijken in Nederlandstalig en Franstalig België. In de huidige vorm zal de Vlaams Belangfractie deze aanbeveling niet steunen.

Wat betreft *aanbeveling nr. 64*, die betrekking heeft op een interfederaal samenwerkingsovereenkomst, is de Vlaams Belangfractie van mening dat deze aanpak geen vruchten zal afwerpen. Zij beschouwt dit dan ook niet als een voldoende structurele oplossing en zal deze aanbeveling bijgevolg niet steunen.

Met betrekking tot *aanbeveling nr. 65* wenst mevrouw Samyn verduidelijking over wat precies wordt bedoeld met de term “eerlijk financieringsmodel”.

Wat betreft *aanbeveling nr. 66* is het commissielid van oordeel dat ook de meest kwetsbare gemeenten zich moeten organiseren en hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. Deze aanbeveling zal dan ook niet worden gesteund.

Wat betreft de aanbevelingen van de Open Vld-fractie, spreekt de Vlaams Belangfractie haar expliciete steun uit voor *aanbevelingen nrs. 67, 68 en 79*, die zij als bijzonder relevant beschouwt.

Met betrekking tot *aanbeveling nr. 71*, waarin wordt gepleit voor de schrapping van de huisbezoeken, stelt mevrouw Samyn zich uitdrukkelijk tegen deze aanbeveling. Huisbezoeken behoren tot de standaardpraktijken.

Aanbevelingen nrs. 72 tot en met 78 zullen worden gesteund door de Vlaams Belangfractie.

Ten aanzien van *aanbeveling nr. 79*, waarin de beslissingsmacht van politieke mandatarissen in vraag wordt gesteld, geeft de Vlaams Belangfractie aan hier geen voorstander van te zijn. Het feit dat sommige BCSD's

Enfin, Mme Samyn attire l'attention sur une série de recommandations pertinentes supplémentaires à prendre en considération, à savoir les *recommandations n^{os} 50 à 61*.

Pour ce qui est des recommandations formulées par le groupe PS, le groupe Vlaams Belang soutiendra la *recommandation n^o 62*.

En ce qui concerne la *recommandation n^o 63*, Mme Samyn fait observer que celle-ci semble s'appuyer sur une analyse des contrôles régionaux tels qu'ils sont surtout menés du côté francophone. Cette recommandation ne semblant pas s'appliquer à la Flandre, il serait dès lors souhaitable d'envisager de la modifier afin d'établir une distinction claire entre les pratiques de contrôle du côté néerlandophone et du côté francophone. Le groupe Vlaams Belang ne soutiendra donc pas cette recommandation dans sa formulation actuelle.

En ce qui concerne la *recommandation n^o 64*, qui concerne un accord de coopération interfédéral, le groupe Vlaams Belang estime que cette approche ne portera pas ses fruits. Il ne la considère dès lors pas comme une solution structurelle suffisante, raison pour laquelle il ne soutiendra pas cette recommandation.

S'agissant de la *recommandation n^o 65*, Mme Samyn souhaiterait obtenir des précisions sur ce qu'il convient d'entendre exactement par “financement juste”.

Pour ce qui est de la *recommandation n^o 66*, la membre estime qu'il appartient également aux communes les plus vulnérables de s'organiser et d'assumer leurs responsabilités. Son groupe ne soutiendra dès lors pas cette recommandation.

Mme Samyn aborde ensuite les recommandations du groupe Open Vld et indique que le groupe Vlaams Belang soutiendra expressément les *recommandations n^{os} 67, 68 et 79*, qu'il juge particulièrement pertinentes.

Pour ce qui est de la *recommandation n^o 71*, qui préconise de supprimer les visites domiciliaires, Mme Samyn s'oppose expressément à cette recommandation, estimant que ces visites font partie des pratiques courantes.

Les *recommandations n^{os} 72 à 78* seront soutenues par le groupe Vlaams Belang.

En ce qui concerne la *recommandation n^o 79*, qui remet en question le pouvoir de décision des mandataires politiques, le groupe Vlaams Belang indique qu'il n'y est pas favorable. Le fait que certains CSSS ne remplissent

hun rol niet naar behoren vervullen, rechtvaardigt geen veralgemeende hervorming van deze organen binnen alle OCMW's.

Wat betreft de aanbevelingen van DéFI, spreekt de Vlaams Belangfractie zich gunstig uit over *aanbeveling nr. 80 en 81*.

Tot slot, besluit mevrouw Samyn dat de arizonameerderheid de consideransen en aanbevelingen van het Vlaams Belang niet heeft gelezen, maar nu heeft de meerderheid ze allemaal gehoord. Verder hoopt het commissielid dat ze alsnog ernstig overwogen kunnen worden voor opname in de definitieve tekst van de arizonameerderheid.

De heer Denis Ducarme (MR) stipt aan dat de arizonameerderheid moet openstaan voor redelijke voorstellen van de oppositie, aangezien de omvang van deze zaak dermate groot is dat het volstrekt gerechtvaardigd is de politieke verdeeldheid te overstijgen.

Het lid wil het daarom hebben over een aantal aanbevelingen van de PS-fractie. Hoewel de spreker het niet eens is met het standpunt van de PS dat de wantoestanden het gevolg zijn van een gebrek aan investeringen, is de heer Ducarme van mening dat *aanbeveling nr. 62* zeker constructief is. Daarom stelt hij voor die toe te voegen aan de aanbevelingen van de meerderheid.

De Vlaams Belangfractie heeft ook enkele aanbevelingen ingediend, maar de spreker benadrukt dat hij de voorstellen van die partij niet steunt, zoals hij ook de aanbevelingen van de PVDA-PTB niet zou hebben gesteund mocht die fractie er hebben ingediend.

De spreker benadrukt niettemin het constructieve werk van alle leden en brengt de voorstellen van Open Vld ter sprake. De spreker is het daarentegen niet eens met *aanbeveling nr. 71*. Dat hij bepaalde aanbevelingen weigert te steunen, komt doordat hij bevoegdheidsconflicten met de deelstaten wil voorkomen.

De heer Ducarme is van mening dat de heer De Smet een belangrijke nuance heeft aangebracht met betrekking tot de evenredigheid van de financiële sancties. De spreker vindt echter dat de aanbeveling over de klokkenluiders niet kan worden meegenomen, omdat de meerderheid van oordeel is dat die aanbeveling een wijziging van de wetgeving ter zake zou impliceren. Het lid benadrukt dat er behoefte is aan een anoniem kanaal om informatie door te geven, zonder de heel ingewikkelde procedure voor klokkenluiders te moeten doorlopen.

Tot besluit benadrukt de heer Ducarme dat een aantal aanbevelingen ondanks hun relevantie niet konden

pas correctement leur rôle ne justifie pas une réforme généralisée de ces organes dans tous les CPAS.

Mme Samyn en vient ensuite aux recommandations de DéFI et indique que le groupe Vlaams Belang soutiendra les *recommandations n^{os} 80 et 81*.

Enfin, la membre conclut en indiquant que la majorité Arizona n'a pas pris connaissance des considérants et des recommandations du Vlaams Belang, mais qu'elle les a désormais tous entendus. Elle espère en outre que ceux-ci pourront encore être pris sérieusement en considération en vue de leur intégration dans le texte définitif de la majorité Arizona.

M. Denis Ducarme (MR) indique que la majorité Arizona doit faire preuve d'ouverture envers les propositions judicieuses de l'opposition en raison de l'ampleur du dossier, qui justifie pleinement le dépassement des clivages politiques.

Le membre souhaite dès lors revenir sur un certain nombre de recommandations du groupe PS. Même si l'intervenant marque son désaccord avec la vision du PS selon laquelle les dérapages seraient liés à un manque d'investissement, M. Ducarme estime que *la recommandation n° 62* est assurément constructive et propose dès lors de l'intégrer à celles de la majorité.

Le groupe Vlaams Belang a également déposé un certain nombre de recommandations, mais l'intervenant souligne qu'il ne soutient pas les propositions de ce parti, tout comme il n'aurait pas soutenu les propositions du groupe PVDA-PTB si ce dernier en avait déposées.

L'intervenant souligne toutefois le travail constructif de l'ensemble des membres et en vient aux propositions de l'Open Vld. En revanche, l'intervenant marque son désaccord avec *la recommandation n° 71*. Le député justifie certains refus par la volonté d'éviter des conflits de compétence avec les entités fédérées.

M. Ducarme considère que M. De Smet a apporté une nuance importante par rapport à la nécessité d'une proportionnalité des sanctions financières. L'intervenant considère toutefois qu'il n'est pas possible d'intégrer la recommandation relative aux lanceurs d'alerte, car la majorité a le sentiment que cette recommandation impliquerait une modification de la législation en la matière. Le député met en exergue la nécessité d'une courroie de transmission anonyme, sans passer par la procédure des lanceurs d'alerte, qui est très compliquée.

Pour conclure, M. Ducarme souligne que malgré la pertinence d'un certain nombre de recommandations,

worden opgenomen, omdat ze met hoge financiële kosten gepaard zouden gaan.

Mevrouw Marie Meunier (PS) benadrukt dat de onderfinanciering van de OCMW's een feit is, geen uitvindsel van de PS-fractie. Derhalve vindt de spreker het gerechtvaardigd dat haar fractie zulks vermeldt in haar aanbevelingen, vooral omdat de OCMW-federaties een gebrek aan financiële middelen aan de kaak stellen.

Mevrouw Meunier plaatst vraagtekens bij *aanbeveling nr. 3* van de arizonameerderheid, betreffende de opportuniteit om een curatele in te voeren. De spreker benadrukt dat curatele veeleer van toepassing is op bedrijven en ze vraagt hoe dit zal worden toegepast op de OCMW's.

Vervolgens gaat de spreker in op de evaluatie van het REMI-instrument (Referentiebudget Menswaardig Inkomen), opgenomen onder *aanbeveling nr. 11*. De spreker benadrukt in dat verband dat er geen middelen werden uitgetrokken om voormeld instrument te evalueren. Hoe zal men dit evalueren als daar geen geld voor is?

In antwoord op mevrouw Meunier geeft *de heer Denis Ducarme (MR)* aan dat de term "curatele" niet het juiste woord is en dat het veeleer om bestuurlijke voogdij zou gaan. Inzake de aan de OCMW's toegewezen middelen erkent de spreker dat het OCMW van Anderlecht een aanzienlijk aantal dossiers behandelt. Bovendien werd de druk op de maatschappelijk werkers nog groter als gevolg van specifieke verzoeken van het OCMW-management.

Mevrouw Meunier (PS) plaatst vraagtekens bij de gevolgen van de aangehaalde bestuurlijke voogdij over de OCMW's en ze wijst erop dat de term "curatele" beter wordt vervangen door de bewoording "bestuurlijk toezicht" in de aanbevelingen, aangezien het toch om twee totaal verschillende begrippen gaat. Voorts benadrukt de spreker dat haar vraag over het REMI-instrument niet werd beantwoord.

De heer Denis Ducarme (MR) brengt in herinnering dat mevrouw Meunier steeds het regeerakkoord kan raadplegen zo ze verduidelijking wil over wat precies met de term "curatele" wordt bedoeld. Zo staat op bladzijde 78 van het federaal regeerakkoord het volgende: "Bij vermoedens van fraude, misbruik of foutieve toepassing van de toekenningsregels, kan [het] desbetreffende OCMW eveneens worden geauditeerd, wat ertoe kan leiden dat deze tijdelijk onder curatele wordt geplaatst."

Inzake het REMI-instrument is de heer Ducarme van oordeel dat een evaluatie van de werking ervan op zijn plaats is. De spreker is echter voorstander van

ces dernières n'ont pas pu être retenues en raison de leurs coûts financiers élevés.

Mme Marie Meunier (PS) souligne que le sous-financement des CPAS est une réalité, et non une invention du groupe PS. L'intervenante estime dès lors qu'il est justifié que son groupe en fasse mention dans ses recommandations, d'autant plus que les fédérations des CPAS déplorent un manque de moyens financiers.

Mme Meunier s'interroge sur la *recommandation n° 3* de la majorité Arizona, qui évoque la possibilité d'une curatelle. L'intervenante souligne que le principe de curatelle s'applique plutôt aux entreprises et se demande comment le principe de la curatelle pourra s'appliquer aux CPAS.

L'intervenante évoque ensuite l'évaluation de l'outil REDI, qui est reprise dans la *recommandation n° 11*. La députée souligne à cet égard qu'aucun financement n'est prévu pour évaluer cet outil. Comment procéder à une évaluation sans financement?

En réponse à Mme Meunier, *M. Denis Ducarme (MR)* indique que le terme "curatelle" n'est pas adéquat et qu'il serait plutôt question d'une "tutelle". Concernant la question des moyens octroyés aux CPAS, l'intervenant reconnaît que le nombre de dossiers au sein du CPAS d'Anderlecht est important. Par ailleurs, la pression sur les travailleurs sociaux a été amplifiée par des demandes particulières émanant du management du CPAS.

Mme Meunier (PS) s'interroge sur les conséquences de cette tutelle pour les CPAS et signale qu'il est nécessaire de remplacer le terme "curatelle" par "tutelle" dans les recommandations, car ces concepts sont différents. Par ailleurs, l'intervenante souligne que sa question relative à l'outil REDI est restée sans réponse.

M. Denis Ducarme (MR) rappelle à Mme Meunier la nécessité de se référer à l'accord de gouvernement pour comprendre ce qui est entendu par "curatelle". Ainsi, la page 80 de l'accord de gouvernement mentionne ce qui suit: "En cas de suspicion de fraude, d'abus ou d'application erronée des règles d'octroi, le CPAS concerné pourra faire l'objet d'un audit, ce qui peut entraîner sa mise sous tutelle temporaire".

Concernant l'outil REDI, M. Ducarme considère qu'il convient d'en effectuer une analyse. L'intervenant est toutefois favorable à l'emploi de cet outil, car il semble

het gebruik ervan, omdat het middel het werk van de maatschappelijk werkers lijkt te vergemakkelijken.

Mevrouw Isabelle Hansez (Les Engagés) vindt het bijzonder jammer dat de gehele oppositie ervoor heeft gekozen om zich op de achtergrond te houden op een dermate cruciaal moment voor de democratie en voor de toekomst van een dermate belangrijke instelling als het OCMW. De spreekster betreurt des te meer dat vanwege de lege oppositiebanken de bespreking minder heeft opgeleverd dan het geval had kunnen zijn. Die afwezigheid, in een context die duidelijke antwoorden en een collectief streven om het vertrouwen te herstellen vereist, is op zijn zachtst gezegd zorgwekkend.

Desondanks, en met een groot verantwoordelijkheidsgevoel, benadrukt mevrouw Hansez dat de meerderheid ervoor heeft gekozen om de zaken aan te pakken. Met het oog op bijsturingen en heel democratisch werd er vergaderd en uitvoerig gedebatteerd en worden vandaag met trots meerdere ambitieuze, gestructureerde remediërende aanbevelingen voorgelegd. Die voorstellen zijn niet louter symbolisch, want ze beogen misbruik concreet tegen te gaan, een voor het welzijn van de personeelsleden bevorderlijke arbeidsomgeving te handhaven en te bevorderen, een einde te maken aan bepaalde misstanden en vooral de transparantie en de integriteit te herstellen die het overheidsoptreden moet kenmerken.

De spreekster wijst erop dat de meerderheid ook de specifieke suggesties van bepaalde leden van de oppositie zorgvuldig in aanmerking heeft genomen, voor zover de oppositie zich heeft verwaardigd een bijdrage te leveren aan de gezamenlijke denkoefening. Daaruit blijkt eens te meer dat een en ander niet wordt ingegeven door partij- of politieke belangen, maar door het streven om in het algemeen belang te werken, gezien de ernst van de informatie die voor het voetlicht werd gebracht en het bijzonder verziekte werkklimaat bij het OCMW van Anderlecht.

De spreekster juicht dan ook de aanbevelingen toe, die het resultaat zijn van zorgvuldig collectief werk. Ze geven blijk van een engagement om tegemoet te komen aan de terechte verwachtingen van de burgers, die vragen om meer sociale rechtvaardigheid, meer transparantie en meer verantwoordingsplicht, over de politieke scheidslijnen heen. Het doel is duidelijk: het vertrouwen in de instellingen herstellen, zorgen voor meer rechtvaardigheid en voorkomen dat de fouten uit het verleden worden herhaald.

Mevrouw Anja Vanrobaeys (Vooruit) stelt vast dat tal van elementen in de verschillende teksten van de

constitueren een piste die zou faciliteren het werk van de werkers sociaal.

Mme Isabelle Hansez (Les Engagés) considère qu'il est particulièrement regrettable que l'opposition, dans son ensemble, ait choisi de rester en retrait à un moment aussi crucial pour la vie démocratique et l'avenir d'institutions aussi importantes que les CPAS. L'intervenante regrette d'autant plus que le débat ne puisse pas être aussi fertile qu'il aurait pu l'être, en raison des bancs vides de l'opposition. Une telle absence, dans un contexte exigeant des réponses claires et une volonté collective de rétablir la confiance, est pour le moins préoccupante.

Malgré cela, et avec un sens aigu de ses responsabilités, Mme Hansez souligne que la majorité a choisi d'agir. De manière salubre et profondément démocratique, elle s'est réunie, a débattu longuement, et est aujourd'hui fière de présenter une série de recommandations ambitieuses, structurées et salvatrices. Ces propositions ne sont pas que symboliques: elles visent concrètement à lutter contre les abus, à maintenir et encourager un cadre de travail propice au bien-être des travailleurs, à mettre fin à certaines dérives, et surtout à restaurer la transparence et l'intégrité qui doivent guider notre action publique.

La députée indique que la majorité a également veillé à prendre en considération les suggestions ponctuelles émises par certains membres de l'opposition, lorsque celle-ci a bien voulu contribuer à la réflexion commune. Cela prouve une fois encore que la démarche n'est pas guidée par des intérêts partisans ou politiques, mais par la volonté d'œuvrer au service de l'intérêt général face à la gravité des informations portées à notre connaissance et au climat de travail extrêmement toxique au sein du CPAS d'Anderlecht.

L'intervenante applaudit ces recommandations qui sont le fruit d'un travail collectif rigoureux. Elles traduisent un engagement à répondre aux attentes légitimes des citoyens, qui réclament plus de justice sociale, plus de transparence et plus de responsabilité au-delà de tout clivage politique. L'objectif est clair: rétablir la confiance dans les institutions, garantir une plus grande équité, et empêcher que les erreurs du passé ne se reproduisent.

Mme Anja Vanrobaeys (Vooruit) constate que de nombreux éléments se recoupent dans les différents

meerderheid en oppositie elkaar overlappen, zij het soms in een andere bewoording.

Volgens het commissielid delen alle betrokkenen in de werkgroep dezelfde doelstelling, namelijk het voorkomen van situaties waarin ernstige disfuncties, fraude en wantoestanden niet alleen plaatsvinden, maar vervolgens ook nog worden toegedekt door politici of, in bepaalde gevallen, door leidinggevend. Er lijkt sprake van een onderliggend systeem waarvan absoluut vermeden moet worden dat dit zich ooit herhaalt. In deze context onderstreept mevrouw Vanrobaeys dat alle leden van de werkgroep en van de commissie Sociale Zaken gezamenlijk aan hetzelfde doel werken.

Het commissielid bevestigt dat een evaluatie van de REMI-tool zal plaatsvinden, evenals het streven naar een uniforme toepassing ervan in alle OCMW's.

Mevrouw Vanrobaeys sluit af door te stellen dat Vooruit ervoor gezorgd heeft dat leeflonen blijvend zullen worden geïndexeerd. De indexering fungeert als de beste bescherming van de koopkracht, in het bijzonder voor mensen die in armoede leven.

Mevrouw Nahima Lanjri (cd&v) herhaalt kort de aanbevelingen die voor de meerderheid van bijzonder belang zijn: het verminderen van de werklast bij de betrokken diensten; het doeltreffend bestrijden van fraude en het misbruik van procedures; het verbeteren van de bekendheid en toepassing van bestaande klokkenluidersprocedures; het verder uitrollen en implementeren van een deontologische code binnen de betrokken instellingen; het effectief uitvoeren van de aanbevelingen die eerder werden geformuleerd door zowel de POD MI als de FIA; het waarborgen van de concrete opvolging en implementatie van deze aanbevelingen.

Het commissielid benadrukt dat er zeker openheid bestond ten aanzien van de voorstellen die door de verschillende fracties, waaronder ook de oppositie, werden geformuleerd. Een aantal van deze voorstellen werd overgenomen, wat impliceert dat de meerderheid deze als waardevol beschouwt en nuttig acht om toe te voegen aan de tekst.

Alle voorstellen die zijn ingediend, zullen hoe dan ook worden voorgelegd aan de commissie Sociale Zaken, die hierover uiteindelijk een beslissing zal nemen. Vanuit de meerderheid werd reeds aan de oppositie gecommuniceerd welke voorstellen volgens haar zeker in aanmerking komen voor een overname, als blijkt van constructieve samenwerking.

De meerderheid is niet op alle voorstellen ingegaan. In bepaalde gevallen was dit niet mogelijk wegens

textes de la majorité et de l'opposition, même si ces éléments sont parfois formulés différemment.

Selon la membre, tous les participants au groupe de travail partagent le même objectif, à savoir la volonté de prévenir toute situation dans laquelle des dysfonctionnements, des fraudes et des abus graves seraient non seulement commis, mais ensuite aussi couverts par des responsables politiques ou, dans certains cas, par des dirigeants. Il semble être question d'un système sous-jacent qu'il faut absolument éviter de reproduire. Dans ce contexte, Mme Vanrobaeys souligne que tous les membres du groupe de travail et de la commission des Affaires sociales poursuivent ensemble le même objectif.

La membre confirme que l'outil REDI sera évalué et qu'il sera veillé à une application uniforme de cet outil dans tous les CPAS.

Mme Vanrobaeys conclut en indiquant que Vooruit a veillé à ce que les revenus d'intégration continuent d'être indexés. L'indexation constitue en effet la meilleure protection du pouvoir d'achat, en particulier pour les personnes en situation de pauvreté.

Mme Nahima Lanjri (cd&v) rappelle brièvement les recommandations qui revêtent une importance particulière pour la majorité: réduire la charge de travail dans les services concernés; lutter efficacement contre la fraude et l'utilisation abusive de certaines procédures; mieux faire connaître et appliquer les procédures d'alerte existantes; poursuivre le déploiement et la mise en œuvre d'un code de déontologie au sein des institutions concernées; veiller à l'exécution effective des recommandations formulées précédemment tant par le SPP IS que par l'AFI; assurer concrètement le suivi et la mise en œuvre de ces recommandations.

La membre souligne l'attitude d'ouverture qui a sans conteste été affichée envers les propositions émanant des différents groupes, y compris de l'opposition. Certaines de ces propositions ont été reprises, ce qui signifie que la majorité considère qu'elles sont précieuses et que leur ajout au texte serait utile.

En tout état de cause, toutes les propositions déposées seront soumises à la commission des Affaires sociales, qui prendra une décision à leur sujet. La majorité a déjà communiqué à l'opposition les propositions qui gagneraient selon elle à être reprises, en signe de coopération constructive.

La majorité n'a pas donné suite à toutes les propositions. Dans certains cas, cela s'explique par des

wettelijke beperkingen of bevoegdheidskwesties. Zo werd bijvoorbeeld door de Vlaams Belangfractie gesuggereerd om het beroepsgeheim aan te passen, hoewel enkel de bevoegde rechtbanken en onderzoeksrechters bevoegd zijn om een getuige onder ede te ondervragen. Slechts in uitzonderlijke omstandigheden kan, mits schriftelijke toelating van de onderzoeksrechter, een verdere tussenkomst plaatsvinden.

Anderzijds erkent de spreekster het bestaan van de meldingsplicht. Maatschappelijk werkers zijn gebonden aan deze plicht wanneer zij kennis hebben van criminele feiten, of andere ernstige inbreuken. De arizanameerderheid heeft dit aspect uitdrukkelijk opgenomen in *aanbeveling nr. 11*, uitgaande van het standpunt dat maatschappelijk werkers zich bewust moeten zijn van hun verantwoordelijkheid en de mogelijkheden die zij als dossierbehandelaar hebben om onregelmatigheden of wantoestanden te melden. De spreekster benadrukt bovendien dat het beroepsgeheim geen absoluut karakter heeft en dat hiermee in de praktijk rekening moet worden gehouden wanneer er sprake is van ernstige feiten of structurele problemen.

Mevrouw Lanjri benadrukt voorts dat het van essentieel belang is om daadwerkelijk uitvoering te geven aan de geformuleerde aanbevelingen. Er werd immers vastgesteld dat fraude en misbruik niet alleen onaanvaardbaar zijn omdat ze betrekking hebben op middelen die afkomstig zijn van de belastingbetaler en van de gemeenschap, maar ook omdat dergelijke praktijken het sociaal rechtvaardigheidsbeginsel ondermijnen. Wanneer middelen op onrechtmatige wijze worden aangewend, wordt in feite de steun ontnomen aan personen die daar wél recht op hebben en hierdoor hun toegang tot hulp dreigen te verliezen. Een dergelijke gang van zaken tast het fundament van het solidariteitsprincipe aan.

Het lid sluit dan ook af met de eerder gemaakte vaststelling dat het voortbestaan en de geloofwaardigheid van het sociaal systeem afhankelijk zijn van de correcte besteding van publieke middelen.

De heer Vincent Van Quickenborne (Open Vld) apprecieert de uitgestoken hand van de arizanameerderheid naar de oppositie. Het is belangrijk dat er bij de stemming over de aanbevelingen in de commissie Sociale Zaken en later in de plenaire vergadering zoveel mogelijk parlementsleden achter deze aanbevelingen staan.

De meerderheid heeft beslist om ten aanzien van het Vlaams Belang en PVDA-PTB hun standpunten niet over te nemen. Het commissielid zal de opmerkingen van het Vlaams Belang ten aanzien van de aanbevelingen en ook consideransen van Open Vld in acht nemen.

restrictions légales ou par des problèmes de compétence. Par exemple, le groupe Vlaams Belang a suggéré de réviser le secret professionnel, alors que seuls les tribunaux et les juges d'instruction compétents sont habilités à interroger un témoin sous serment. Ce n'est que dans certaines circonstances exceptionnelles, et moyennant l'autorisation écrite du juge d'instruction, qu'une intervention supplémentaire est possible.

D'autre part, l'intervenante reconnaît qu'il existe une obligation de signaler certains faits. Les travailleurs sociaux sont tenus de respecter cette obligation lorsqu'ils ont connaissance de faits criminels ou d'autres infractions graves. La majorité Arizona a explicitement inclus cet aspect dans la *recommandation n° 11*, en partant du principe que les travailleurs sociaux doivent être conscients de leur responsabilité et des possibilités qui sont les leurs, en tant que gestionnaires de dossiers, de signaler les irrégularités ou les mauvaises pratiques. L'intervenante souligne également que le secret professionnel n'est pas absolu et qu'il convient d'en tenir compte, en pratique, en présence de faits graves ou de problèmes structurels.

Mme Lanjri souligne également qu'il est essentiel d'assurer la mise en œuvre effective des recommandations formulées. En effet, il a été constaté que la fraude et les abus sont inacceptables non seulement parce qu'ils concernent des moyens provenant des contribuables et de la communauté, mais aussi parce que de telles pratiques mettent en danger le principe de justice sociale. Dans les faits, l'utilisation illégitime de certains moyens lèse ceux qui ont droit à une aide, qui risquent de ne plus pouvoir y prétendre. Lorsque les choses prennent une telle tournure, les fondements du principe de solidarité se trouvent mis à mal.

En guise de conclusion, la membre rappelle une observation déjà formulée précédemment: la survie et la crédibilité du système social dépendent de la bonne utilisation des deniers publics.

M. Vincent Van Quickenborne (Open Vld) apprécie la main tendue par la majorité Arizona à l'opposition. Il importe que le plus grand nombre possible de parlementaires soutiennent ces recommandations au moment du vote, en commission des Affaires sociales puis en séance plénière.

La majorité a décidé de ne pas prendre en compte les points de vue exprimés par le Vlaams Belang et le PVDA-PTB. Le membre tiendra compte des observations du Vlaams Belang concernant les recommandations et les considérants de l'Open Vld.

De heer Van Quickenborne noteert dat de *aanbeveling nr. 72* van de Open Vld-fractie wordt toegevoegd aan de *aanbeveling nr. 4*, punt g van de arizanameerderheid en dat de *aanbeveling nr. 78* van de Open Vld-fractie wordt toegevoegd aan de *aanbeveling nr. 12*, onder een punt c. van de arizanameerderheid, weliswaar geherformuleerd.

Het commissielid wenst voorts de aandacht te vestigen op één element dat onderbelicht is gebleven in het debat, namelijk dat er een toxische sfeer heerst in het OCMW van Anderlecht. Er zijn gevallen van seksuele, fysieke, verbale agressie, waarbij in bepaalde gevallen de agressor ongemoeid wordt gelaten. Hoewel dit aspect vermeld wordt in de consideransen van de arizanameerderheid, wordt dit aspect niet vermeldt in de aanbevelingen.

Mevrouw Anja Vanrobaeys (Vooruit), mevrouw Isabelle Hansez (Les Engagés) en de heer Denis Ducarme (MR) bevestigen dat dit element in *considerans L* is opgenomen, maar niet in de aanbevelingen. Aangezien het belangrijk is dat de medewerkers van het OCMW Anderlecht horen dat ook de arizanameerderheid elk toxisch leiderschap en vormen van agressie binnen de OCMW-werking veroordelen, is de meerderheid bereid om de consideransen aan te passen naar aanleiding van de opmerking van de heer Van Quickenborne.

De heer Van Quickenborne (Open Vld) verwijst vervolgens naar de *consideransen K en J*. Het lid merkt op dat de voorbeelden in *considerans J*, meer precies over het misbruik van referentieadressen, het GPML-systeem en fraude met betrekking tot het alleenstaandenstatuut, niet worden vernoemd in een bijhorende aanbeveling. Ook de inzichten uit *considerans K* worden niet overgenomen in de aanbevelingen. Er is maar één aanbeveling van Arizona, *aanbeveling nr. 12*, punt f, waar er beperkt naar verwezen wordt. Het commissielid suggereert daarom dat de specifieke problematieken opgesomd in de *consideransen K en J* opgenomen worden in de bijhorende aanbevelingen.

Voorts is het lid bereid om het geheel van de consideransen en aanbevelingen van de arizanameerderheid te steunen.

De heer Denis Ducarme (MR) wijst erop dat het hier om vastgestelde feiten gaat en daarom zijn de voorbeelden expliciet opgenomen in de consideransen. Het antwoord op deze ernstige problematieken is opgenomen in de *aanbevelingen nrs. 1 en 2*.

In *aanbeveling nr. 1* wordt de regering verzocht zich burgerlijke partij te stellen. *Aanbeveling nr. 2* houdt in dat de regering wordt verzocht het financiële nadeel dat

M. Van Quickenborne note que la *recommandation n° 72* du groupe Open Vld a été ajoutée à la *recommandation n° 4*, point g, de la majorité Arizona et que la *recommandation n° 78* du groupe Open Vld a été ajoutée, certes après reformulation, à la *recommandation n° 12* de la majorité Arizona, sous la forme d'un point c.

Le membre souhaite également attirer l'attention sur un élément dont il n'a pas été suffisamment question lors des débats, à savoir l'existence d'un climat de travail délétère au CPAS d'Anderlecht. Des agressions sexuelles, physiques et verbales y ont été observées, et dans certains cas, l'auteur n'a pas été inquiété. Alors qu'il est fait mention de cet aspect dans les considérants de la majorité Arizona, celui-ci ne figure pas dans les recommandations.

Mme Anja Vanrobaeys (Vooruit), Mme Isabelle Hansez (Les Engagés) et M. Denis Ducarme (MR) confirment qu'il est fait mention de cet élément dans le *considérant L* et non dans les recommandations. Dès lors que la condamnation par la majorité Arizona de tout leadership délétère et de toute forme d'agression au sein du CPAS revêt de l'importance aux yeux des collaborateurs du CPAS d'Anderlecht, la majorité est disposée à modifier les considérants consécutivement à l'observation de M. Van Quickenborne.

M. Van Quickenborne (Open Vld) fait ensuite référence aux *considérants K et J*. Le membre constate que les exemples énumérés au *considérant J*, concernant plus précisément les fraudes à l'adresse de référence, le système des PIIS et les fraudes relatives au statut d'isolé, ne figurent pas dans les recommandations. Les éléments mis en évidence dans le *considérant K* n'y sont pas non plus repris. Une seule recommandation de la majorité Arizona, la *recommandation n° 12*, point f, y fait quelque peu référence. Le membre suggère donc d'intégrer aux recommandations les problèmes spécifiques mentionnés dans les *considérants K et J*.

Par ailleurs, le membre est disposé à soutenir l'ensemble des considérants et recommandations de la majorité Arizona.

M. Denis Ducarme (MR) souligne que les faits évoqués sont établis, raison pour laquelle les considérants y font explicitement mention. La réponse qu'il convient d'apporter à ces problèmes de grande ampleur figure dans les *recommandations n°s 1 et 2*.

La *recommandation n° 1* invite le gouvernement à se constituer partie civile. La *recommandation n° 2* demande au gouvernement d'évaluer avec précision le

voortvloeit uit deze frauduleuze handelingen grondig te evalueren. Voorts wijst de spreker op het belang van het toezicht en de noodzaak van sancties bij vastgestelde fraude en bij het niet naleven van de toepasselijke wetgeving.

Het lijkt het lid niet nodig deze specifieke voorbeelden verder op te nemen in de aanbevelingen.

De heer Vincent Van Quickenborne (Open Vld) merkt op dat de *aanbevelingen nrs. 1 en 2* een antwoord formuleren op de vastgestelde fraude binnen het OCMW Anderlecht. Het is nodig om ook in de aanbevelingen het misbruik van sociale steun in het algemeen te vermelden. Het knipperlichtensysteem bij detectie van misbruik van sociale steun is niet alleen van toepassing op het OCMW Anderlecht, maar op alle OCMW's. Het lid stelt daarom voor om de voorbeelden van fraude uit de *considerans J* toe te voegen aan *aanbeveling nr. 12* in punt f.

De heer Denis Ducarme (MR) preciseert dat de *consideransen* van de arizonameerderheid ondubbelzinnig gebaseerd zijn op de vastgestelde disfuncties en fraude binnen het OCMW van Anderlecht. Wat de aanbevelingen betreft, beoogt de formulering een meer algemene draagwijdte. De aanbevelingen moeten toekomstgericht zijn en toepasbaar op het geheel van OCMW's, ook al betreft het – gelukkig – slechts een minderheid van instellingen waar dergelijke problemen zich voordoen. De fraudemechanismen die in Anderlecht werden vastgesteld, kunnen mogelijk verschillen van die in andere OCMW's. Daarom zijn de aanbevelingen bewust algemeen geformuleerd en richten zij zich niet op één specifieke vorm van fraude.

De heer Wouter Raskin (N-VA) treedt de heer Ducarme bij en stipt aan dat de regelgeving heel duidelijk is wat betreft het toekennen van het leefloon. Het is verboden om referentieadressen vals te gebruiken. De regelgeving steeds correct toepassen, dat is wat de arizonameerderheid vraagt. Deze benadering voorkomt dat andere vormen van fraude worden vergeten en sluit tevens eindeloze discussies of mogelijke misverstanden uit.

De heer Vincent Van Quickenborne (Open Vld) merkt op dat de regering in de praktijk voornamelijk aandacht zal besteden aan de aanbevelingen en in mindere mate aan de *consideransen*.

De spreker stelt voor om de voorbeelden uit *considerans L* te integreren in *aanbeveling nr. 12*, punt f, als illustratie van procedures die niet strikt zijn nageleefd. Op die manier kan bijvoorbeeld de minister van

préjudice financier résultant des pratiques frauduleuses. L'intervenant souligne également l'importance de la tutelle et la nécessité d'adopter des sanctions en cas de fraude avérée et de non-respect des lois applicables.

Selon le membre, il n'est pas nécessaire que ces exemples spécifiques figurent également dans les recommandations.

M. Vincent Van Quickenborne (Open Vld) fait observer que les *recommandations n°s 1 et 2* visent à donner suite aux pratiques frauduleuses observées au sein du CPAS d'Anderlecht. Il est nécessaire que les recommandations fassent également mention du recours abusif à l'aide sociale en général. Le système des clignotants permettant de repérer les pratiques abusives en matière d'aide sociale ne s'applique pas seulement au CPAS d'Anderlecht, mais à tous les CPAS. Le membre suggère donc d'ajouter, au point f de la *recommandation n° 12*, les exemples de fraude énumérés au *considérant J*.

M. Denis Ducarme (MR) précise que les *considérants* de la majorité Arizona ont évidemment été établis sur la base des dysfonctionnements et des fraudes constatés au sein du CPAS d'Anderlecht. Les recommandations ont, quant à elles, une portée plus générale. Elles doivent être tournées vers l'avenir et s'appliquer à l'ensemble des CPAS, même si, heureusement, seule une minorité d'entre eux sont confrontés à des problèmes de ce type. Les fraudes constatées à Anderlecht peuvent ne pas être identiques à celles observées dans d'autres CPAS. C'est la raison pour laquelle les recommandations ont délibérément été formulées de manière générale et ne ciblent pas une fraude en particulier.

M. Wouter Raskin (N-VA) abonde dans le sens de M. Ducarme et souligne que la réglementation est très claire en ce qui concerne l'octroi du revenu d'intégration. Il est notamment interdit d'utiliser de fausses adresses de référence. La majorité Arizona demande que la réglementation soit toujours appliquée correctement. Cette approche permet d'éviter que d'autres formes de fraude ne soient laissées de côté et elle exclut également toute discussion interminable ou d'éventuels malentendus.

M. Vincent Van Quickenborne (Open Vld) souligne qu'en pratique, le gouvernement prêterait principalement attention aux recommandations et, dans une moindre mesure, aux *considérants*.

L'intervenant propose d'intégrer les exemples du *considérant L* dans la *recommandation n° 12*, point f, afin d'illustrer les procédures n'ayant pas été strictement respectées. La ministre de l'Intégration sociale,

Maatschappelijke Integratie, mevrouw Van Bossuyt, bijkomende elementen in overweging nemen om het toezicht te versterken en om gerichte aanpassingen te implementeren. Het uiteindelijke doel bestaat erin de aandacht scherp te houden en structurele verbeteringen op deze punten te bewerkstelligen.

Mevrouw Nahima Lanjri (cd&v) sluit zich aan bij de opmerking van de heer Raskin. De POD MI heeft aan alle leden van de werkgroep een uitgebreide bundel met bijkomende aanbevelingen bezorgd. Het is van belang dat de aanbevelingen van de arizoneerderheid de aanbevelingen van de POD MI voldoende afdekken. Het commissielid verzoekt de regering uitdrukkelijk om deze aanbevelingen in hun geheel te evalueren en vervolgens een voorstel te formuleren met betrekking tot de aanbevelingen die als prioritair moeten worden aangepakt.

Mevrouw Anja Vanrobaeys (Vooruit) licht toe dat de arizoneerderheid bewust heeft gekozen voor algemene formuleringen in de aanbevelingen, met de bedoeling om een zo ruim mogelijke dekking te verzekeren.

Niettemin is het volgens het commissielid mogelijk om bij *aanbeveling nr. 12*, punt f een bijkomende verduidelijking toe te voegen. Aangezien deze aanbeveling reeds verwijst naar de ernstige tekortkomingen die tijdens de hoorzittingen binnen het OCMW van Anderlecht werden vastgesteld, stelt de spreekster voor om daaraan expliciet het begrip “toxisch leiderschap” toe te voegen. Zoals ook de heer Van Quickenborne opmerkte, kan die toevoeging van wezenlijk belang zijn om aan de sociale werkers te tonen dat de werkgroep hun getuigenissen ernstig heeft genomen en deze problematiek uitdrukkelijk heeft erkend.

De heer Vincent Van Quickenborne (Open Vld) sluit zich aan bij het voorstel om de consideransen meer in detail uit te werken, terwijl de aanbevelingen bewust algemeen geformuleerd blijven.

Mme Van Bossuyt, pourra ainsi tenir compte d'éléments supplémentaires pour renforcer les contrôles et procéder à des ajustements ciblés. L'objectif ultime est de maintenir une vigilance accrue et d'améliorer structurellement ces points d'attention.

Mme Nahima Lanjri (cd&v) souscrit à l'observation de M. Raskin. Le SPP IS a remis à tous les membres du groupe de travail un dossier détaillé comprenant des recommandations complémentaires. Il est important que les recommandations de la majorité Arizona tiennent suffisamment compte de celles du SPP IS. La membre demande expressément au gouvernement d'évaluer l'intégralité de ces recommandations et d'indiquer par la suite quelles sont celles qu'il propose de traiter en priorité.

Mme Anja Vanrobaeys (Vooruit) explique que la majorité Arizona a sciemment opté pour une formulation générale afin que les recommandations aient une portée aussi large que possible.

La membre estime toutefois que l'on pourrait ajouter une précision à la *recommandation n° 12*, point f. Étant donné que celle-ci renvoie déjà aux dysfonctionnements graves du CPAS d'Anderlecht constatés lors des auditions, l'intervenante propose d'ajouter explicitement le concept de “direction toxique”. Ainsi que M. Van Quickenborne l'a fait observer, cet ajout pourrait être crucial pour montrer aux travailleurs sociaux que le groupe de travail a pris leurs témoignages au sérieux et qu'il a expressément reconnu l'existence de cette problématique.

M. Vincent Van Quickenborne (Open Vld) se rallie à la proposition de développer les considérants plus en détail tout en maintenant une formulation générale pour les recommandations.

IV. — DOOR DE WERKGROEP OPGESTELDE
CONSIDERANSSEN EN AANBEVELINGEN

IV. — CONSIDÉRANTS ET RECOMMANDATIONS
ÉTABLIS PAR LE GROUPE DE TRAVAIL

Recommandations GT CPAS Anderlecht- Aanbevelingen WG OCMW Anderlecht		
I. Considérants – Consideransen		
N°	Finalité - Strekking	
Arizona		
A.	Considérant les informations rapportées par le reportage PANO du 19 novembre 2024 dénonçant des pratiques frauduleuses au sein du CPAS d'Anderlecht <i>Gezien de informatie in het PANO-rapportage van 19 november 2024 waarin frauduleuze praktijken binnen het OCMW van Anderlecht aan de kaak worden gesteld</i>	
B.	Considérant les informations recueillies lors des 60 heures d'auditions auxquelles a procédé la commission des Affaires sociales de la Chambre les 27 novembre, 10 décembre, 11 décembre et 18 décembre 2024 <i>Gezien de informatie die is verzameld tijdens de 60 uur durende hoorzittingen van de Kamercommissie Sociale Zaken op 27 november, 10 december, 11 december en 18 december 2024</i>	
C.	Considérant les informations recueillies lors de l'audition des travailleurs sociaux organisée à huis clos et au secret par la commission des Affaires sociales <i>Gezien de informatie die is verzameld tijdens de hoorzitting met maatschappelijk werkers die achter gesloten deuren en in het geheim is georganiseerd door de Commissie sociale zaken</i>	
D.	Considérant les informations recueillies lors des auditions du 31 mars et du 7 avril organisées au sein du groupe de travail mis sur place par la commission des Affaires sociales	

	<i>Gezien de informatie die is verzameld tijdens de hoorzittingen die op 31 maart en 7 april zijn gehouden door de werkgroep die is ingesteld door de Commissie sociale zaken</i>
E.	Considérant les rapports d'inspection du SPP IS concernant le CPAS d'Anderlecht et y soulignant les dysfonctionnements ainsi que l'absence de mesures concrètes visant à y mettre fin. <i>Gezien de inspectierapporten van de POD MI over het OCMW van Anderlecht en met nadruk op de disfuncties en het ontbreken van concrete maatregelen om daaraan een einde te maken</i>
F.	Considérant les dysfonctionnements graves qui ont été confirmées au sein du CPAS d'Anderlecht, durant les auditions, portant notamment sur des irrégularités dans le traitement des dossiers, des soupçons de fraude et des pratiques de clientélisme <i>Gezien de ernstige tekortkomingen die tijdens de hoorzittingen binnen het OCMW van Anderlecht werden vastgesteld, in het bijzonder met betrekking tot onregelmatigheden bij de behandeling van dossiers, vermoedens van fraude en cliëntelistische praktijken.</i>
G.	Notant qu'alors qu'en 2023 le système NOVAPRIMA produisait 39.000 alertes sur l'ensemble des CPAS du pays révélant les non-conformités dans la constitution des dossiers d'aide sociale, 2291 alertes étaient répertoriées sur le seul CPAS d'Anderlecht. <i>Gelet op het feit dat het NOVAPRIMA-systeem in 2023 39.000 waarschuwingen in alle OCMW's van het land opleverde over non-conformiteiten in de samenstelling van sociale bijstandsdossiers, werden er alleen al in het OCMW van Anderlecht 2.291 waarschuwingen genoteerd.</i>
H.	Notant également que la Justice s'est saisie du dossier en ouvrant une enquête via l'auditorat du travail. <i>Gelet op het feit dat Justitie het dossier in handen heeft genomen en een onderzoek via het arbeidsauditoraat heeft geopend.</i>
I.	Notant l'audit réalisé par le FIA en 2019, et l'audit complémentaire en court. <i>Gelet op de resultaten van de audit die door de FIA werd uitgevoerd in 2019 en de bijkomende audit door FIA die lopende is.</i>
J.	Considérant le système de fraude aux subsides fédéraux, portant entre autres :

	1. Les fraudes dans l'utilisation du système des PIIS portant sur l'ouverture de PIIS dès l'ouverture du dossier ainsi que celle concernant l'antidatage non-conforme des PIIS Ukrainien 2. Les fraudes dites à l'"adresse de référence", multiples, constatées dans le chef des bénéficiaires du CPAS d'Anderlecht, notamment en raison de l'absence d'une enquête sociale approfondie ou malgré cette dernière. 3. Les fraudes concernant des bénéficiaires n'ayant droit qu'à un RIS cohabitant et bénéficiant d'un RIS isolé <i>Gezien het systeem van fraude met federale subsidies, waaronder:</i> 1. <i>Fraude bij het gebruik van het GPMI-systeem waarbij een GPMI wordt geopend zodra het dossier wordt geopend, evenals fraude met betrekking tot het niet-conform antideren van Oekraïense GPMI's.</i> 2. <i>Frauduleus gebruik van het "referentieadres", dat in vele gevallen werd vastgesteld bij de begunstigen van het OCMW van Anderlecht, met name door het ontbreken van een diepgaand sociaal onderzoek of ondanks een dergelijk onderzoek.</i> 3. <i>Fraude met begunstigen die alleen recht hebben op een leefloon voor samenwonenden en een leefloon voor een alleenstaande ontvangen.</i>
K.	Considérant le fait que le Comité Spécial du Service Social d'Anderlecht rend régulièrement des décisions, non-conformes, contraires à la proposition soumise par les rapports sociaux des assistants sociaux <i>Gelet op het feit dat het Bijzonder Comité van de Sociale Dienst van Anderlecht regelmatig beslissingen neemt die niet stroken met en ingaan tegen het voorstel van de sociale rapporten van de sociaal assistenten</i>
L.	Constatant que ces faits ont ébranlé la confiance des citoyens envers le système de sécurité sociale et de solidarité et souhaitant que les présentes recommandations visent également à rétablir la confiance dans l'institution et son fonctionnement, de renforcer son efficacité opérationnelle et de promouvoir un environnement de travail sain et respectueux pour l'ensemble des professionnels du secteur afin d'améliorer la confiance des bénéficiaires <i>Akte nemend van het feit dat deze feiten het vertrouwen van het publiek in het sociaizekerheids- en solidariteitsstelsel hebben geschaad, en in de hoop dat de huidige aanbevelingen ook tot doel zullen hebben het vertrouwen in de instelling en haar werking te herstellen, haar operationele efficiëntie te versterken en een gezonde en respectvolle werkomgeving voor alle professionals in de sector te bevorderen om het vertrouwen van de begunstigen te verbeteren</i>
VB	
[Consideransen M tot W: toestanden OCMW Anderlecht en regio Brussel – Considérants M à W : pratiques CPAS Anderlecht et région Bruxelloise]	

M.	Uit de Pano-reportage van 19 november 2024 en de getuigenissen van sociale werkers en andere betrokkenen omtrent het reilen en zeilen in het Anderlechtse OCMW met betrekking tot het verstrekken van sociale bijstand er op diverse vlakken grote disfuncties en naar alle waarschijnlijkheid ook vormen van cliëntelisme aan het licht zijn gekomen; <i>Considérant que le reportage Pano du 19 novembre 2024 et les témoignages des travailleurs sociaux ainsi que d'autres personnes concernées au sujet des pratiques en cours au sein du CPAS d'Anderlecht concernant l'octroi de l'aide sociale ont révélé de graves dysfonctionnements à divers égards ainsi que, selon toute vraisemblance, certaines formes de clientélisme;</i>
N.	Er in het Anderlechtse OCMW sprake is van een leidinggevend kader dat niet voldoet en zelfs van toxisch leiderschap; <i>Considérant qu'il est question au sein du CPAS d'Anderlecht d'un cadre dirigeant ne donnant pas satisfaction voire d'une direction toxique;</i>
O.	De personeelsorganisatie in het Anderlechtse OCMW diverse gebreken vertoont, zoals een onvolledig personeelskader dat niet volstaat voor de behandeling van de voorhanden werklast, slechte werkomstandigheden, geen afdoende interne kanalen waar personeelsleden met hun klachten terecht kunnen en geen afdoende bescherming voor klokkenluiders; <i>Considérant que l'organisation du personnel au sein du CPAS d'Anderlecht présente diverses lacunes, telles qu'un cadre du personnel incomplet et insuffisant pour faire face à la charge de travail, de mauvaises conditions de travail, aucun canal interne efficace auprès duquel les membres du personnel peuvent faire part de leurs plaintes et aucune protection suffisante des lanceurs d'alerte;</i>
P.	Er zich, ten gevolge van het wanbeheer bij het Anderlechtse OCMW, bij het onderzoek door de sociaal werkers van dossiers inzake sociale bijstand en de opvolging ervan tal van onregelmatigheden voordoen, zoals het zeer laatijdig behandelen van dossiers, het niet-opvragen of controleren van essentiële informatie, een gebrekkig of geen sociaal onderzoek, het nalaten van een huisbezoek, het niet of gebrekkig opvolgen van dossiers; <i>Considérant qu'à la suite de la mauvaise gestion au sein du CPAS d'Anderlecht, l'examen par les travailleurs sociaux des dossiers en matière d'aide sociale et leur suivi présentent de nombreuses irrégularités, telles que le traitement très tardif de dossiers, l'absence de demande ou de contrôle d'informations essentielles, une enquête sociale lacunaire voire inexistante, la non-réalisation d'une visite domiciliaire, le suivi lacunaire voire inexistant des dossiers;</i>

Q.	Door het slecht functioneren van het Anderlechtse OCMW personen die geen recht hebben op sociale bijstand deze in een aantal gevallen toch krijgen; <i>Considérant qu'en raison du dysfonctionnement du CPAS d'Anderlecht, des personnes qui n'ont pas droit à l'aide sociale l'obtiennent tout de même dans une série de cas;</i>
R.	Doordat de dienstverlening in het Anderlechtse OCMW op het vlak van sociale bijstand absoluut ondermaats is onder meer heel wat personen die recht zouden kunnen hebben op sociale bijstand toch uit de boot vallen; <i>Considérant que notamment, en raison de la médiocrité du service au sein du CPAS d'Anderlecht en ce qui concerne l'aide sociale, une multitude de personnes qui pourraient avoir droit à celle-ci sont tout de même laissées pour compte;</i>
S.	Er omtrent het Anderlechtse OCMW, naast disfunctioneren, ook grote vraagtekens zijn omtrent het bestaan van praktijken die zonder meer als frauduleus moeten worden bestempeld, zoals het intentioneel toekennen van leeflonen, referentieadressen en energietoelagen aan niet-rechthebbenden of het antidateren van dossiers; <i>Considérant qu'outre des dysfonctionnements, il y a également, au sujet du CPAS d'Anderlecht, des présomptions quant à l'existence de pratiques qui doivent tout simplement être qualifiées de frauduleuses, telles que l'octroi intentionnel de revenus d'intégration, d'adresses de référence et d'allocations énergétiques à des personnes qui n'y ont pas droit ou encore l'antidatage de dossiers;</i>
T.	Er bij de wijze waarop in het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst van het Anderlechtse OCMW aan besluitvorming wordt gedaan grote vraagtekens moeten worden geplaatst bij bepaalde procedures die daar worden gehanteerd, zoals het herzien van dossiers na hoorzittingen van begunstigten zonder motivering en zonder dat er nieuwe elementen aanwezig zijn die dat zouden kunnen rechtvaardigen; <i>Considérant qu'il convient de remettre fondamentalement en question les modalités selon lesquelles les décisions sont prises au sein du Comité spécial du Service social du CPAS d'Anderlecht dans le cadre de certaines procédures, telles que la révision de dossiers après l'audition des bénéficiaires sans que cette révision ne soit motivée ni que de nouveaux éléments qui pourraient justifier cette décision ne soient présents;</i>
U.	Er bij het Anderlechtse OCMW grote vraagtekens kunnen worden geplaatst bij de rol van de voorzitter en diens entourage, waarvan het er alle schijn van heeft dat er een systeem van cliëntelisme werd geïnstalleerd om een voorkeurbehandeling te geven aan personen die via deze weg om sociale bijstand bij dat OCMW aanklopten;

	<i>Considérant que l'on peut s'interroger sur le rôle du président du CPAS d'Anderlecht et de son entourage, qui fait apparaître qu'un système de clientélisme a été mis en place afin d'accorder un traitement de faveur à des personnes qui ont sollicité une aide sociale auprès de ce CPAS par cette voie;</i>
V.	Enige afdoende vorm van interne controle in het Anderlechtse OCMW kennelijk ontbrak en indien deze al zou hebben bestaan, deze in alle geval niet in staat was om de disfuncties en het veronderstelde cliëntelisme aan het licht te brengen en te remediëren; <i>Considérant que toute forme concluante de contrôle interne faisait manifestement défaut au sein du CPAS d'Anderlecht et que s'il existait malgré tout un certain contrôle, celui-ci n'a pas permis de révéler les dysfonctionnements et le clientélisme supposé ni d'y remédier;</i>
W.	Er aanwijzingen zijn dat in een aantal andere Brusselse OCMW's zich gelijkaardige toestanden voordoen; <i>Considérant qu'il existe des indices selon lesquels des situations semblables existent dans plusieurs autres CPAS bruxellois;</i>
<i>[Consideransen X tot EE: Institutionele aspecten – Considérants X à EE: Aspect institutionnels]</i>	
X.	De federale overheid het beleid bepaalt inzake het verstrekken van sociale bijstand, maar door de institutionele versnippering van de bevoegdheid geen vat heeft op de organisatie ervan en daardoor geen zeggenschap heeft over onder meer de personeelsbezetting van de OCMW's om deze af te stemmen op de werklast, of over het instellen van antifraudecellen of andere mechanismen van intern toezicht om fraude te voorkomen; <i>Considérant que l'autorité fédérale fixe la politique en matière d'octroi de l'aide sociale, mais n'a pas de prise sur son organisation en raison du morcellement institutionnel de cette compétence et n'a dès lors pas voix au chapitre concernant les effectifs des CPAS, afin de les aligner sur la charge de travail, ou la mise en place de cellules de lutte contre la fraude ou d'autres mécanismes de contrôle interne visant à empêcher la fraude;</i>
Y.	De federale overheid omwille van de versnippering van de bevoegdheden evenmin enige vat heeft op het besluitvormingsproces in de OCMW's;

	<i>Considérant qu'en raison du morcellement des compétences, l'autorité fédérale ne dispose pas non plus de la moindre prise sur le processus décisionnel au sein des CPAS;</i>
Z.	De mogelijkheden tot inspectie door de POD MI op het verstrekken van sociale bijstand beperkt zijn bij gebrek aan een wetgevende basis ingevolge de institutionele versnippering, zodat deze dienst in principe geen controlebevoegdheden heeft over onder meer de begroting, de organisatie van de OCMW's of de klachtenbehandeling van burgers; <i>Considérant qu'en l'absence d'une base législative, imputable au morcellement institutionnel, les possibilités d'inspection, par le SPP IS, de l'octroi de l'aide sociale sont limitées, si bien que ce service ne dispose en principe pas de compétences de contrôle en ce qui concerne notamment le budget, l'organisation des CPAS ou le traitement des plaintes émanant des citoyens;</i>
AA.	De POD MI binnen haar bevoegdheden wel talrijke disfuncties bij de werking van de OCMW's kan vaststellen, er rapporten over opstelt, die zelfs publiek beschikbaar stelt, maar dat die vaststellingen te weinig of geen gevolgen krijgen doordat het toezicht over de OCMW's, dat bij de Gemeenschappen berust, er niet van op de hoogte is en deze derhalve ook niet de gepaste maatregelen neemt; <i>Considérant que, dans le cadre de ses compétences, le SPP IS est certes en mesure de constater nombre de dysfonctionnements au sein des CPAS, de rédiger et même de publier des rapports concernant ceux-ci, mais que l'on ne donne guère voire pas de suite à ces constatations, parce que les instances en charge du contrôle des CPAS, une compétence qui relève des Communautés, n'en ont pas connaissance et ne prennent dès lors pas non plus des mesures appropriées;</i>
BB.	De dienst Federale Interne Audit (FIA) niet bevoegd is voor audits van OCMW's omwille van institutionele beperkingen; <i>Considérant que l'Audit fédéral interne n'est pas habilité à effectuer des audits des CPAS en raison des limitations institutionnelles;</i>
CC.	De POD MI op het vlak van handhaving ingevolge de versnippering van bevoegdheden en institutionele beperkingen in haar handelwijze beperkt is, waardoor deze dienst slechts aanbevelingen kan formuleren en kan dialogeren, alsook terugvorderingen op dossiers en dossierkosten kan eisen, maar niet dwingend of sanctionerend kan optreden in geval van noodzaak;

	<i>Considérant que la marge de manœuvre dont dispose le SPP IS pour faire respecter les règles est limitée en raison du morcellement des compétences et des limitations institutionnelles, de telle sorte que ce service ne peut que formuler des recommandations, dialoguer et réclamer des recouvrements concernant des dossiers et des frais de dossier, mais ne peut pas agir de manière contraignante ni, au besoin, sanctionner;</i>
DD.	<i>'Samenwerkingsfederalisme' niet of in het beste geval slechts suboptimaal werkt en de oorzaak is van diverse disfuncties op het vlak van het verstrekken van sociale bijstand. Beleid enerzijds en organisatie, controle en toezicht / handhaving anderzijds zijn niet op elkaar afgestemd doordat ze bij verschillende overheden zitten die niet of nauwelijks met elkaar communiceren;</i> <i>Considérant que le "fédéralisme coopératif" ne fonctionne pas ou, dans le meilleur des cas, ne fonctionne pas de manière optimale et qu'il est la source de divers dysfonctionnements dans l'octroi de l'aide sociale, et considérant que la politique, d'une part, et l'organisation et le contrôle (du respect des règles), d'autre part, ne sont pas coordonnés parce qu'ils relèvent d'autorités différentes qui ne communiquent guère voire pas du tout entre elles;</i>
EE.	De bij de voorbije staatshervormingen gemaakte keuze om inzake de sociale bijstand (maar meer in het algemeen ook inzake de sociale zekerheid) enkel de structuren, de organisatie en het toezicht erover naar de Gemeenschappen over te hevelen en het feitelijke beleid en de financiering ervan (omwille van de transfers) federaal te houden een structurele en fundamentele systeemfout is die zich onder meer uit in disfuncties en het suboptimaal functioneren van het verstrekken van sociale bijstand, wat enkel kan worden verholpen door een homogenisering van deze bevoegdheid op het niveau van de Gemeenschappen; <i>Considérant que la décision prise, lors des précédentes réformes de l'État, de ne transférer aux Communautés que les structures, l'organisation et le contrôle de l'aide sociale (mais aussi, de manière plus générale, de la sécurité sociale) et de maintenir le financement et la gestion effective de cette compétence (malgré les transferts) au niveau fédéral s'est révélée être une erreur systémique fondamentale, qui a façonné une organisation dysfonctionnelle et lacunaire de l'aide sociale à laquelle on ne pourra remédier que par l'uniformisation de cette compétence au niveau des Communautés;</i>
[Consideransen FF tot KK: aspecten van wet- en regelgevende aard – Considérants FF à KK: aspects législatifs et réglementaires]	

	De lakse immigratiewetgeving in dit land massaal ongeschoolde armoezaaiers aantrekt, waardoor de federale overheid massaal sociale bijstandstrekkers creëert die de OCMW's zwaar overbelasten en het stelsel van de sociale bijstand zwaar onder druk zet; <i>Considérant que la législation laxiste en matière d'immigration attire dans ce pays une pléthore de personnes désœuvrées et sans instruction, dont les pouvoirs publics fédéraux font autant d'allocataires sociaux qui viennent surcharger les CPAS et soumettent le système de sécurité sociale à une lourde pression ;</i>
FF.	
	Enerzijds een aantal procedures onduidelijk en ingewikkeld zijn, terwijl anderzijds andere procedures soms niet specifiek genoeg zijn; <i>Considérant que les procédures tantôt sont à tout le moins obscures et complexes, tantôt manquent cruellement de précision ;</i>
GG.	
	Vaagheden in de wet- en regelgeving, alsook de grote autonomie in het behandelen van sociale bijstandsaanvragen ruimte bieden voor misbruiken, maar ook voor interpretatie en mede er oorzaak van zijn dat gelijke situaties regelmatig geen gelijke behandeling krijgen; <i>Considérant que les zones de flou dans la législation et la réglementation ainsi que la large autonomie dans le traitement des demandes d'aide sociale laissent le champ libre aux abus, mais aussi aux interprétations, générant régulièrement des traitements différents dans des situations pourtant similaires ;</i>
HH.	
	Grijze zones in de wet- en regelgeving wat inspecties betreft verschillen in interpretatie opleveren; <i>Considérant que les zones grises dans les textes législatifs et réglementaires concernant les inspections donnent lieu à des différences d'interprétation ;</i>
II.	
	Hoge administratieve lasten en complexiteit van regelgeving en procedures verhinderen dat sociaal werkers zich voldoende met terreinwerk te kunnen bezighouden; <i>Considérant que la lourdeur des formalités administratives et la complexité de la réglementation empêchent les travailleurs sociaux de se consacrer pleinement au terrain ;</i>
JJ.	
	OCMW's overbelast worden met oneigenlijke taken doordat zij moeten inspringen voor tekortkomingen van andere diensten, meer bepaald doordat de diensten die instaan voor werkloosheids- en ziekte-uitkeringen regelmatig erg laat tijdig
KK.	

	aanvraagdossiers goedkeuren en geen voorzieningen hebben om rechthebbenden voorschotten uit te betalen in afwachting van de afhandeling van hun dossiers; <i>Considérant que les CPAS sont surchargés, car trop occupés à combler les lacunes d'autres services, notamment parce que les services responsables des allocations de chômage et de maladie approuvent souvent avec beaucoup de retard les dossiers de demande et ne disposent pas de procédures pour verser des avances aux bénéficiaires dans l'attente du traitement de leur dossier ;</i>
[Consideransen LL tot RR: aspecten van toezicht – Considérants LL à RR : aspects de contrôle]	
LL.	De federale sociale inspectiediensten onbevoegd zijn voor de behandeling van bijstandsfraude; <i>Considérant que les services fédéraux d'inspection sociale ne sont pas habilités à traiter la fraude aux allocations ;</i>
MM.	De POD MI niet vertegenwoordigd is in de organen van SIOD, bijgevolg geen deel uitmaakt van het strategisch comité van SIOD, net zomin als van het college voor strijd tegen fiscale en sociale fraude; <i>Considérant que le SPP IS n'est pas représenté dans les organes du SIRS et ne siège donc pas au comité stratégique du SIRS ou au Collège pour la lutte contre la fraude fiscale et sociale;</i>
NN.	De POD MI onderbemand is om zijn taken naar behoren te kunnen vervullen, wat zich onder meer uit in het feit dat deze dienst momenteel zijn zelf opgelegde controlecyclus niet voor 100% kan afronden en derhalve met de huidige personeelsbezetting al zeker niet in staat is om nog meer uitgebreide controles over meer parameters uit te voeren, wat nochtans wenselijk zou zijn; <i>Considérant que le SPP IS ne dispose pas d'effectifs suffisants pour mener correctement à bien ses missions, ce qui l'empêche notamment d'appliquer actuellement l'intégralité du cycle de contrôle qu'il s'est lui-même imposé, et qu'il n'a par conséquent certainement pas le personnel nécessaire pour effectuer des contrôles approfondis sur des paramètres supplémentaires, ce qui serait pourtant souhaitable ;</i>

	Het bijzonder goedkeuringtoezicht op de dossiers door de POD MI te beperkt is wat betreft de onderdelen waarop dat toezicht wordt uitgeoefend. Op veel elementen is er gewoon geen enkel (systematisch en permanent) toezicht wat veel ruimte biedt voor misbruiken en de ontwikkeling van cliëntelisme; <i>Considérant que le SPP IS n'exerce sa tutelle spéciale d'approbation que sur une partie trop restreinte des dossiers et que nombreux aspects ne font tout simplement pas l'objet d'un contrôle (systématique et permanent), ce qui constitue un terreau propice aux abus et aux cliëntelisme;</i>
OO.	
	Uit de audit door FIA van de POD MI is gebleken dat zijn toezichtmethodiek niet optimaal is, onder meer door onvoldoende risicogerichtheid, problemen van onpartijdigheid / onafhankelijkheid, gebrek aan eenvoudigheid in aanpak en diepgang van inspecties en andere meer; <i>Considérant que l'audit du SPP IS effectué par l'Audit fédéral interne a fait apparaître que la méthode de contrôle de celui-ci n'était pas optimale, notamment en raison d'un manque d'attention accordée à la dimension du risque, de problèmes d'impartialité et d'indépendance, d'un manque d'uniformité dans la structuration des inspections et de la trop grande superficialité de celles-ci;</i>
PP.	
	De POD MI slechts in beperkte mate samenwerkt met de deelstaten, waardoor de informatiedoorstroming gebrekkig is; <i>Considérant que le SPP IS ne collabore pas suffisamment avec les entités fédérées, ce qui se traduit par une circulation lacunaire des informations;</i>
QQ.	
	De POD MI met betrekking tot het grootschalige veronderstelde cliëntelisme in het OCMW van Anderlecht niet in staat was dit op het spoor te komen; <i>Considérant que le SPP IS n'a pas été capable de détecter le cliëntelisme à grande échelle suspecté au CPAS d'Anderlecht;</i>
RR.	
	<i>[Considérant SS : Ander – Considérant SS : Autre]</i>
	Onder andere op sociale media, een circuit bestaat dat door het aanbieden tegen betaling van bepaalde malafide diensten (verblijfsadressen...) inspeelt op het misbruiken van sociale bijstand; <i>Considérant qu'il existe, notamment sur les réseaux sociaux, un circuit qui, en offrant, contre paiement, certains services illégaux (fausses adresses de séjour, etc.) contribue à la fraude à l'aide sociale;</i>
SS.	

<i>[Consideransen TT tot VV : Gemeenschappen – Considérants TT à VV : Communautés]</i>	
TT.	De opleiding van sociale werkers in het Franstalige landsgedeelte als onvoldoende wordt ervaren; <i>Considérant que la formation des travailleurs sociaux dans la partie francophone du pays est jugée insuffisante;</i>
UU.	Volgens sommigen het toekennen van de besluitvorming inzake sociale bijstand aan politici (als enige tak van de sociale zekerheid) de kans op cliëntelisme verhoogt; <i>Considérant que l'octroi de la compétence décisionnelle en matière d'aide sociale à des responsables politiques (en tant qu'unique branche de la sécurité sociale) augmente le risque de clientélisme ;</i>
VV.	Slecht functionerende OCMW's een aantrekkingspool vormen voor misbruiken; <i>Considérant que des CPAS dysfonctionnels font le lit des abus ;</i>
<i>[Consideransen WW tot EEE : GGC – Considérants WW à EEE : Cocom]</i>	
WW.	Negentien afzonderlijke OCMW's in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest niet bevorderlijk is voor het verstrekken van een gestroomlijnde sociale bijstandsverlening, waardoor gelijke situaties geen gelijke behandeling krijgen; <i>Considérant que la coexistence de dix-neuf CPAS distincts sur le territoire de la Région de Bruxelles-Capitale fait obstacle à la mise en œuvre d'une aide sociale uniforme, ce qui se traduit par un traitement différent dans des situations pourtant similaires;</i>
XX.	Er ten gevolge van de inertie op het niveau van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest een gebrek aan harmonisering van de OCMW-praktijken is, waardoor elk Brussels OCMW zich in zijn praktische werking op zijn eigen wijze organiseert, wat een grote verscheidenheid aan praktijken oplevert; <i>Considérant que l'inertie observable au niveau de la Commission communautaire commune de la Région de Bruxelles-Capitale génère un manque d'uniformisation des méthodes de travail des CPAS, chaque CPAS bruxellois s'organisant comme bon lui semble, ce qui crée une cacophonie dans les pratiques;</i>

YY.	Er vragen kunnen worden gesteld bij de effectiviteit van het klokkenluidersstatuut in de Brusselse plaatselijke instellingen, of minstens bij de bekendheid ervan onder het Brusselse OCMW-personeel; <i>Considérant que l'on peut s'interroger sur la réalité du statut de lanceur d'alerte dans les institutions locales bruxelloises ou, à tout le moins, sur la visibilité de celui-ci parmi le personnel des CPAS bruxellois;</i>
ZZ.	De Brusselse OCMW-personeelskaders vaak onderbemand zijn door krapte op de arbeidsmarkt aan sociale werkers en de onaanneemelijkheid van het beroep, zowel op het vlak van lonen, werklust, werkomstandigheden als agressie, waardoor deze personeelsleden ontevreden en gedemotiveerd zijn en niet in staat zijn om sociale bijstand op een aanvaardbaar kwalitatief niveau te verstrekken; <i>Considérant que les cadres du personnel des CPAS bruxellois ne sont souvent pas complets en raison de la pénurie de travailleurs sociaux et du manque d'attractivité du métier en termes de rémunération, de charge de travail et de conditions de travail (les agressions par exemple), ce qui génère une insatisfaction et une démotivation de ces membres du personnel, qui ne sont alors plus en mesure de fournir une aide sociale d'une qualité suffisante ;</i>
AAA.	Nederlandstaligen in de Brusselse OCMW's kennelijk vaak niet terecht kunnen voor kwaliteitsvolle sociale bijstand door een gebrek aan tweetaligheid van het OCMW-personeel, wat nochtans bij wet is opgelegd; <i>Considérant que les néerlandophones n'ont manifestement pas souvent la possibilité d'obtenir, auprès des CPAS bruxellois, une aide sociale de qualité, car le personnel de ces CPAS n'est pas suffisamment bilingue, ce qui est pourtant requis par la loi ;</i>
BBB.	De informatisering bij de 19 Brusselse OCMW's gedateerd is en zij als cluster te kleinschalig zijn opdat bedrijven geïnteresseerd zouden zijn om er moderne programma's op maat voor op te stellen; <i>Considérant que l'informatisation dans les 19 CPAS bruxellois est obsolète et que ceux-ci forment un ensemble trop petit pour intéresser les entreprises en mesure de créer des programmes modernes à leur mesure ;</i>
CCC.	De besluitvorming in meerdere Brusselse OCMW's kennelijk regelmatig niet volgens de wettelijk voorziene regels verloopt; <i>Considérant que les processus décisionnels appliqués par plusieurs CPAS bruxellois s'écartent manifestement régulièrement des règles prévues par la loi;</i>

	Het toezicht van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie over de werking van de Brusselse OCMW's niet voldoet, onder meer door de uitbesteding van die bevoegdheid aan Brussel Plaatselijke Besturen, een gewestorgaan, dat niet over de nodige deskundigheid op het vlak van onder meer sociale bijstand beschikt, waardoor er op dat vlak zo goed als geen controle bestaat; <i>Considérant que le contrôle de la Commission communautaire commune sur le fonctionnement des CPAS bruxellois n'est pas suffisant, notamment en raison de la délégation de cette compétence à Bruxelles Pouvoirs locaux, un organe régional qui ne dispose pas de l'expertise requise, entre autres dans le domaine de l'aide sociale, ce qui se traduit par une quasi-absence de contrôle;</i>
DDD.	
	Er sprake is van gebrekkige contacten tussen de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de federale overheid wat betreft sociale bijstand; <i>Considérant que la Commission communautaire commune et le pouvoir fédéral n'entretiennent pas suffisamment de contacts en ce qui concerne l'aide sociale;</i>
EEE.	
PS	
	Considérant les problèmes révélés dans le reportage de Pano du 19 novembre 2024 au sein du CPAS d'Anderlecht ; <i>Gelet op de door de Pano-reportage van 19 november 2024 aan het licht gebrachte problemen bij het OCMW van Anderlecht;</i>
FFF.	
	Vu les auditions menées au sein de la commission des Affaires sociales les 27 novembre, 10 décembre, 11 décembre et 18 décembre 2024 ainsi que les auditions menées par le groupe de travail les 31 mars et 7 avril 2025 ; <i>Gelet op de hoorzittingen van 27 november, 10 december, 11 december en 18 december 2024 in de commissie voor Sociale Zaken alsook op de hoorzittingen van de werkgroep van 31 maart en 7 april 2025;</i>
GGG.	
	Considérant l'augmentation continue de la charge de travail et le manque de moyens humains auquel doivent faire face depuis plusieurs années les CPAS, en particulier dans les grandes villes, et leur impact sur les conditions de travail des travailleurs sociaux ;
HHH.	

	<i>Gelet op de almaar stijgende werklast en op het personeelstekort waarmee de OCMW's al verschillende jaren kampen, in het bijzonder in de grote steden, alsook op de impact daarvan op de arbeidsomstandigheden van de maatschappelijk werkers;</i>
III.	Considérant l'importance du non-recours aux droits en matière d'aides sociales ainsi que l'inaccessibilité de certains services au sein des CPAS et l'allongement des délais de réponse données aux usagers ; <i>Gelet op de hoge mate van niet-benutting van socialebijstandsrechten, alsook op de ontoegankelijkheid van bepaalde diensten binnen de OCMW's en op de langere responstermijnen voor de gebruikers;</i>
JJJ.	Considérant les futures réformes socio-économiques décidées par le gouvernement, et notamment celle visant une limitation des allocations de chômage dans le temps, et leurs conséquences sur l'ensemble des CPAS du pays. <i>Gelet op de toekomstige sociaal-economische hervormingen waartoe de regering heeft besloten, met name de beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd, en de gevolgen daarvan voor alle OCMW's van het land;</i>
KKK.	Constatant l'absence totale de concertation par le Gouvernement fédéral des représentants des CPAS ; <i>Gelet op het totale gebrek aan overleg van de federale regering met de vertegenwoordigers van de OCMW's;</i>
LLL.	Reconnaissant pleinement l'importance des CPAS dans l'action sociale et dans la cohésion de la société et constatant leur inquiétude grandissante quant à leur capacité à mener leurs missions d'accompagnement des usagers de manière qualitative. <i>Overwegende dat ten volle moet worden erkend dat de OCMW's een belangrijke rol spelen in het maatschappelijk werk en bij de totstandbrenging van cohesie binnen de samenleving, alsook dat de OCMW's almaar ongeruster zijn over hun vermogen om hun opdracht ter ondersteuning van de gebruikers kwaliteitsvol uit te voeren;</i>
Open Vld	

	de voorzitter van een OCMW uitzonderlijk gemachtigd is om individuen te ontvangen in geval van dringende nood, maar dat deze bevoegdheid beperkt en omkaderd moet blijven, en elke beslissing achteraf bekrachtigd moet worden door het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst (BCSD) of de Raad voor Maatschappelijk Welzijn; <i>Considérant qu'un président de CPAS est habilité à recevoir des individus à titre exceptionnel et en cas d'urgence, mais que cette possibilité doit rester limitée et encadrée, et que toute décision doit être validée ultérieurement par le Comité spécial du Service social (CSSS) ou par le Conseil de l'action sociale;</i>
MMM.	het mogelijk is dat beslissingen over terugvorderingen van financiële steun herzien worden na een hoorzitting, overeenkomstig artikel 60ter van de organieke wet, maar dat er ernstige vragen rijzen wanneer zulke herzieningen leiden tot disproportionele kwijtscheldingen zonder transparantie of controle; <i>Considérant que les décisions visant le recouvrement d'une aide financière peuvent être revues après une audition, conformément à l'article 60ter de la loi organique, mais que de sérieuses questions se posent lorsque ces révisions se soldent par un nombre disproportionné d'abandons de créance, sans transparence ni contrôle;</i>
NNN.	het onder druk zetten van maatschappelijk werkers om documenten te ondertekenen waarin zij beschuldigd worden van 'professionele onbekwaamheid' ethisch en juridisch onaanvaardbaar is, en een ernstige bedreiging vormt voor behoorlijk bestuur en integriteit binnen sociale instellingen; <i>Considérant qu'il est éthiquement et juridiquement inacceptable d'exercer une pression sur les assistants sociaux pour qu'ils signent des documents dans lesquels ils sont accusés d' "insuffisance professionnelle", et qu'il s'agit d'une atteinte sérieuse à la bonne gouvernance et à l'intégrité au sein d'institutions sociales;</i>
OOO.	het toezicht op het functioneren van lokale OCMW-besturen momenteel te weinig effectief is, en dat versterkt toezicht via de bevoegde gewesten of gemeenschapscommissies, zoals de GGC, dringend noodzakelijk is; <i>Considérant que le contrôle du fonctionnement des administrations des CPAS locaux est actuellement trop peu efficace et qu'il est nécessaire de le renforcer de toute urgence par le biais des Régions ou des commissions communautaires compétentes;</i>
PPP.	

QQQ.	de administratieve last voor maatschappelijk werkers buitensporig hoog is, deels als gevolg van juridische voorzichtigheid en een overdaad aan registratieverplichtingen, waardoor er onvoldoende tijd rest voor begeleiding en activering van cliënten; <i>Considérant que la charge administrative pesante sur les assistants sociaux est excessivement élevée, notamment en raison d'une certaine prudence sur le plan juridique et de la pléthore d'obligations d'enregistrement, de sorte qu'ils ne disposent plus de suffisamment de temps pour accompagner et activer les usagers;</i>
RRR.	een aanzienlijk deel van de leefloondossiers via geautomatiseerde gegevensuitwisseling verwerkt kan worden, onder andere dankzij bestaande databronnen bij de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, zonder verlies aan rechtszekerheid of kwaliteit; <i>Considérant qu'une partie considérable des dossiers de revenus d'intégration peut être traitée au travers d'un échange automatique de données, notamment grâce aux sources de données existantes auprès de la Banque-carrefour de la Sécurité sociale, sans que cela ne porte préjudice à la sécurité juridique ni à la qualité;</i>
SSS.	de samenstelling en werking van het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst (BCSD) uniek is in Europa, aangezien politieke mandatarissen beslissen over individuele hulpdossiers, wat leidt tot risico's op politieke inmenging en inefficiëntie; <i>Considérant que la composition et le fonctionnement du Comité spécial du Service social (CSSS) sont uniques en Europe, dès lors que les mandataires politiques prennent les décisions dans les dossiers d'aide individuels, ce qui entraîne des risques d'ingérence politique et d'inefficacité;</i>
TTT.	de inspectiediensten van de POD Maatschappelijke Integratie onvoldoende slagkracht hebben, waardoor tekortkomingen in lokale OCMW-praktijken vaak niet of pas laatstijdig worden gecorrigeerd, en er geen duidelijke prioriteiten worden opgelegd aan instellingen in moeilijkheden; <i>Considérant que les services d'inspection du SPP Intégration sociale ne disposent pas d'une capacité d'action suffisante, de sorte que les manquements dans les pratiques des CPAS locaux ne sont souvent pas détectés, ou le sont tardivement, et que les institutions en difficulté ne se voient pas imposer de priorités claires;</i>
UUU.	maatschappelijke dienstverlening via het OCMW geen generieke uitkering betreft zoals in de sociale zekerheid, maar maatwerk op basis van sociaal onderzoek, met als doel structurele integratie in de samenleving;

	<i>Considérant que l'aide sociale accordée par le CPAS n'est pas une allocation générique comme dans la sécurité sociale, mais une allocation sur mesure qui se fonde sur une enquête sociale et vise l'intégration structurelle dans la société;</i>
VVV.	toezicht op het sociaal beleid moet steunen op een combinatie van interne controle, externe audits en inspectie, en dat duidelijke interne richtlijnen essentieel zijn om willekeur en politiek cliëntelisme te voorkomen; <i>Considérant que le contrôle de la politique sociale doit se fonder sur une combinaison entre contrôle interne, audits externes et inspection, et que des directives internes claires sont essentielles pour prévenir tout arbitraire et éviter le clientélisme politique;</i>
WWW.	kwalitytsvol en uniform sociaal beleid vraagt om gedeelde praktijken, zoals de ontwikkeling en verspreiding van interne richtlijnen en best practices rond werkbaarheid, activering en aanklappende hulpverlening; <i>Considérant qu'une politique sociale uniforme et de qualité requiert des pratiques partagées, telles que l'élaboration et la diffusion de directives internes et de bonnes pratiques en matière de disponibilité au travail, d'activation et d'accompagnement intensif ;</i>
XXX.	het leefloon een essentieel onderdeel vormt van het sociaal vangnet, maar in de huidige vorm ruimte laat voor structureel misbruik en onvoldoende prikkels bevat tot activering of maatschappelijke participatie <i>Considérant que le revenu d'intégration constitue un maillon essentiel du filet de la sécurité sociale, mais que, dans sa forme actuelle, il laisse la porte ouverte à des abus structurels et ne prévoit pas suffisamment d'incitants à l'activation ou la participation à la société;</i>
YYY.	binnen bepaalde huishoudens een cumulatie van leeflonen en aanvullende sociale voordelen leidt tot maandelijks inkomsten die substantieel hoger liggen dan het netto-inkomen van werkenden, wat een gevoel van onrechtvaardigheid in de hand werkt en het maatschappelijke draagvlak ondermijnt; <i>Considérant que, dans certains ménages, le cumul entre les revenus d'intégration et les avantages sociaux complémentaires donne lieu à des revenus mensuels substantiellement plus élevés que les revenus nets des travailleurs, ce qui favorise un sentiment d'injustice et sape l'adhésion à notre société;</i>

ZZZ.	het verhoogde leefloon tarief voor personen met gezinslast systematisch kan worden aangevraagd door meerdere leden van hetzelfde huishouden, wat leidt tot een structurele scheeffrekking van het systeem en een perverse incentive om familiale afhankelijkheidsstructuren in stand te houden; <i>Considérant que le taux majoré du revenu d'intégration pour les personnes ayant une charge de famille peut être systématiquement demandé par plusieurs membres d'un même ménage, ce qui entraîne un déséquilibre structurel du système et représente une incitation perverse à maintenir les structures de dépendance familiale;</i>
AAAA.	de regeling inzake referentieadressen in de praktijk wordt misbruikt door personen die zich formeel zonder woonplaats laten inschrijven, terwijl zij feitelijk in gezinsverband leven — vaak met als doel om gelijktijdig meerdere sociale voordelen te bekomen of controlemechanismen te ontwijken <i>Considérant que la réglementation relative aux adresses de référence est, dans la pratique, détournée par des personnes qui se font officiellement enregistrer sans domicile, alors qu'elles vivent en réalité en famille - souvent dans le but de cumuler plusieurs avantages sociaux ou d'échapper aux mécanismes de contrôle ;</i>
BBBB.	de verhoogde kinderbijslag en de prioritaire toegang tot sociale huisvesting worden toegekend op basis van het statuut van alleenstaande ouder, terwijl dit in de praktijk in bepaalde gevallen niet overeenkomt met de feitelijke levenssituatie van het gezin, wat leidt tot een ongelijke behandeling van andere gezinnen in nood; <i>Considérant que les allocations familiales majorées et l'accès prioritaire aux logements sociaux sont octroyés sur la base du statut de parent isolé, alors qu'en pratique, ce statut ne correspond pas aux conditions de vie réelles de certains ménages, ce qui donne lieu à un traitement inégal d'autres ménages dans le besoin;</i>
CCCC.	er momenteel geen doeltreffende procedures bestaan voor de systematische terugvordering van ten onrechte verleende sociale voordelen, wat een cultuur van straffeloosheid creëert en misbruik institutioneel bestendigt; <i>Considérant qu'il n'existe actuellement aucune procédure efficace pour le recouvrement systématique d'avantages sociaux versés indûment, ce qui crée un sentiment d'impunité et entretient une culture d'abus du système;</i>

DDDD.	het integratiebeleid voor langdurig inactieve begunstigden van buitenlandse origine te vaak faalt, mede door het uitblijven van een verplichting tot taalverwerving of actieve participatie aan de samenleving, ondanks langdurig verblijf of verworven nationaliteit; <i>Considérant que la politique d'intégration pour les bénéficiaires d'origine étrangère inactifs de longue durée échoue trop souvent, notamment en raison de l'absence d'obligation d'apprendre la langue ou de participer activement à la société, en dépit d'un séjour de longue durée ou de l'acquisition de la nationalité;</i>
EEEE.	het ontbreken van een centrale databank die het geheel van toegekende sociale voordelen overspant — zowel op lokaal als federaal niveau — de detectie van misbruik, dubbele dossiers en ongeoorloofde cumulatie ernstig belemmert; <i>Vu l'absence d'une banque de données centrale rassemblant l'ensemble des avantages sociaux accordés — tant par le niveau local que par le fédéral — qui permettrait la détection des abus et empêcherait les doubles dossiers et les cumuls non autorisés;</i>
FFFF.	de scheefgroei tussen werk en sociale bijstand het vertrouwen in het systeem uitholt, en steeds vaker leidt tot maatschappelijke polarisatie tussen werkenden en niet-werkenden; <i>Considérant que la distorsion entre le travail et l'aide sociale sape la confiance dans le système et entraîne une polarisation croissante de la société entre actifs et non-actifs;</i>
GGGG.	er sprake is van onderbenutte activeringsmaatregelen, waardoor langdurige leefloonbegunstigden met werkcapaciteit onvoldoende worden aangespoord tot re-integratie op de arbeidsmarkt of maatschappelijke inzet; <i>Considérant que les mesures d'activation ne sont pas suffisamment utilisées, de sorte que les bénéficiaires du revenu d'intégration de longue durée qui sont capables de travailler ne sont pas suffisamment incités à réintégrer le marché du travail ou à s'engager socialement</i>
HHHH.	het aantal meldingen van agressie en grensoverschrijdend gedrag tegenover sociaal personeel toeneemt, terwijl sanctionering vaak uitblijft, wat leidt tot een onveilig werkklimaat en demotivatie binnen de sector;

	<i>Considérant que le nombre de signalements d'agressions et de comportements transgressifs à l'encontre des travailleurs sociaux est en augmentation et que ces comportements ne sont souvent pas suivis de sanctions, ce qui entraîne un climat de travail hostile et une démotivation dans le secteur;</i>
--	---

Recommandations GT CPAS Anderlecht- Aanbevelingen WG OCMW Anderlecht		
II. Recommendations – Aanbevelingen		
N°	Finalité - Strekking	
Arizona		
1.	Recommande au gouvernement de se porter partie civile dans le cadre de la procédure judiciaire sur les fraudes au CPAS d'Anderlecht et lui recommandant de coopérer pleinement aux enquêtes et communiquer à la Justice toutes les données pertinentes dont disposent la ministre, sa cellule stratégique et le SPP Intégration Sociale. <i>Beveelt de regering aan om zich burgerlijke partij te stellen in de gerechtelijke procedure betreffende de fraude bij het OCMW van Anderlecht en om haar volledige medewerking te verlenen aan de onderzoeken door alle relevante gegevens waarover de minister, haar strategische cel en de POD MI beschikken, ter beschikking te stellen van Justitie.</i>	
2.	Recommande au gouvernement d'évaluer précisément le préjudice financier pour les finances fédérales, des fraudes constatées à Anderlecht et d'exiger le remboursement de ceux-ci par le CPAS d'Anderlecht. <i>Beveelt de regering aan een precieze raming te maken van de financiële schade aan de federale financiën ten gevolge van de in Anderlecht vastgestelde fraude en van het OCMW Anderlecht de terugbetaling van deze kosten te eisen.</i>	
3.	Recommande au gouvernement, conformément à l'accord de gouvernement, d'examiner, lors de la mise en place du système de curatelle imposé à certains CPAS dysfonctionnant, l'opportunité de la mise en place de cette curatelle sur le CPAS d'Anderlecht. <i>Beveelt de regering aan om, conform het regeerakkoord, bij de invoering van het systeem van curatele dat wordt opgelegd aan bepaalde disfunctionerende OCMW's, de opportuniteit te onderzoeken om deze curatele in te voeren voor het OCMW van Anderlecht.</i>	

Recommende au gouvernement d'examiner, en collaboration avec le SPP IS, les moyens d'améliorer la détection de la fraude, entre autres :

- a. En analysant les systèmes existants et la procédure de sonnette d'alarme automatique (NOVAPRIMA)
- b. Par l'élargissement des échantillons contrôlés lors des inspections organisées par le SPP IS.
- c. En établissant un cadre légal pour que le SPP IS puisse identifier les « CPAS à risques » sur la base des critères définis par le SPP IS.
- d. En veillant à ce que le SPP IS puisse contrôler, au minimum, les CPAS "à risques" directement après clôture de l'année comptable (en N+1) et non pas en N+2, comme c'est le cas actuellement.
- e. En permettant aux travailleurs sociaux des CPAS qui détecterait des fraudes de communiquer aisément ces informations au service d'inspection du SPP IS en se voyant garantir l'anonymat
- f. En veillant à ce que le SPP IS, impose aux CPAS un rapport annuel présentant la proportion de décisions du CSSS prises à l'encontre de la proposition présentée par l'enquête sociale du travailleur social et impliquant des subsides fédéraux

Beveelt aan dat de regering in samenwerking met de POD MI onderzoekt hoe de opsporing van fraude kan worden verbeterd, onder andere :

- a. *Door analyse van bestaande systemen en de automatische alarmprocedure (NOVAPRIMA)*
- b. *Door de steekproeven uit te breiden op basis waarvan de POD MI zijn inspecties uitvoert*
- c. *Door een wettelijk kader vast te stellen zodat de POD MI "risico-OCMW's" kan identificeren op basis van door de POD MI gedefinieerde criteria.*
- d. *Ervoor zorgen dat de inspectie van de POD MI ten minste de risico-OCMW's direct na het einde van het boekjaar kan controleren (in N+1) en niet in N+2, zoals nu het geval is.*
- e. *Door de sociale werkers van de OCMW's die fraude vaststellen toe te laten om deze informatie gemakkelijk door te geven aan de inspectiedienst van de OCMW's, terwijl hun anonimiteit gewaarborgd blijft.*

4.

	<i>f. Door ervoor te zorgen dat de POD MI de OCMW's verplicht om een jaarlijks verslag op te stellen met het aandeel van de beslissingen van de OCMW's die genomen zijn tegen het voorstel van het sociaal onderzoek van de maatschappelijk werker en die betrekking hebben op OCMW-steun die door de federale overheid gefinancierd wordt.</i>
5.	Recommande que des sanctions financières spécifiques soient mises en place à l'encontre des CPAS où une fraude est constatée par le service inspection du SPP IS ou par une entité judiciaire. <i>Beveelt aan om specifieke financiële sancties in te voeren voor OCMW's wanneer fraude wordt vastgesteld door de inspectiedienst van de OCMW's of door een gerechtelijke instantie.</i>
6.	Recommande au gouvernement d'implémenter toutes les recommandations faites par l'Audit Fédéral Interne lors de leur audit réalisé en 2019 et de faire contrôler annuellement par le FIA l'état d'avancement de la mise en oeuvre des futures recommandations dans le cadre de l'audit en cours <i>Beveelt aan dat de regering alle aanbevelingen van de Interne Federale Audit tijdens hun audit in 2019 uitvoert en dat de FIA jaarlijks de voortgang opvolgt van de uitvoering van toekomstige aanbevelingen in het kader van de huidige audit.</i>
7.	Recommande au gouvernement, afin de mieux détecter la fraude de travailler à une coopération plus intensive entre le service inspection du SPP IS et le SIRS <i>Beveelt de regering aan om, met het oog op een betere opsporing van fraude, te streven naar een intensievere samenwerking tussen de inspectiedienst van de POD MI en SIOD</i>
8.	Recommande au gouvernement d'encourager les CPAS et les auditorats du travail à élaborer des protocoles de collaboration afin de promouvoir une coopération active dans le cadre de la lutte contre la fraude sociale et fiscale. <i>Beveelt aan dat de regering de OCMW's en de arbeidsauditoraten aanmoedigt om samenwerkingsprotocollen op te stellen om actieve samenwerking in de strijd tegen sociale en fiscale fraude te bevorderen.</i>
9.	Recommande au gouvernement de prendre des mesures afin de clarifier la réglementation applicable aux interactions entre les CPAS et les auditorats du travail, dans le cadre de la détection et de l'identification de la fraude sociale, tout en respectant le secret professionnel.

	<i>Beveelt aan dat de regering maatregelen neemt om de regels te verduidelijken die van toepassing zijn op de interacties tussen de OCMW's en de arbeidsauditoraten, in het kader van de opsporing en identificatie van sociale fraude, met respect voor het beroepsgeheim.</i>
10.	Demande au gouvernement d'analyser les pistes de recommandations du SPP IS en matière de simplification des procédures administratives, du renforcement de la communication de données par les CPAS à l'administration, et le renforcement de la chaîne de contrôle au sein du SPP IS. Le gouvernement analysera avec l'administration quelles sont les pistes de recommandations à traiter en priorité. <i>Vraagt de regering de aanbevelingen van de POD MI te analyseren met betrekking tot de vereenvoudiging van de administratieve procedures, de versterking van de datacommunicatie door de OCMW's aan de administratie en de versterking van de controleketen binnen de POD MI. De regering zal samen met de administratie analyseren welke aanbevelingen prioriteit moeten krijgen.</i>
11.	Recommande au gouvernement de mettre à la disposition des CPAS les outils nécessaires pour améliorer la charge de travail des travailleurs sociaux ; leur permettre de fournir un meilleur service d'aide et de soutien aux personnes en situation de pauvreté qui favorise la participation sociale et citoyenne et réduire le non-recours au droit a. en travaillant à l'optimisation de la Banque Carrefour de la sécurité sociale et à la numérisation en cours afin d'alléger la charge de travail des travailleurs sociaux et de libérer ainsi plus d'espace pour des conseils sur mesure. b. en réduisant les avances sur d'autres prestations de sécurité sociale c. en évaluant l'utilisation de l'outil REDI (Reference Budgets for a Decent Income) et en créant sur cette base un cadre pour tous les CPAS afin que le soutien puisse être ciblé et adapté. Des règles uniformes d'attribution des aides financières supplémentaires seront élaborées en concertation avec les autorités locales, tout en respectant l'autonomie locale. Cela devrait garantir que les familles en situation de pauvreté sont traitées de la même manière partout et que l'arbitraire est évité. Dans le même temps, on veillera à ce que cette aide reste équitable, stimule l'activation et ne crée pas de piège à l'emploi. d. fournir une évaluation en consultation avec toutes les parties prenantes concernées afin de promouvoir l'inclusion sociale et l'intégration au marché du travail, en incluant des objectifs concrets dans le plan d'action fédéral de lutte contre la pauvreté e. Mettre des ressources supplémentaires à la disposition des CPAS, conformément à l'accord de gouvernement, afin qu'ils puissent mieux répondre à la demande croissante d'aide sociale, mais aussi d'accompagnement social, ainsi

	que l'activation au marché du travail et fournir un soutien aux personnes en situation de pauvreté de manière correcte et opportune, sans compromettre la qualité des services. <i>Beveelt aan dat de regering de nodige instrumenten ter beschikking stelt van de OCMW's, om de werklast van de maatschappelijke werkers te verbeteren ; hen in staat te stellen om een nog betere dienstverlening te geven gericht op hulpverlening en ondersteuning van mensen in armoede die de maatschappelijke en sociale participatie bevordert; het aantal niet-opnames te verminderen</i> <i>werken aan het optimaliseren van de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid en de voortgezette digitalisering om de werklast van maatschappelijk werkers te verlichten en meer ruimte vrij te maken voor advies op maat.</i> <i>verminderen van de voorschotten op andere socialezekerheidsuitkeringen</i> <i>het gebruik van het REMI-instrument (Referentiebudget Menswaardig Inkomen) evalueren en op basis daarvan een kader creëren voor alle OCMW's zodat de steun gericht en aangepast kan worden. Uniforme regels voor het toekennen van extra financiële steun zullen worden ontwikkeld in overleg met de lokale overheden, met respect voor de lokale autonomie. Dit moet ervoor zorgen dat gezinnen in armoede overal op dezelfde manier worden behandeld en dat willekeur wordt vermeden. Tegelijkertijd zal ervoor zorgen dat deze steun eerlijk blijft, activering stimuleert en geen valstrik voor werkloosheidsval creëert.</i> <i>in overleg met alle relevante belanghebbenden een evaluatie maken om maatschappelijke integratie en integratie op de arbeidsmarkt te bevorderen, door concrete doelstellingen op te nemen in het federale actieplan ter bestrijding van armoede</i> <i>Extra middelen ter beschikking stellen van de OCMW's, in overeenstemming met het regeerakkoord, zodat ze beter kunnen inspelen op de groeiende vraag naar sociale bijstand, maar ook naar sociale ondersteuning en activering op de arbeidsmarkt, en op een correcte en tijdige manier ondersteuning kunnen bieden aan mensen in armoede, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van de dienstverlening.</i>
12.	Recommande au gouvernement, en collaboration avec les communautés et les régions, et dans le respect des compétences de chacun, de s'efforcer d'adopter une approche résolue des abus et de la fraude sociale avec le soutien du CPAS, et de mettre en place un CPAS efficace qui apporte un soutien maximal aux travailleurs sociaux et aux personnes en situation de pauvreté. Le gouvernement fédéral entame donc des consultations avec les communautés et les régions dans le but de :

- a. Établir une coopération et un échange de données constructifs, transparents et efficaces entre les services d'audit fédéraux, les services d'inspection du SPP IS et les auditeurs régionaux du CPAS, notamment pour éviter la duplication des audits et signaler en temps utile les constatations pertinentes au niveau politique concerné et aux autorités compétentes, afin de prendre les mesures appropriées en cas de malversations.
 - b. Réduire la charge de travail des travailleurs sociaux ;
 - c. Lutter contre la violence et les agressions à l'encontre des travailleurs sociaux ;
 - d. Améliorer la sensibilisation des travailleurs sociaux aux procédures d'alerte existantes en cas de violation de l'intégrité dans le cadre des activités du CPAS ;
 - e. Réduire le non-recours aux droits sociaux
 - f. De veiller au strict respect des procédures relatives à l'attribution du revenu d'intégration et améliorer son suivi, y compris en coordination avec les pouvoirs locaux ;
 - g. Echanger les bonnes pratiques entre les niveaux de pouvoir en particulier en ce qui concerne l'utilisation des codes de déontologie pour les membres du CSSS et le personnel du CPAS.
 - h. D'informer les communautés des réflexions du groupe de travail et des auditions de la commission des affaires sociales relatives à la réglementation organique sur les CPAS, au fonctionnement et au rôle du CSSS et à la réglementation sur l'aide urgente aux CPAS en particulier, et fournir un cadre adapté à cet effet si nécessaire.
 - i. De placer les CPAS sous curatelle lorsque cela s'avère nécessaire
- Le gouvernement fédéral, les communautés et les régions peuvent se mettre d'accord sur ce point et, si nécessaire, conclure des accords de coopération.
- Beveelt de regering aan om, in samenwerking met de gemeenschappen en gewesten en met respect voor elkaars bevoegdheden, te streven naar een doortastende aanpak van sociale misbruiken en fraude met de steun van het OCMW en naar een efficiënt OCMW dat de hulpverleners en mensen in armoede maximaal ondersteunt. De federale regering start daarom overleg met gemeenschappen en gewesten met als doel :*
- a. *Een constructieve, transparante samenwerking en gegevensuitwisseling tot stand te brengen tussen de federale auditdiensten, de inspectie van POD MI en de regionale OCMW-auditeurs, onder andere om dubbele controles te vermijden en om relevante vaststellingen tijdig te signaleren aan het bevoegde beleidsniveau en de bevoegde instanties teneinde een passend gevolg te geven aan mogelijke misbruiken;*
 - b. *De werkdruk van maatschappelijk werkers verlagen;*
 - c. *Bestrijding van geweld en agressie tegen maatschappelijk werkers;*
 - d. *De sociale werkers beter bewust maken van de bestaande klokkenluidersprocedures in geval van een inbreuk op de integriteit in het kader van de activiteiten van het OCMW;*

	e. Vermindering van non-take up van sociale rechten f. Zorgen voor strikte naleving van de procedures voor het toekennen van het leefloon en het toezicht daarop verbeteren, onder meer in coördinatie met lokale overheden; g. Te komen tot een uitwisseling van 'best practices' tussen de verschillende beleidsniveaus met name wat betreft het gebruik van deontologische codes voor de leden van het BCSD en het OCMW-personeel. h. De gemeenschappen informeren over de overwegingen van de werkgroep en de hoorzittingen van de Commissie sociale zaken met betrekking tot de organieke regelgeving inzake de OCMW's, de werking en de rol van de BCSD en de regelgeving inzake dringende OCMW-steun in het bijzonder, en hiervoor indien nodig een geschikt kader voorzien. i. Zo nodig OCMW's onder curatele plaatsen De federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten kunnen hierover afspraken maken en eventueel samenwerkingsakkoorden sluiten.
	VB
	<i>[Aanbevelingen nrs. 13 tot 42: ten aanzien van het federale niveau – Recommandations n°s 13 à 42: relatives au niveau fédéral]</i>
13.	Om zo spoedig mogelijk de nodige institutionele hervormingen door te voeren die strekken tot de volledige homogenisering van alle bevoegdheden inzake sociale bijstand op het niveau van de deelstaten, meer bepaald de Gemeenschappen, zowel wat betreft de instituties en hun werking, de materiële bevoegdheden inzake beleid, de inspectie, handhaving en sanctionering, alsook inzake de financiering ervan op basis van het beginsel van de fiscale autonomie, met uitzondering van de beschermingsregels ingesteld ter vrijwaring van de rechten van de Brusselse Vlamingen, en in afwachting daarvan binnen het huidige kader reeds onderstaande maatregelen te nemen; <i>Recommande au gouvernement de procéder, dans les meilleurs délais, aux réformes institutionnelles nécessaires à l'homogénéisation complète de toutes les compétences en matière d'aide sociale au niveau des entités fédérées, et plus particulièrement des Communautés, en révisant aussi bien les institutions et leur fonctionnement, les compétences matérielles liées à la politique, l'inspection, le contrôle et les sanctions, que leur financement sur la base du principe de l'autonomie fiscale – à l'exception des règles de protection instaurées pour la sauvegarde des droits des Flamands de Bruxelles - et, dans l'attente de ces réformes, de prendre d'ores et déjà les mesures visées ci-dessous dans le cadre actuel;</i>
14.	De doelgroepen die het voorwerp kunnen uitmaken van sociale bijstand te herzien, meer bepaald door deze maximaal te beperken of te ontzeggen aan personen die niet over de Belgische nationaliteit beschikken en door de voorwaarden voor de

	nationaliteitsvererving te verstrengen, om zodoende de werkdruk op de OCMW's te verlichten en de betaalbaarheid van de sociale bijstand te verzekeren; <i>Recommande au gouvernement de reconsidérer les groupes cibles pouvant bénéficier de l'aide sociale, plus précisément en limitant cette aide au maximum, voire en la refusant aux personnes qui ne disposent pas de la nationalité belge, et en renforçant les conditions d'acquisition de la nationalité, afin de réduire la charge de travail des CPAS et de garantir la soutenabilité de l'aide sociale;</i>
15.	De wet- en regelgeving preciezer te formuleren om de interpretatiemarges te verkleinen opdat zoveel mogelijk gelijke rechten zouden worden toegekend voor gelijke situaties; <i>Recommande au gouvernement de préciser la législation et la réglementation, de manière à réduire les marges d'interprétation et de garantir l'octroi de droits aussi égaux que possible pour des situations similaires;</i>
16.	De regelgeving te vereenvoudigen om tot een administratieve lastenverlaging te komen. Dat kan onder meer gebeuren door de regels te herzien met betrekking tot de maandelijksse voorlegging van leefloondossiers aan het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst en door een verdere automatisering van de processen; <i>Recommande au gouvernement de simplifier la réglementation afin de réduire les charges administratives, notamment par la révision des règles concernant la soumission mensuelle des dossiers de revenus d'intégration sociale au Comité Spécial du Service Social et par une automatisation accrue des processus;</i>
17.	De OCMW's te ontlasten van oneigenlijke taken, bijvoorbeeld door onder meer bij de diensten voor werkloosheids- en ziekte-uitkeringen procedures te voorzien die ertoe strekken rechttebabbenden op korte termijn van een voorlopige uitkering te voorzien in afwachting van een definitieve beslissing indien deze langer dan 30 dagen zou uitblijven; <i>Recommande au gouvernement de décharger les CPAS des tâches ne relevant pas de leurs compétences, par exemple en prévoyant, au sein des services chargés de l'octroi des allocations de chômage et des indemnités de maladie, des procédures permettant d'accorder une aide provisoire aux bénéficiaires dans l'attente d'une décision définitive, si celle-ci n'est pas rendue dans un délai de 30 jours;</i>

18.	Het beroepsgeheim voor sociaal werkers en leden van het Bijzondere Comité voor de Sociale Dienst te herzien zodat vermoedens van fraude, alsook illegaal verblijf kunnen worden gemeld bij de daartoe bevoegde instanties; <i>Recommande au gouvernement de réviser le secret professionnel applicable aux travailleurs sociaux et aux membres du Comité Spécial du Service Social afin qu'ils puissent signaler aux autorités compétentes les suspicions de fraude et de séjour illégal;</i>
19.	De strijd tegen misbruiken op te voeren door wijziging van de regelgeving inzake tegemoetkomingen; <i>Recommande au gouvernement de renforcer la lutte contre les abus en modifiant la réglementation relative aux prestations</i>
20.	De gewesten de mogelijkheid te bieden om over te gaan tot een volledige fusie van gemeenten en OCMW's; <i>Recommande au gouvernement d'offrir aux Régions la possibilité de procéder à une fusion complète des communes et des CPAS;</i>
21.	Personen tussen 18 en 55 jaar die zich willen omscholen tot maatschappelijk werker in het kader van het volgen van deze opleiding het recht te geven op een werkloosheidsuitkering van drie tot vier jaar, ten einde de instroom naar het beroep van maatschappelijk werker te stimuleren; <i>Recommande au gouvernement d'accorder aux personnes de 18 à 55 ans qui souhaitent se former au métier de travailleur social, dans le cadre de cette formation, le droit à une allocation de chômage pendant trois à quatre ans, afin de favoriser l'accès à la profession;</i>
22.	De administratie en organisatie van de sociale bijstand te vereenvoudigen en vergemakkelijken, onder meer door een verdere informatisering van de processen door te voeren; <i>Recommande au gouvernement de simplifier et de faciliter la gestion et l'organisation de l'aide sociale, notamment en poursuivant l'informatisation des processus;</i>
23.	De financiering van de OCMW's, voor wat de huidige federale bevoegdheden betreft, aan te passen ten einde hen beter te responsabiliseren;

	<i>Recommande au gouvernement de simplifier et de faciliter la gestion et l'organisation de l'aide sociale, notamment en poursuivant l'informatisation des processus;</i>
24.	Het toezicht en de inspectie, voor wat betreft de huidige federale bevoegdheden, te verbeteren door de bevoegdheden van de federale sociale inspectiediensten uit te breiden tot de bijstandsfraude zodat deze diensten daar op een volwaardige wijze gevolg aan kunnen geven; <i>Recommande au gouvernement de renforcer la surveillance et l'inspection, en ce qui concerne les compétences fédérales actuelles, en étendant les compétences des services fédéraux d'inspection sociale à la fraude sociale, afin de leur permettre d'y répondre de manière efficace;</i>
25.	Een vertegenwoordiging van de POD MI op te nemen in organen van het SIOD; <i>Recommande au gouvernement d'inclure une représentation du SPP IS dans les organes du SIRS ;</i>
26.	het bijzonder goedkeuringtoezicht op de dossiers door de POD MI uit te breiden door meer dossierrelementen aan een permanent en systematisch toezicht te onderwerpen (novaprima) zonder daarbij evenwel de administratieve werklast voor de OCMW's te verhogen, wat kan door een verdere automatisering en koppeling van databanken door te voeren; <i>Recommande au gouvernement d'élargir la tutelle spéciale d'approbation des dossiers du SPP IS en soumettant davantage d'éléments des dossiers à un contrôle permanent et systématique (novaprima), sans que ce contrôle n'alourdisse toutefois la charge de travail administrative des CPAS, ce qui serait possible en poursuivant l'automatisation et l'interconnexion des banques de données ;</i>
27.	maatregelen te treffen waardoor de POD MI sneller en alerter reageert op knipperlichten waar OCMW's geen gevolg aan geven; <i>Recommande au gouvernement de prendre des mesures qui permettront au SPP IS de réagir plus rapidement et plus efficacement aux clignotants auxquels les CPAS ne réservent aucune suite ;</i>
28.	bij de POD MI, binnen de huidige federale bevoegdheden, betere controlemechanismen op de OCMW's te ontwikkelen in verband met de opvolging en controle van het sociaal onderzoek;

	<i>Recommande au gouvernement de mettre en place, au sein du SPP IS, dans le cadre des compétences fédérales actuelles, de meilleurs mécanismes de contrôle des CPAS en ce qui concerne le suivi et le contrôle de l'enquête sociale ;</i>
29.	het personeelskader van de POD MI te versterken in functie van de noden van een efficiënt functionerend controleorgaan; <i>Recommande au gouvernement de renforcer le cadre du personnel du SPP IS en fonction des besoins d'un organe de contrôle efficace ;</i>
30.	de aanbevelingen van de audit van FIA met betrekking tot de POD MI volledig en versneld te implementeren; <i>Recommande au gouvernement de mettre en œuvre, pleinement et rapidement, les recommandations de l'audit de l'Audit fédéral interne concernant le SPP IS ;</i>
31.	met betrekking tot de 19 Brusselse OCMW's door een onafhankelijke instantie een audit te laten uitvoeren naar de werking van de POD MI, meer bepaald inzake de opvolging van de eigen inspectieverslagen door de POD MI; <i>Recommande au gouvernement, pour les 19 CPAS bruxellois, de charger un organe indépendant de procéder à un audit sur le fonctionnement du SPP IS, en particulier en ce qui concerne le suivi, par le SPP IS, de ses propres rapports d'inspection ;</i>
32.	een audit door de POD MI te laten uitvoeren met betrekking tot het toekennen van leeflonen door de Brusselse OCMW's, met prioriteit en bijzondere aandacht voor wat het OCMW van Anderlecht betreft; <i>Recommande au gouvernement de charger le SPP IS de réaliser un audit sur l'octroi du revenu d'intégration par les CPAS bruxellois, en accordant la priorité et une attention particulière au CPAS d'Anderlecht ;</i>
33.	een volledige doorlichting door de POD MI laten doorvoeren van de door de Brusselse OCMW's toegekende steun inzake dossiers gedurende de jongste jaren, met prioriteit en bijzondere aandacht voor wat het OCMW van Anderlecht betreft; <i>Recommande au gouvernement de charger le SPP IS de réaliser un audit complet des aides accordées par les CPAS bruxellois dans les dossiers traités ces dernières années, en accordant la priorité et une attention particulière au CPAS d'Anderlecht ;</i>

34.	binnen het kader van de huidige federale bevoegdheden inzake handhaving en sanctiëring proactief en systematisch de toezichthoudende overheden van de Gemeenschappen te informeren over vastgestelde gebreken bij of fraude door de OCMW's die onder hun respectieve bevoegdheden vallen, opdat deze desgevallend actief handhavend of sanctiërend kunnen optreden ten aanzien van deze OCMW's; <i>Recommande au gouvernement d'informer les autorités de contrôle des Communautés de manière proactive et systématique, dans le cadre des compétences fédérales actuelles en matière de contrôle et de sanction, des manquements constatés au sein des CPAS ou des fraudes commises par les CPAS qui relèvent de leurs compétences respectives, afin de leur permettre d'intervenir en vue de contrôler ou de sanctionner ces CPAS ;</i>
35.	binnen het kader van de federale bevoegdheden een sterkere sanctiëring te voorzien in geval van vastgestelde fraude; <i>Recommande au gouvernement de prévoir, dans le cadre des compétences fédérales, des sanctions plus sévères en cas de fraude constatée ;</i>
36.	in elk geval van vastgestelde fraude door de POD MI steeds alle onterecht toegekende steun terug te vorderen; <i>Recommande au gouvernement de recouvrer, dans tous les cas de fraude constatée par le SPP IS, toutes les aides indûment accordées ;</i>
37.	begunstigden waarvan bewezen is dat zij te kwader trouw hebben gefraudeerd steeds streng te sanctiëren en deze tijdelijk of definitief uit te sluiten van verdere sociale bijstand in verhouding tot de zwaarte van het vergrijp; <i>Recommande au gouvernement de sanctionner toujours sévèrement les bénéficiaires qui ont fraudé intentionnellement et de les exclure temporairement ou définitivement de toute aide sociale ultérieure en fonction de la gravité de leur fraude ;</i>
38.	een voor alle OCMW's raadpleegbare lijst aan te leggen van begunstigden waarvan bewezen is dat zij fraude hebben gepleegd; <i>Recommande au gouvernement d'établir une liste des bénéficiaires dont la fraude a été démontrée que tous les CPAS pourront consulter</i>

39.	bijzondere aandacht te schenken aan het bestrijden van malafide praktijken op sociale en andere media die inspelen op het misbruik van sociale bijstand en dit effectief te bestraffen; <i>Recommande au gouvernement d'accorder une attention particulière à la lutte contre les pratiques malhonnêtes diffusées sur les médias sociaux et par les autres médias qui encouragent les abus en matière d'aide sociale, et de lutter effectivement contre ces pratiques ;</i>
40.	de OCMW's te verplichten een samenwerkingsprotocol af te sluiten met de arbeidsauditoraten; <i>Recommande au gouvernement d'obliger les CPAS à conclure un protocole de coopération avec les auditeurs du travail ;</i>
41.	in het kader van het dossier van de misbruiken in het OCMW van Anderlecht in alle frauduleuze gevallen over te gaan tot het terugvorderen van onrechtmatig toegekende steun, voor zover dat nog niet het geval zou zijn; <i>Recommande au gouvernement, dans le cadre du dossier relatif aux abus commis au sein du CPAS d'Anderlecht, de procéder, dans tous les cas de fraude, au recouvrement des aides accordées irrégulièrement, pour autant que cela n'ait pas encore été fait ;</i>
42.	zich burgerlijke partij te stellen bij bewezen onregelmatigheden <i>Recommande au gouvernement de se porter partie civile en cas d'irrégularités démontrées ;</i>
<i>[Aanbevelingen nrs. 43 tot 51: ten aanzien van de Gemeenschappen – Recommendations n°s 43 à 51: relatives au niveau des Communautés]</i>	
43.	op institutioneel vlak over te gaan tot een volledige fusie van de gemeenten en OCMW's van zodra de federale regelgeving dit toelaat; <i>Recommande au gouvernement de procéder, sur le plan institutionnel, à une fusion complète des communes et des CPAS dès que la législation fédérale le permettra ;</i>
44.	binnen de schoot van elk OCMW een ombudsdienst / klachtendienst in te stellen zodat begunstigen met hun klachten niet meer langs politici hoeven te passeren met risico op cliëntelisme en deze dienst jaarlijks (anoniem) verslag te laten uitbrengen aan het OCMW, de gemeente en de toezichthoudende overheid over zijn algemene bevindingen;

	<i>Recommande au gouvernement de créer, dans chaque CPAS, un service de médiation ou de gestion des plaintes pour que les bénéficiaires ne doivent plus transmettre leurs plaintes à des responsables politiques, compte tenu du risque de clientélisme que cela implique, et de charger ce service de rapporter chaque année (anonymement) ses conclusions générales au CPAS, à la commune et à l'autorité de contrôle ;</i>
45.	een herwaarding van het beroep van sociaal werker na te streven, onder meer door een werklastvermindering via de objectivering van de werklast en door betere arbeidsomstandigheden te creëren, inzonderheid wat de aanpak van agressie op de werkvloer betreft; <i>Recommande au gouvernement de viser à revaloriser la profession des travailleurs sociaux, notamment en réduisant leur charge de travail au travers de son objectivation et de l'amélioration de leurs conditions de travail, en particulier en ce qui concerne la lutte contre les agressions sur le lieu de travail ;</i>
46.	met betrekking tot de besluitvorming inzake het beoordelen en verlenen van sociale bijstand een onverenigbaarheid in te voeren tussen het uitoefenen van enerzijds het mandaat van gemeenteraads- of OCMW-raadslid en anderzijds het mandaat van lid van het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst ten einde de kans op cliëntelisme te verkleinen; <i>Recommande au gouvernement, en ce qui concerne le processus décisionnel relatif à l'évaluation et à l'octroi de l'aide sociale, de prévoir une incompatibilité entre l'exercice du mandat de conseiller communal ou de conseiller du CPAS, d'une part, et du mandat de membre du Comité spécial du Service social, d'autre part, afin de réduire le risque de clientélisme ;</i>
47.	dat wanneer een Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst met betrekking tot een dossier inzake sociale bijstand een van het advies van de sociaal werker afwijkend besluit neemt, dit met redenen wordt omkleed; <i>Recommande au gouvernement de motiver toute décision prise par le Comité spécial du Service social qui irait à l'encontre de l'avis rendu par l'assistant social dans un dossier d'aide sociale ;</i>
48.	voor zover deze nog niet voorhanden is, een deontologische code voor leden van het Bijzonder Comité voor de Sociale Dienst verplicht te stellen en deze zo nodig aan te aanscherpen voor wat de contacten betreft tussen BCSD-leden en potentiële begunstigden;

	<i>Recommande au gouvernement d'imposer un code de déontologie aux membres du Comité spécial du Service social si celui-ci n'existe pas encore et de le durcir, si nécessaire, pour les contacts entre les membres de ce comité et les bénéficiaires potentiels;</i>
49.	inzake de financiering van de sociale bijstand te opteren voor het behoud van een systeem waarbij de gemeenten de tekorten van het OCMW moeten bijpassen ten einde hen mee te responsabiliseren voor hun beleid; <i>Recommande au gouvernement, pour ce qui est du financement de l'aide sociale, d'opter pour le maintien d'un système dans lequel les communes doivent compenser les déficits du CPAS afin de les responsabiliser pour leur politique;</i>
50.	aangaande het toezicht en de inspectie op het verlenen van sociale bijstand binnen de OCMW's te zorgen voor een efficiënte interne controledienst als eerste lijnscontrole en deze als voogdijoverheid permanent te monitoren op zijn doeltreffendheid; <i>Recommande au gouvernement, en ce qui concerne la surveillance et l'inspection de l'octroi de l'aide sociale dans les CPAS, de veiller à la mise en place d'un service interne de contrôle efficace en tant que contrôle de première ligne et d'assurer un suivi permanent de son efficacité en tant qu'autorité de tutelle;</i>
51.	regelmatige tweedelijnscontroles te organiseren via externe audits. Het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest wordt daarbij aanbevolen een auditororganisatie op te richten naar analogie met Audit Vlaanderen en FIA; <i>Recommande au gouvernement d'organiser régulièrement des contrôles de deuxième ligne par le biais d'audits externes. Il est en outre recommandé à la Région wallonne et à la Région de Bruxelles-Capitale de se doter d'un organe d'audit analogue à Audit Vlaanderen et à l'Audit fédéral interne;</i>
<i>[Aanbevelingen nrs. 52 tot 61: ten aanzien van de GGC – Recommendations n°s 52 à 61: relatives à la Cocom]</i>	
52.	op institutioneel vlak over te gaan tot de fusie van de 19 Brusselse OCMW's tot één enkel OCMW, met behoud van de actuele taalverplichtingen zoals bepaald door de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik der talen in bestuurszaken, met inbegrip van de controlebevoegdheid van de vicegouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad en de verdeling van de betrekkingen over de taalgroepen;

	<i>Recommande au gouvernement de procéder, au niveau institutionnel, à la fusion des 19 CPAS bruxellois en un seul CPAS, tout en conservant les obligations linguistiques prévues actuellement par les lois coordonnées du 18 juillet 1966 sur l'emploi des langues en matière administrative, y compris le pouvoir de contrôle du vice-gouverneur de l'arrondissement administratif de Bruxelles-Capitale et la répartition des emplois entre les groupes linguistiques;</i>
53.	zolang een fusie tussen de 19 Brusselse OCMW's niet is doorgevoerd of als alternatief ervoor over te gaan tot een harmonisering over de 19 OCMW's van de te volgen procedures bij het onderzoek en afhandelen van dossiers, zij het via ordonnanties, zij het via omzendbrieven, ten einde deze procedures te stroomlijnen en zodoende meer eenvormigheid te bewerkstelligen in de behandeling van dossiers en de meeneembaarheid van dossiers over de Brusselse OCMW's mogelijk te maken; <i>Recommande au gouvernement, tant qu'une fusion entre les 19 CPAS bruxellois n'aura pas été réalisée ou à titre de mesure alternative, de procéder à une harmonisation, entre les 19 CPAS, des procédures à suivre pour l'examen et le traitement des dossiers, que ce soit par voie d'ordonnances ou de circulaires, afin de rationaliser ces procédures et d'assurer ainsi une plus grande uniformité dans le traitement des dossiers et de permettre le transfert de dossiers entre les CPAS bruxellois;</i>
54.	het klokkenluidersstatuut meer bekendheid te geven bij de personeelsleden van de plaatselijke besturen; <i>Recommande au gouvernement de mieux faire connaître le statut de lanceur d'alerte auprès des agents des pouvoirs locaux ;</i>
55.	het beroep van sociaal werker aantrekkelijker te maken, onder meer door het probleem van agressie krachtig aan te pakken; <i>Recommande au gouvernement d'accroître l'attractivité de la profession d'assistant social, notamment en s'attaquant énergiquement au problème des agressions;</i>
56.	de bij wet verplichte tweetaligheid van het OCMW-personeel nauwgezet op te volgen en tegen overtredingen ervan systematisch op te treden opdat ook de Nederlandstalige inwoners van de Brusselse gemeenten over een volwaardige dienstverlening op het vlak van sociale bijstand kunnen genieten;

	<i>Recommande au gouvernement de veiller attentivement au bilinguisme des agents des CPAS prévu par la loi et de sanctionner systématiquement toute infraction à cette disposition afin que les habitants néerlandophones des communes bruxelloises puissent également bénéficier d'un service de qualité en matière d'aide sociale ;</i>
57.	zolang een fusie tussen de 19 Brusselse OCMW's niet is doorgevoerd of als alternatief ervoor te zorgen voor een zo ver mogelijk doorgedreven en gestroomlijnde automatisering van de processen; <i>Recommande au gouvernement de procéder, dans l'attente de la fusion des 19 CPAS bruxellois ou à titre d'alternative, à une automatisation des processus aussi avancée et rationalisée que possible;</i>
58.	voor wat het toezicht en de inspectie over de Brusselse OCMW's betreft het protocolakkoord dat het toezicht over de OCMW's uitbesteedt aan Brussel Plaatselijke Besturen op te zeggen aangezien deze organisatie niet over de nodige deskundigheid beschikt om het toezicht en de inspectie over de Brusselse OCMW's doeltreffend uit te voeren; <i>Recommande au gouvernement d'abroger, en ce qui concerne le contrôle et l'inspection des CPAS bruxellois, le protocole d'accord qui confie le contrôle des CPAS à Bruxelles Pouvoirs locaux, dès lors que cette organisation ne dispose pas de l'expertise nécessaire pour assurer un contrôle et une inspection efficaces des CPAS bruxellois ;</i>
59.	in de schoot van Vivalis een eigen volwaardig toezichtsgaan uit te bouwen dat zich specifiek richt op het toezicht op en de inspectie van de Brusselse OCMW's en onder meer tot taakstelling krijgt er een algemeen toezicht over uit te oefenen, aan dataminig te doen, regelmatige controles uit te voeren op de functionering van de interne controlemechanismen en antifraudecellen van de OCMW's en hun functioneren in het algemeen controleert op basis van regelmatige audits; <i>Recommande au gouvernement de doter Vivalis d'un organe de contrôle à part entière spécifiquement chargé du contrôle et de l'inspection des CPAS bruxellois, et ayant notamment pour mission d'exercer un contrôle général, de procéder à l'exploration de données, d'effectuer des contrôles réguliers du fonctionnement des mécanismes de contrôle interne et des cellules antifraude des CPAS, et de contrôler leur fonctionnement général au travers d'audits réguliers ;</i>
60.	inzake handhaving en sanctionering de nodige maatregelen te treffen om een correcte toepassing van de wet- en regelgeving van de Brusselse OCMW's af te dwingen;

	<i>Recommande au gouvernement de prendre les mesures nécessaires en matière de contrôle et de sanction pour faire appliquer correctement la législation et la réglementation des CPAS bruxellois ;</i>
61.	specifiek met betrekking tot het Anderlechtse OCMW, in het licht van de wanpraktijken die er aan het licht zijn gekomen in de Pano-reportage van 19 november 2024, dit OCMW tijdelijk onder curatele te stellen, onder meer door het zenden van een regeringscommissaris tot dat dit OCMW een normale werking kan ontplooiën die beantwoordt aan de vereisten van de wet- en regelgeving en een behoorlijke dienstverlening. <i>Recommande au gouvernement, en ce qui concerne plus particulièrement le CPAS d'Anderlecht, compte tenu des abus révélés par le reportage Pano du 19 novembre 2024, de mettre temporairement ce CPAS sous curatelle, notamment en y dépêchant un commissaire du gouvernement jusqu'à la normalisation du fonctionnement de ce CPAS conformément aux exigences de la législation et de la réglementation et afin qu'il assure un service adéquat.</i>
PS	
62.	De mener le plus rapidement possible une concertation avec les fédérations des CPAS et de rendre cette concertation structurelle à l'avenir. <i>Zo spoedig mogelijk overleg te plegen met de OCMW-federaties en dat overleg voortaan op vaste basis te houden.</i>
63.	Sur base des recommandations transmises au groupe de travail par le SPP Intégration Sociale en date du 17 avril 2025 et en étroite concertation avec celui-ci, de prendre toutes les initiatives utiles pour renforcer l'effectivité des contrôles et des audits et pour mettre en place une concertation structurelle avec les organismes de contrôles régionaux. <i>Op basis van de aanbevelingen die de POD Maatschappelijke Integratie op 17 april 2025 aan de werkgroep heeft bezorgd, in nauwe samenspraak met die dienst alle nuttige initiatieven te nemen om de doelmatigheid van controles en doorlichtingen te vergroten en structureel overleg op te zetten met de gewestelijke controle-instanties.</i>
64.	Dans le cadre de la Conférence interministérielle Intégration sociale, d'élaborer un accord de coopération interfédéral visant à répondre aux défis que doivent actuellement relever les CPAS via – la simplification des procédures administratives pour les CPAS ;

	– la réduction des avances sur d'autres prestations de sécurité sociale en garantissant le respect de délais administratifs dans le traitement des dossiers au sein des organismes de sécurité sociale ; – la diminution du non-recours aux droits par leur octroi automatique ; – un suivi plus efficace et effectif des plaintes transmises par les travailleurs sociaux, la mise en place éventuelle d'actions conjointes en cas de manquements concernant différents niveaux et une mise en place de mesures de corrections et de sanctions plus effectives – la lutte contre la pénurie de travailleurs sociaux en allégeant leur charge de travail, en permettant une revalorisation barémique de la profession et en protégeant leur intégrité physique, afin qu'ils puissent continuer à mener un travail de qualité et dans le respect des droits des personnes en situation de pauvreté. <i>In het raam van de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke integratie, Wonen en Grootstedenbeleid een interfederaal samenwerkingsakkoord uit te werken om een antwoord te bieden op de vele uitdagingen die de OCMW's thans moeten trotseren, aan de hand van:</i> – een administratieve vereenvoudiging voor de OCMW's; – het bewerkstelligen van een kleinere behoefte aan voorschotten op andere socialezekerheidsuitkeringen, door te waarborgen dat de socialezekerheidsinstanties hun dossiers behandelen binnen de voorgeschreven administratieve termijnen; – een betere benutting van rechten dankzij de automatische toekenning ervan; – een efficiëntere en doeltreffendere follow-up van de klachten die maatschappelijk werkers doorgeven, de eventuele uitwerking van een gezamenlijke aanpak bij tekortkomingen op meerdere niveaus en de invoering van werkzamere bijsturingsmaatregelen en sancties; <i>het aanpakken van het tekort aan maatschappelijk werkers, door hun werklast te verlichten, de loonschalen van hun beroep te verhogen en hun fysieke integriteit te beschermen, opdat ze kwaliteitsvol werk kunnen blijven leveren met oog voor de rechten van mensen in armoede.</i>
65.	D'octroyer un financement juste et structurel à l'ensemble des CPAS afin qu'ils puissent continuer à accompagner les usagers à temps et sans compromettre la qualité de leurs services. <i>Alle OCMW's bilijk en structureel te financieren, zodat ze hun gebruikers tijdig kunnen helpen en de kwaliteit van hun dienstverlening niet in het gedrang komt.</i>

66.	De prévoir un relèvement du taux de remboursement du revenu d'intégration à 100% pour permettre un respect de la neutralité budgétaire mais également pour éviter que l'action sociale ne représente un coût plus élevé pour les communes les plus pauvres. <i>Het terugbetalingspercentage van de leeflonen op te trekken naar 100 %, teneinde budgetneutraliteit te verzekeren, maar ook om te voorkomen dat de kosten voor maatschappelijk werk hoger uitvallen voor de armste gemeenten.</i>
Open Vld	
67.	De rol van de OCMW-voorzitter duidelijker te omschrijven, met een verbod op het individueel behandelen van steunaanvragen buiten spoedgevallen, en een verplichte schriftelijke motivering én bevestiging van elke beslissing door het BCSD binnen een korte termijn; <i>de définir plus précisément le rôle du président du CPAS, en lui interdisant de traiter individuellement les demandes d'aide, hormis les cas d'urgence, et en obligeant le CSSS à justifier et à confirmer, à brève échéance, chacune de ses décisions par écrit;</i>
68.	Om OCMW's eraan te herinneren dat het hoorrecht na een beslissing enkel geldt bij het nemen van een sanctie ten opzichte van een rechthebbenen en de terugvordering ten opzichte van de betrokkene die het leefloon heeft genoten; <i>de rappeler aux CPAS que le droit d'être entendu après une décision ne s'applique que lorsqu'une sanction est infligée à l'encontre d'un bénéficiaire et que le revenu d'intégration sociale est récupéré auprès de la personne qui en a bénéficié;</i>
69.	Om OCMW's eraan te herinneren dat zijn hun maatschappelijk werkers dienen te beschermen tegen interne druk, intimidatie of ongegronde beschuldigingen van onbekwaamheid, met verplichte tussenkomst van een onafhankelijke dienst; <i>de rappeler aux CPAS que leurs travailleurs sociaux doivent être protégés contre les pressions internes, l'intimidation ou des accusations d'incompétence sans fondement, avec l'intervention obligatoire d'un service indépendant ;</i>

70.	Initiatieven te nemen voor de (gedeeltelijke) administratieve afhandeling van standaard-leefloondossiers, met inzet van geautomatiseerde gegevensstromen, zodat maatschappelijk werkers zich kunnen toeleggen op begeleiding van complexe of fragiele gevallen; <i>de prendre des initiatives pour assurer le traitement administratif (partiel) des dossiers ordinaires en matière de revenu d'intégration, en utilisant des flux de données automatisés, afin que les travailleurs sociaux puissent se consacrer à l'accompagnement des dossiers complexes ou fragiles ;</i>
71.	Verregaande administratieve vereenvoudiging door te voeren binnen de OCMW-praktijk, met onder andere: - het heroverwegen van verplichte huisbezoeken bij standaarddossiers, tenzij sociaal noodzakelijk; - het overwegen van principiële beslissingen voor aanvullende leeflonen met periodieke herziening; - het beperken van federale registratiedruk, zoals met de REMI-tool; <i>de réaliser une simplification administrative approfondie des pratiques au sein des CPAS. Il s'agit notamment:</i> - o <i>de reconsidérer les visites domiciliaires obligatoires dans les dossiers standard, à moins que celles-ci ne soient nécessaires d'un point de vue social;</i> - o <i>d'envisager des décisions de principe pour l'octroi des revenus d'intégration complémentaires, assorties d'une révision périodique de limiter la pression provenant du niveau fédéral concernant l'enregistrement, tel que c'est le cas avec l'outil REMI;</i>
72.	De bevoegdheden en effectiviteit van de inspectiediensten van de POD Maatschappelijke Integratie uit te breiden, inclusief het recht om bij aanhoudende non-conformiteit corrigerend op te treden, en om duidelijke prioriteiten en verplichtingen op te leggen in hun inspectieverslagen; <i>de renforcer les compétences et l'efficacité des services d'inspection du SPP Intégration sociale, y compris le droit de prendre des mesures correctrices en cas de non-conformité persistante et d'imposer des priorités et des obligations claires dans leurs rapports d'inspection ;</i>
73.	Een duidelijke en strenger kader aan te reiken voor het gebruik van referentieadressen, met bijzondere aandacht voor de reële woon- en gezinssituatie;

	<i>de fournir un cadre clair et plus strict pour l'utilisation d'adresses de référence, en accordant une attention particulière à la situation réelle du logement et du ménage ;</i>
74.	Een systeem van automatische inhouding in te voeren voor de terugvordering van onterecht verkregen sociale voordelen; <i>de mettre en place un système de retenue automatique pour le recouvrement d'avantages sociaux indûment perçus ;</i>
75.	Meer aandacht te besteden bij GPMI voor integratie-inspanningen en taalverwerving voor aan de toekenning van leefloon; <i>d'accorder davantage d'attention, dans le cadre du PHS, aux efforts d'intégration et à l'acquisition de la langue avant l'octroi du revenu d'intégration ;</i>
76.	Een gecentraliseerde en interbestuurlijke databank op te richten, onder leiding van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, ter verbetering van de detectie van cumulatie en misbruik; <i>de créer une banque de données centralisée et interadministrative, sous la direction de la Banque-Carrefour de la Sécurité sociale, afin d'améliorer la détection des cumuls et des abus ;</i>
77.	Een versterkt controlemechanisme uit te werken voor zelfstandigen met nul-inkomen, met aandacht voor levensstandaard en niet-gedeclareerde inkomsten; <i>de mettre en place un mécanisme de contrôle renforcé des indépendants sans revenu, en accordant une attention particulière au niveau de vie et aux revenus non déclarés ;</i>
78.	Erop toe te zien dat in geval van fraudegevallen, valse verklaringen en agressie jegens hulpverlenend personeel consequent leiden tot administratieve of gerechtelijke sancties, waaronder tijdelijke of definitieve uitsluiting van sociale bijstand; <i>de veiller à ce que les cas de fraude, de fausses déclarations et d'agressions à l'encontre du personnel de l'aide sociale donnent systématiquement lieu à des sanctions administratives ou judiciaires, y compris l'exclusion temporaire ou définitive de l'aide sociale ;</i>
79.	Om in dialoog te gaan met de deelstaten met het oog op: - Mogelijk misbruik van verhoogde kinderbijslag te controleren, door objectieve bewijsvoering van monoparentaliteit te eisen;

	- De bevoegde gewesten en gemeenschappen op te roepen om systematisch audits te laten uitvoeren binnen OCMW's, met bijzondere aandacht voor personeelsbeheer, terugvorderingsbeleid, deontologie en besluitvorming; - De samenwerking en bevoegdheid van het BCSD grondig te herzien, met het oog op het afschaffen van de beslissingsmacht van politieke mandatarissen in individuele dossiers, en het onderzoeken van alternatieven zoals neutrale toetsingsorganen; <i>d'engager le dialogue avec les entités fédérées en vue :</i> - <i>de contrôler les éventuels abus au niveau des allocations familiales majorées, en exigeant des preuves objectives de la monoparentalité</i> - <i>d'inviter les régions et communautés compétentes à faire systématiquement réaliser des audits au sein des CPAS, en accordant une attention particulière à la gestion du personnel, à la politique de recouvrement, à la déontologie et au processus décisionnel;</i> - <i>de revoir en profondeur la composition et les compétences du CSSS, en vue de supprimer le pouvoir de décision des mandataires politiques dans des dossiers individuels et d'envisager des alternatives telles que des organes de contrôle neutres ;</i>
Défi	
80.	Légiférer au niveau fédéral visant à permettre une sanction financière graduelle des CPAS pour lesquels une erreur structurelle et répétée est constatée (comme suite à la note du SPP Intégration Sociale). <i>Op federaal niveau wetgevend op te treden om een graduele financiële sanctie mogelijk te maken ten aanzien van OCMW's die structureel en herhaaldelijk een fout blijken te maken (zoals ook wordt aanbevolen in de nota van de POD Maatschappelijke Integratie);</i>
81.	activer de manière plus structurelle les dispositifs légaux au bénéfice des travailleurs sociaux qui peuvent signaler une atteinte à l'intégrité au sein des CPAS tout en étant assurés d'une protection en tant que lanceur d'alerte. <i>Structureler gebruik te maken van de wettelijke bepalingen ten gunste van de maatschappelijk werkers die een integriteitsschending binnen de OCMW's kunnen melden, waarbij de betrokkenen gegarandeerd bescherming als klokkenluider zouden genieten;</i>

De rapporteurs,

Wouter Raskin
Vincent Van Quickenborne

De voorzitter,

Denis Ducarme

Les rapporteurs,

Wouter Raskin
Vincent Van Quickenborne

Le président,

Denis Ducarme

V. — BIJLAGEN

V. — ANNEXES

Werkgroep na het vermoeden van
fraude bij het OCMW van Anderlecht

van

MAANDAG 31 MAART 2025

Voormiddag

Groupe de travail à la suite des
suspensions de fraude au sein du
CPAS d'Anderlecht

du

LUNDI 31 MARS 2025

Matin

De openbare commissievergadering wordt geopend om 11.04 uur en voorgezeten door de heer Denis Ducarme.

La réunion publique de commission est ouverte à 11 h 04 et présidée par M. Denis Ducarme.

01 Hoorzitting met

- mevrouw Kathleen Meganck en de heer Stefan Verstraeten, Federale Interne Audit;
- de heer Fabrice Cumps, burgemeester van Anderlecht;
- de heer Harold Peeters, secretaris generaal van de OCMW van Anderlecht.

01 Audition de

- Mme Kathleen Meganck et M. Stefan Verstraeten, Audit fédéral interne ;
- M. Fabrice Cumps, bourgmestre d'Anderlecht ;
- M. Harold Peeters, secrétaire général du CPAS d'Anderlecht.

Le **président**: Bonjour à tous. Mme Vanrobaeys est le rapporteur pour cette séance. Nous entendrons d'abord Mme Meganck et M. Verstraeten de l'Audit fédéral interne.

Pour resituer son action dans le cadre du dossier des suspicions de fraude au CPAS d'Anderlecht, l'Audit fédéral interne est le service qui a produit un audit sur le service de contrôle des CPAS que nous recevrons la semaine prochaine, et qui a formulé des recommandations.

01.01 Kathleen Meganck: Mijnheer de voorzitter, leden van de commissie, mijn naam is Kathleen Meganck. Ik ben verantwoordelijk voor de Federale Interne Audit. Naast mij zit Stefan Verstraeten, financieel en fiscaal auditor en verantwoordelijk voor de audit over de inspectie van de OCMW's, die we hebben uitgevoerd in 2019.

Ik zal heel kort onze dienst voorstellen. We zijn een onafhankelijke, objectieve auditdienst en hebben als doel de werking van de federale overheid te verbeteren. Ons audituniversum zijn dus alle federale FOD's, de programmatorische overheidsdiensten alsook bijna alle instellingen van openbaar nut, type A. In onze audits houden we een constructieve blik op onze processen en zoeken we dus niet enkel om controle-actor te zijn, maar willen we ook meedenken met het management over manieren om onze processen te verbeteren. Voor alle audits gaan onze rapporteringslijnen richting de ministers en de leidende ambtenaren. Daaruit besluit ik dat we deel uitmaken van de uitvoerende macht.

Onze waarden spreken voor zich. We doen de audits vaak in vertrouwen, met professionaliteit en met respect voor de verschillende actoren op het terrein. Ik geef jullie kort een aantal cijfers mee van onze dienst. Ik zie dat ze niet helemaal juist zijn gepresenteerd op de slides. Het is belangrijk te onthouden dat we bijna tien jaar bestaan, wat ongeveer 300 audits oplevert en bijna 4.000 aanbevelingen die we hebben geformuleerd, waarbij we pogen voornamelijk te werken op de *high risks* en de *high recommendations*, die we voornamelijk bij de geauditeerden onder de aandacht willen brengen. We doen dat op dit moment met een team van ongeveer 40 medewerkers. We groeien bovendien stelselmatig verder uit naar iets meer dan 50 medewerkers.

Ook van belang is dat we heel recent onze forensische auditrol hebben versterkt. U kunt op het scherm zien dat we in het kader van de meldingskanalen en de klokkenluiders ongeveer 200 meldingen ontvangen per jaar. Ik wil u meegeven dat slechts 5 % van die meldingen echt ontvankelijk wordt verklaard.

Ik ga onmiddellijk over naar het onderwerp waarin uw werkgroep geïnteresseerd is, namelijk onze audit van het inspectieproces binnen de POD Maatschappelijke Integratie. Die audit vond plaats in 2019, dus inderdaad al een tijd geleden, en had als onderwerp de controlecycli van de jaren 2015, 2016 en 2017. Onze doelstelling is, zoals eerder gezegd, te kijken naar efficiëntie- en effectiviteitswinsten in die inspectieprocessen. Voor deze specifieke audit lag het accent op de inspectie van de dossiers-DIS (Droit à l'Intégration Sociale), dus de integratie, ontvangsten en vervolgens ook de medische kosten, in het Nederlands de RMI-dossiers (Recht op Maatschappelijke Integratie) genoemd, die dus handelen

over de leeflonen en de medische kosten, en het derde aspect zijn de boekhoudkundige controles. We verwijzen daarbij zowel naar de wet van 26 mei 2002, over het recht op maatschappelijke integratie, alsook de wet van 2 april 1965, over de steun verleend door de OCMW's.

Onze werkwijze is steeds gebaseerd op een steekproef. In dit geval ging het over ruim 89 inspectiedossiers waarvan de onderzoeken plaatsvonden in het jaar 2017. We hebben in onze audit een aantal verschillende assen gedetecteerd, waarvoor ik het woord graag doorgeef aan mijn collega-auditor, die u daarover in meer detail kan informeren. Op vraag van de voorzitter proberen we onze uiteenzetting heel bondig te houden, zodat u ook voldoende tijd hebt om vragen te stellen.

01.02 Stefan Verstraeten: Goedemorgen voorzitter en commissieleden, ik ga kort in op de verschillende assen van de audit. U kunt meevolgen op de powerpointpresentatie.

Een eerste audit gaat over de planning van de inspectie zelf en over de vraag hoe inspecties worden ingepland. Daarna ga ik in op de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de inspecteurs en inspectrices en de vraag hoe die de inspecties uitvoeren en de manier waarop de inspecties worden gerapporteerd. Belangrijk is ook de vraag waarom de audit van 2019 over 2015, 2016, 2017 ging en eigenlijk ook 2014. Dat was omdat we een volledige cyclus van de POD MI wilden zien. De inspecteurs en inspectrices wilden op een cyclus van 4 jaar per domein alle OCMW's geaudit hebben. We wilden een volledige cyclus bekijken, omdat we daaruit conclusies konden trekken.

De eerste audit heeft dus betrekking op de planning van de inspecties. Samengevat zijn er op het vlak van de architectuur een aantal punten te onthouden. Zo had de architectuur van de planning van de POD MI voor haar inspecteurs en inspectrices geen begin- en einddatum en was ze aanpasbaar op het vlak van criteria. Dat betekent dat de basis moeilijk 100 % vast te zetten was. Er was niet direct een helder zicht op de uitvoering van de planning: wat hebben we gedaan, wat moeten we nog doen, hoever staan we nu? Om die vragen te beantwoorden, moesten er redelijk wat rapporten en mails worden gekruist.

In het eindrapport staat wat er in de controlecyclus gebeurt, maar we zien daar dat het in de uitvoering van de planning niet altijd 100% duidelijk was wat er gebeurd was. De inspecteurs en inspectrices maken plannings op van wat ze allemaal zouden doen, in een vierjarige cyclus, maar ook daar was de marge van wat er gebeurd was moeilijk zichtbaar. Hier toon ik de drie onduidelijkheden in de definitie.

De specifieke risico's waren onvoldoende meegenomen in de planning en het was moeilijk om een globaal overzicht te krijgen. Waarom is dat tweede punt belangrijk voor ons? De POD MI heeft tot doel alle OCMW's in die cyclus te controleren, maar als we zien dat het niet lukt om op 100 % in te plannen, moeten we ons afvragen of het dan niet beter is om de risico's mee te nemen.

De voorziene planning werd niet gehaald en we vonden ook een ondercontrole en een bovencontrole. We zagen dat er een cyclus was, maar ook dat een aantal OCMW's te veel werd gecontroleerd en een aantal niet. De dienst beschikt ook niet over de nodige gegevens om snel geïnformatiseerd een globaal overzicht te krijgen van de uitvoering versus de planning.

We vonden ook een capaciteitsprobleem. De doelstelling was 100 %. Dat is nobel, maar finaal bereikte men maar 94 %. Zes procent van de tijd bleef over voor onvoorziene omstandigheden, waardoor een volledige planning op 100 % per definitie al niet gehaald kon worden. Vandaar de aanbeveling om een stabiele inspectiecyclus te implementeren op basis van een risicoanalyse per OCMW en inspectiedomein en de ontwikkeling van performante monitoringsystemen.

Ook de inspecteurs hadden een heel goed zicht op welke OCMW's *compliant* of niet *compliant* waren en welke meer of minder aandacht nodig hadden. Door de cyclus echter op 100 % te leggen, mist men mogelijk een aantal OCMW's die misschien beter eens extra gecontroleerd zouden worden, terwijl het niet altijd nodig is om andere OCMW's te inspecteren die altijd al *full compliant* waren met de hun opgelegde taken.

De tweede audit behandelt de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de inspecteurs en de inspectrices.

Er is ten eerste geen formele risicoanalyse over die onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Dat is wel belangrijk. We vonden wel sporen van een deontologische code en we vonden ook sporen van waarden, maar we zagen nergens in dat er iemand formeel "kennis moest nemen" van wat kon of niet kon bij de uitvoering van het ambt.

Ten tweede ontbreekt het aan mechanismen. Men kan wel zeggen dat de elementen er zijn, maar een verwijzing naar het intranet leek ons eigenlijk onvoldoende om zeker te zijn dat dat gebeurt.

Ten derde vinden de inspecties doorgaans individueel plaats, waardoor de sociale controle tussen de collega's wegvalt. Zeker de moeilijke of risicovolle inspecties gebeurden te veel intern. Soms is het goed eens te werken op basis van het vierogenprincipe, waarbij men al dan niet vergezeld wordt door het diensthoofd. Dat is belangrijk, omdat de inspecteurs vaak gedurende een lange periode – en we hebben gevallen gevonden tot soms 20 jaar – in hetzelfde controlegebied werkzaam zijn, wat eigenlijk een risico op inspectieblindheid, beïnvloeding en partijdigheid inhoudt.

Ik snap het nobele principe dat de inspecteurs en de inspectrices het liefst in de buurt van hun woonplaats controleren, maar als het argument is dat op die manier het kilometercontingent niet zo hard moet worden aangesproken, dan hebben wij het als auditedienst daar toch moeilijk mee.

Bovendien waren we niet blind voor het feit dat het in sommige ambtsgebieden moeilijk is mensen aan te werven. Maar dan nog moeten er principes of risicobeheersmaatregelen zijn. Wat doet men als iemand veel te lang verbonden is met hetzelfde OCMW voor de controles? In hoeverre is men er nog zeker van dat die persoon echt onpartijdig is en zal blijven?

Nu ga ik specifiek in op de derde audit: de uitvoering van de inspecties over het leefloon. We hebben het dan op het recht op maatschappelijke integratie. De controlematrix was niet altijd actueel. Er was een centrale matrix, maar we vonden verschillende versies inzake de diepgang van de controle, het uitvoeren van bijkomende verificaties en het niet altijd raadplegen van eerdere inspectieverslagen. Nochtans lijkt het ons nuttig om bij een inspectie te gaan kijken wat de vorige keer werd gevonden.

De aanwezigheid van een maatschappelijk assistent was eveneens een verschilpunt. Voor de eenen moest die erbij zijn. Men stelde dat men dan beter kon horen wat de beslissing was van het OCMW en dat men de persoon dan ook beter kon helpen om zijn of haar werkzaamheden uit te voeren. De andere strekking stelde dat het dossier gewoon formeel in orde moest zijn: ofwel was de beslissing juist, ofwel niet. Een maatschappelijk assistent hoefde daar niet bij te zijn.

Voorts vonden we ook verschillen in de interpretatie van grijze zones in de wetgeving, zoals werkbereidheid en persoonlijke inspanningen. Er waren te veel variaties. Ik zal het iets concreter maken. Met betrekking tot de werkbereidheid vonden we in een dossier dat het OCMW stelde ten opzichte van de POD MI dat de persoon niet werkbereid was. Wij keken vervolgens samen met de inspecteur en inspectrice verder in het verslag en lazen dat de persoon al meermaals betrapt was op zwartwerk. Wat men daarmee moet doen, is dan een moeilijke kwestie. De ene stelde het zo te laten, de andere ging er dieper op in. Ook met betrekking tot de persoonlijke inspanningen stelde de ene dat het OCMW dat al had gecontroleerd en dat het dus niet aan hem of haar was om dat te gaan bekijken. Een andere inspecteur of inspectrice ging daarop wel veel dieper in en vroeg dan effectief welke criteria ze hadden gebruikt.

Dat is wat ik bedoel met de verschillen tussen de inspecteurs en inspectrices. De vraag rees of we zeker konden zijn dat eenzelfde inspectie door een andere inspecteur of inspectrice hetzelfde resultaat zou opgeleverd hebben. Daarop was het antwoord neen.

Hetzelfde geldt voor medische kosten. Er bestaat wel een controlematrix, maar er zijn ook weer verschillen in diepgang. Bijvoorbeeld met betrekking tot de T25, de aansluitbaarheid, hebben we het liefst dat iemand aansluitbaar is bij een mutualiteit, maar dat wordt best nagekeken in de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. De ene inspecteur deed dat, de andere inspectrice of inspecteur niet. Men kan zich afvragen waarom de ene het wel deed en waarom de andere niet, precies om dat dat een groot verschil kan geven in uitbetaling.

Dan kom ik aan het gebruik van knipperlichten en het systematisch raadplegen van eerdere inspectieverslagen. Soms werd er inderdaad een knipperlicht, een alert gegeven door de POD MI over het feit dat iemand werk had. Er waren loongegevens, er was een Dimona-aangifte. Dat zou principieel kunnen leiden tot aansluitbaarheid bij een mutualiteit. We achterhaalden echter dat een aantal inspecteurs of inspectrices daar niet verder op gingen. Sommige uiteraard wel, ik zal niet beweren dat niemand dat deed. Dat hebben we in het rapport ook genuanceerd. Waar het om gaat, is dat de ene inspecteur daar wel en de andere niet op inging.

Wat eerdere inspectieverslagen betreft, wanneer iemand naar een inspectie van een OCMW kwam en dat bijvoorbeeld overnam van een collega, was de situatie niet altijd duidelijk: vergde dat OCMW meer aandacht of juist niet? De ene inspecteur nam het systematisch mee, de andere keek er gewoon eens naar of keek er zelfs niet naar.

De financiële controle van de facturen was zeer tijdrovend. We dienden een nummer in een pdf op te zoeken en vervolgens over te typen. Dat vergde drie keer manueel werk.

Ook de open norm van behoeftigheid hebben we nader bekeken. Daar concludeerden we weer hetzelfde: de ene inspecteur of inspectrice zei dat het OCMW de behoeftigheid had onderzocht en klasseerde dat als zijnde in orde, terwijl een andere inspecteur daar dieper op inging en precies wilde weten wat er was gebeurd.

De boekhoudkundige controle kreeg volgens mij de meeste aandacht. Er zijn twee wetten van toepassing. Er is ten eerste de wet van 2002. We hebben het dan echt over het leefloon. Er zijn verschillende versies in omloop. In theorie was een globale methodologie van toepassing, maar opnieuw zagen we hetzelfde in de verfijning van de begrotingsboekhouding en de klassieke boekhouding. De inspecteur of inspectrice dient twee verschillende types van boekhouding mee op te volgen. Die moeten zoveel mogelijk gealigneerd worden, maar dat is niet altijd per definitie mogelijk.

Meer in detail uitgelegd, werkend in een klassieke boekhouding is het logisch om die boekhouding ook af te sluiten, terwijl men in een begroting altijd op de artikels kan blijven "doorgeven". Een vergelijking van die twee boekhoudsystemen levert dus ruis op; dat is logisch. Het verschil treedt op wanneer we verder gaan kijken, meer bepaald volgens twee criteria. Een eerste criterium noemen we vaak de 1 %-regel, als een OCMW minder uitgeeft dan het bevestigd heeft qua toelagen. Een tweede criterium is wat het OCMW terugvordert en doorstort naar de POD MI. Als dat minder dan 90 % was, dan gingen we mogelijk "afpunten" en eventueel extrapoleren als er meer betoelaging was gevraagd dan er uitgegeven was. Dan zagen we ook al een verschil.

We hadden hetzelfde met de wet van 1965, over het equivalente leefloon zoals men dat in de volksmond noemt. De bestaande controlematrix was eigenlijk tout court verouderd. Er was wel een grotere mate van uniformiteit wat de terugvorderingen betreft, maar bij de controle van de uitgaven was er niet altijd de link tussen de grootboeken en de proef- en saldibalans, waardoor er in onze ogen een risico van manipulatie van de cijfers bestond.

Ik leg dat even uit. Het OCMW werkt inderdaad met de grootboeken. Als men vermoedt dat het grootboek niet klopt, maakt men een proef- en saldibalans. Als die niet gelijk is aan nul, betekent dit dat er een aantal zaken mogelijk niet ingeboekt zijn. Dat moet dan verder onderzocht worden.

Sommigen zeiden: "Sorry, het grootboek is wat het is en ik ga daar niet dieper op in." Er waren echter ook inspecteurs en inspectrices die daar veel verder in gingen. Wanneer ze vaststelden dat er iets niet klopte, beslisten ze om dieper te graven.

De moeilijkheid hier is en blijft – dat hebben we in het auditrapport ook meermaals gezegd – dat de bevoegdheid van de begroting van het OCMW geen federale materie, maar gewestelijke materie is. Dat is wat wij de grijze zone noemen. In hoeverre kan de inspectie van de POD MI in een gemengde omgeving, waar er dus een betoelaging is door zowel het federale als het regionale niveau, dieper gaan in haar controle, zeker in geval van een vermoeden van manipulatie van cijfers in het grootboek, wat uiteraard betekent dat we hier spreken over fraude?

Iedereen kan fouten maken. Zoals ik al zei, is er ruis tussen de begroting en de dubbele boekhouding. Daar zijn we nooit over gevallen. De vraag is echter wat men moet doen als de proef- en saldibalans niet klopt. Dat was de grijze zone.

Die grijze zone benader ik hier in twee punten. Het eerste punt zal ik summier uitleggen zonder in detail te treden. De wet op de rijkscomptabiliteit spreekt altijd over ontvangen bedragen. Als men een bedrag ontvangt, geeft men automatisch het recht op controle. Wij vroegen ons af wat een ontvangen bedrag is. Het antwoord van de POD MI is eigenlijk dat dat een effectief geïnde ontvangst is. Meer nog, het is een boeking op een artikel. Voor ons als auditors zit daar potentieel een enorme delta op.

Ik zal u dat uitleggen aan de hand van een voorbeeld. Een persoon klopt aan bij het OCMW en zegt dat hij een aanvraag heeft gedaan voor werkloosheid. Hij bevindt zich echter in een vorm van behoefte en er wordt een voorschot gegeven. Op dat moment is het voor twee zaken belangrijk hoe dat voorschot wordt geboekt. Men zou kunnen zeggen dat dat een vastgesteld recht is. Dan is er een vordering. Dan moet men die vordering ook boeken of afboeken. Dan moet de gemeenteontvanger terug naar de raad en zeggen dat het niet is gelukt. Er zijn echter ook andere OCMW's die zeggen dat het moeilijk te controleren is wanneer de POD MI het heeft over effectief geïnde ontvangsten en die OCMW's een voorschot geven, maar er geen enkele vordering noch terugbetaling van die vordering is. Dat is voor ons die grijze zone: wat gebeurt er als iets geboekt wordt, bijvoorbeeld op wachtrekeningen?

Het tweede punt betreft de omzendbrief van 2005, wat gebeurt daar? Stel u voor dat het OCMW beslist om steun stop te zetten met terugwerkende kracht. In principe is de regel dat dat alles wat het OCMW heeft uitgekeerd automatisch moet worden teruggestort naar de POD MI. Wat doen we echter als het OCMW het geld zelf nog niet heeft? Houdt de POD MI dan het been stijf? Daarvoor is er dus die bewuste omzendbrief van 2005, waarover we het hebben in het auditrapport, die zegt dat het geld effectief gekregen en binnen moet zijn en dat we het intussen wel zien. Bovendien kan men zeggen dat het omwille van billijkheid of invorderbaarheid niet zal worden ingevorderd.

Dat was voor ons als Federale Interne Audit wel een belangrijk aandachtspunt. Dat houdt immers in – en dat was een grote discussie tussen ons en de POD MI – dat men spreekt over 'ontvangen bedragen', maar men zich limiteert tot effectieve ontvangsten en tot boekingen op artikels. Bovendien bepaalt de omzendbrief van 2005 dat het er moet staan. Daarenboven boekt men het af als gevolg van billijkheid of oinvorderbaarheid, terwijl de POD MI zich er niet in kan mengen. Dat geeft bij manier van spreken een te hoog risico dat de POD MI qua terugvordering geld zou missen.

Het gebruik van knipperlichten was een aandachtspunt. Wanneer een eerste alert werd gestuurd en er kwam een nieuw alert, dan verdween het oude. We hebben altijd aangegeven dat die procedure beter zou worden aangepast. Het belangrijkste is het verband tussen knipperlicht en inspectieresultaten. Als een knipperlicht of alert naar een OCMW wordt gestuurd, dan heeft dat een invloed op de inspectie. Er liep in dat verband een project. Wij zijn daar zelf als auditdienst mee begonnen. Statistisch gezien vonden we geen correlatie. De data waren immers te onvolledig en niet voldoende kwalitatief. We vonden echter wel een tendens. Ik herhaal echter dat er op het moment van de audit geen enkel verband was tussen de knipperlichten die werden uitgestuurd en de inspectieresultaten.

Ik kom nu tot de aanbevelingen en best practices.

Over de grijze zones hadden we opgemerkt dat die te talrijk waren, zeker op boekhoudkundig vlak. Ik herhaal dat we een federale overheidsdienst zijn. Wanneer we kijken naar de mogelijke gestrengheid of assertiviteit waarmee inspecteurs en inspectrices kunnen optreden, dan bleek er in onze ogen meer marge te zijn om daar op te treden.

Aandachtspunten uit eerdere inspecties moeten worden meegenomen.

We vroegen een volledige toegang tot de boekhouding van het OCMW. We weten en zijn er ons ten volle van bewust dat het niet onze bevoegdheid, maar een gewestelijke bevoegdheid is. Wat doet een federale inspecteur echter bij een vermoeden van fraude in het grootboek? Hij of zij zou dan in principe diepere toegang moeten krijgen tot de operationele boekhouding. Het ene OCMW stond dat toe, maar

er waren ook een aantal OCMW's die bewust geen toegang gaven.

Wat het vierogenprincipe en de knipperlichten betreft, vonden we een tendens, zoals ik zei. We vonden geen correlatie, juist omdat er kwalitatieve data ontbraken, maar we zouden graag hebben gezien dat dat veel verder ging.

De vierde audit betreft de rapportering. Die is belangrijk, zoals ik zei. Onze steekproef was representatief. We merkten wel dat het een heel gevoelige materie was, dus we hebben bewust een representatieve steekproef gedaan. Dat was om puur statistische redenen. Soms was het argument bij de POD MI immers dat de conclusies die we daaruit trokken er kwamen omdat we toevallig het verkeerde rapport hadden geraadpleegd. Dat klopt echter niet, want het was een representatieve steekproef. Dat betekent dus dat wat we vonden automatisch van toepassing is op de populatie.

We vonden dat een significant deel van de rapporten geen expliciete link had met de vorige inspecties en er waren rapporten of inspectieverslagen die echt geen goed beeld gaven van het OCMW. Als men bijvoorbeeld iemand observeert en het inspectieverslag wordt niet afgedrukt... Er was immers ook een fase in de audit waarbij we niet gingen meekijken en leren, maar effectief gingen auditen. Die link zou er evenwel moeten zijn.

De aanbevelingen waren ook niet systematisch opgenomen in de rapporten van de OCMW's. Er waren onregelmatigheden in de vermelding van het percentageverschil tussen de boekhouding van het OCMW en de POD MI. Dat ging over de 1 %- en de 10 %-regel.

Bezwaren op OCMW's op inspectiebevindingen werden via e-mail afgehandeld, terwijl het inspectiehandboek duidelijk stelt dat er een rapport moet zijn, wat ook logisch is voor ons als auditdienst. Het moet in het eindrapport staan als er bepaalde bezwaren zijn. We hebben ook correcties gevonden met financiële gevolgen, bijvoorbeeld minder terugvordering, die via e-mail werden afgehandeld, zonder de opmaak van een gecorrigeerd rapport. Dat is voor ons uiteraard ook een te hoog risico, als men als federale overheid een zicht wil hebben op hoeveel men invordert.

Er was een merkbaar verschil in de structurele kwaliteit, ook van de aanbevelingen. De ene is wat grondiger, de andere doet meer of minder werk. Daar vonden we ook verschil.

Er werd op 2 maart 2020 een managementactieplan opgemaakt door de POD MI. Het rapport werd volledig aanvaard, ook op het vlak van de vaststellingen en aanbevelingen. Er werd ook een actieplan opgemaakt. Er was een *executive summary*, een samenvattend rapport dat op 4 maart 2020 naar de bevoegde minister Ducarme werd gestuurd. Vervolgens is er ook een opvolgingsaudit gepland, om na te gaan hoevermen staat, voor het najaar van 2025.

Tot daar de samenvatting van een heel grote audit.

Le **président**: Merci à vous. Je propose que chacun pose ses questions. Monsieur Raskin, vous avez la parole.

01.03 Wouter Raskin (N-VA): Dank u voor uw komst, mevrouw Meganck en mijnheer Verstraeten. We hebben erop aangedrongen om jullie te horen, omdat we het nut van jullie werkstuk bijzonder hoog inschatten, gezien de problematiek die aan het licht gekomen is.

We hebben in het rapport kunnen lezen dat de controleopdracht van de POD MI bemoeilijkt wordt, onder andere doordat een aantal onduidelijke begrippen door de inspecteurs verschillend worden geïnterpreteerd. U hebt ondertussen toegelicht hoe de verschillende inspecteurs in de praktijk met die opdrachten omgaan, bijvoorbeeld in het bepalen of een OCMW de werkbereidheid accuraat heeft ingeschat of niet. Eén inspecteur gaat daar wel op door, de andere veel minder. U had ook nog andere voorbeelden. Het lijkt me toch wel een probleem te zijn wanneer inspecteurs die hetzelfde werk doen, zaken anders inschatten omdat sommige begrippen misschien onduidelijk geformuleerd zijn. Zijn er concrete oplossingen om te vermijden dat dit probleem zich blijft voordoen?

Er wordt ook gesproken van een creatieve boekhouding die sommige OCMW's zouden hanteren, onder andere door terugvorderbare bedragen niet als zodanig in te boeken en ook door onterecht aan te geven dat bepaalde bedragen niet invorderbaar zijn. Als u het hele veld overschouwt, hoever reikt die problematiek dan? Ik neem aan dat er goede en minder goede leerlingen in de klas zitten. Kan een dergelijke fraude door de POD MI of door de deelstaten voldoende snel worden geïdentificeerd? Of zijn er barrières of elementen die het moeilijk maken om dat snel en accuraat te identificeren?

U vertelde dat er inspecties jarenlang gebeuren door dezelfde personen, zonder rotatie en ook zonder collegiale toetsing, als ik het goed begrijp. Op welke manier heeft dat een impact op de beoordeling?

Als u dossiers vergelijkt, zijn er voorbeelden te geven van de mate waarin de aanpak verschilt tussen verschillende inspecteurs? Welke oplossingen zijn er daarvoor? Is dat een rotatiesysteem? Is dat een controlerende rol voor een diensthoofd of iemand anders?

De bevoegdheid van de OCMW's is niet zo evident. U hebt dat zelf ook geschetst, met het federale niveau en de regio's. Dat geldt wellicht ook voor de audit waaraan u werkt, maar ook de collega's van de deelstaten. Hoe ziet u de taakverdeling tussen die beleidsniveaus wat de audit betreft? Het is aan u om een antwoord te geven, maar ik vermoed dat er toch wel betere afspraken kunnen worden gemaakt. Ik druk mij nu heel voorzichtig uit, want men moet natuurlijk altijd rekening houden met de context en met de wetgeving. Hebt u suggesties? U zei op dat het nuttig kan zijn om toegang te krijgen tot de volledige boekhouding om de gevallen waarin het effectief om fraude gaat, eruit te kunnen halen. Dat lijkt mij toch iets dat kan worden overwogen, maar het antwoord is aan u.

Zijn er wat de audit betreft bij de OCMW's zwarte gaten of hiaten waar de FIA ziet dat de POD MI of zelfs de deelstaten geen zicht of geen vat krijgen? Bestaan er dergelijke zwarte gaten? De FIA adviseert ook om de POD MI een sanctiebevoegdheid te geven. Dat hebben we ondertussen ook meegenomen in het regeerakkoord.

Ik zie een hele lijst aan aanbevelingen die u hebt geformuleerd en conclusies die u hebt getrokken. Ik neem aan dat dat een aantal suggesties en insteken zijn over hoe een dergelijke sanctionering eruit zou moeten zien. Als er goede ideeën zijn, dan zijn die steeds welkom, want het is de ambitie van de regering om een versterking van die sanctiebevoegdheid uit te werken.

Ik wilde nog vragen of er een opvolgaudit komt, maar u hebt al daarnaar verwezen. Als ik het goed heb begrepen, wordt dat werk nog dit jaar voortgezet.

01.04 Ellen Samyn (VB): Ik dank u beiden voor uw kritische inzichten. Ik ga van start met een aantal vragen.

Volgens de verklaringen van mevrouw C.P. hebt u bij een audit van de POD Maatschappelijk Integratie aanbevolen in een wettelijke basis te voorzien voor sancties tegen OCMW's. Wordt die aanbeveling niet in belangrijke mate beperkt door de huidige versnippering van de bevoegdheden? Ik heb u daarover daarnet al even horen vertellen. Wordt die aanbeveling niet beperkt door de huidige versnipperde bevoegdheden tussen de federale overheid en de gemeenschappen? Die laatste zijn natuurlijk bevoegd voor de organisatie van de OCMW's, maar ook voor het toezicht en voor eventuele sancties tegen een OCMW.

Het federale niveau voert beleid en kan op dat vlak onvolkomenheden vaststellen, maar het heeft geen toezichtsfunctie op de instellingen en kan ze niet echt sancties opleggen. De gemeenschappen organiseren de OCMW-werking en hebben mogelijkheden om toe te zien en om sancties op te leggen, maar ze hebben geen zicht op het beleid en op wat daar eventueel mank loopt. Daarom leggen ze natuurlijk ook geen sancties op. Is een dergelijke bevoegdheidsverdeling dan niet problematisch? In hoeverre speelt de versnippering een rol? Is homogenisering dan niet dringend aan de orde?

In verband met het Anderlechtse OCMW houdt ons vooral de vraag naar het cliëntelisme bezig. Met name, hoe is dat doeltreffend op te sporen en kan het zoveel mogelijk worden voorkomen? Hebt u op dat vlak aanbevelingen voor de diverse niveaus? Kunnen de audits bijvoorbeeld bijdragen tot het ontmaskeren van cliëntelisme? Via welke mechanismen zijn de audits daar specifiek op gericht?

Tot slot, door sommige sprekers werd tijdens de hoorzitting aangehaald dat de wetgeving op een aantal punten vaag is en dat er daardoor ruimte is voor misbruik. U haalde de grijze zones aan en ook een gebrek aan eenvormigheid in de behandeling van de dossiers. Dan is de vraag of u die analyse deelt. Graag hoor ik van u eventuele extra aanbevelingen ter zake.

Mijn collega verwees daarnet naar een extra audit, die pas later dit jaar zal plaatsvinden. Het zal vooral wachten zijn op de resultaten daarvan of kunt u nu al bepaalde bevindingen uit de doeken doen? Ik dank u alvast beiden voor uw zeer pertinente en kritische toelichting. Ik dank u ook al bij voorbaat voor uw antwoorden.

Voorzitster: Anja Vanrobaeys.

Présidente: Anja Vanrobaeys.

01.05 Marie Meunier (PS): Merci, madame la présidente. Je vais d'abord remercier les deux représentants pour leur présentation très complète. Je suis assez déçue que M. Ducarme soit descendu et vous laisse présider, non pas que je n'apprécie pas quand vous présidez, vous le savez bien, mais j'aurais eu quelques questions à lui poser puisque si j'avais eu connaissance du rapport avant aujourd'hui, mon groupe aurait certainement demandé à pouvoir auditionner M. le président, étant donné que manifestement, il avait accès à ce rapport depuis 2020, nous a-t-on expliqué ici, et donc ça aurait été intéressant de pouvoir l'interroger sur le sujet. Je vous remercie.

01.06 Isabelle Hansez (Les Engagés): Merci pour votre exposé très clair, dans lequel on voit apparaître un certain flou au niveau de quelques notions. Cela va probablement nous aider à trouver la faille, l'élément manquant, la carence législative qui existe aujourd'hui dans notre ordre juridique. J'aimerais toutefois vous faire part de deux questions. Vos chiffres datent de 2020. Pensez-vous que certains changements sont intervenus depuis la date d'arrêt de l'audit? Comme le rappelait mon collègue, l'accord de gouvernement entend prendre le contrôle de la sécurité sociale et de l'aide sociale très sérieusement. Partant, quel serait votre avis sur un contrôle plus accru des entités fédérées sur le processus d'octroi d'une aide sociale ou d'intégration sociale? Je pense à la Région notamment.

01.07 Denis Ducarme (MR): Madame Meunier, je suis naturellement prêt à répondre à toutes vos questions toujours avec le même plaisir. Je vous expliquerai ce que c'était, en 2020, d'être ministre pendant la période du covid.

C'est évidemment intéressant pour nous de vous recevoir ici. Ce rapport date de 2019. Nous recevrons la semaine prochaine Mme Steppé, responsable principale du service d'inspection, de contrôle des CPAS. Nous lui demanderons à quel niveau vos recommandations ont été implémentées dans le cadre du travail opéré aujourd'hui.

Je répète que nous sommes quelques-uns à estimer qu'on est au-delà du dysfonctionnement dans le cadre du CPAS d'Anderlecht. Votre travail consiste à évaluer le service de contrôle des CPAS par rapport au contrôle des dysfonctionnements. Nous sommes ici quelques-uns à estimer – on en parlera encore tout à l'heure – que nous sommes dans un dysfonctionnement souhaité à Anderlecht. Nous sommes dans un système de fraude, de clientélisme, qui contourne la législation. Il serait donc intéressant à un moment donné de voir à l'avenir votre service évaluer le travail du service de contrôle des CPAS, quand ces pauvres contrôleurs sont confrontés non plus à des dysfonctionnements mais à une fraude exacerbée.

Je n'ai pas le sentiment qu'il y ait eu, en 2019, une concentration sur ce système de fraude tel que nous avons pu le constater il y a seulement quelques mois au niveau du CPAS d'Anderlecht.

Vous me contredirez peut-être, mais après vous avoir écoutés, après avoir lu le rapport en détail, je ne vois pas l'évaluation du service de contrôle des CPAS traitée de ce point de vue-là.

Il y a un autre élément sur lequel je voulais votre sentiment. Un service de contrôle, normalement, fait un peu peur. C'est fait pour. C'est peut-être un peu caricatural, ce que je dis là. Mais ici, nous, nous avons reçu toute une série de travailleurs sociaux du CPAS d'Anderlecht, à huis clos, au secret. Ils sont

venus nous parler de ce système frauduleux, certains parlant même de système quasi-mafieux.

Ils avaient attiré notre attention sur un certain nombre de violations de la loi sur les CPAS qui avaient été signalées au service de contrôle des CPAS. Ça a impliqué la descente du service de contrôle en 2024. Mais après, les fraudes ont persisté.

La question que je me pose aussi par rapport à cela, c'est que, sans doute, les choses semblent s'arranger un temps donné, quand le service de contrôle arrive sur place et donne ses injonctions. Mais, en tout cas selon les travailleurs sociaux, et de manière assez unanime par rapport à ceux que nous avons reçus... Nous avons tout de même reçu six travailleurs sociaux qui nous ont dit que de toute façon, après, la fraude a continué.

De votre point de vue, et par rapport à votre analyse générale du travail des services de contrôle des CPAS, est-ce que le pouvoir d'injonction du service de contrôle est aujourd'hui assez important pour peser, non pas à court terme, mais à long terme, par rapport aux injonctions qu'il peut donner sur le terrain?

01.08 Nahima Lanjri (cd&v): Beste sprekers, als ik mij niet vergis, hebt u uw aanbevelingen ook al gedaan naar aanleiding van een eerdere audit in 2019. Heeft de POD Maatschappelijke Integratie in de zes jaar die intussen verstreken zijn, voldoende maatregelen genomen om die adviezen te implementeren in zijn werking? Kortom, aan welke aanbevelingen is de POD MI tegemoetgekomen en aan welke niet? Welke aanbevelingen blijven overeind? Weet u ook waarom dat eventueel niet is gebeurd?

Voorzitter: Denis Ducarme.

Président: Denis Ducarme.

In 2019 werd ook aanbevolen om over te stappen naar een meer risicogebaseerde procedure. Dat project zou begin dit jaar opstarten. Is dat intussen gebeurd? Wat is de stand van zaken in dat project? U hebt dat toen voorgesteld, maar zeker in de context van wat er gebeurd is in Anderlecht, lijkt het mij noodzakelijk dat dat opgestart wordt. Is dat ook gebeurd?

Wij zien dat de POD MI eigenlijk niet in direct contact staat met de toezichthoudende instanties in Brussel, onder meer de GGC en de BPB. Ziet u mogelijkheden tot verbetering van het overleg, de coördinatie en de afstemming tussen die verschillende controle-instanties?

U stelde ook dat wat meer focus moet worden gelegd op de OCMW's met problemen, die wat meer begeleiding nodig hebben en dat OCMW's waar bij controles is gebleken dat ze wel in staat zijn om naar behoren te functioneren, een beetje meer kunnen worden losgelaten. Dat lijkt mij een goed idee. Zijn er bij de OCMW's waar het vandaag niet werkt, en specifiek dat van Anderlecht, specifieke risicogebieden waarop de FIA in de toekomst een bijzondere auditfocus zou willen leggen, in samenwerking met de POD MI? Gaat het dan bijvoorbeeld over de verschillende manieren van interpreteren? Gaat het over onderzoeken die niet worden uitgevoerd? Welke risicogebieden ziet u in de werking?

Ten slotte, wordt bij geïdentificeerd oneigenlijk gebruik en sociale fraude voldoende samengewerkt tussen de POD MI en het arbeidsauditoraat om de fraude strafrechtelijk te vervolgen? Ik weet dat die samenwerking nu voor Anderlecht zal gebeuren.

Hoe verloopt de samenwerking tussen de uitbetalingsinstanties en het arbeidsauditoraat bij andere bijstandsuitkeringen, zoals het DG HAN of de Federale Pensioendienst? Zijn daaruit lessen te trekken? Zijn wijzigingen nodig in de manier waarop vandaag wordt samengewerkt tussen de POD MI en het arbeidsauditoraat? Kan dat sneller? Kan dat anders of moet dat anders?

01.09 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Dank u wel, mevrouw Meganck en mijnheer Verstraeten. Ik vond het een heel interessante en boeiende uiteenzetting.

Het is belangrijk om te weten hoe de POD MI werkt en welke stappen we nog kunnen zetten om die

werking te verbeteren. Los van welke schandalen er naar boven komen, is dat altijd goed.

Er zijn al een aantal vragen gesteld over de aanbevelingen die al gedaan zijn in 2019. U gaf ook aan dat er in het najaar een opvolgingsaudit komt, maar ik zou graag weten hoe dat is onthaald bij de POD MI. Welke plannen zijn er opgesteld? Een aantal zijn dit jaar opgestart. Hebt u daar al enigszins zicht op? Kunt u daar iets meer over vertellen of is het voor ons wachten tot het najaar – dat begrijp ik ook volledig – wanneer de opvolgingsaudit zal uitkomen? Het lijkt mij toch wel interessant om te weten in welke mate daarop is ingegaan door de POD MI en welke plannen er zijn opgesteld, maar vooral ook op welke obstakels ze zijn gebotst.

We kunnen aanbevelingen en voorstellen ter verbetering doen, maar zijn er intern, bijvoorbeeld wat het aantal inspecteurs, informatica of wetgeving betreft, nog obstakels waardoor de aanbevelingen die u hebt gemaakt niet uitgevoerd kunnen worden? Het is voor ons belangrijk om te weten welke aanvullende maatregelen we nog moeten treffen om de controlemechanismes van de POD MI sterker te maken.

Ik heb ook een tweede vraag. Het werd al aangehaald, maar we hebben er 60 uur hoorzittingen op zitten na de *Pano*-reportage over het OCMW van Anderlecht. Hoe meer hoorzittingen we hadden – we hebben inderdaad verschrikkelijke verhalen gehoord – hoe meer ik vond dat het ene bevoegdheidsniveau soms naar het andere wees. U geeft dat ook aan. De POD MI kan de boekhouding niet volledig controleren, omdat dat eigenlijk een gewestbevoegdheid is. Ik hoor dat ook dikwijls, wanneer maatschappelijk werkers zeggen dat ze een te hoge werkdruk hebben. De interne organisatie van OCMW's zit op een ander bevoegdheidsniveau.

Ik heb zelf ook een resolutie opgesteld met een aantal aanbevelingen. Die resolutie heeft als doel dat we verlost raken van de situatie waarbij de ene naar de andere wijst. Het OCMW zelf zit natuurlijk ook op een snijvlak, dat kan in het OCMW niet zomaar van elkaar worden onderscheiden. Met mijn resolutie wilde ik die situatie verbeteren. Bij wijze van eerste stap had ik in een samenwerkingsakkoord voorzien, onder leiding van de POD MI, waarin bijvoorbeeld good practices uitgewisseld worden, maar vooral gegevens worden uitgewisseld, zodat controles versterkt worden.

Aangezien u voor de boekhouding tot dezelfde vaststelling komt, vraag ik me af of u daarvoor ook voorstellen ter verbetering hebt. Hoe kunnen we dat verbeteren, gelet op de verdeling van de bevoegdheidsniveaus? Wordt er reeds samengewerkt? U bent van de Federale Interne Audit, maar ook op Vlaams niveau bestaat er een audit, terwijl er in Wallonië en Brussel geen is. Werken die auditinstanties samen? Worden er gegevens uitgewisseld, zodat men daarin bepaalde aandachtspunten kan leggen? Hebt u eventueel nog andere voorstellen?

U zegt dat het ene OCMW toegang geeft tot de boekhouding maar het andere OCMW niet, dat u dus enigszins afhankelijk bent van de goodwill van de OCMW's. Hoe lossen we dat op? Doordat de OCMW's op een ander bevoegdheidsniveau functioneren, kunnen we volgens mij niet opleggen dat zij hun boekhouding ter beschikking stellen, tenzij u zegt dat het wel kan, want dan ben ik de eerste die daarvoor zal zorgen.

Zijn er inzake samenwerking nog andere opties mogelijk?

Een derde punt wat mij opviel in uw uiteenzetting, was dat u zei dat er geen correlatie is tussen de knipperlichten en de inspectieverslagen. Dat heb ik ook al gezegd tegen de voorgaande minister van Maatschappelijke Integratie, toen ze mij zei dat er voor Anderlecht maar drie of vier knipperlichten waren aangegaan, terwijl de inspectieverslagen toch wel boekdelen spraken. Wat hier allemaal verteld wordt, wat allemaal mogelijk is gebleken, gaat aan onze verbeelding voorbij. Ik heb toen al gezegd dat de knipperlichten onvoldoende werken als er echt bewust fraude is of als er echt cliëntelisme is. Sociale werkers zeggen dat zij in dossiers bepaalde adviezen geven en dingen uitvoeren, maar teruggeroepen worden door de OCMW-voorzitter. Volgens mij wordt dat zo ook ingegeven voor de POD MI, terwijl de realiteit totaal anders is. In die zin zijn we niets met die knipperlichten, want die gaan dan inderdaad niet aan. Daar heb ik wel vragen bij, ook omdat ik dat wel belangrijk vind. Het zou een eerste waarschuwingssignaal moeten zijn, een eerste signaal om mee te nemen in de risicoanalyse die u maakt, waarin u beslist op welk OCMW meer gelet zal worden.

Aangezien de knipperlichten niet aangaan, hebt u voorstellen om dat beter te laten functioneren? Als dat niet mogelijk is, baseert u zich voor de risicotaxatie gewoon op de inspectieverslagen of worden er nog andere elementen meegenomen om te bepalen dat het ene OCMW meer controles nodig heeft dan het andere?

U vraagt naar meer sanctiebevoegdheden. Dat zullen we voor een stuk doen door de POD MI meer slagkracht te geven. Misschien kunt u meer concreet aangeven hoe die bevoegdheden eruit moeten zien.

Mijn laatste vraag sluit aan bij wat collega Lanjri al heeft gezegd en gaat over de samenwerking tussen de POD MI en het arbeidsauditoraat, maar ook de SIOD. De SIOD controleert niet zelf, maar coördineert. We hebben de SIOD hier gehoord. Als een sociaal inspectieteam bij een controle zwartwerk vaststelt en de SIOD stelt vast dat die zwartwerker een leefloon ontvangt, dan wordt dat gewoon doorgegeven via de POD MI aan het OCMW, maar op geen enkele manier wordt opgevolgd wat het OCMW daarmee doet. Nochtans wordt er zwartgewerkt en is zwartwerken verboden voor uitkeringsgerechtigden. Als de RVA daar lucht van krijgt, dan trekt die de werkloosheidsuitkering in.

Het arbeidsauditoraat heeft een groot kanon bovengehaald en een onderzoek geopend naar Anderlecht, wat ik volledig terecht vind. Misschien hoeft dat niet elke keer zo drastisch, maar als er fraude wordt vastgesteld, moet er wel opgetreden worden. Ziet u daarin mogelijkheden of aanbevelingen voor een betere samenwerking?

01.10 Kathleen Meganck: We hebben ons best gedaan om alle vragen te noteren, maar ik ben er zeker van dat we die nu niet allemaal zullen kunnen beantwoorden, niet omdat we er niet op voorbereid zijn, maar omdat heel wat vragen vermoedelijk beter door de POD MI zelf zouden beantwoord worden. Toch wens ik een aantal aspecten te verduidelijken die ik eigenlijk in alle vragen hoor terugkomen en die voor ons ook zeer belangrijk zijn en in feite een belangrijk werkpunt zijn.

Ten eerste wil ik nogmaals benadrukken dat ik het zeer positief vind dat we hier de gelegenheid krijgen om het auditrapport onder de aandacht te brengen. Ik denk dat de rol van de FIA hier zeer belangrijk is en dat de aanbevelingen in onze rapporten geen dode letter blijven. De FIA maakt eigenlijk deel uit van een ruimer controlelandschap, waarvan u zelf ook aangeeft dat het versnipperd is.

We hebben in de betreffende audit inderdaad vastgesteld dat we op een gegeven moment eigenlijk aan de grens van ons mandaat komen. In eerste instantie hebben we de focus van ons onderzoek beperkt tot de werkzaamheden van de POD MI en zijn inspecties op de OCMW's. Ik zal niet herhalen dat de bevoegdheden op de OCMW-controles elders zitten. Wat ik wel kan meegeven, is dat we de voorbije jaren actief gezocht hebben naar samenwerking met de andere controleactoren. Er zitten heel veel controleactoren binnen in de organisaties. In zo'n systeem van organisatiebeheersing is er in eerste instantie de inspectiedienst van de POD MI. We hebben daar actief mee samengewerkt tijdens de audit om als auditdienst zekerheid te kunnen verstrekken dat de inspectieprocessen binnen de POD goed functioneren. In de eerste plaats ligt de verantwoordelijkheid nog altijd bij de organisaties zelf.

Als we het auditlandschap overschouwen, dan komen we inderdaad bij de regionale auditdiensten terecht. Zo hebben we een aantal jaren geleden bijvoorbeeld met Audit Vlaanderen een protocol gesloten. Er zijn al een aantal voorbeelden van audits waar we actief informatie uitwisselen en waar we soms zelfs in gemengde auditteams op het terrein gaan. Dat is zeer belangrijk, omdat we als auditdienst willen meewerken om het vertrouwen van de burger in de dienstverlening door de overheid te versterken. De burger heeft er immers inderdaad geen boodschap aan, als auditdiensten zich tot een bepaald stukje van het proces moeten beperken.

Er zijn recent een aantal voorbeelden van audits waarin we echt ons best doen om het proces van begin tot eind te auditeren. Als een deel van het proces op regionaal niveau wordt uitgevoerd, gaan we in actief overleg met de regionale auditdiensten. We hebben weliswaar met het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog geen samenwerkingsprotocol uitgebouwd. Het is voor ons wel een belangrijk werkpunt om tot dergelijke samenwerkingen te komen. Ik hoor ook dat andere samenwerkingen momenteel op tafel liggen, zoals tussen de inspectiedienst van de POD MI en Audit

Vlaanderen. Het dossier heeft dus inderdaad heel wat in beweging gezet en ik ben er ook van overtuigd dat samenwerking en de coördinatie van alle initiatieven tot de beste resultaten kan leiden.

Wat ook zeer belangrijk is na de uitvoering van de audit, is de opvolging. Ik zal even verduidelijken hoe de uitgevoerde audit zal worden opgevolgd. Eind dit jaar zullen we met de POD MI bekijken, zeer concreet op basis van bewijsstukken, welke aanbevelingen al zijn uitgevoerd. Op dit moment – en ik denk dat de POD u daarover zal informeren of al geïnformeerd heeft – heeft de POD MI wel degelijk initiatieven genomen om de aanbevelingen uit te voeren. Voor ons is het dus een kwestie van tijd om effectief ook die bewijzen op te vragen en opnieuw een auditrapport op te stellen. Het is zeker gepland. Meer nog, volgend jaar – dit was mede op nadrukkelijke vraag van de POD MI zelf – zullen we een nieuwe audit uitvoeren op inspectieprocessen die nog niet in de scope van de uitgevoerde audit zaten. We krijgen van de POD dus wel het signaal dat de audits die we doen, belangrijk zijn. De POD wenst zich te versterken en wenst het advies van de auditdienst om de POD daarin te begeleiden.

Als algemene toelichting volstaat dit misschien. Natuurlijk kunnen we daarop in de volgende meeting terugkomen. Ik geef nu het woord aan mijn collega om een aantal aanbevelingen te herhalen die mijns inziens inspelen op uw vragen. U kunt volgende week aan de POD MI ook de meest actuele stand van zaken opvragen.

01.11 Nahima Lanjri (cd&v): Mijnheer de voorzitter, ik wil graag nog een verduidelijking vragen.

Mevrouw Meganck, u zegt dat u op het einde van dit jaar met de POD MI zult samenzitten om na te gaan welke aanbevelingen zijn uitgevoerd. Dat is een audit van zes jaar geleden. Is er pas na zes jaar een terugkoppeling of gebeurt dat jaarlijks? Hebben we het hier over hetzelfde? Duurt het zes jaar vooraleer men gaat samenzitten?

01.12 Kathleen Meganck: Het opvragen van de bewijsstukken of de aanbevelingen daadwerkelijk werden uitgevoerd, heeft inderdaad pas zin als de aanbevelingen werden uitgevoerd. Bij het opstarten van onze auditdienst hebben we even moeten warmlopen om die opvolgingsmethode op de rails te krijgen. We hebben die onlangs ook sterk verbeterd, door nog meer te focussen op de *high recommendations*. U hebt in de statistieken gezien dat we met een massa aanbevelingen zitten. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat we de administratie daarmee niet te dikwijls om de oren kunnen slaan om die opvolging te doen. Daarom hebben we gekozen voor een meer pushgeoriënteerde benadering, waarbij het pas nuttig is om op het terrein te gaan als we het signaal krijgen dat bepaalde aanbevelingen zijn uitgevoerd.

U hebt 100 % gelijk dat de opvolging van aanbevelingen belangrijk is. We proberen met onze capaciteit om daarmee zo efficiënt mogelijk om te gaan. We hebben een zeer regelmatig contact met de POD MI, ook over andere audits.

U vernoemde ook het DG HAN. We hebben ook het aankoopproces van de POD MI doorgenomen, geauditeerd en opgevolgd. Er zijn dus heel veel aanbevelingen waarvoor we heel veel werk leveren. Het is niet zo dat men in onwetendheid is over de stand van zaken van de aanbevelingen binnen de organisatie zelf. Ik benadruk nogmaals dat het in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de geauditeerde zelf is om te verzekeren dat de aanbevelingen geïmplementeerd geraken, maar ik begrijp dat onze opvolging daarbij zeker een handje kan helpen om dat bijkomend op de agenda te krijgen. Zo'n opvolgingsmethode is bij ons dus zeker geïmplementeerd. Ik kan u daarover desgewenst meer informatie bezorgen. Is dat een verduidelijking wat uw vraag betreft? (Ja)

Dan zoomen we nu in op een aantal aanbevelingen uit ons auditrapport.

01.13 Stefan Verstraeten: Ik zal even ingaan op een aantal vragen die niet op de opvolging slaan, maar die veeleer technisch zijn.

Inzake de verschillende werkwijzen waardoor verschillende inspecteurs mogelijk tot een ander resultaat zouden komen, zijn we ons ervan bewust dat dat risico er effectief is. We zagen immers al tussen de verschillende audits die toen plaatsvonden dat er echt wel verschillen waren in diepgang en in de manier van aanpakken. Om op uw vraag te antwoorden, geef ik mee dat het voor ons heel belangrijk

is dat nauwgezet wordt toegezien op de procedure. Er is een instructie- of inspectiehandleiding.

Er moet heel hard worden gewaakt over wat we minimaal en maximaal zullen doen. We vonden immers afwijkingen, zeker tussen 1 % en 10 %, waarnaar u ook hebt verwezen. Die afwijkingen vielen ons inderdaad op. De ene inspecteur begint immers al bij 0,9 %. Voor hem gaat het immers over geld dat van het federale niveau komt en hij wil daarop hoe dan ook een zicht hebben.

De vraag is wat men doet wanneer de inspectiemニュアル de regels aangeeft en een bepaalde inspecteur of inspectrice ter zake veel verder wil gaan. Is het dan het moment om voort te doen met de manual? Dat is voor ons als auditor moeilijk. Wij hebben gekeken naar de manual en naar de toepassing op het veld. Daarin zijn er effectief verschillen, dat klopt.

Er waren een paar vragen over de creatieve boekhouding. Per definitie is dat een kluwen. Ik gaf al mee dat het om een gewestelijke bevoegdheid gaat. Wij zijn federale inspecteurs. Het is echter niet omdat het een kluwen is, dat het daarom deels niet ontwarbaar is.

Ik licht dat toe. Wij bij de auditdienst zullen ons nooit uitspreken over de bevoegdheidsregeling tussen het federale en het regionale niveau. Dat is een wetgevend principe waarin we ons uiteraard niet mengen. Bij de audit hebben we echter wel elementen aangegeven die vragen hoe het bij het inkijken van een boekhouding komt dat de ene dieper gaat dan de andere. Waarom blijft de ene steken bij het grootboek en gaat hij of zij al dan niet verder in de proef- en saldbalans? Hoe komt het dat een andere zich akkoord verklaart dat die controle voldoende is?

We hebben inzake de omzendbrief van 2005 en het verschil in interpretatie over de vraag wanneer geld is ontvangen, aangegeven dat we die vraag hebben opgeworpen, maar het antwoord eigenlijk zelf niet weten. Het principe is *follow the money*, maar hoever kan men daarmee gaan in geval van federaal betoelaagd geld? Dat kan soms bij 70 % leefloon of 100 % voorschotten zijn. Het gaat dus potentieel over heel veel geld dat van het federale niveau vertrekt naar een regionale bevoegdheid. De vraag is hoever inspecteurs effectief verder kunnen kijken als ze vermoeden dat iets niet voor 100 % volgens de regels is.

Er moet duidelijkheid komen over de manual en over hoever de assertiviteit in de controle gaat. Moet er worden afgesproken in hoeverre een inspecteur of inspectrice toegang kan krijgen tot de operationele boekhouding? We hebben voorbeelden gezien waarbij het wel kan, waarbij een OCMW dat zonder probleem deed. We hebben zelf ook een niet gekregen. Voor ons als auditdienst is het potentieel een risico dat verschillende OCMW's op een andere manier zouden kunnen beslissen over eenzelfde materie.

Er waren vragen over de omvang van de niet-overeenstemming in de boekhouding. Dat is heel interessant, maar maakt helaas niet het voorwerp uit van onderhavige audit. Men moet bekijken hoe groot de kloof tussen een niet-correcte boekhouding en de operationele boekhouding potentieel is. Ik wijs dan vooral naar de grootboeken. Hoever gaat men met ruis tussen de OCMW-boekhoudingen en de overheidsboekhouding? Dat is een zeer interessante vraag, maar het probleem is dat we daar geen zicht op hebben. We moeten vooral betere controle, efficiëntere controle en knipperlichten hebben.

U vraagt hoever men gaat wat de sanctioneringsbevoegdheden betreft. Dat is een punt dat we aan de wetgevende macht moeten overlaten. We hebben het wel aangemerkt als een risico. Stel dat er potentieel geld moet worden teruggegeven aan het federale niveau, omdat een persoon niet voldoet aan de voorwaarden voor een leefloon, dan is de vraag in welke mate een OCMW twijfelt of iets oninvorderbaar of billijk is. De bevoegdheid ligt bij de gewesten om vorderingen oninvorderbaar te verklaren. Als de POD MI daarover niets kan of mag zeggen, is het moeilijk. De vraag is steeds hoever men kan gaan in het principe van *follow the money*.

Dan kom ik aan de vragen over fraude bij OCMW's. Er zijn twee punten. Dit is een procesaudit, we kijken dus puur naar het verloop van het inspectieproces. Het is geen forensische audit, waarbij we echt naar specifieke gevallen kijken, om al dan niet een *compliance check* te doen met de vigerende regelgeving of instructies (...)

01.14 Kathleen Meganck: De vraag was of de audit zoveel jaren later de gevolgen waarmee we vandaag worden geconfronteerd, had kunnen verhinderen. Een systeem van organisatiebeheersing uitbouwen, is een beveiliging, maar biedt geen 100 % zekerheid, er kan nog steeds fraude plaatsvinden. Werken aan een cultuur waarin zaken aan het licht komen en mensen zich durven uit te spreken, als ze zaken vaststellen die niet kunnen, is zeer belangrijk. We hebben daar echter niet onmiddellijk een rol in op OCMW-niveau.

We merken in ieder geval –en daarvan kan ik wel getuigen – dat de Federale Interne Audit momenteel ook als intern meldingskanaal binnen de federale overheid acteert. Op die manier is de FIA ook een kanaal is om veronderstelde fraude en integriteitsschendingen te melden en te laten onderzoeken. Het feit dat we ermee aan de slag gaan, dat we onze processen versterken om te verhinderen dat dat nog kan plaatsvinden en dat we leren uit het verleden, is zeer belangrijk. Het is belangrijk dat we met die elementen, die fraude aan de slag gaan om in de toekomst ook die risicogebaseerde aanpak verder uit te bouwen.

We hebben op dat vlak inderdaad al feedback gekregen van de POD MI. We proberen de POD vanuit het methodologische aspect te ondersteunen om te bekijken hoe men dat kan aanpakken, want ook onze audits zijn risicogebaseerd. We hebben een immens audituniversum. Met 40 mensen hebben we echter niet de capaciteit om overal tegelijkertijd aanwezig te zijn. In die zin vind ik het een zeer positieve evolutie om met de risicoaanpak aan de slag te gaan. Vanuit die hoek hebben we recentelijk al gesprekken met hen gehad over hoe men dit methodologisch kan aanpakken. Hoe kan men met de beperkte resources, ook bij hen, zo goed mogelijk controles uitvoeren?

01.15 Stefan Verstraeten: Ik heb ook een vraag genoteerd in verband met de knipperlichten.

Het is belangrijk de context te geven. Toen we de audit uitvoerden, waren de knipperlichten meer dan een project. Het was een verder gevorderde vorm van een project dat gevat was in die tijdsgeschiedenis. Ook in het auditrapport heb ik opgemerkt dat het voor mij het niet het ene of het andere is, voor mij zijn het de twee samen. Zoals Kathleen zei, het moet in de eerste plaats op de organisatie gebaseerd zijn. Het belangrijkste is altijd dat de interne controles werken binnen het OCMW.

Die knipperlichten zijn voor mij een en-enverhaal. Ik bedoel met die knipperlichten het consulteren van eerdere inspectieverslagen. De derde as voor mij is een mogelijk toch iets assertievere houding – zo druk ik me ietwat voorzichtig uit – van de POD MI tegenover de bevoegdheid van de OCMW's. Het is inderdaad een kluwen, dat is niet eenvoudig. Het is ook niet de bedoeling dat het federale niveau ineens de bevoegdheid van een OCMW overneemt. Ik meen dat we respect moeten hebben voor elkaars autonomie.

Het klopt wel de knipperlichten soms te laat komen. Zo kan het gebeuren dat de loongegevens een kwartaal later binnenkomen en dan is het kwaad misschien al geschied. Omgekeerd kan een knipperlicht soms ook te vroeg aangaan. Stel dat men een Dimona-aangifte heeft, maar dat de persoon om een of andere reden toch niet opdaagt bij zijn werkgever... Dan zou men... Men moet toch ook vermijden dat een knipperlicht ertoe zou kunnen leiden dat iemand zijn leefloon of zijn equivalent leefloon niet zou krijgen omdat hij wel de intentie had te werken, maar daarin niet geslaagd is om een persoonlijke reden. Dan heb ik het echt niet over werkbereidheid, maar gewoon over het niet in staat zijn er te geraken.

Knipperlichten moeten voor mij een en-enverhaal zijn. Er is kennis binnen de organisatie, er is kennis over de OCMW's en er zijn knipperlichten. Er werd ook verwezen naar het college, dat ook informatie kan bezitten. U hebt dus gelijk als u zegt dat men in OCMW X of Y geen knipperlichten had, maar wel heel negatieve inspectieverslagen. Dat kan. We hebben echter ook heel positieve inspectieverslagen gevonden tijdens de audit, waar we toch knipperlichten vonden. Er is het voorbeeld van de werkbereidheid, waarbij het duidelijk was dat iemand effectief aan het werk was.

In die context zijn er knipperlichten. Ik heb geen zicht hoever het nu gaat. Aan het einde, waar we net niet statistisch vergevorderd bezig waren, hebben we wel een behoorlijke tendens gevonden. We zien dus dat het echt wel nuttig is, maar zoals u misschien terecht aangeeft, moet de nodige voorzichtigheid in acht worden genomen. Knipperlichten kunnen te vroeg of te laat komen. Ik ga akkoord met steun

voor de knipperlichten en het mee integreren, maar wel op voorwaarde dat het een en-en-verhaal is, samen met de inspectieverslagen, samen met een goede controle en uiteraard samen met organisatiebeheersing binnen de OCMW's.

Als die cirkel rond is, dan hebben we echt de sleutel tot een ideale of mogelijk betere controle. Er zijn grijze zones en er wordt naar elkaar verwezen, maar ik heb dat toen nooit als negatief ervaren. Het komt hier misschien niet aan bod, maar men mag niet vergeten dat we altijd toegang tot de OCMW's hebben gehad. Toen ik aan de audit begon, vreesde ik ervoor dat men zou zeggen dat het federale niveau daar niets te zoeken had. We hebben altijd in elk OCMW mogen meedoen, zelfs toen we zeiden dat we niet kwamen observeren maar wel auditeren. Er zijn discussies geweest omdat men de boekhouding niet wilde geven en er zijn discussies geweest met maatschappelijke assistenten die helemaal niet akkoord gingen.

Er wordt dus naar elkaar verwezen, maar er waren geen sporen dat het echt negatief was. Ik kan me echter wel voorstellen dat men als auditor het risico loopt informatie te delen die niet zichtbaar mag zijn voor anderen of dat men als auditor het verwijt krijgt dat men eigenlijk geen toegang tot de gegevens had op basis waarvan men vaststellingen heeft gedaan.

Er werd gevraagd of dat gegeven aanvaard werd. De POD MI heeft die vaststelling en aanbeveling ook aanvaard en er is overal een actieplan. Het klopt echter dat er een wetgevend initiatief moet zijn om het te repareren of om het alleszins toch te stroomlijnen. Daar kan ik geen uitspraak over doen. Ik denk immers dat geen enkel niveau, of het nu het OCMW, de POD MI of de andere collega-auditoren betreft, fraude zomaar laat passeren.

Het is en blijft een complex gegeven. Er is de bevoegdheidskwestie en ook de gemengde financiering door de federale, regionale en lokale niveaus. Het lijkt me dan wel logisch dat er protocollen nodig zijn, zonder het geheel helemaal af te schieten.

01.16 Ellen Samyn (VB): Ik kom nog terug op een aantal zaken.

U stoot inderdaad tegen verschillende obstakels. Zoals u het zelf beschreef, komt de Federale Interne Audit tot de rand van het mandaat, onder andere door die versnippering. U sprak ook over samenwerkingsprotocollen, al hebben die ook wel hun beperkingen. Ik werp dan nog eens de homogenisering op, die daarvoor de beste oplossing zou zijn, zodat één dienst het hele proces kan controleren, maar de huidige werkwijze is natuurlijk beter dan helemaal niks. Protocollen zijn niet ideaal. U hebt mijn vraag daarover al deels beantwoord. Wij denken dat één dienst, één geheel het efficiënter zou kunnen maken.

Ik heb nog een laatste vraagje met betrekking tot de Vlaamse auditor. Hoe gebeurt dat concreet?

01.17 Kathleen Meganck: U hebt gelijk, een protocol is uiteindelijk maar een stuk tekst. We ondertekenen dat met goede wil. Daarna start natuurlijk een proces om op het terrein ook samen te werken. Zoals ik al zei, neemt dat met Audit Vlaanderen bijvoorbeeld verschillende vormen aan. Dat kan over een gemengd team gaan. Voor onze audit Kustwacht hebben we dat in het verleden zowel vanuit het federale als het regionale niveau bekeken. Het kan ook zijn dat we elk ons deel van het proces auditeren en dat we op een bepaald moment de resultaten samenleggen en rekening houden met elkaars resultaat.

Samenwerking houdt ook in op verschillende momenten samenzitten, de afspraken coördineren, maken dat men niet hetzelfde doet of verder werken op elkaars werk, maar bovenal – ik denk dat dat ook een belangrijk punt is om mee te nemen – is er de gegevensuitwisseling en de kwaliteit van de data op basis waarvan we onze beslissingen willen nemen of op basis waarvan we onze monitoring van de processen doen... Ook dat zijn gegevens vanuit de organisaties zelf.

We hebben het voorbije jaar al redelijk wat inspanningen geleverd om dat ook op een efficiëntere manier te kunnen doen. Zo hebben we niet alleen met de regionale auditdiensten een protocol van samenwerking, maar ook met het Rekenhof, met ons auditcomité en met de Inspectie van Financiën,

waarbij we in alle transparantie de resultaten vastleggen en we afspraken maken over de werkzaamheden die we zullen doen. Vooral wat het Rekenhof betreft, willen we vermijden dat we over dezelfde onderwerpen audits doen, zodat de controlelast verkleint voor de geauditeerden. We willen ook verder werken op elkaars audits en helpen om de aanbevelingen op de agenda te krijgen, doordat we ze vanuit verschillende hoeken kunnen opvolgen.

Zo kan het bijvoorbeeld voor de Inspectie van Financiën nuttig zijn dat zij kennis hebben van onze auditaanbevelingen om dat ook ex ante mee te nemen in hun adviesverlening. Zo proberen we echt te bouwen aan één groot kennissysteem over de processen. Ik denk niet noodzakelijk dat het antwoord is om daar één dienst van te maken, maar wel dat we ons moeten wapenen en dat we op een efficiënte manier de massa aan gegevens die we hebben, moeten kunnen exploiteren en uitwisselen onder de verschillende partners.

01.18 Stefan Verstraeten: Ik denk inderdaad dat Kathleen de vinger op de wonde legt en een mogelijke oplossing aanreikt. Of er één of verschillende niveaus zijn, dat is en blijft nog altijd het primaat van de politiek. Daar moeten jullie over beslissen, maar het is en blijft op dit moment, met de huidige regels, moeilijk. Kan men aan de ene zeggen dat die de volledige ketting mag doen, als men weet dat een andere meefinanciert? Dan zal een van de twee de beslissingen moeten ondergaan van de andere. Dat is op dit moment het moeilijke, maar, zoals Kathleen zei, kan met de uitwisseling van informatie, het elkaar op de hoogte houden en de toegankelijkheid van informatie best wel al veel gebeuren.

Eén groot geheel of versnipperd, al is dat misschien een fout woord... Men kan ofwel lokaal, ofwel regionaal, ofwel op het grotere niveau werken. Onder de huidige constellatie kunnen we die vraag niet beantwoorden, juist omdat het versnipperd is, maar inderdaad, de toegang tot de gegevens en het kruisen ervan bieden al heel veel mogelijkheden.

De **voorzitter:** Dank u wel voor uw antwoord en voor de discussie. Het was duidelijk. Voor de volgende keer zou u als federale dienst misschien ook een beetje Frans kunnen spreken? Dank u wel.

Nous poursuivons nos travaux. J'ai proposé au bourgmestre de dire un mot d'emblée. Il m'a indiqué que nous pouvions directement passer aux questions. Je l'en remercie. Je propose que vous les adressiez à nos deux interlocuteurs. Si vous voulez obtenir une réponse plus précise de l'un d'entre eux, signalez-le dans votre intervention. Nous n'allons pas faire deux tours, évidemment.

01.19 Wouter Raskin (N-VA): Mijnheer Cumps, mijnheer Peeters, bedankt dat u hier vandaag bent.

Mijnheer Cumps, ik heb een vraag over Lav'And., de sociale wasserette in Anderlecht. We hebben vernomen dat die verlieslatend is en dat u zich als burgemeester, ondanks het feit dat die verlieslatend is, verzet tegen de afschaffing daarvan. Kunt u voor ons die beslissing verklaren?

Klopt het ook, mijnheer de burgemeester, dat Lav'And, lokalen bij de vzw COOP huurt? Klopt het ook dat u bestuurder bent van vzw COOP?

Het OCMW van Anderlecht zou – u kunt dit weerleggen als dat verkeerde informatie is – voldoende eigen patrimonium hebben en toch ook bijkomend gebouwen huren bij de vzw COOP, waarvan wordt gezegd dat u bestuurder bent. Als dat allemaal klopt, waarom huurt het OCMW die gebouwen bij de vzw COOP? Is dat absoluut noodzakelijk, boven op het eigen patrimonium? Wat is de meerwaarde, niet voor de vzw COOP, maar voor het OCMW? Wat is de kostprijs voor het OCMW van Anderlecht voor de huur van bijkomende gebouwen bij de vzw COOP?

Corruptie floreert vaak in een ons-kent-onscultuur, waar mensen die mee in het verhaal zitten, die medeplichtig zijn aan de corruptie, elkaar de hand boven het hoofd houden.

Hoe zit dat in Anderlecht? Er is een vermoeden van corruptie. Hoe is uw relatie met de heer Peeters? Is ze louter professioneel of kennen jullie elkaar al heel lang, nog van voor jullie periode in het bestuur

van Anderlecht?

Ik heb ook een vraag over de antifraudecel bij het OCMW van Anderlecht, die nooit grondig heeft kunnen werken en amper voorbij de oprichting is geraakt. Mijnheer de burgemeester, ziet u zich als grote baas in de gemeente gelet op de vergaande vermoedelijke fraude bij de OCMW-steun genoodzaakt eindelijk werk van die cel te maken? Kunt u ons een timing geven over wanneer de cel eindelijk zal worden opgericht?

Zou u het een goed idee vinden om bijvoorbeeld de kosten die het bestuur moet maken voor een verlieslatend project, zoals Lav'And, of voor het huren van bijkomende gebouwen bij een vzw die u goed kent, te investeren in de oprichting van een antifraudecel die naam waardig?

U weet ongetwijfeld dat het arbeidsauditoraat ondertussen een onderzoek voert naar de vermoedelijke fraude bij het OCMW van Anderlecht. Mijnheer de burgemeester, deze vraag gaat ook op voor de heer Peeters. Indien – ik stel heel duidelijk 'indien' – onomstotelijk fraude wordt aangetoond door het bestuur en/of de administratie van de gemeente Anderlecht, zullen jullie dan ontslag nemen uit jullie functies?

Er waren zowel de journalisten, onder andere van het VRT-reportageprogramma *Pano* als de individuele werknemers die in de reportage anoniem aan het woord komen. Er waren ook de zaken die we opvingen en opvangen in de marge van de stakingsactie van een tijdje geleden evenals de verklaringen van klokkenluider Fernandez, die een tijd in het bijzonder comité voor de sociale dienst zetelde. Zij getuigen allen van een structureel probleem van cliëntelisme. Mijnheer de burgemeester, u beweert dat er van cliëntelisme geen sprake is. Hoe verklaart u dan die beweringen? Zijn dat allemaal getuigen die onafhankelijk van elkaar toevallig allemaal dezelfde leugen vertellen? Het benieuwt mij hoe u dat ziet.

Mijnheer de burgemeester, misschien hebben zij een andere definitie van fraude of van cliëntelisme dan u hebt. Als dat zo is, als er een verschil in zit, kunt u dan aangeven welke praktijken die we hebben gezien in *Pano*, in de daaropvolgende dagen en weken onterecht als cliëntelisme of fraude worden omschreven? Hebt u als burgemeester zelf ooit een onderhoud gehad met burgers die u kwamen vragen om een positieve beslissing in dat OCMW?

De volgende vraag is ook voor de heer Peeters. In het bijzonder comité worden beslissingen genomen die soms ingaan tegen het voorstel van beslissing van de maatschappelijk werkers wanneer het gaat om bepaalde steunaanvragen. Die maatschappelijk werkers passen de wetgeving en de regelgeving toe. Dat maakt dat wanneer er van hun beslissingen wordt afgeweken, het risico bestaat dat de federale wetgeving wordt overtreden. Indien een beslissing afwijkt van de voorstelbeslissing van de maatschappelijk werker, lijkt een goede verantwoording mij essentieel.

We vernamen evenwel dat de beslissing om af te wijken van het voorstel van beslissing dat de maatschappelijk werker voorbereidde in het OCMW van Anderlecht, nauwelijks tot niet verantwoord werd in het verslag van het bijzonder comité. Heren, wat vindt u daarvan? Wie is de eindverantwoordelijke van het verslag dat zonder grondige verantwoording ingaat tegen het advies van de maatschappelijk werker? Is dat de burgemeester, de voorzitter van het OCMW, de secretaris-generaal of iemand anders? Wie is daarvoor de hoofdverantwoordelijke?

Zult u in de toekomst werk maken van een uitgebreidere verantwoording wanneer er dergelijke beslissingen van het bijzonder comité komen? Ik meen immers dat dat ook de controletaak van de POD MI ten goede zou komen.

Mijnheer de burgemeester, tot slot heb ik een vraag wat de case in Anderlecht betreft. Ik kan me voorstellen dat u zich daarvoor doodschaamt. Het is zowat een schande voor heel het land wat daar gebeurd is. Positieve beslissingen waren plusminus gegarandeerd mits voorafgaand een bezoekje aan uw partij werd gebracht, dit in tegenstelling tot de zorgvragen van mensen die het bijzonder moeilijk hebben in onze maatschappij, mensen die een duidelijke zorgnood hebben, maar die niet passeren via het kantoor van de PS. Dat leidt tot een aanzuigeffect en tot een onmenselijke werkdruk voor de maatschappelijk assistenten van het OCMW in Anderlecht, waar geen enkel schot gebouwd is tussen de administratie en de politiek.

Bent u het met me eens, mijnheer de burgemeester, dat die manier van werken bijna crimineel asociaal is? De mensen met de grootste nood hebben geen garantie op bijstand. Er wordt in de maatschappij draagvlak voor sociale bijstand weggeslagen. Het menselijk kapitaal op uw werkvloer wordt gewoon kapotgemaakt. Is dat niet een bijna crimineel asociale werkwijze?

Dit was mijn laatste vraag aan u, mijnheer de burgemeester.

Dan stel ik nu, zoals de voorzitter suggereert, de vragen aan mijnheer Peeters.

Mijnheer Peeters, u bent secretaris-generaal, de grote baas van de administratie binnen het OCMW van Anderlecht. Hoe zou u uw eigen leiderschapsstijl omschrijven? Kunt u dat even doen voor ons? Immers, via tal van kanalen ... We hebben natuurlijk allemaal een aantal contacten in en rond het OCMW van Anderlecht en we spreken allemaal met verschillende mensen. Ook in de marge van de stakingsactie zijn heel wat dingen duidelijk geworden. Ik meen dat ik geen open deur intrap, mijnheer Peeters, als ik zeg dat ten minste een deel van uw medewerkers ontevreden is over uw leiderschapsstijl. Ik zal het zacht uitdrukken.

Mijn vraag is: wat is uw reactie daarop? Hoe ziet u dat zelf? Worden bij u in het OCMW werknemers bedreigd met ontslag? Klopt dat of is dat een kwakkel? Als het klopt, in welke omstandigheden gebeurt zoiets? Vindt u het afdreigen van werknemers met ontslag een vorm van organisatiecultuur en leiderschap, vindt u dat te rechtvaardigen?

De werknemers van uw OCMW worden soms geconfronteerd met agressie van cliënten. Dat zal overigens niet alleen in Anderlecht gebeuren. Mijnheer Peeters, hoe reageert de leiding van uw OCMW op klachten van werknemers over fysiek en verbaal geweld? Kunt u misschien concreet uitleggen op welke wijze werknemers daartegen beschermd worden?

De vraag over de klokkenluider, over het cliëntelisme via de PS-weg, heb ik daarnet concreet geformuleerd ten aanzien van de burgemeester, maar geldt ook voor u.

Mijnheer Peeters, volgens meerdere bronnen is er sprake van de toekenning van steun zonder huisbezoeken en/of zonder rekening te houden met beroepsinkomsten. Zult u een initiatief nemen om dat in de toekomst te vermijden en om die fout recht te zetten?

Het onbestaan van een antifraudecel is binnen de organisatie een breed gedragen frustratie. Wij besteden hier uren en uren aan hoorzittingen om ons te bezinnen over het dossier van het OCMW van Anderlecht. U hebt ongetwijfeld al die zittingen met aandacht gevolgd. We zijn nu een tijd verder. U komt voor de tweede keer spreken voor onze werkgroep. Ik kan me voorstellen dat u sedert de voorgaande hoorzitting concrete stappen gezet hebt voor de oprichting van een antifraudecel. Ik ben benieuwd van u te horen hoe en op welke manier de antifraudecel in het OCMW van Anderlecht vandaag werkt, of bestaat die nog altijd niet?

U zetelt, als ik goed ben geïnformeerd – anders mag u mij gerust verbeteren – in het comité C, mijnheer Peeters, de onderhandelingsinstantie, als ik dat zo mag zeggen, die geboren is uit de wet van 19 december 1974 die de betrekkingen regelt tussen een overheid en de vakbonden van haar personeel. Hoe vaak was u wel of niet aanwezig op de vergaderingen van het comité C, mijnheer Peeters, en in welke mate werd de case Anderlecht daar al dan niet besproken?

Mijn laatste vraag betreft het ombuigen van de voorstellen van de maatschappelijk assistenten. Die vraag heb ik al uitvoerig toegelicht. Nogmaals, omdat ik het heel belangrijk vind, als het bijzonder comité het voorstel van besluit van de maatschappelijke werker omkeert – in Anderlecht gebeurde dat vaak zonder grondige onderbouwing – wie is dan de eindverantwoordelijke voor dat verslag? Tot daar voorlopig mijn vragen, mijnheer de voorzitter.

01.20 Nahima Lanjri (cd&v): Mijnheer Peeters, in het voorjaar van 2023 zijn er duizenden steun-aanvragen goedgekeurd. Die aanvragen werden echter geantidateerd naar 2022. Volgens de maatschappelijke assistenten deed men dat omdat de voorziene middelen, de subsidies, opgebruikt moesten worden. Het OCMW heeft tot op heden nog geen antwoord gegeven op de kritiek over die

gang van zaken. Kunt u intussen een verklaring geven waarom al die dossiers destijds werden goedgekeurd en geantidateerd?

Mijnheer Peeters, als personeelshoofd en als voorzitter van het directiecomité bent u verantwoordelijk voor het algemeen beheer van de administratie en het vlotte verloop van de diensten. Desondanks blijkt uit verschillende bronnen dat er al geruime tijd sprake was van disfuncties, zoals het niet naleven van deadlines en onvoldoende sociale onderzoeken. Er was ook een gevoel van straffeloosheid bij bepaalde OCMW's en een gebrek aan coördinatie in het overheidstoezicht. Uit de eerdere hoorzitting hebben we ook vernomen dat slechts 0,9 %, dus amper 1 %, van de dossiers van het OCMW van Anderlecht werden geblokkeerd via het NOVA PRIMA-systeem, dat de automatische controles op dossiers doorvoert.

Hoe is het mogelijk dat voor slechts 0,9 % van de dossiers knipperlichten zijn afgegaan, terwijl er zeer duidelijk in een veel hoger aantal dossiers onregelmatigheden voorkwamen? Het personeel van het OCMW van Anderlecht heeft op 18 december gestaakt en een tienpuntennoodplan opgesteld en dat overgemaakt aan u in uw hoedanigheid van secretaris-generaal. Bovendien hebt u een aan u overhandigde petitie van een groot deel van de maatschappelijke werkers waarin om een overleg werd gevraagd nog niet beantwoord.

Hoe verklaart u die reactie op de duidelijke signalen, het ongenoegen en de vraag om dialoog van uw eigen personeel? Welke concrete stappen hebt u genomen naar aanleiding van het noodplan van het personeel en de aanhoudende klachten over de te hoge werkdruk, het personeelsverloop, het gevoel van politieke inmenging en politieke druk, dat door medewerkers wordt ervaren? Welke terugkoppeling hebt u daarvoor voorzien?

Uit een brief van de heer Fernandez Lopez blijkt dat er al in 2021 een voorstel werd gedaan om een antifraudecel op te richten binnen het OCMW van Anderlecht. Dat voorstel werd echter nooit geconcretiseerd. Kunt u ons, gezien de recente onthullingen over mogelijke fraude en cliëntelisme, uitleggen waarom dat initiatief destijds niet werd onderzocht en uitgevoerd?

Binnen het OCMW moeten maatschappelijk werkers en andere klokkenluiders in alle veiligheid en zonder druk melding kunnen maken van wantoestanden. Welke verbeteringen acht u als hoofd van de administratie nodig en nuttig om een veilig werkklimaat te kunnen installeren? Hoe kunnen alarmsignalen beter worden geregistreerd? Is er al een deontologisch kader? Als het er al is, dan heeft het blijkbaar niet voldoende gefunctioneerd. Hoe wilt u dat verbeteren? Hoe kan de werklust binnen het OCMW van uw gemeente worden aangepakt? Met welke KPI's wordt er gewerkt?

Mijnheer de burgemeester, ik heb een tweetal vragen voor u. Welke concrete stappen hebt u als burgemeester, uiteraard in samenspraak met uw schepencollege, de afgelopen jaren genomen om u te informeren over de werking en het financiële beheer van het OCMW van Anderlecht? De gemeente Anderlecht verstrekt ook een aanzienlijke dotatie aan het OCMW. De leeflonen worden immers niet altijd voor 100 % vanuit het federale niveau betaald, dat is logisch. In het licht van de vastgestelde problemen en het mogelijke misbruik van middelen, bent u van mening dat het gemeentebestuur voldoende instrumenten heeft om toezicht te houden op de effectieve en concrete besteding van die gemeenschapsmiddelen door het OCMW? Zo niet, hoe denkt u dat daaraan kan worden verholpen?

01.21 Ellen Samyn (VB): Ik zal eerst vragen stellen aan mijnheer de burgemeester en daarna zal ik duidelijk aangeven wanneer ik de vragen stel aan u, mijnheer Peeters.

Zowat iedereen is het erover eens dat het OCMW van Anderlecht niet draait zoals het zou moeten draaien en de VRT-reportage heeft dat onomstotelijk aangetoond. Maar het waren niet de eerste signalen dat het daar grondig fout loopt. Het personeel zelf heeft meermaals signalen uitgestuurd. U bent intussen al bijna vijf jaar burgemeester en nagenoeg 20 jaar schepen in de gemeente en als dusdanig een hoofdvantwoordelijke voor het gemeentelijk beleid in Anderlecht.

Erkent u de problemen, onder meer zoals ze in de reportage naar voren zijn gekomen? Wat heeft u vanuit uw hoedanigheid als burgemeester in dat verband vóór de uitzending van de reportage gedaan om die te verhelpen? Zijn die problemen aangekaart in het overlegcomité door u of door anderen en

welke gevolgen werden daaraan gegeven?

Eerder stelde u in verband met de reportage dat er alleen technische fouten gemaakt zouden zijn. Het is een feit dat dat in elke administratie al eens kan gebeuren. Wanneer zulke zogenaamde technische fouten echter op een vrij grootschalige en systematische manier plaatsgrijpen, dan spreken we natuurlijk niet meer over technische fouten, maar over andere fenomenen. Dat kan duiden op cliëntelisme, op grootschalig disfunctioneren of op allebei, zoals in Anderlecht kennelijk het geval was. U bent daar als burgemeester mee verantwoordelijk voor.

Hebben de toestanden in het Anderlechtse OCMW nooit een belletje doen rinkelen bij u? Het gaat hier om jaarlijks zowat 180 miljoen aan overheidsgeld.

In de VRT-reportage wordt gesuggereerd dat er bij het verlenen van sociale bijstand cliëntelisme aan te pas is gekomen, waarbij mensen via de juiste connecties werden voortgetrokken of bijstand kregen waar ze geen recht op hadden. Hebt u als burgemeester contacten gehad met de OCMW-voorzitter of andere politieke mandatarissen of ambtenaren in het OCMW, in het bijzonder het bijzonder comité voor de sociale dienst in verband met sociale bijstandsdossiers, meer bepaald om personen door te verwijzen of aan te bevelen voor sociale bijstand? Zo ja, hoe gebeurde dat? Hoe frequent was dat? Was daar al dan niet informeel een systeem voor? Waren daar afspraken rond?

Mijnheer de burgemeester, de heer Fernandez heeft hier het dossier COOP aangekaart, waarbij hij zich tal van vragen stelde. De bestuurders zouden in 2023 besloten hebben om die organisatie te ontbinden, maar u zou zich daar volgens de heer Fernandez met weinig overtuigende argumenten tegen verzet hebben. Hij brengt dat in verbinding met een aantal huurders, onder meer de vzw Trait d'Union, een filiaal van de PS in Anderlecht en een aantal opgezette constructies. Is het juist dat men dat in 2023 wilde ontbinden en dat u zich daartegen hebt verzet? Als dat juist is, waarom hebt u zich daartegen verzet? Kunt u hier meer uitleg over dat orgaan geven?

Elke drie jaar vindt een evaluatie plaats van de secretaris-generaal door twee leden van het vast bureau en wordt een oordeel gegeven over zijn functioneren. We nemen aan dat dat ook gebeurd is met de huidige secretaris-generaal. Wat waren de resultaten van die evaluatie?

Voorzitster: Anja Vanrobaeys.

Présidente: Anja Vanrobaeys.

Naar aanleiding van de VRT-reportage werd aangekondigd dat de gemeente Anderlecht een audit zou bestellen of een intern onderzoek zou uitvoeren met betrekking tot de daar aangekaarte aangelegenheden. We zijn intussen meer dan vier maanden verder. Hoe staat het met die audit of dat onderzoek? Wat wordt er onderzocht? Aan wie is die audit toevertrouwd? Zijn er al resultaten? Kunnen we desgevallend dat rapport krijgen?

Zijn er intussen ook al verantwoordelijkheden vastgesteld? Zijn er eventueel tuchtmaatregelen getroffen voor wat verkeerd is gelopen en wat eventueel nog verkeerd loopt in het Anderlechtse OCMW?

Zijn er intussen ook al maatregelen genomen om de dysfuncties en misbruiken die werden vastgesteld in de toekomst onmogelijk te maken? Kunt u dat preciseren?

In de VRT-reportage viel ook op dat de reporters zich verplicht zagen in hun contacten met de administratie het Frans te gebruiken. Dat doet ons vrezen dat de dienstverlening voor Nederlandstaligen ondermaats of misschien wel onbestaande is. Wat is de praktijk op dat vlak? Hoeveel maatschappelijk werkers kunnen een Nederlandstalige fatsoenlijk verder helpen?

Eén spreker op onze hoorzittingen benadrukte dat onze OCMW's vooral onder sterke druk staan door de ongecontroleerde immigratie. Kunt u dat wat Anderlecht betreft bevestigen?

Nu kom ik tot een hele reeks vragen aan u, mijnheer Peeters. Een secretaris-generaal kan alle vergaderingen van de bijzondere comités bijwonen. U verklaarde dat niet te hebben gedaan wat het bijzonder comité voor de sociale dienst betreft. Waarom hebt u dat nooit gedaan? Hebt u dat intussen

nu wel al eens gedaan om u op de hoogte te stellen van de toestand daar, na de aantijgen die in de *Pano*-reportage werden geuit? Zo ja, hoe vaak en wat waren uw bevindingen?

Als secretaris-generaal kunt u ook een negatief advies geven aan de raad voor maatschappelijk welzijn over de wettelijkheid van bepaalde handelingen, wat genotuleerd wordt. Er wegen ernstige verdenkingen op het OCMW van Anderlecht in verband met cliëntelisme en misbruiken. Dat kan moeilijk anders dan door de afwijking van geldende normen. Hebt u ooit zulke negatieve adviezen moeten geven of gegeven wat het verstrekken van sociale bijstand betreft? In welke omstandigheden of over welke dossiers? In welke mate werden die desgevallend opgevolgd?

Wat de dysfuncties en het cliëntelisme betreft, zei u dat er in 2023 naar aanleiding van de opmerkingen van de POD MI een actieplan werd uitgewerkt om de door de POD vastgestelde tekortkomingen weg te werken. De reportage van *Pano* toonde alvast aan dat de tekortkomingen niet zijn weggewerkt. Hoe reageert u daarop?

U hebt tijdens een vorige hoorzitting ook verklaard dat u geen weet hebt van cliëntelisme binnen het OCMW van Anderlecht en evenmin van fraude. Blijft u bij die uitspraak vier maanden na de *Pano*-reportage? Als wat daar aan het licht is gekomen, niet wijst op cliëntelisme of op fraude, waarop wijst het dan wel volgens u?

Door mensen die het reilen en zeilen in het Anderlechtse OCMW kennen, worden tal van fundamentele gebreken aangehaald in de organisatie van de dienst. Met name worden vernoemd een gebrek aan degelijke vorming en begeleiding voor de sociaal assistenten, een gebrek aan toezicht en het ontbreken van een mechanisme inzake de regelmatigheid van de beslissingen van het bijzonder comité voor de sociale dienst. Erkent u die punten van kritiek?

Ik kom nu bij het interne controlesysteem. Het is duidelijk dat dat systeem niet in staat is gebleken, voor zover het al functioneert, om disfuncties in het verlenen van sociale bijstand op te sporen. Hoe komt dat? Kunt u ons meedelen hoe het intern controlesysteem in Anderlecht precies in zijn werk gaat? Wat zijn de procedures? Hoeveel personen zijn daarvoor aangesteld, wie zijn ze en hoe kunnen ze hun werk onafhankelijk doen? Wat controleren ze precies? Hoe wordt er gerapporteerd?

Wordt in dat intern controlesysteem, zij het dan wellicht steekproefsgewijs, ook de manier waarop sociaal werkers dossiers behandelen, gecontroleerd? Is dat volgens de regels opgelegd door de wet en door regelgeving? Hoe kan men fouten op dat vlak vermijden? Werden er op dat vlak ooit opmerkingen geformuleerd?

De verantwoordelijke voor de interne controle moet elk jaar onder meer aan u rapporteren. Wat werd er de jongste jaren gerapporteerd over wat in de *Pano*-reportage naar boven is gekomen? Wat werd er verder nog gerapporteerd? Welk gevolg hebt u daaraan gegeven?

Heeft de interne controle naar aanleiding van de VRT-uitzending intussen extra controles verricht? Wat waren de bevindingen daarvan in het licht van de uitzending? Werden er effectief sporen van disfuncties of disfuncties en cliëntelisme gevonden? Hebt u intussen al een en ander ondernomen om het interne controlesysteem aan te scherpen, inzonderheid wat het onderzoek, het verlenen van sociale bijstand en het vermijden van cliëntelisme in dat verband betreft?

Het bestaan van het interne controlesysteem werd als argument aangehaald om de oprichting van een antifraudecel af te wimpelen. U stelde dat u de oprichting van zo'n cel niet in de weg stond. Van wie kwam dan dat negatief advies? Wat was de precieze motivering daarvan? Als motivering gaf u aan dat dat opleidingen en aanwervingen vergde en er daarvoor geen middelen ter beschikking zijn. Er was dus toch een negatief advies op die basis. Ik vraag mij af of er dan geen mogelijkheden zijn om dat intern te organiseren. Is de antifraudecel intussen wel opgericht in het Anderlechts OCMW of vindt men dat nog steeds niet nodig? Indien die wel is opgericht, welke bevindingen heeft die intussen gedaan?

De administratie gebruikt uitsluitend het Frans, wat ons doet vrezen dat de dienstverlening voor de Nederlandstaligen ondermaats of zelfs onbestaand is. Kunt u ons daar meer uitleg over geven? Hoe zit het met de praktijk? Hoeveel maatschappelijk werkers kunnen Nederlandstaligen fatsoenlijk helpen?

Dan kom ik tot mijn laatste vraag, mijnheer Peeters. In uw laatste antwoord van de hoorzitting hebt u ons meegedeeld dat u ons nog technische en cijfermatige informatie onder andere over het aantal overschrijdingen van de termijn van 30 dagen op het totaal aantal dossiers zou bezorgen. Tenzij ik me vergis, hebben we die nooit van u mogen ontvangen. Daar u daarop nu waarschijnlijk geen antwoord kunt geven, kunnen we misschien afspreken dat ik een e-mail stuur naar het commissiesecretariaat en dat u ons dan alsnog de cijfers bezorgt? Dat lijkt me het meest praktische. Het zou ons helpen bij het verder opvolgen van het dossier.

01.22 Denis Ducarme (MR): Monsieur le bourgmestre, nous nous rencontrons enfin après énormément d'heures de travail consacrées à votre CPAS, près de 60 heures.

Nous avons déjà eu l'opportunité d'avoir un échange avec M. Peeters. Si nous sommes plusieurs à avoir demandé que M. Peeters et vous-même puissiez nous rejoindre aujourd'hui pour ces auditions, c'est sans doute et surtout parce que, depuis les auditions que nous avons eues avec un certain nombre de représentants d'Anderlecht, nous avons eu l'occasion d'échanger avec des travailleurs sociaux de votre commune.

Au départ, ils étaient huit à vouloir venir. Finalement, ils n'ont été que six. Nous avons clairement perçu leurs craintes, puisqu'ils ont demandé que la réunion se tienne à huis clos et que le secret soit préservé. Nous avons dû les faire entrer par les portes dérobées de la Chambre, parce qu'ils ne voulaient croiser personne. Nous avons aussi dû organiser ces auditions assez tardivement pour que leur absence au CPAS d'Anderlecht, qui aurait correspondu aux travaux parlementaires, ne soit pas remarquée.

Ces travailleurs ont donc peur. Ils ont peur à un point qui est presque physiquement dérangeant quand vous les écoutez. Cette angoisse est tellement lourde qu'ils l'ont transmise à certains d'entre nous.

Je ne parle plus naturellement de suspicion de fraude. Après les avoir entendus, je parle de fraude et de clientélisme avéré. Tout simplement parce qu'ils nous ont apporté des preuves tangibles, avec des numéros de dossiers que nous n'allons pas répéter ici évidemment. Cependant, nous allons tout de même parler de ces multiples fraudes.

Monsieur le bourgmestre, c'est intéressant de vous voir aujourd'hui. Vous n'êtes pas président du CPAS, mais, en tant que bourgmestre, vous êtes chef du personnel. C'est votre personnel qu'on a reçu. C'est votre personnel qui a peur. Il est donc intéressant de revenir sur ce qu'ils nous ont dit à votre propos. Ils nous ont dit: "Le bourgmestre est parfaitement au courant des pratiques de clientélisme au niveau du CPAS. Le système est tellement enraciné qu'il ne peut pas ne pas être au courant. Ce sont tout de même ses proches qui sont au CPAS d'Anderlecht."

Certains nous disaient... Ce sont quand même des gens qui sont partis. C'est leur vie privée mais cela devient public, quand, sur la page Facebook du PS d'Anderlecht, vous voyez que M. Peeters et Mme Dumst ne sont pas tout à fait d'accord avec le fait qu'à l'occasion de la grève du 7 janvier, vous déclariez au personnel qu'il fallait s'en prendre aux responsables du CPAS et pas à lui. Ils ne comprennent pas que vous ne preniez pas plus la main par rapport à ce qui se passe au CPAS d'Anderlecht, depuis un certain nombre d'années, et qui est assez grave.

On recevra, la semaine prochaine, M. Akouz. Il n'y a rien à faire. On a vraiment le sentiment – et j'assume mes propos – que c'est vraiment quand M. Akouz a pris ses responsabilités que ça a commencé à dérapier à vitesse grand V. D'ailleurs, vous pourrez nous dire si vous avez mis fin à un système un peu curieux, pas conforme, d'avances urgentes sans délai et sans remboursement que M. Akouz a mis en place et qu'il fallait traiter en priorité.

On dit parfois que la surcharge des travailleurs sociaux est imputable au fédéral. Or ce qui nous a été dit par plusieurs d'entre eux est que cette pression, cette surcharge de travail, elle était aussi liée à certaines directives internes telles que ces demandes à traiter sans délai, parce que c'était la demande présidentielle du CPAS d'Anderlecht. De plus, il s'agissait de demandes non conformes. Y a-t-on mis fin? Quand M. Akouz est parti, avez-vous mis un terme à ces avances urgentes, sans délai ni remboursement?

Et puis, il y a la masse de fraudes qu'on a pu constater autour des adresses de référence: des RIS cohabitants qui, au forceps, deviennent des RIS isolés, des aides sociales qui continuent à être octroyées à des personnes qui sont en séjour à l'étranger. Et tout cela est prouvé par des passages à la douane. Chaque fois, les travailleurs sociaux sont là pour dire: "Non, non". Attention! Je ne dis pas cela dans le vent, car j'ai des numéros de dossiers. L'exemple que je prends est précis.

Ils nous disent avoir remis un dossier. Il fallait récupérer plusieurs milliers d'euros parce qu'une fraude avait été constatée. Mais non! M. Akouz décidait d'effacer l'ardoise, en faisant passer plusieurs décisions au forceps. Les travailleurs sociaux sont évidemment découragés, parce qu'ils ne sont jamais suivis. Ils constatent que l'on revient même parfois sur certaines décisions, parce qu'on est passé par le "couloir des miracles". C'est ainsi qu'ils l'appellent.

Ils nous ont dit aussi qu'à proximité des élections, il aurait même fallu agrandir le couloir des miracles. Il aurait fallu tirer les murs, parce que M. Mostefa recevait en pleine campagne, ou quelques mois avant, vingt personnes par jour. Donc, évidemment, quand on a les éléments qui nous ont été communiqués par rapport à ces retours systématiques sur des décisions, les travailleurs sociaux n'en peuvent plus.

Ils n'en peuvent d'autant plus que lorsqu'ils envoient un certain nombre de messages d'alerte à leur hiérarchie, votre premier responsable au niveau du CPAS, qui est M. Peeters, leur adresse...

Je ferai une parenthèse à ce sujet. Mon rôle, notre rôle, au niveau de la Chambre est de tirer des leçons, des conclusions et des recommandations. C'est pour cela que nous faisons un groupe de travail. Nous voulions faire des recommandations au gouvernement compte tenu des dérives que l'on a vu apparaître chez vous. Nous ne voulons pas simplement un texte, une proposition de loi, etc. Notre responsabilité est celle de l'argent fédéral. Nous sommes la Chambre. Nous ne devons normalement pas nous intéresser à un certain nombre d'autres aspects comme ce qui a été mis au jour au niveau du CPAS d'Anderlecht, comme la nomination de la directrice financière qui n'a pas été faite dans les normes, etc. Tout cela, normalement, c'est de l'ordre du fonctionnement; la tutelle appartient à la Région. Et la Région a été en-dessous de tout concernant la tutelle à exercer sur certains éléments au niveau du CPAS. Mais ce n'est pas notre affaire. Nous devons rester dans notre couloir, mais tout de même, il y a un lien à faire par rapport au fonctionnement du CPAS à Anderlecht.

Dans le chef de la hiérarchie, et d'un certain nombre de témoins, ce qu'on nous dit est de toute façon... Tant que la hiérarchie ne se modifiera pas au niveau du CPAS d'Anderlecht, il ne faut rien en attendre, tellement le système est enraciné, tellement ils ont l'impression que le CPAS leur appartient. On parle ici du PS évidemment. Il y a donc quand même un lien à faire par rapport à ce fonctionnement de la hiérarchie du CPAS d'Anderlecht avec la question de l'argent public. Parce que, justement, certains de ces travailleurs sociaux qui se sont parfois élevés contre un certain nombre de contournements de la loi, simplement pour sortir de l'aide, même si ça contournait la loi – j'y reviendrai encore plus précisément – reçoivent des procès-verbaux, des documents soulignant leur insuffisance professionnelle.

Même si on est là dans des dérives, je veux souligner que ces documents liés à l'insuffisance professionnelle ont été utilisés, au-delà d'un certain nombre de convocations, pour mettre la pression sur ces travailleurs sociaux qui s'opposaient aux dérives constatées au CPAS d'Anderlecht.

Il y a, d'une part, les fraudes au coup par coup, celles liées aux adresses de référence, au RIS cohabitant isolé, aux gens qui bénéficient d'une aide urgente spontanément, sans délai ni remboursement. D'autre part, il y a un système que vous avez mis en place. Heureusement, on n'est pas les seuls à faire le job, l'auditorat du travail est sur le coup; cela dépassera sans doute même – on verra en justice – le travail du magistrat de l'auditorat du travail qui pourra intéresser un certain nombre de services qui travaillent davantage sur la fraude.

Mais je voudrais des explications, monsieur Peeters, quant au système de PIIS (projet individualisé d'intégration sociale) simplifié que vous avez mis en place. Parce qu'un PIIS simplifié, ce n'est pas conforme. On n'ouvre pas d'emblée, lors d'un RIS, un PIIS. Ce n'est conforme ni à l'article 2 de la loi

du 26 mai 2002, ni à la circulaire du 27 mai 2024. Le PIIS n'est pas une pompe à subvention. C'est un contrat. Il ne peut pas être mis en place et donner des effets de cet ordre-là dès l'ouverture du dossier. Je voudrais savoir si ce système de PIIS simplifié est toujours en place ou s'il a bien été supprimé en 2024, comme cela nous a été dit. Mais combien de temps, monsieur Peeters, avez-vous laissé le PIIS simplifié s'organiser dans votre CPAS? Un, deux, trois, quatre ans? Là, vous n'avez pas respecté la loi. Il faudrait dès lors nous dire combien de temps cela a duré, de même que l'antidatage du PIIS pour les Ukrainiens compte tenu de la modification introduite en octobre 2023 par rapport aux taux de 30 et 25 %. En effet, pour continuer à profiter de l'ancien système, vous avez fait signer des PIIS ant-datés. Ce sont des faux. En droit, on dit que ce sont des faux. C'est énorme! Combien de temps ce système a-t-il duré, monsieur Peeters? Il faut quand même nous le dire maintenant. De toute façon, si ce n'est pas maintenant, à un moment donné, vous serez obligé de le dire à la justice.

Par ailleurs, il y a aussi le système de blocage du RIS usagé. Vous pourrez aussi nous en dire un mot. Aujourd'hui, tout ceci est connu. Monsieur le bourgmestre, vous avez évidemment des adversaires politiques. Et j'en suis, donc je ne prends pas de gants. Mais vous ne pouvez quand même pas nous dire qu'il n'y a pas de problème. J'espère que vous n'êtes pas venu ici pour nous dire qu'il n'y a aucun souci au CPAS d'Anderlecht. Vous vous faites un film. Je crois que vous avez un peu d'expérience et que, quand cela va à ce point dans un sens, c'est qu'il y a des problèmes.

Quand vous avez des travailleurs sociaux qui... Pour prendre un exemple, ces dernières années, tout de même 18 managers du CPAS d'Anderlecht sont partis. Monsieur Peeters, vous avez peut-être un mot à nous dire là-dessus.

Par ailleurs, pourquoi est-ce aussi difficile pour les travailleurs sociaux du CPAS d'Anderlecht d'être entendus par le bureau permanent quand ils ont une contestation? C'est qu'il y a un vrai souci sur l'usage de l'argent du contribuable, et puis sur le fonctionnement. Quelles mesures avez-vous prises, monsieur le bourgmestre? Parce que j' imagine que vous n'êtes pas dans le déni, comme certains.

Vous allez nous dire, naturellement, tout ça, c'est la faute du fédéral. Plus personne ne vous croira si vous vous limitez à de tels propos. Je pourrais, il est vrai, comprendre de tels propos politiquement, un peu comme ceux du nouveau président de CPAS qui, comme par hasard, s'exprime dans la presse ce matin: "c'est la faute du fédéral". Attention, il y a peut-être effectivement des responsabilités au niveau du fédéral mais, le fédéral, en l'occurrence, n'est pas responsable des fraudes qui s'opèrent au niveau du CPAS d'Anderlecht. Ça, c'est votre responsabilité. C'est la responsabilité de M. Peeters.

Donc, qu'est-ce que vous avez mis en place depuis quelques mois pour sortir de ce bourbier, et pour éviter que le monde politique pâtisse d'une réputation encore plus mauvaise, parce que votre système éclabousse tout le monde. J'aimerais donc vous entendre sur les conclusions que vous avez tirées pour essayer d'assainir votre CPAS.

C'est un libéral social qui vous parle; mes parents étaient assistants sociaux. J'ai beaucoup de respect pour le travail des assistants sociaux. Ils font un travail difficile, qui devient même dangereux dans un certain nombre de cas. Et donc, ils ont droit au respect des politiques. Et à Anderlecht, ils ne sont pas respectés par les représentants politiques, malgré la difficulté de leur travail.

C'est tout ça qui fait que ce dossier est si écœurant, parce qu'au-delà de ne pas respecter les travailleurs sociaux, l'argent de la solidarité ne va pas où il doit aller. Je ne dis pas que c'est vous personnellement mais, en tout cas, normalement, il y avait un rempart légal pour empêcher tout ça, et ce rempart c'était M. Peeters, pour éviter que l'argent de la solidarité serve à acheter des voix.

01.23 Marie Meunier (PS): Messieurs, je tiens d'abord à vous remercier tous les deux pour votre présence d'aujourd'hui.

Nous l'avons déjà rappelé tout à l'heure, mais après les longues auditions que nous avons déjà menées au sein de cette commission – plus de 60 heures suite à la diffusion du fameux reportage de *Pano* –, je dois vous avouer que pour notre groupe, la situation est assez claire. Notre lecture de ce qui a été dit et de ce qui a été mis en avant par les différents intervenants, qu'il s'agisse de représentants de l'ensemble des travailleurs ou de vous, diffère sans doute de ce que viennent d'indiquer certains de

mes collègues.

Crise après crise, la charge de travail qui pèse sur les CPAS et sur les travailleurs sociaux a explosé. Les spécificités de la commune d'Anderlecht, troisième commune la plus pauvre de Belgique, ne font manifestement qu'accentuer les difficultés. Nous avons en effet appris que le CPAS recevait près de 20 000 demandes d'aide par an.

La mise en place d'un projet individualisé d'intégration sociale (PIIS) fait d'ailleurs partie de cette charge de travail complémentaire. Un PIIS est finalement un contrat entre le CPAS et le bénéficiaire. Il permet d'encadrer la collaboration entre les deux acteurs. C'est d'ailleurs une volonté qui est présente dans l'accord de gouvernement que de généraliser le PIIS.

Depuis plusieurs années, c'est un fait: le CPAS d'Anderlecht peine à travailler dans des conditions optimales. Il est loin d'être le seul. Nous avons aussi appris, depuis plusieurs années, que le SPP Intégration sociale pointe certains dysfonctionnements, notamment concernant le respect des délais et la tenue d'enquêtes sociales. Le SPP Intégration réclame aussi des améliorations vis-à-vis de la mise en place de plans d'action.

Ceci étant, nous l'avons également entendu, les moyens humains, notamment, continuent à manquer pour répondre aux besoins, que ce soit ceux du CPAS d'Anderlecht ou de l'ensemble des CPAS. Un des problèmes qui est soulevé dans l'ensemble des CPAS, et dans celui d'Anderlecht en particulier, c'est le manque d'assistants sociaux et le grand turnover au sein des travailleurs sociaux. Nous avons appris qu'à Anderlecht, un travailleur social devait, en moyenne, gérer 150 à 200 dossiers. C'est énorme par rapport à la moyenne de l'ensemble des autres CPAS. Cela rend évidemment le travail beaucoup plus complexe – nous en sommes conscients – avec un report de charge, qui pèse sur les travailleurs présents, et qui ne leur permet plus d'effectuer un travail correct.

Nous avons clairement ici affaire à une perte de sens par rapport au métier qu'ils ont choisi. Nous l'avons entendu de la part des travailleurs sociaux, mais de la part également des représentants de l'ensemble des travailleurs sociaux que nous avons pu recevoir ici.

Nous le savons, l'ensemble des CPAS est dans une situation extrêmement difficile. Cela a été répété à de nombreuses reprises. Il apparaît clair que les réformes socio-économiques et les mesures envisagées par la ministre de l'Intégration sociale et par ce gouvernement ne vont faire qu'aggraver cette situation.

Messieurs, la seule question que j'ai à vous adresser aujourd'hui est la suivante: qu'attendez-vous du gouvernement fédéral pour soutenir les CPAS et leur permettre de continuer à mener leurs missions à bien? Je vous remercie.

01.24 Isabelle Hansez (Les Engagés): Je vais essayer de ne pas trop me répéter, puisque mes questions sont assez semblables à celles de mes collègues.

Monsieur le bourgmestre, aujourd'hui, l'octroi de toute aide sociale ou du RIS intervient par le biais du Comité spécial du service social (CSSS), lui-même composé politiquement. Vu le clientélisme et la fraude constatée, cela pose vraiment question. J'aimerais donc avoir votre avis sur le fait que la procédure passe par le politique et non exclusivement sur la base de règles strictes qui seraient appliquées uniformément par les assistants sociaux. Pensez-vous que la décomposition politique des CSSS serait bénéfique? J'aimerais connaître votre opinion à ce sujet.

J'ai envie de poser une question très simple et très précise, pour laquelle j'attends une réponse qui le soit tout autant. Comment se fait-il que des PIIS soient accordés alors même que les conditions légales, qui sont pourtant très claires, ne sont pas remplies? Pouvez-vous me répondre?

Monsieur Peeters, les informations que nous avons reçues au cours des 60 heures d'audition sont univoques et unanimes. Les conditions sont manifestement très difficiles, pour dire le moins, voire intenable, notamment au vu du turnover au sein du CPAS d'Anderlecht. Après toutes ces auditions, on pouvait cocher tous les risques psycho-sociaux tels que définis par la loi sur le bien-être de 2014.

Le style de leadership a déjà été pointé par nombre de mes collègues. Qu'en est-il aussi de la surcharge de travail? On vient d'évoquer 200 dossiers par assistant social. On vient de m'apprendre que la moyenne était de 60 dossiers par assistant social. Donc, c'est une surcharge de travail indéniable. On a aussi pointé la politique de formation, les pratiques d'évaluation du personnel, les agressions vécues par votre personnel sans soutien en retour. Les personnes parlent de perte de sens, de conflits de valeurs. Bref, on a tout le terreau propice au burn-out au sein du personnel.

Comment se fait-il qu'aucune prise de conscience ne se soit manifestée pour engager davantage d'assistants sociaux? Le recrutement est notoirement difficile, mais comment est-il possible de ne pas avoir développé une certaine offre dans leur engagement? La situation est vraiment déplorable. Des initiatives ont-elles été prises depuis la fameuse diffusion de ce reportage *Pano*?

Président: Denis Ducarme.

Voorzitter: Denis Ducarme.

Les CPAS sont partiellement compétents pour lutter contre la fraude sociale. Selon nous, c'est bénéfique. Manifestement, les pratiques des CPAS dans le cadre des contrôles contre la fraude sociale présentent des carences et sont disparates. D'après vous, sont-ils armés et disposés, en règle générale, et je pense plus particulièrement à celui d'Anderlecht, à mener une politique active de lutte contre la fraude sociale? Où en est le contrôle interne aujourd'hui? On a appris qu'il avait été un peu bousculé par des changements d'occupation de fonction en 2022, si je me souviens bien.

01.25 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mijnheer Cumps, mijnheer Peeters, alvast bedankt om hier vandaag te zijn. Een aantal van mijn vragen zijn al gesteld. Ik ga die niet herhalen.

Na de reportage van *Pano* hebben wij hier ondertussen al 60 uur aan hoorzittingen over het OCMW van Anderlecht en de werking van OCMW's in het algemeen gehad. Ik kan mij perfect voorstellen dat er met die opeenvolging van crisissen een enorme werkdruk was, die in Anderlecht misschien wel hoger was dan in Sint-Martens-Latem.

In die 60 uur aan hoorzittingen waren er verschillende getuigenissen, ook via andere kanalen, die onafhankelijk van elkaar spreken over politiek cliëntelisme, over tussenkomsten en toxisch leiderschap binnen het OCMW van Anderlecht. Mijnheer Cumps, u hebt op de gemeenteraad gezegd dat er geen sprake van cliëntelisme is. Mijnheer Peeters heeft dat hier op de hoorzitting gezegd.

We hebben verschillende concrete dossiernummers waarin sprake is van een tussenkomst, waarin sociaal werker A heeft gezegd en waarin na een politieke tussenkomst B werd beslist, waarin dossiers geantidateerd zijn. Er zijn hier verschillende voorbeelden gegeven. Mijn collega's hebben daarover veel specifieke vragen gesteld. Durft u die stelling hier opnieuw te bevestigen? Durft u dat echt nog te doen?

Eerlijk gezegd, na die 60 uur aan hoorzittingen was ik redelijk gechoqueerd. Als socialist vind ik dat we dergelijke vormen van fraude moeten aanpakken. Dat zal ik blijven herhalen. Waarom? Omdat het onze solidariteit ondermijnt. Als wij dat toelaten, dan halen we het draagvlak voor onze sociale zekerheid, voor onze solidariteit, dat vandaag al niet breed is, onderuit. Daarom vind ik het zo belangrijk dat we dit aanpakken.

Ik heb nog een tweede reeks vragen over de werkomstandigheden van het personeel. Er is een staking geweest. Het personeel is hier ook op hoorzittingen aanwezig geweest. Mijnheer Cumps, ik heb u daar ontmoet, toen ik even langsging op de staking om de getuigen te horen. We merkten toen de enorme frustratie bij het personeel, bij de sociaal werkers, die hun werk met volle passie doen. Ze gaven aan dat ze zich staande hielden dankzij het feit dat ze het werk graag doen en dankzij de collegialiteit onder de sociaal werkers. Al het overige vonden zij echter echt verschrikkelijk.

Zij weten dat de werkdruk hoog is, maar wijzen ook op het feit dat ze constant moeten springen naar de grillen van de politieke verantwoordelijken en op het feit dat ze weinig gehoor krijgen bij de rechtstreekse leidinggevers. Er wordt integendeel helemaal niet ingegaan op hun verzuchtingen. Zoals

de heer Ducarme al opmerkte, is er bij het personeel een gemiddelde anciënniteit van twee jaar. Sommige personeelsleden die langer werken bij het OCMW, moeten plots, omdat zij hun mond opendoen, een proces-verbaal ondertekenen waarin hun houding wordt aangekaart en waarin wordt aangegeven dat zij professioneel niet meer voldoen. Ik ben vijftien jaar syndicaal afgevaardigde geweest bij de federale overheid. Van dergelijke praktijken heb ik echter nooit gehoord. Ik vind dat heel straf.

Het is schrijnend, nergens geen gehoor krijgen, bedreigd worden met ontslag en geïntimideerd worden door de leidinggevendenden, maar ook de enorme werkdruk en de politieke acties, waarbij de betrokkenen merken dat hun sociaal werker hun dossiers weigert en die vervolgens naar de voorzitter bellen, die aangeeft dat de dossiers voor hem in orde zijn, waarna de sociaal werkers worden afgedreigd met de melding van de betrokkenen dat zij het fiat van de voorzitter hebben gekregen. Dat zijn heel schrijnende verhalen.

Er zijn hier verschillende concrete vragen over die praktijken gesteld. Mevrouw Hansez heeft heel veel vragen gesteld waarbij ik mij zeker wil aansluiten. Ik vraag mij echter het volgende af. Zijn er maatregelen getroffen tegenover het personeel? Hoe beschermt u het personeel? Wordt het gehoord? Wordt het toxisch leiderschap aangepakt? Hoe worden zij beschermd tegen agressie? Welke stappen zijn daar gezet? Dat vind ik immers cruciaal. Het is belangrijk voor alle personeelsleden, ik sta evengoed aan piketten bij cipiers, omdat zij hetzelfde ondervinden. Maar ook hier moet het personeel in alle veiligheid en in alle rust zijn werk kunnen doen en op de nodige waardering kunnen rekenen.

Wanneer – want dat kan ik mij ook best voorstellen – personeelsleden niet voldoen, dan volstaat het niet om gewoon een proces-verbaal te ondertekenen. Er zijn andere methodes, op het vlak van evaluatie en bijsturing en functioneringsgesprekken. Mevrouw Hansez is specialiste in hr, daarom sluit ik mij ook aan bij haar vraag. Er bestaan andere manieren om met personeelsleden in overleg te gaan, zodat ze wel presteren. In bepaalde gevallen zal er dan inderdaad toch een eind moeten worden gemaakt aan de arbeidsovereenkomst. Dit tart echter echt elke verbeelding.

Mijn derde groep vragen betreft wat er tot nu al gebeurd is. Ik weet dat de gemeente, ook onder impuls van onze schepen, een externe audit heeft gevraagd met betrekking tot het OCMW van Anderlecht. Het Brussels Gewest heeft ook een audit aangevraagd. Uiteraard is het arbeidsauditoraat ook bezig met een onderzoek. Ik heb een aantal vragen bij die externe audit. Bij wie werd die besteld? Loopt die al? Zijn er al resultaten waarmee u aan de slag kunt? Leidt die echt tot verandering in bepaalde beslissingen? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de audit van het Brussels Gewest?

Misschien zijn de audits nog niet afgerond of zijn er nog geen aanbevelingen geformuleerd. Ik veronderstel echter dat u de hoorzittingen hier ook gevolgd hebt en intern zullen er ook al wel wat besprekingen zijn geweest. Zijn er dus intern al maatregelen genomen om daarop in te gaan? Worden er systematisch huisbezoeken gedaan? Er werd toen ook gezegd dat de interne controlemechanismen volstaan en dat u dus geen fraudecel nodig had. Zijn er op dat vlak al initiatieven genomen? Zijn er al tuchtmaatregelen genomen?

Dan is er dat noodplan voor het personeel. Het gaat erover dat er geen nieuwe projecten worden gelanceerd en dat ervoor wordt gezorgd dat het aantal dossiers tot een redelijk niveau komt om het personeel even op adem te laten komen. Het gaat over een ander systeem om met sectoren te werken. Ook voor de huisbezoeken moet dan met sectoren worden gewerkt. Dus dat betreft echt een noodplan. Het gaat nog niet over echt structurele maatregelen om de zaken volledig te verbeteren.

Ik heb hier getuigen horen verklaren dat mensen die tewerkgesteld zijn onder artikel 60 het onthaal bemannen. Kunt u dat bevestigen? Het lijkt mij immers heel bizar dat mensen die zelf een uitkering van het OCMW ontvangen, het onthaal bemannen als eerstelijns hulpverlening. Ik heb niet gezegd dat het allemaal bachelors sociaal werk moeten zijn. Ik pleit ervoor dat ook mensen met een graduaatsdiploma of een diploma familiale hulp die eerstelijns hulpverlening verzekeren, maar artikel 60 lijkt mij een heel ander verhaal. Kunt u dat bevestigen of ontkennen?

Wat het noodplan betreft, is het personeel gehoord? Indien niet, hoe komt dat? Op welke stappen van dat noodplan is er al ingegaan? Welke veranderingen zijn er sindsdien doorgevoerd?

01.26 François De Smet (DéFI): Merci, monsieur le bourgmestre, monsieur le secrétaire général, d'être venus aujourd'hui. Ce qui me frappe – et cela a déjà été dit – c'est que nous avons rencontré des travailleurs du CPAS d'Anderlecht qui avaient, pour certains, aussi envoyé des témoignages, et ils ont clairement peur, comme certains que nous avons rencontrés aussi à huis clos. Ils ont parfois peur de leur propre hiérarchie. Ils se sentent enfermés dans des contraintes de double loyauté engendrées soit par un système de préférence clientéliste, soit par un débordement, ou encore par les deux sans doute. On se retrouve avec des assistants sociaux démotivés qui, parfois, ont l'impression de ne servir à rien.

Ce qui frappe dans l'ensemble de ce dossier, après ces 60 heures d'auditions, c'est l'apparente disproportion entre la succession des signaux d'alarme, des rapports, des audits – en ce compris parfois à l'initiative du CPAS d'Anderlecht lui-même – et le peu d'effet, le peu de prise de responsabilités, comme si les audits servaient surtout à engendrer d'autres audits. Je ne vais pas répéter ce qui a été dit. J'aurai trois questions simples.

Pourquoi la création de la cellule anti-fraude a-t-elle finalement été refusée par le CPAS d'Anderlecht? Si l'on en croit l'ancien président, cette cellule anti-fraude n'avait pas été approuvée car l'administration estimait que les contrôles internes fonctionnaient. Il paraît assez clair que les faits ont, depuis lors, donné tort à cette théorie.

Ma deuxième question est une question après coup. Quelles ont été les conséquences du reportage et des présentes auditions, ici et ailleurs, dans le fonctionnement interne du CPAS? Quelles mesures ont été prises? Comment décririez-vous l'ambiance actuelle au sein de l'équipe aujourd'hui?

01.27 Fabrice Cumps: Monsieur le président, vous avez dit tout à l'heure qu'enfin, nous nous rencontrons. Je voudrais préciser que j'ai répondu séance tenante à la première invitation qui m'avait été adressée.

Je comprends, bien sûr, que les citoyens aient été heurtés par ce qui a été montré dans l'émission de la VRT. J'ai moi-même ressenti une immense déception pour l'image que renvoyait le CPAS, pour l'image que renvoyait notre institution.

Dans le reportage, il y a deux axes, deux approches différentes. D'une part, la mise en évidence de dysfonctionnements, et d'autre part, les accusations de clientélisme avec la phrase malheureuse du président Mustapha Akouz. Il s'en est excusé et a expliqué dans quelles circonstances elle avait été prononcée. Le problème vient du fait qu'on mélange ces deux phases, ces deux axes.

S'il s'agit véritablement de clientélisme, on peut quand même se demander, avec les deux exemples qui sont montrés dans l'émission, pourquoi des mandataires anderlechtois auraient donné des passe-droits à deux citoyens qui, de mémoire, résidaient pour l'un à Alost, pour l'autre à Ranst. Je ne nie pas, bien sûr – je serais bien fou de le faire –, qu'il y ait des dysfonctionnements. Si ces dysfonctionnements ne s'excusent pas, ils s'expliquent par le fait que toute la charge de la solidarité pèse en définitive sur les communes les plus pauvres.

Il a été rappelé qu'Anderlecht est la troisième commune la plus pauvre du pays. La pauvreté explose. La dotation que notre commune verse au CPAS a augmenté de 40 % en quatre ans. Et suite au reportage de la VRT, nous avons encore mis un million en plus dans la dotation pour mettre en place des mesures d'urgence que le secrétaire général décrira bien mieux que moi. Et qui paye cette explosion du coût de la solidarité? Les habitants de cette même commune, parmi les plus pauvres de Belgique.

La question m'a été posée: comment est-ce possible qu'on n'engage pas plus d'assistants sociaux? Eh bien, parce qu'aujourd'hui, les impôts à Anderlecht, les centimes additionnels, ce qui est la plus grosse part de nos recettes, sont de 3 850 centimes additionnels au précompte immobilier. C'est plus, beaucoup plus que dans les communes riches. Les habitants parmi les plus pauvres doivent payer le plus d'impôts. C'est à propos de ce fait-là que je demanderais: comment est-ce possible?

Il faut avoir l'honnêteté de le dire: nous ne savons plus suivre. Nos équipes ne savent plus suivre. Le

gigantesque nombre de dossiers ne permet pas d'avoir un travail social de qualité, ne permet pas de donner des perspectives d'émancipation à toutes ces personnes fréquentant notre CPAS, ce qui est quand même le rôle principal de l'aide sociale.

Et bien sûr, les mesures mises sur la table par le gouvernement fédéral nous inquiètent encore plus. Elles ne vont faire qu'une seule chose: faire encore plus exploser la situation. On va demander aux différents CPAS du pays de réussir une mission – remettre les gens à l'emploi – que les institutions spécialisées dans la mise à l'emploi n'ont pas été capables de faire. Elles n'auront pas été capables, en deux ans, de remettre les personnes à l'emploi. On va les exclure du chômage, et on va demander aux CPAS de réaliser cette mission-là. C'est hallucinant.

Vous savez, les citoyens de ma commune sont revenus vers moi après l'émission. Évidemment, ils étaient choqués par les propos. Évidemment, ils étaient choqués par les dysfonctionnements. Mais ce qui revenait le plus souvent, c'est: comment est-ce possible que vous aidiez des citoyens qui sont domiciliés ailleurs? Tout simplement parce que c'est malheureusement la loi. La loi dit que c'est le CPAS du territoire sur lequel la personne réside qui est compétent.

Il y a 15 jours, je recevais un jeune homme qui dort dans un parc de notre commune. Je lui demande son histoire. Il me dit qu'il habitait à Leeuw-Saint-Pierre, et que le bourgmestre de la commune de Leeuw-Saint-Pierre avait pris un arrêté d'inhabitabilité parce que l'appartement dans lequel il résidait était insalubre.

Aujourd'hui, ce jeune homme, qui n'a plus sa maison, ne dort pas dans un champ à Leeuw-Saint-Pierre. Il dort dans un parc en ville. Cela veut dire que c'est à nouveau les villes, qui ont déjà les charges les plus élevées, qui doivent prendre en charge cette explosion de la fragilité, notamment du fait des problématiques liées au logement.

Alors, monsieur le président, vous avez parlé de systèmes mafieux. Avec tout le respect que j'ai pour votre fonction, je voudrais dire que tout ce qui est excessif est insignifiant. Vous avez dit que j'aurais déclaré aux syndicats ou aux travailleurs qu'il ne fallait pas s'en prendre à moi mais qu'il fallait s'en prendre aux responsables du CPAS. Jamais, jamais, jamais, au grand jamais, je n'ai tenu ce genre de propos. Je suis solidaire des autorités du CPAS. Je suis solidaire des difficultés auxquelles ils sont confrontés. Et, à chaque fois, j'ai pris les contacts nécessaires avec les délégations syndicales. Et, lorsqu'il y a eu la grève à laquelle plusieurs d'entre vous ont fait référence, j'étais en réunion avec les autorités du CPAS pour essayer de trouver des solutions et améliorer la situation.

Un certain nombre de questions plus précises ont été posées. On m'a demandé quel était mon sentiment par rapport au fait que l'aide était octroyée par un conseil composé de manière politique. À nouveau, madame, c'est la loi. Ce n'est pas moi qui l'ai inventée, c'est la loi. C'est la loi qui prévoit que le CSSS soit l'organe qui délivre l'aide et que ce soit un organe qui est composé en fonction du résultat des élections. Ce qui est intéressant, c'est qu'il est composé à la fois de la majorité et de l'opposition. Et, à ma connaissance, toutes les décisions prises, même celles qui s'écartent pour une raison ou pour une autre des rapports établis par les assistants sociaux, le sont de manière consensuelle, majorité et opposition.

Alors, je terminerai en abordant les questions sur les mesures qui ont été mises en œuvre. Comme je l'ai dit, on a remis un million de plus pour financer un mécanisme que le secrétaire général décrira plus particulièrement. Quant à l'audit, pour ne pas multiplier les outils, on a décidé de se raccrocher à celui qui sera réalisé pour l'ensemble des 19 CPAS bruxellois par la Commission communautaire commune et nous serons évidemment associés de près. C'est Anderlecht qui sera – et c'est bien logique suite à l'émotion suscitée par le reportage – la première des communes à faire l'objet de cet audit régional. On s'y associera pleinement et, à ma connaissance, le marché a été lancé.

Je vais partager quelques considérations ainsi que des réponses aux questions plus précises qui ont été posées par rapport à quelques points qui ont été abordés par le lanceur d'alerte. Les réponses que je vais apporter montreront, à mon sens, qu'il ne faut pas toujours écouter tout ce qu'on raconte.

Le COOP n'est pas une ASBL mais un bâtiment appartenant à la commune d'Anderlecht et à

l'organisme public régional citydev. La structure qui le gère est une structure paracommunale que je préside effectivement. Je ne préside pas en tant que personne individuelle mais bien parce que j'ai été désigné par le conseil communal d'Anderlecht. C'est une structure tout à fait publique qui regroupe pour sa gestion un partenariat public-privé avec des sociétés qui ont pignon sur rue comme les Abattoirs d'Anderlecht, le Port de Bruxelles, citydev et la commune.

Le bâtiment a été rénové avec des fonds européens FEDER. Je peux vous garantir que les contrôles sont tout particulièrement importants.

Pour ce qui est de Lav'And, le conseil d'administration de Lav'And a décidé, en dehors de toutes les règles normales du droit commercial, d'arrêter cette structure qui est en fait, non pas une ASBL, mais une structure "chapitre 12", c'est-à-dire une structure publique organisée par la loi de 1976 sur les CPAS.

Il faut bien savoir que Lav'And est un outil social qui permettait de remettre des gens à l'emploi. Je pense que tout le monde a envie que ce genre de système fonctionne. Malheureusement, il a bien fallu constater que les recettes propres du projet ne permettaient pas de continuer. Je n'ai donc aucune difficulté par rapport au fait qu'on mette fin aux activités de cette association, pour peu qu'on le fasse dans les règles.

Il faut aussi savoir que les machines de ce lavoir social ont été achetées par des subsides régionaux. La Région nous a dit que si nous parvenions à présenter un autre projet qui soit dans le même registre, nous pourrions ne pas rembourser les subsides perçus. Tout ce que j'ai fait, c'est de demander qu'on prenne le temps de rédiger ce nouveau projet pour éviter de devoir rembourser les subsides. M. Fernandez n'a pas tout compris. Il est venu vous expliquer et étaler son linge sale devant chez vous. Il ne faut pas prendre pour argent comptant tout ce qu'on vous raconte. Je pense vous en avoir fait la démonstration.

Voilà, mesdames, messieurs les députés, ce que je peux dire à ce stade. Je m'aligne évidemment avec tout ce que le secrétaire général décrira pour montrer à quel point nous avons pris la mesure de la problématique. Malgré nos maigres moyens, nous mettons en place des dispositifs pour répondre à l'émotion légitime suscitée par le reportage de la VRT.

01.28 Harold Peeters: Monsieur le président, mesdames messieurs, que s'est-t-il passé depuis l'émission *Pano* sur le CPAS d'Anderlecht? Je crois qu'il importe de revenir ici sur ce sujet. Je vais donc vous lister l'ensemble des actions qui ont déjà été entreprises à ce jour.

Deux réunions du comité de concertation commune et CPAS se sont tenues, dans le cadre de l'article 26 de la loi organique, une le 17 décembre 2024 et une le 7 janvier 2025. Lors de la réunion du 17 décembre 2024, des échanges ont eu lieu sur la volonté de la commune d'organiser un audit du CPAS. M. le bourgmestre a donné plus de détails sur l'évolution de ce dossier. Une proposition a été faite par le CPAS de créer une cellule "contrôle qualité", afin de développer et de renforcer l'axe opérationnel du contrôle interne au sein du CPAS, et ce, afin de répondre à un certain nombre de questions et de constatations faites dans le cadre de l'émission *Pano*.

Lors de la réunion du 7 janvier, une enveloppe d'un million pour de nouveaux engagements a été libérée par la commune, ce qui nous a permis de mettre en place un plan de recrutement. La moitié de ce million servira à la création d'une cellule "contrôle qualité". Les recrutements sont en cours. Cette cellule verra le jour progressivement et travaillera essentiellement sur une surveillance de la qualité au sein des dossiers, l'optimisation des processus, l'harmonisation des procédures, un renfort de la conformité pour garantir le respect de la législation et la lutte contre la fraude au sens large.

La deuxième partie de ce million – les 500 000 euros restants – donnera lieu à un renfort du département de l'action sociale au niveau du *middle management*, afin de poursuivre le développement du travail en équipe. On parle ici de responsables, de managers et de supports administratifs pour soutenir les travailleurs sociaux dans l'exercice de leurs fonctions.

Durant cette période, M. Wilmart a été élu président du CPAS au mois de décembre et le nouveau

conseil de l'action sociale a été installé le 18 février. Des rencontres ont été organisées par M. Wilmart et moi-même avec les membres du personnel dans le cadre d'une écoute accrue des besoins. Il y a eu trois rencontres au mois de janvier avec 120 participants. Trois rencontres sont prévues cette semaine à la maison de repos.

Il faut savoir qu'effectivement, le reportage *Pano* a eu un effet très lourd sur les travailleurs en place. Nous assistons à un phénomène et une action de résilience post-traumatique avec les équipes, en restant à leur écoute dans le cadre de la politique de bien-être.

Pour en revenir à la création de la cellule "contrôle qualité", sept équivalents temps plein ont été identifiés dans un premier temps: un coordinateur, un *process owner* qui veillera au développement de la gestion du processus de gestion des demandes, un data analyste pour mesurer et jauger l'évolution et le respect de la qualité aussi bien en ce qui concerne les délais que le contenu des dossiers, deux assistants sociaux spécifiques qui seront chargés de renforcer le suivi des clignotants dont nous avons parlé plusieurs fois aujourd'hui et, enfin, deux juristes qui renforceront les contrôles relatifs à la compétence territoriale – élément qui avait été soulevé dans le reportage *Pano*.

S'agissant des adresses de référence, des contrôles ont été effectués sur 330 adresses identifiées dans les systèmes CPAS et des visites à domicile sont prévues pour 60 dossiers au cours du mois d'avril. Les 200 autres adresses sont justifiées: des personnes qui sont hébergées au Samusocial, dans des logements de transit ou des maisons d'accueil.

La gestion des clignotants est centralisée et est devenue mensuelle. Des actions ont également été menées au sujet des compléments sur salaire dans les dossiers, et ce dans le cadre des analyses Dimona. Nous parlons ici de 110 dossiers en mars sur 190 alertes clignotantes.

Pour les mutations, un contrôle administratif préalable a été mis en place avant les décisions du Comité spécial du service social.

S'agissant des inspections du SPP Intégration sociale, elles ont été menées en décembre 2024 sur les dossiers énergie. Nous en attendons le rapport. Quant au contrôle du droit d'intégration sociale, il a été effectué en janvier 2025. Nous en attendons également le rapport. Sachez également qu'un audit du processus de gestion des demandes a eu lieu les deux semaines précédentes. Nous attendons de même les remarques, observations et recommandations du SPP Intégration sociale.

S'agissant du suivi des revendications des travailleurs, quatre rencontres ont eu lieu avec leurs représentants syndicaux dans le cadre du comité syndical de base: en décembre, janvier, février et mars. La prochaine rencontre est prévue en avril. Nous avons abordé toutes les notions, à savoir la charge de travail, la gestion de l'agressivité, l'organisation du travail, la gestion quotidienne des dossiers, la formation du personnel et la mise en place d'un moratoire sur les nouveaux projets, ainsi que l'ont revendiquée les travailleurs.

Un plan d'action a été établi spécifiquement sur la charge de travail et donc, depuis cette semaine, chaque AS dispose d'un échéancier personnel avec la liste des dossiers qui sont sous sa responsabilité. Un échéancier par équipe est par ailleurs établi afin de pouvoir mesurer et objectiver le nombre de dossiers actifs sous la responsabilité de chaque assistant social et au sein des équipes. Au niveau des ressources humaines, 20 nouveaux engagements ont eu lieu depuis le 1^{er} décembre 2024, dont 8 assistants sociaux. Nous avons donc aujourd'hui un cadre quasi complet, ce qui permet après formation de répartir les dossiers de manière plus équitable au sein des équipes.

Au niveau des formations, une formation sur la compétence territoriale et une sur les adresses de référence et la gestion des adresses ont été organisées; un parcours des agents entrants a été relancé avec l'aide des RH et du service juridique; et de nouvelles collaborations externes sont analysées actuellement pour renforcer le calendrier et le catalogue de formations. Un plan de lutte contre l'absentéisme et de la réintégration au travail est également en cours, ce qui a permis de remettre au travail et de réaccompagner une dizaine de personnes depuis le 1^{er} décembre. Des prestations de serment pour les assistants sociaux se sont tenues le 7 février et le 17 mars.

Enfin, on poursuit le développement du travail hybride puisque, comme vous le savez, depuis cinq ans maintenant le télétravail a été lancé au CPAS, ce qui nécessite au niveau du *middle management* et des travailleurs une meilleure maîtrise de la gestion de leurs agendas et du suivi de leurs dossiers, donc le lien peut être fait également avec l'échéancier. Au niveau de la compétence territoriale toujours, une révision des procédures a été entamée. Celle-ci est en cours de validation et elle sera implémentée, et tous les AS et agents administratifs de première ligne ont reçu une formation et une mise à jour de leurs connaissances est attendue.

Pour tous les étudiants hors commune, un contrôle sera effectué au mois d'avril 2025 en collaboration avec les autres CPAS du pays. Quant aux visites à domicile qui avaient posé question également, je rappelle qu'il existe une attestation officielle et donc cette attestation doit être présente dans le dossier ainsi que les coordonnées de l'hébergeur.

Priorité est donc mise aujourd'hui également sur le délai de 30 jours et le respect ainsi que la priorisation des dossiers, la gestion des PIIS en deuxième ligne, l'utilisation obligatoire des modèles types existants par tous les assistants sociaux avant soumission des dossiers au CSSS. Les échéanciers individuels et par équipes, je vous en ai parlé. Nous travaillons également avec le fournisseur de logiciels pour une meilleure optimisation et un meilleur développement de l'outil de gestion, et ce en dehors du projet régional WePulse puisqu'il n'y aura pas de résultat dans le cadre de ce projet au niveau de l'optimisation de l'outil avant plusieurs années, ce que je ne peux que regretter.

Pour ce qui est du suivi de l'inspection 2024 du SPP IS, celui-ci s'effectue selon trois axes: le premier axe, ce sont les frais médicaux et MediPrima, les recommandations du SPP IS de développer un double contrôle sur les dossiers est déjà implémenté aujourd'hui et les contrôles journaliers sur les flux BCSS ont été instaurés et les titulaires de la carte médicale qui ont un impact sur leurs droits se fait donc désormais quotidiennement par l'équipe spécifiquement mise en place depuis janvier 2024 et la procédure est mise en place depuis décembre.

Au niveau du volet social, un certain nombre d'observations ont été faites sur le contenu des dossiers, sur la qualité des dossiers. Plusieurs procédures ont été mises en place. Une procédure d'enregistrement a été remise à jour – mais cela a déjà été fait en janvier 2024 et on va donc s'assurer qu'elle est implémentée de façon beaucoup plus rigoureuse –, un nouveau rapport social type a été adapté, tenant compte des observations du SPP IS par rapport à sa formulation de contenu. Il a donc été ajusté.

Enfin, l'enquête sociale doit être plus pertinente et efficace et contenir l'ensemble des éléments qui permettent de soutenir la décision sociale soumise au CSSS.

Pour la loi DIS, c'est la même chose. La question centrale est le respect des délais, puisqu'il a été observé qu'il était très difficile dans ce cadre-là d'observer le délai de 30 jours. Cela reste un défi aujourd'hui encore mais on optimise et on développe des procédures de travail plus efficaces et plus efficientes afin de réduire ce délai. Nous avons d'ailleurs mis en place un monitoring manuel qui sera bientôt développé et soutenu afin de garantir le respect du délai de 30 jours. Le risque est évidemment un refus de remboursement du SPP IS. Cet élément est bien évidemment pris en compte puisqu'il est clairement établi dans le rapport de l'inspection 2024 qui nous a été transmis à la mi-janvier de cette année. À implémenter aujourd'hui, et c'est un défi, c'est un monitoring permanent au départ de l'outil de gestion des dossiers sociaux et de lier cette information à l'échéancier géré par les assistants sociaux.

Le nouveau rapport social a également été développé et affiné. On a développé également - c'était en mai 2024 - une checklist de contrôle et un alignement développé également avec le *scanning* pour garantir que toute la documentation liée au dossier social soit bien intégrée dedans.

Au niveau des PIIS, plusieurs observations sur la qualité des bilans sociaux et sur les évaluations. On a renforcé et on va renforcer une deuxième ligne pour s'assurer que le suivi des PIIS, qui constitue une charge de travail conséquente, puisse se faire de manière décalée dans le temps par des assistants sociaux spécifiquement désignés pour cette mission. Donc un certain nombre d'outils ont été développés en janvier de cette année et un contrôle sur le contenu des PIIS a été instauré depuis le

mois de janvier également.

Au niveau de la gestion des clignotants, les observations étaient liées à la rationalisation et à l'efficacité de cette gestion. Le traitement des clignotants biannuel est complété par un traitement mensuel depuis le mois de décembre. Cette tâche est confiée à une équipe d'assistants sociaux dédiée, qui fait ça quotidiennement et régulièrement.

Le contrôle de gestion des mutations pour chaque dossier qui est présenté au CSSS est effectué par un administratif en support de l'assistant social responsable et titulaire. Par ailleurs, dans le cadre du développement de la cellule "contrôle qualité" dont je vous ai parlé, on renforcera également ce suivi.

En relisant mes notes, je constate qu'il y a un certain nombre de questions auxquelles j'avais déjà répondu lors de notre première rencontre, et donc je reste sur mes positions par rapport à mes déclarations de l'époque.

Le **président**: Les parlementaires peuvent à présent réagir, et nous commencerons par M Raskin.

01.29 Wouter Raskin (N-VA): Mijnheer Peeters, ik hoor u zeggen dat er al verschillende vergaderingen met de vakbonden hebben plaatsgevonden om tegemoet te komen aan de verzuchtingen van de maatschappelijk assistenten. Ik denk dat dat inderdaad hoog tijd was, want de vakbonden zijn natuurlijk de vertegenwoordigers van die maatschappelijk assistenten. Uw personeel heeft hier in de openbare vergadering letterlijk uitgesproken dat in het OCMW van Anderlecht een totale malaise heerst en dat er een noodplan nodig was. Ik mag hopen dat al wat u ons hier net hebt verteld, inderdaad het noodplan is, dat een antwoord op die totale malaise moet zijn. De tijd zal het zeggen. We zullen afwachten wat het overleg op termijn zal geven.

In ieder geval, mijnheer Peeters, vind ik het bijzonder erg dat een dusdanig grootschalig schandaal – ik heb daar geen andere woorden voor – eerst aan het licht moet komen, alvorens men de interne processen actualiseert en aan hedendaagse normen toetst. Ik vind dat u daar als hoofdverantwoordelijke van de administratieve pool in de organisatie echt in de fout bent gegaan. Menselijk kapitaal is de basis van iedere organisatie. Die mensen zijn gigantisch verwaarloosd. Ik mag hopen dat het verhaal dat u hier schetst, zaken ten goede zal wijzigen.

U zult het mij niet kwalijk nemen, maar ik houd toch een slag om de arm, want bij uw vorige passage hier zouden de mensen die het dossier niet gevolgd hadden, u ook al de absolutie hebben gegeven. Ik mag hopen, *time will tell*, dat de zaken op dat vlak zullen veranderen.

Mijnheer de burgemeester, u hebt nogal heftig geantwoord. Gelet op de reportages, de daaruit voortvloeiende onderzoeken en de getuigenissen hier zou ik in uw plaats toch iets nederiger zijn, zeker in uw manier van antwoorden.

Mijnheer Cumps, misschien denkt u in Anderlecht op een eiland te leven, maar de opeenvolgende crisissen, die daadwerkelijk een uitdaging betekenen voor de OCMW's, hadden ook buiten Anderlecht een impact. U moet eens van dat eiland afkomen. Wat u zegt, vind ik echt geen goed argument. Mijnheer Cumps, ik geloof zeer graag en ben het met u eens dat een gemeente als Anderlecht met bijzondere uitdagingen kampt, maar Anderlecht is heus niet de enige gemeente in het land die met zulke uitdagingen kampt. U moet dringend van uw eiland afkomen, anders zal de situatie niet veranderen.

U zegt ook dat kwaliteitsvol maatschappelijk werk onmogelijk geworden is. Ja, dat zal wel kloppen. Door het installeren van een systeem van politiek cliëntelisme organiseert u zelf een zodanig groot aanzuigefect dat maatschappelijk assistenten overspoeld worden en dat kwaliteitsvol maatschappelijk werk inderdaad onmogelijk geworden is. Degene die verantwoordelijk is voor de organisatie van dat systeem, is tevens verantwoordelijk voor het feit dat er geen kwaliteitsvol maatschappelijk werk mogelijk is, want u jaagt uw maatschappelijk assistenten weg.

U formuleert ook kritiek op de arizonaregering. U moet mij verontschuldigen dat ik de arizonaregering hier vooralsnog verdedig. Waar het om gaat, is dat u fraude en cliëntelisme op uw lokaal niveau

faciliteert en oogluikend toestaat om vervolgens bij het federaal niveau te klagen dat u te weinig centen ontvangt en dat u meer moet krijgen. Daarbij noemt u het een groot probleem dat het federaal niveau de OCMW's responsabiliseert. Mocht ik in uw schoenen staan, dan had ik toch een betere of een andere verdedigingslijn gekozen. Ik let op mijn woorden, mijnheer de voorzitter.

Ik wil graag een verduidelijking, mijnheer de burgemeester.

Dat een voorstel van besluit van een maatschappelijk assistent zonder grondige motivering wordt gewijzigd door een besluit van het bijzonder comité, is volgens u een gedeelde verantwoordelijkheid van het hele comité. Ik vraag u opnieuw wie de eindverantwoordelijke voor de wijzigingen door het sociaal comité is. Ik neem aan dat onder dat besluit handtekeningen staan. Indien het bijzonder comité het voorstel van besluit van de maatschappelijk assistent niet volgt, moet men extra omzichtig de wettelijke bepalingen naleven. Die praktijk gebeurt in uw OCMW veelvuldig, zonder grondige motivering. Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Ik heb u, beide heren, ook gevraagd of u aftreedt, indien het gerechtelijk onderzoek onomstotelijk vaststelt dat er fraude is gepleegd. Dat is een heel duidelijke vraag, ja of nee. Meer dan dat hoeft u niet te zeggen, maar u hebt er zelfs geen zin, geen woord aan gewijd. Daarom herhaal ik dus mijn vraag.

Ik heb nog een andere vraag waarop u niet hebt geantwoord. Vandaag is er een aanzet tot oprichting van een antifraudecel, maar de vraag was waarom u zich in het verleden hebt verzet tegen de oprichting van de antifraudecel.

01.30 Ellen Samyn (VB): Mijnheer de voorzitter, ik had toch enige vorm van nederigheid verwacht. Mijnheer Cumps, mijnheer Peeters, u bent beiden amper ingegaan op de vragen. U hebt hier uw eigen verhaal gebracht en vooral de schuld doorgeschoven naar anderen. U hebt verwezen naar nog komende maatregelen, maar niet naar maatregelen die al hadden moeten zijn genomen.

Ik vraag mij ook af of alles, mocht de *Pano*-reportage er niet geweest zijn, dan gewoon zou zijn voortgezet als voorheen. Geen van u had aan de alarmbel getrokken. U hebt jaren aan een stuk kritiek van mensen en van uw medewerkers naast u neergelegd. Het kan niet dat geen van u wist van de disfuncties en het cliëntelisme.

Mijnheer de burgemeester, u verklaarde dat functiestoornissen en cliëntelisme twee verschillende benaderingen zijn en dat de zaken door elkaar worden gehaald. Hoe moeten die zaken dan worden gezien? Begrijp mij niet verkeerd, ik zal hier Arizona zeker niet verdedigen. Ik heb ook soms twijfels bij de maatregelen die zullen worden getroffen. U verwijst echter naar nog te nemen maatregelen. Hebt u eigenlijk überhaupt enig verantwoordelijkheidsgevoel of enig gevoel van schuldbesef? U had aan die alarmbellen moeten trekken. U had de verantwoordelijkheid moeten nemen voor de cliënten, voor uw personeel en voor de maatschappelijk assistenten. U hebt dat echter niet gedaan.

U verwees naar het feit dat de wet het voorziet en dat meerderheid en oppositie beslissen. U zal toch wel hebben geweten hoe die processen verliepen en dat er disfuncties waren? U laat dus oppositie en meerderheid zaken beslissen waarvan u weet dat zij niet correct zijn. Leg mij eens uit hoe zo iets kan.

Mijnheer Peeters, u hebt totaal geen besef van de ernst van de situatie. Ik weet niet of u de uitdrukking kent, maar u bent zoals een eend waar het water van afglijdt. U hebt zaken herhaald die de vorige keer werden aangehaald. U neemt het allesbehalve op voor uw personeel.

Het moet zwaar zijn om medewerker te zijn van het OCMW. Het moet ook zwaar zijn voor de echte slachtoffers in het verhaal, niet alleen de medewerkers van het OCMW, maar ook de cliënten die echt hulp nodig hebben, die moeten wachten tot er beslissingen worden genomen, die achteruit worden geschoven omdat andere dossiers voorrang krijgen. Dat zijn de slachtoffers, naast de OCMW-medewerkers.

Ik begrijp niet hoe zo'n beleid gevoerd kon worden gedurende jaren terwijl er niets aan gedaan werd en hoe u beiden geen schuldbesef hebt voor wat er allemaal gaande was. Mocht het niet zo ernstig zijn, konden we er misschien mee lachen, maar dit is echt beneden alle peil. Ik schaam me in jullie plaats.

*Voorzitter: Anja Vanrobaeys.
Présidente: Anja Vanrobaeys.*

01.31 Denis Ducarme (MR): Monsieur le bourgmestre, monsieur le secrétaire général, je ne vais pas vous remercier pour vos réponses. Vous n'en avez donné pratiquement aucune. Vous avez compris que ce n'était pas une commission d'enquête et qu'on ne pouvait pas vous contraindre à répondre à nos questions. Pour le rapport, je vais énumérer l'ensemble des questions que j'ai posées et auxquelles je n'ai pas eu de réponse. Le document sur l'insuffisance professionnelle? Vous n'avez pas répondu. La fuite de 18 managers en quelques années? Le fait qu'il est impossible pour les assistants sociaux d'être entendus en bureau permanent? La suppression du PIIS simplifié? Est-ce toujours le PIIS simplifié qui fonctionne chez vous, monsieur Peeters? Vous l'avez arrêté en juin. On vérifiera. Vous savez bien que vous avez bien fait de l'arrêter, parce que ce n'était pas conforme. Au niveau du contrôle interne, on vous entend. C'est bien le minimum.

J'ai reçu, après votre intervention, un paquet de messages, sms, WhatsApp. Sur la base de ce que je lis, je n'ai pas l'impression que les travailleurs sociaux estiment que l'atmosphère de travail ait évolué positivement. Ils me disent même l'inverse. Il faut croire que vous avez encore du travail.

Il n'y a pas de réponse par rapport à la suppression de la demande présidentielle d'aide urgente sans remboursement. Pas de réponse non plus sur les fraudes aux RIS isolés, aux RIS cohabitants qui deviennent des RIS isolés. Pas de réponse non plus sur l'absence de récupération de montants sur un certain nombre de dossiers.

J'ai pu obtenir un certain nombre de données. Je vais les transmettre au magistrat. S'il en prend l'initiative, vous serez naturellement obligés de répondre. Je pense que je vais, comme d'autres, procéder de la sorte. Nous avons évidemment reçu des travailleurs sociaux qui sont venus témoigner à la Chambre sur un certain nombre de dossiers précis, dotés de numéros de dossiers. Il y a également toutes les informations que nous avons pu obtenir par ailleurs, aussi avec des numéros de dossiers. Nous avons la totale liberté de transmettre ces éléments très précisément à la justice. Je vous annonce d'ailleurs que c'est ce que je vais faire.

Pour le reste, je rejoins assez M. Raskin. Vous êtes venu ici, monsieur le bourgmestre, pour dérouler votre discours anti-Arizona. Quand on a des casseroles comme les vôtres, c'est quand même impressionnant de culot de venir donner la leçon à un gouvernement qui est en place depuis deux mois. Mais bon, soit.

Pour le reste, ce que je constate, comme un certain nombre de collègues, c'est que vous continuez à être parfaitement dans le déni. La VRT mentait, les travailleurs sociaux ne racontent pas la vérité, on a tort de croire ce qu'ils racontent. La presse raconte aussi des couillonnades sur le CPAS d'Anderlecht. Tout le monde raconte des couillonnades, sauf la hiérarchie membre du PS et le bourgmestre Cumps!

Nous allons donc continuer à travailler et nous allons tenter, dans l'intérêt général, de produire des recommandations pour que ce qui se passe au CPAS d'Anderlecht ne puisse pas se passer ailleurs. Vous êtes le contre-modèle.

01.32 Isabelle Hansez (Les Engagés): Je ne suis pas non plus satisfaite des réponses. Nous sommes tous bien conscients de la précarité de certaines communes, qu'il s'agisse d'Anderlecht ou d'autres communes d'ailleurs. Monsieur le bourgmestre, des assistants sociaux manquent, vous ouvrez des places et tentez de remplir des cadres. Vous dites qu'il n'y a pas de budget. Vous avez même fait part dans la presse que vous ne trouviez pas d'assistants sociaux pour remplir les cadres, ce que l'on peut comprendre eu égard aux conditions de travail.

Mais je ne comprends pas très bien. Vous libérez un million d'euros dont 500 000 euros sont dédiés à l'augmentation du cadre, etc. Et vous dites que vous n'avez pas de budget. Là, je ne suis pas tout à fait satisfaite de la réponse.

Par rapport à la composition du CSSS, je voulais votre avis. On connaît la composition politique des CSSS. Votre seule réponse consiste à dire que c'est bénéfique parce que, justement, l'opposition est présente dans ce CSSS. La question que je me pose est: comment peut-on garantir la fin du clientélisme et des dérives lorsqu'on sait que toutes les décisions finales sont prises par le politique, de sorte que les compétences en matière de CPAS demeurent des compétences discrétionnaires et non liées, alors même que l'application de la législation en matière de RIS contient des règles très claires à respecter? Alors que je voulais votre avis, vous m'avez rappelé la législation. J'aurais voulu vous entendre sur votre position par rapport à cette composition.

Par rapport à la législation bien-être, là le pompier est arrivé. Si je comprends bien, il y a eu deux comités de concertation de base. Tout à coup, il y a de la formation, un parcours des agents entrants, la gestion de l'agressivité. Des choses sont réalisées concernant la charge de travail aussi. Vous proposez un échancier. En tant que psychologue du travail, parler d'un échancier me fait toujours peur. Qu'est-ce que cela signifie? Par équipe, par assistant social? N'est-ce pas une pression supplémentaire mise sur les équipes?

Vous avez fait revenir dix personnes au travail. En effet, vous avez eu un plan de lutte contre l'absentéisme et vous avez révisé les procédures en matière de retour au travail. En trois mois, vous avez tout à coup une politique bien-être et vous entreprenez énormément d'actions à ce niveau-là! Je ne suis pas convaincue, pour avoir suivi pas mal d'entreprises, que cela peut être résolu en si peu de temps. Par contre, je me demande quand même si la commune d'Anderlecht a mis en place un cadre ou intégré certains dispositifs afin de garantir que les travailleurs se sentent épanouis dans leur cadre de travail et qu'ils sachent, dans la négative, comment y remédier ou comment alerter sur les dysfonctionnements qu'ils pourraient rencontrer. La commune a-t-elle mis en place un ou des outils pour lutter contre la peur ou la peur de parler qui règne parmi les travailleurs sociaux dans la commune? Je vous remercie.

01.33 Nahima Lanjri (cd&v): Ik stel samen met de collega's vast dat we helaas niet op al onze vragen antwoorden hebben gekregen. Ik vind dat jammer. Ik was naar deze hoorzitting gekomen met een open blik, met een open vizier, om een aantal zaken te vernemen. De rest heb ik kunnen lezen in het verslag en heb ik ook kunnen vaststellen in de *Pano*-reportage, maar op een aantal vragen heb ik geen antwoord gekregen.

Ik richt mij opnieuw tot u, mijnheer Peeters. Het gaat over vragen die ook al gesteld werden tijdens de vorige hoorzittingen van 60 uur lang. Er werd toen onder meer gevraagd waarom dossiers geantdateerd werden en waarom dat zonder onderzoek werd gedaan. Ik heb die vraag opnieuw gesteld. Ik heb u de kans gegeven om daarop te antwoorden, want misschien was u dat de vorige keer vergeten. U hebt echter opnieuw niet geantwoord, dus we weten nog altijd niet hoe het komt dat zoiets kan voorvallen.

Mijnheer Cumps, u ging in de verdediging en sloeg de bal vooral terug naar anderen. U hebt gezegd dat u vaak de vraag krijgt waarom u steun geeft aan iemand die niet op het grondgebied woont, maar die vraag heb ik niet gesteld, want ik ken de wetgeving. De wetgeving zegt uiteraard dat, als iemand op uw grondgebied gedomicilieerd is en behoeftig is, het OCMW die persoon moet steunen, maar de wetgeving zegt ook dat het OCMW verantwoordelijk is voor mensen die behoeftig zijn en die hun gewoonlijke verblijfplaats hebben in een bepaalde gemeente. Indien een persoon bijvoorbeeld in West-Vlaanderen gedomicilieerd is, maar in de steek is gelaten door iedereen en in Anderlecht woont – daar verblijft op de sofa van een of andere vriend, dan is het OCMW van Anderlecht effectief verantwoordelijk.

De vraag is evenwel hoe het komt dat er in de meeste dossiers geen grondig onderzoek gebeurt. Hoe komt het dat er blijkbaar niet wordt gecontroleerd of die mensen daar verblijven, niet of ze gedomicilieerd zijn, maar of ze daar effectief verblijven, of ze effectief eventueel op die sofa slapen? Hoe komt het dat er niet gecontroleerd wordt of ze behoeftig zijn? Al ze bijvoorbeeld als jobstudent werken of onder een ander statuut werken, dan moet men dat kunnen zien. Hoe komt het dat er niet gecontroleerd wordt? Waarom contacteert men de ouders van iemand die beweert door zijn ouders in de steek te zijn gelaten niet om dat te verifiëren? Daarover gaat het. Het gaat niet over de vraag of men het woord domicilie dan wel de term verblijfplaats moet gebruiken. Dat is het punt niet. Het probleem

is dat er in zoveel dossiers steun werd gegeven aan mensen die daar geen recht op hadden. Dat ondermijnt het draagvlak voor de sociale zekerheid en voor de sociale bijstand. Als 5.000 mensen zonder enige vorm van controle of grondig onderzoek steun hebben gekregen, dan is dat niet goed. Dat is noch goed voor uw OCMW, noch voor alle OCMW's in globo. Mensen denken dan immers dat we hier zomaar geld uitdelen aan mensen die het niet nodig hebben. Dat is niet goed.

Op de vraag of er sprake is van cliëntelisme, heb u geantwoord dat u van disfuncties durft te spreken. Volgens mij is er toch wel meer aan de hand dan een aantal zaken die verkeerd lopen of wat disfuncties. Disfuncties zijn zaken die toevallig niet op elkaar zijn afgestemd. Overal maken mensen fouten. Mensen kunnen fouten maken. Hier gaat het echter over het systematisch creëren van – ik kan het niet anders zeggen – twee wachtrijen.

In de ene wachtrij moeten mensen aankloppen bij de maatschappelijk assistenten en moeten zij soms lang wachten, tot wel zes maanden, en dan nog volgen niet alle noodzakelijke onderzoeken. In de andere wachtrij, de shortcut, gaat men via de voorzitter of de secretaris van het OCMW die eigenhandig, zonder de normale procedure te volgen, beslist of iemand al dan niet steun krijgt. Dat is toch wel een vorm van politiek cliëntelisme. Ik heb u echter niet horen toegeven dat er meer aan de hand is dan gewoon wat disfuncties.

Voorzitter: Denis Ducarme.

Président: Denis Ducarme.

U zegt ook dat uw gemeente wordt geconfronteerd met heel veel armoede. Ik ben ook iemand die heel gevoelig is voor dat thema. Ik woon in Borgerhout. Ik ben daar geboren en getogen. In Borgerhout wordt ondertussen meer dan de helft van de kinderen geboren in een gezin met risico op armoede, terwijl dat in Antwerpen 18 % is. Ook in Antwerpen kennen we dus enorm veel leefloners. We hebben aan het hoofd van het OCMW ook heel lang socialistische voorzitters gehad, maar die waren terecht streng. Elke voorzitter moet streng zijn op de toekenning van steun zodat de steun gegeven wordt aan hen die dat het meest nodig hebben en niet aan iedereen die het zomaar vraagt.

Dat bleek echter wel uit die reportage, mijnheer de burgemeester. Dat is misschien ook de reden waarom uw aantal aanvragen zo is toegenomen. U zegt dat u ontzettend veel aanvragen hebt, maar er is misschien ook wel een soort aanzuigeffect naast de armoede. Ik ben het wel met u eens dat grote gemeenten zoals Anderlecht daarmee veel meer te maken hebben dan andere. Ook in Borgerhout hebben we daarmee te maken, maar toch loopt het in Borgerhout niet zoals in Anderlecht. Dat is omdat we daar strikt zijn. We geven steun aan degenen die het echt nodig hebben, na controle, na onderzoek en na de vaststelling dat die personen echt behoeftig zijn en daar werkelijk verblijven. We geven die steun echter niet zomaar. In Anderlecht is het zelfs zover gekomen dat men via het internet adressen kan kopen om in de gemeente een verblijfplaats te hebben en zo steun te kunnen vragen aan het OCMW. Het OCMW controleert immers toch niet of men daar verblijft en of men behoeftig is. Dat zorgt natuurlijk voor veel meer aanvragen, boven op de armoede die er is. Het is dus ook het verhaal van de kip en het ei.

Zorg er dus voor dat wie die daarop geen recht heeft, niet bij u komt aankloppen. Maak het fraudeurs niet zo gemakkelijk. Ik richt mij niet tot u persoonlijk, maar in het algemeen vinden fraudeurs veel gemakkelijker de weg naar Anderlecht. Het is voor hen veel gemakkelijker, er zijn daar minder barrières dan bij andere OCMW's, waar ze veel strenger gecontroleerd worden.

Ik hoop dat u inziet dat daar dringend iets aan gedaan moet worden. Iedereen heeft verantwoordelijkheden. De POD MI heeft verantwoordelijkheden. Wij als wetgever hebben ook verantwoordelijkheden om eventueel de wet te verfijnen. Ook het lokale niveau heeft echter verantwoordelijkheden. Dan gaat het zowel over de OCMW-voorzitter als over de burgemeester, die toch toeziet op het functioneren van het OCMW, want ook het geld van de gemeente gaat voor een stuk naar die leeflonen. U moet daarop toezien en ervoor zorgen dat het geld terecht komt bij de mensen die het echt nodig hebben.

Ik hoop dat u daaraan wilt meewerken in de toekomst.

01.34 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mijnheer Peeters, u hebt een heel gedetailleerd overzicht gegeven van de stappen die al zijn genomen.

Er zijn, zoals u zegt, overlegcomités, vormingen, extra aanwervingen, re-integratie en dan ook dat register of dat register per team. Ik stel mij dezelfde vragen als mevrouw Hansez. Ik heb ook geen antwoord gekregen – en dat betreurt ik – met betrekking tot die pv's die ondertekend moeten worden. Ik beschouw dat als een vorm van intimidatie tegenover het personeel. U zegt dat het personeel bijna getraumatiseerd was na de *Pano*-reportage. Hoe zorgt u ervoor dat mensen zich weer veilig en comfortabel voelen op hun werk? Ik mis daaromtrent toch nog een aantal antwoorden, maar goed, er worden wel stappen genomen. Ik kan alleen maar betreuren dat daarvoor een *Pano*-reportage en 60 uur hoorzittingen nodig waren. Dat kan ik echt alleen maar betreuren.

Mijnheer Cumps, ik ben echt bijzonder teleurgesteld in uw antwoord. Ik ken de wetgeving uiteraard ook en ik snap dat men uitkeringen moet toekennen, ook al zijn de begunstigen niet officieel gedomicilieerd, maar daar moet wel onderzoek naar gebeuren. Verblijven ze hier? Hebben ze nood aan een leefloon? Hebben ze nood aan begeleiding? Dat is niet altijd gebeurd. Ideologisch kan ik zelfs nog meestappen in uw verhaal, echt waar, maar dat mag u niet beletten om zelf verantwoordelijkheid te nemen omdat u de functie van burgemeester uitoefent.

Ik begrijp niet dat u compleet negeert dat er hier in al die hoorzittingen, in de *Pano*-reportage, en ook achteraf bij journalisten verschillende getuigenissen zijn geweest, waarbij mensen spraken over politieke tussenkomsten in de voorstellen die ze hadden gedaan. Politiek cliëntelisme, maar ook toxisch leiderschap. Het personeel werd niet gehoord door hun management. Integendeel, dat management hield mee het potje gedekt van de politieke verantwoordelijken die tussenkwamen in de desbetreffende dossiers. Die noodkreet werd echt niet gehoord. Ik betreurt dat alleen maar. Ik denk dat men zijn verantwoordelijkheid moet nemen, vooral om die solidariteit overeind te houden en om ervoor te zorgen dat mensen die in armoede leven daadwerkelijk een beroep kunnen doen op hulpverlening.

Ik kan u alleen maar het volgende zeggen. Ik kom uit een rood nest. Mijn grootmoeder zei altijd dat men als socialist dubbel moet opletten. *Practice what you preach*.

Als u verklaart op te komen voor het personeel, dan moet u uw personeel ook op een fatsoenlijke manier behandelen. Stel u voor dat ik straks een Ubertaxi neem! Ik zou dat nooit doen, omdat ik hier elke dag strijd voor betere arbeidsomstandigheden voor de Uberwerknemers. Men moet altijd doen wat men zegt, mijnheer de burgemeester.

Le **président**: Merci à tous. Monsieur Peeters, je me permets de revenir sur la demande de Mme Samyn. Vous vous souviendrez que, lors de votre premier passage à la Chambre, vous vous étiez engagé à répondre à un certain nombre de questions. Vous avez répondu à une part d'entre elles mais pas à toutes. Puis-je vous demander de rencontrer l'engagement que vous aviez pris?

01.35 Harold Peeters: Monsieur le président, je vous avais envoyé un document le 6 décembre avec les réponses.

Le **président**: Je confirme, mais vous n'aviez pas répondu à toutes les questions.

01.36 Harold Peeters: Identifions alors les questions manquantes et je vous répondrai rapidement.

Le **président**: OK.

01.37 Harold Peeters: Pas de souci.

Le **président**: Je vous remercie.

01.38 Harold Peeters: En tout cas, le travail a été effectué à ce moment-là.

Le **président**: Je vous remercie de rencontrer votre engagement.

Je tiens toutefois à préciser – car je me demande si cela n'a pas été compris lorsque je vous ai demandé si le PIIS simplifié était en cours d'application – que je ne faisais pas référence au PIIS à l'ouverture du dossier. Je ne pense pas que ce soit tout à fait la même chose.

En tout cas, je vous remercie pour notre échange.

Merci à tous et bon après-midi.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 14.51 uur.

La réunion publique de commission est levée à 14 h

Werkgroep na het vermoeden
van fraude bij het OCMW van
Anderlecht

Groupe de travail à la suite
des suspicions de fraude au sein
du CPAS d'Anderlecht

van

MAANDAG 7 APRIL 2025

Voormiddag

du

LUNDI 7 AVRIL 2025

Matin

De openbare commissievergadering wordt geopend om 11.17 uur en voorgezeten door mevrouw Anja Vanrobaeys.

La réunion publique de commission est ouverte à 11 h 17 et présidée par Mme Anja Vanrobaeys.

Hoorzitting met:

- de heer **Mustapha Akouz**, voormalige voorzitter van het OCMW van Anderlecht;
- mevrouw **Bérengère Steppé**, diensthoofd van de dienst Inspectie van de POD Maatschappelijke Integratie.

Audition de:

- **M. Mustapha Akouz**, ancien président du CPAS d'Anderlecht;
- **Mme Bérengère Steppé**, responsable du service Inspection du SPP Intégration sociale.

Wouter Raskin (N-VA): Mijnheer Akouz, welkom. Dank u om hier opnieuw te zijn. Ik meen oprecht dat het goed is dat u hier een tweede keer wilt verschijnen. Ik wil u wel met alle respect vragen om goed te luisteren naar alle vragen van mezelf en van mijn collega's, zodat u ons vervolgens concrete antwoorden kunt geven. Bij uw vorige passage hebt u een hoop concrete antwoorden niet gegeven. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat u ons toen een mooi voorbereide nota hebt voorgelezen. Ik vraag u dus om goed te luisteren en concrete antwoorden te geven op alle vragen.

Mijnheer Akouz, uw vorige passage heeft tot commotie geleid. Het is immers aantoonbaar dat u niet steeds de waarheid hebt gesproken. Sommigen noemen dat liegen of een eigen interpretatie van de werkelijkheid geven. Wat u zei, klopte niet steeds en dat is ook aantoonbaar.

U vertelde dat het voor het OCMW niet mogelijk was om te controleren waar de VRT-redactieleden die een aanvraag indienden bij het OCMW van Anderlecht, woonden, omdat ze verklaard zouden hebben dat ze nomadisch leefden. Die redactieleden hebben echter effectief een concreet verblijfsadres meegegeven aan het OCMW van Anderlecht. Waarom beweerde u het tegendeel? Was dat bewust of was dat een vergissing, mijnheer Akouz?

U gaf ook aan dat de leeflonen van de twee redactieleden geblokkeerd werden na enkele maanden. Ook dat klopt niet. De redactie van de VRT heeft de leeflonen zelf stopgezet en de bedragen teruggestort. Waarom hebt u hier bij uw vorige passage daarover ook niet de waarheid verteld?

Er zijn maatschappelijk assistenten die na de uitzending van *Pano* destijds aan de alarmbel trokken over de fraudeleuze toekenning van energiesteun door uw OCMW aan personen die daarop geen recht hadden, zoals daklozen en zelfs iemand die overleden was. U verklaarde dat de steun die toegekend werd aan de overleden vrouw gebeurde omdat die vrouw pas na de toekenning was gestorven. U ontkende ook dat er energiesteun werd toegekend aan daklozen met een referentieadres. Nochtans bestaan er beslissingen die zwart op wit aantonen dat dit niet klopt. Hebt u toen bewust de waarheid niet gesproken of was u zich niet bewust van de beslissingen en werden die aangestuurd, achter uw rug, door leidinggevenden in de administratie of andere mensen uit de politiek?

Voorzitter: Denis Ducarme.

Président: Denis Ducarme.

U vertelde hier ook dat er altijd maatschappelijke assistenten aanwezig waren, wanneer u of uw vertegenwoordiger potentiële OCMW-cliënten in uw bureau ontvingen. Er zijn maatschappelijke assistenten die getuigden bij de VRT dat dat niet het geval was. Iemand spreekt dus niet de waarheid: ofwel u, ofwel de maatschappelijk assistenten. U kunt misschien zeggen wie. Waren er altijd maatschappelijk werkers aanwezig of in een aantal gevallen niet? Daar gaat de discussie over.

De OCMW-werknemers worden regelmatig met agressie door cliënten geconfronteerd. U trok daarvoor zelf ook al aan de alarmbel. Welke maatregelen hebt u genomen in uw periode als voorzitter om daartegen op te treden? Waren er gevolgen voor de OCMW-cliënten die zich misdroegen? Volstonden de maatregelen die u destijds hebt ingevoerd volgens u? Is dat probleem intussen van de baan of minder groot geworden?

U erfde van uw voorganger allicht ook een OCMW waar fraude, onvolledige sociale onderzoeken en

cliëntelisme reeds welig tierden. Bent u van mening dat de situatie onder uw voorzitterschap verbeterd of verslechterd is, ten opzichte van de situatie onder uw voorganger? Welke initiatieven hebt u genomen om de bestaande problemen in te dammen of te verminderen? Hoe beoordeelt u het beleid van uw opvolger?

Mijnheer Akouz, als ik mij niet vergis, hebt u in het verleden ook gezegd dat u steeds afwezig was op de vergaderingen van het bijzonder comité voor de sociale dienst (BCSD).

Le président: Monsieur Raskin, on me signale un problème de retransmission. Je ne voudrais pas que vous soyez privé de retransmission. Nous allons nous interrompre quelques minutes le temps de régler le problème. Vous pourrez alors reprendre votre intervention de zéro ou poursuivre, c'est comme vous préférez.

Wouter Raskin (N-VA): Ik kijk even naar de collega's. Bij de regeling van de werkzaamheden van deze zittingen hebben we met zijn allen gezegd dat het openbare karakter van de vergadering belangrijk was. Ik wil de afspraak die we toen in consensus hebben gemaakt niet verbreken.

Le président: Je suspends les travaux pendant quelques minutes, le temps de régler le problème de retransmission.

De vergadering wordt geschorst van 11.24 uur tot 11.27 uur.

La séance est suspendue à 11 h 24 à 11 h 27.

Wouter Raskin (N-VA): Mijnheer Akouz, ik verwelkom u nogmaals. Alle respect voor het feit dat u hier vandaag een twee keer wil komen opdagen. Ik wil u echter ook wel vragen om goed te luisteren. Ik herinner mij van de vorige keer dat u op tal van vragen, die nochtans zeer concreet waren, niet hebt geantwoord. Uw antwoord beperkte zich tot een mooi voorbereide nota.

Dit is een nieuwe poging en ik wil u vragen om goed naar alle vragen te luisteren zodat u er ook een concreet antwoord op kunt geven. De vorige passage, mijnheer Akouz, leidde tot commotie omdat het aantoonbaar is dat u toen niet altijd de waarheid hebt verteld. Sommige mensen noemen dat liegen of creatief zijn met de waarheid of niet op de hoogte zijn. Ik kijk straks uit naar uw antwoorden.

U vertelde dat het destijds niet mogelijk was voor het OCMW om te controleren waar de VRT-redactieleden woonden die een aanvraag indienden bij het OCMW van Anderlecht, omdat zij verklaard zouden hebben dat zij nomadisch leefden. De redactieleden hebben effectief een concreet verblijfsadres meegedeeld aan het OCMW. Waarom hebt u dan iets anders beweerd? Vertelde u toen bewust niet de waarheid of hebt u zich vergist?

U gaf ook aan dat de leeflonen van de twee redactieleden werden geblokkeerd na enkele maanden. Ook dat blijkt niet te kloppen. De redactie van de VRT heeft namelijk zelf de leeflonen stopgezet en de bedragen teruggestort. Ook hier heb ik de vraag waarom u bij uw eerste passage niet de waarheid hebt verteld.

Enkele maatschappelijk assistenten trokken na de Pano-uitzending aan de alarmbel over de frauduleuze toekenning van energiesteun door het OCMW van Anderlecht aan personen die daar geen recht op hadden, zoals daklozen of zelfs een overledene. U verklaarde dat die dame pas na de toekenning van die steun was overleden. U ontkende dat er energiesteun werd toegekend aan daklozen met een referentieadres. Nochtans bestaan er beslissingen die zwart op wit aantonen dat dit een leugen was. Hebt u bewust de waarheid niet vertelt? Of was u zich niet bewust van de beslissingen die in het OCMW werd genomen? Als dat het geval is, mijnheer Akouz, waarom u verklaarde u dan hier dat het niet waar was? Zijn de fouten in dat dossier gemaakt door maatschappelijk werkers? Of werden beslissingen aangestuurd door de politiek of door leidinggevenden in de administratie?

U vertelde dat er altijd een maatschappelijk assistent aanwezig was als u of uw vertegenwoordiger potentiële cliënten ontving op uw bureau. Nochtans getuigden maatschappelijk assistenten bij de VRT dat dit niet het geval was. Wie spreekt hier dan niet de waarheid? Bent u degene die daarover niet de waarheid sprak of waren het de maatschappelijk assistenten? Waren er altijd maatschappelijk werkers aanwezig, mijnheer Akouz, of in sommige gevallen niet?

OCMW-werknemers worden regelmatig geconfronteerd met agressie van OCMW-cliënten. U hebt zelf ook aan de alarmbel getrokken in het verleden. Welke maatregelen hebt u genomen om daartegen op te treden? Welke waren de gevolgen van die maatregelen tegen OCMW-cliënten die zich misdroegen tegenover het personeel?

Volstonden volgens u de maatregelen die u invoerde?

U erfde van een voorganger een OCMW waar fraude, onvolledige sociale onderzoeken en cliëntelisme wellicht al welig tierden. Bent u van mening dat de situatie onder uw voorzitterschap verbeterd of verslechterd is ten opzichte van de situatie bij onder uw voorganger? Welke initiatieven hebt u genomen om de problemen te verminderen? Hoe beoordeelt u het beleid van uw opvolger?

U hebt hier gesteld dat u in tegenstelling tot uw voorganger steeds afwezig was op de vergaderingen van het bijzonder comité voor de sociale dienst. Kunt u ons nog eens uitleggen waarom u daar niet aanwezig was? Liet u zich dan vervangen, misschien door een vicevoorzitter? Indien u zich liet vervangen, bent u dan niet van mening dat u in feite wel aanwezig was?

In navolging van een interne audit die u in 2021 bestelde, zou het de bedoeling zijn geweest om een antifraudecel op te richten. Men zegt dat u daarvan voorstander was, net als de financieel directeur. Waarom is die antifraudecel er uiteindelijk toch niet gekomen?

Wat was de mening van de administratie over de antifraudecel? Wat was bijvoorbeeld de mening daarover van de secretaris-generaal toen?

Uw opvolger, de heer Mostefa, getuigde na u over de affaire, een term dat mijns inziens inderdaad juist weergeeft wat er daar aan de hand was. Zijn periode, vertelde hij, was heel kort. Hij heeft de organisatie amper leren kennen. Hij heeft de medewerkers amper leren kennen. Hij is begonnen in juni en in november was hij alweer weg. Voor hij zich kon inwerken, is hij eerst nog op vakantie geweest. Als het over de dubieuze energiesteun ging, verwees hij naar de periode voor hem. Naar u, eigenlijk. Vorige week hebben we hier burgemeester Cumps ontmoet, die een compleet gebrek aan nederigheid ten toon spreidde en de vermoorde onschuld speelde. Naast Cumps steekt ook Mostefa de handen in de lucht. En nu zit u hier al voor de tweede keer, waarvoor, nogmaals, alle respect. Maar voelt u zich niet een beetje misbruikt? Voelt u zich niet compleet in de steek gelaten door uw kameraden van weleer?

Ik kom tot mijn laatste vraag aan u, mijnheer Akouz. De eindbaas van de PS in Brussel is onze gewezen collega, de heer Laaouej. Iedereen weet dat. Hij is de eindbaas. Hij heeft het hier compleet voor het zeggen, sinds de kliek rond de heer Madrane compleet aan de kant geduwd is. De heer Magnette beperkt zijn bezoeken aan Brussel blijkbaar tot ons huis hier. Ik vermoed dat hij niet veel te zeggen heeft in Brussel. Hebt u ooit met de heer Laaouej gesproken over de affaire? Wat was zijn reactie?

Ellen Samyn (VB): Goedemorgen, meneer Akouz, u zei eerder dat u de vergaderingen van het BCSD niet bijwoonde. Dat is natuurlijk merkwaardig, want dat is wel de regel en dat is zo bepaald door de wet. Uw opvolger, de heer Mostefa, verklaarde dat hij die wel bijwoonde, omdat de secretaris-generaal erop had aangedrongen om dat te doen. Naar verluidt zou u de enige OCMW-voorzitter in het land zijn die de BCSD-vergaderingen niet bijwoonde. Waarom was dat? Aangezien u die vergaderingen niet bijwoonde, wie leidde dan die vergaderingen van het BCSD? Werd u nooit aangesproken door de secretaris-generaal om die vergaderingen bij te wonen?

Mijnheer Akouz, wat was uw concrete rol bij de behandeling en beoordeling van concrete dossiers in het algemeen? Aangezien u de vergaderingen van het BCSD niet bijwoonde, nam u kennis van alle dossiers van de maatschappelijk werker? Zo ja, wanneer? Was dat voor de vergaderingen van het BCSD? Of nam u enkel kennis van bepaalde dossiers? Welke waren dat dan en welke criteria gebruikte u? Kortom, wat was uw rol daarin?

U stelde enerzijds dat u verzoeken doorstuurde naar de sociale dienst voor analyse. Anderzijds ontving u ook mensen in uw kantoor. Dat lijkt nogal tegenstrijdig. Het is het ene of het andere. Of werden bepaalde dossiers doorverwezen, zonder dat u mensen ontving, en andere waarvoor u wel mensen ontving? Wat waren dan de criteria om voor het ene of voor het andere te gaan? Indien u mensen in uw bureau ontving, was u toen alleen met hen of was dat samen met een maatschappelijk assistent?

U werd naar eigen zeggen geregeld aangesproken door burgers over de laattijdige behandeling van een aanvraag of een dossier. Wat deed u in die gevallen? Nam u kennis van een dossier en via welke weg? Stuurde u de betrokkenen direct door naar de sociaal werkers? Stuurde u, nadat u was aangesproken door burgers, daarover mails naar sociaal werkers? Stuurde u hun berichten om die dossiers bovenaan te leggen? Wat zette u zoal in die mails? Dat lijkt ons ook wel interessant om te weten. Gaf u hun daarover instructies of suggesties, rechtstreeks of onrechtstreeks? Had dat tot gevolg dat dossiers sneller werden behandeld en dat andere dossiers bijgevolg achteruit werden geschoven?

In de normale volgorde in de behandeling van een dossier gebeurt er eerst een sociaal onderzoek. Dan volgt eventueel een hoorzitting in het BCSD en dan wordt een beslissing door het BCSD genomen. Volgens getuigen gebeurde regelmatig het omgekeerde: het herzien van beslissingen na een hoorzitting van het BCSD, ook zonder dat er nieuwe elementen waren. Ik had graag van u vernomen of dat klopt.

Er rijzen ook heel wat vragen met betrekking tot de toekenning van energiepremies. Die werden in Anderlecht blijkbaar collectief toegekend in plaats van op individuele basis en naar gelang van de concrete noden van de mensen. Er is ook sprake van antidateringen. Werd dat ondertussen onderzocht en kloppen die aantijgingen?

Er moet in elke gemeente er een intern controlesysteem zijn. De verantwoordelijke voor het interne controlesysteem moet jaarlijks aan de voorzitter rapporteren. Hoe rapporteerde die verantwoordelijke de voorbije jaren over de grootschalige disfunctie bij het OCMW van Anderlecht? Hoe reageerde u daarop als voorzitter? Waarom heeft dat niet geleid tot verbetering in de situatie? Hebt u ooit zelf aan de alarmbel getrokken inzake de disfunctie bij het OCMW van Anderlecht? Hebt u dergelijke zaken aangekaart bij de secretaris-generaal en/of de burgemeester van Anderlecht? Indien u dat deed, had u het gevoel serieus te worden genomen?

Een spreker in onze hoorzittingen benadrukte dat onze OCMW's onder sterke druk staan door de ongecontroleerde immigratie. Kunt u dat bevestigen voor Anderlecht?

Mijnheer Akouz, tijdens de vorige hoorzitting stelde u dat er een intern onderzoek zou worden georganiseerd. Wordt u daarvan nog op de hoogte gehouden? Wat zijn de bevindingen ervan?

Dan heb ik nog een vraag over de werklast van de sociaal werkers. Zijn er ooit echt klachten tot bij u gekomen? Wat hebt u ook ondernomen om hun werklast te verminderen?

Wat het respect van leidinggevend en klanten voor de OCMW-medewerkers betreft, hoe worden de veiligheid en de integriteit van het personeel gegarandeerd?

Isabelle Hansez (Les Engagés): Merci pour votre présence aujourd'hui, monsieur Akouz. Celle-ci s'inscrit dans la continuité de nos travaux qui visent à identifier les dysfonctionnements afin de garantir à l'avenir que les personnes ayant effectivement droit à une aide puissent en bénéficier, tandis que celles qui n'y ont pas droit en soient exclues.

Il est essentiel que notre commission puisse tirer les enseignements nécessaires pour que le discrédit jeté sur les CPAS du pays à la suite de l'enquête de la VRT ne perdure pas et que les citoyens puissent retrouver une pleine confiance en leur État.

J'ai trois types de questions à vous poser.

Premièrement, lors de votre venue le 10 décembre dernier, vous avez affirmé ne pas être membre du CSSS, mais également avoir toujours été accompagné d'un assistant social lors des entretiens avec les bénéficiaires. Or, ce point me semble vraiment en contradiction avec ce que nous avons pu

comprendre du fonctionnement informel qualifié de "couloir des miracles", où certaines décisions auraient été prises en marge des procédures habituelles.

Pouvez-vous clarifier cette situation? Comment ces entretiens étaient-ils réellement organisés? Dans quelle mesure le cadre institutionnel et déontologique était-il respecté?

Nous avons bien entendu beaucoup de mal à comprendre cela, puisque vous étiez à l'époque président du CPAS d'Anderlecht. À ce sujet, nous souhaiterions que vous puissiez répondre à la question suivante qui est restée sans réponse de la part de M. Cumps la semaine dernière. Au regard de la structure actuelle du CSSS et de sa composition politique – il nous a bien précisé qu'il y avait à la fois des membres de la majorité et de l'opposition –, pensez-vous qu'il serait pertinent à l'avenir d'envisager une dépolitisation complète de cet organe afin de prévenir toute forme d'abus ou d'instrumentalisation à des fins partisans?

J'en viens au deuxième volet. Dans un second temps, monsieur Akouz, plusieurs enquêtes ont été menées au sein du CPAS d'Anderlecht. On a parlé d'une enquête interne juste après le reportage de la VRT, ainsi que de trois audits au cours des dix dernières années – j'ai entendu parler d'un audit de KPMG-BDO –, sans oublier l'enquête portant sur l'octroi des primes d'énergie, dont on a aussi beaucoup parlé. Pourriez-vous préciser comment le suivi de ces différentes enquêtes ou audits a été assuré?

Lors de votre premier entretien, en 2023, vous avez mentionné un plan d'action mis en place suite aux demandes du SPP Intégration sociale. Les quatre axes que vous avez décrits demeurent très vagues: assurer une meilleure gestion administrative des dossiers, garantir un meilleur suivi et un monitoring des délais des décisions, former les agents, notamment sur les projets individualisés d'intégration sociale (PIIS), mettre en place des contrôles concernant l'affiliation à une mutuelle, etc.

Quelles mesures concrètes ont-elles été mises en œuvre? À quelles échéances? Avec quels résultats à ce jour, si vous en avez eu des échos?

Troisièmement, indépendamment de la législation régionale relative aux lanceurs d'alerte, notamment dans le cadre de la transposition de la directive européenne, la commune d'Anderlecht a-t-elle mis en place un cadre ou des dispositifs internes visant à garantir un environnement de travail sain et épanouissant pour ses agents, en particulier les travailleurs sociaux? Vous nous avez souvent dit que vous étiez conscient de leur charge de travail et que vous essayiez de les soutenir. Existe-t-il des mécanismes clairs permettant à ces derniers de signaler des dysfonctionnements ou des situations problématiques tout en étant protégés? Plus spécifiquement, des actions ont-elles été menées pour lutter contre le climat de peur de s'exprimer évoqué par certains assistants sociaux? Cette question concerne donc plus le soutien et la possibilité pour les assistants sociaux de rapporter des incidents ou des problématiques qui se posent dans un environnement protégé.

Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mijnheer Akouz, u bent hier voor de zoveelste keer. Ik heb vorige week, toen burgemeester Cumps hier in de commissie was, al aangegeven dat wij ondertussen al 60 uur aan hoorzittingen achter de rug hebben en al heel wat zaken hebben gehoord.

Ik herhaal dat ik begrijp dat de druk op de OCMW's enorm is. Ik begrijp ook dat het OCMW van Anderlecht niet het OCMW van Sint-Martens-Latem is. Dat neemt echter niet weg dat ik mij tijdens die 60 uur niet van de indruk heb kunnen ontdoen dat er heel veel alarmsignalen zijn afgegaan en dat er in Anderlecht sprake is van cliëntelisme en van toxisch leiderschap, waardoor de enorme druk die er momenteel al is alleen nog verergerd wordt.

De collega's hebben hier al heel veel vragen gesteld, die ik niet in detail zal herhalen. Ik vraag me bijvoorbeeld ook af hoe het komt dat u verklaart dat u de leeflonen hebt geblokkeerd en dat de journalisten van *Pano* reageerden dat dat niet klopt en dat zij ze uiteindelijk zelf hebben teruggestort.

Ik stel mij ook vragen over de energiesteun. Achteraf kon men zwart op wit bewijzen dat de energiesteun was toegekend aan daklozen en zelfs aan overledenen. Nochtans beweerde u van niet.

Ook is er de vraag of er al dan niet maatschappelijk werkers in uw kantoor waren toen u mensen ontving die om steun kwamen vragen.

Ik heb ook vragen bij uw afwezigheid in het bijzonder comité. Ik heb vorige keer ook gesteld dat ik geen enkele voorzitter ken die afwezig is in het bijzonder comité. Hoe komt het dat u niet in dat comité aanwezig bent? Hoe wordt dat dan geregeld? Wie is dan wel aanwezig? Hoe neemt u kennis van de dossiers?

Ik stel mij ook vragen bij de antifraudecel, waarvan u samen met de algemene directeur voorstander was. Waarom is die cel er niet gekomen?

Ik heb ook twee andere vragen, die enigszins afwijken van alle vragen die hier al zijn gesteld. We hebben verenigingen van maatschappelijk werkers gehoord. We hebben maatschappelijk werkers gehoord. Ik ben ook naar de staking van de maatschappelijk werkers geweest. Ik kan daaruit maar één constante afleiden. Doordat er toxisch leiderschap is en er politieke tussenkomsten in de dossiers zijn alsook dat er een andere weg is om voorrang bij OCMW-steun te krijgen, ervaren maatschappelijk werkers dat de al bestaande enorme werkdruk nog wordt vergroot. Zij voelen zich ook niet gewaardeerd.

Wij hebben hier vastgesteld dat de gemiddelde anciënniteit van de maatschappelijk werkers bij het OCMW van Anderlecht twee jaar is. Zij houden zich vast aan hun collega's. Die collega's houden hen gemotiveerd en hun steun houdt hen bij elkaar.

Zij ondervinden enorme agressie, aangezien mensen via een omweg toegezegd wordt sociale steun te krijgen. Als de maatschappelijk werkers dat in het dossier weigeren, worden de mensen agressief tegen hen.

Hebt u in dat verband ooit klachten ontvangen? Als dat het geval is, wat hebt u met die klachten gedaan? Hoe bent u daarmee aan de slag gegaan? Hoe is daarmee omgegaan, zodat de druk op die maatschappelijk werkers, die toch wel de spil zijn van uw OCMW, op een of andere manier verlicht zou worden?

Ik had ook nog een vraag, zoals collega Hansez, over het plan dat opgesteld is op vraag van de POD MI. Hoe concreet zijn de aanbevelingen van dat plan ooit uitgevoerd? Werd dat ooit geëvalueerd? Is dat duidelijk opgevolgd? Wat is daar juist mee gebeurd? Dat lijkt me toch ook belangrijk, aangezien verschillende opeenvolgende inspectieverslagen vrij negatief zijn.

Dat zijn mijn voornaamste vragen. Voor een stuk confronteer ik u met uitspraken van vorige hoorzittingen en met wat we hier in 60 uur aan hoorzittingen hebben gehoord. Voor mij matcht dat niet en dat is toch wel een serieus probleem.

Nahima Lanjri (cd&v): Mijnheer Akouz, bedankt voor uw aanwezigheid. Ik was zelf niet aanwezig tijdens de eerste hoorzitting, maar de rapporten en ontwerpverslagen daarover heb ik wel kunnen doornemen. Uiteraard heb ik ook de *Pano*-reportage gezien. Ook de vele verslagen van de 60 uur aan hoorzittingen heb ik doorgenomen. Bovendien heb ik mijn collega, die het dossier tot dan opgevolgd heeft, gesproken.

Via de getuigen in de *Pano*-uitzending en onder meer de medewerkers en vakbondsafgevaardigden die we hier in het Parlement gehoord hebben, wordt een heel duidelijk beeld geschetst van meldingen van cliëntelisme, van politieke druk, van gebrek aan opvolging van auditrapporten, van druk op het personeel en ook een hoog personeelsverloop. Verschillende getuigen, zowel in de reportage als in het Parlement, suggereren dat er een parallel circuit bestond waarin de voormalige voorzitters, u en uw voorgangers, rechtstreeks tussenkwamen in individuele dossiers en de maatschappelijk werkers gedwongen werden om een advies te wijzigen. Soms ging een voorzitter gewoonweg tout court in tegen het advies van de maatschappelijk assistent in het dossier.

Kunt u daar een verklaring voor geven? Is dat te verantwoorden of is dat minstens een vorm van politiek cliëntelisme?

Er waren ook getuigenissen van medewerkers die zeggen dat ze echt onder druk werden gezet, door u of door de secretaris, om de adviezen te herzien of om toch steun toe te kennen terwijl de betrokkene

daarop geen recht zou hebben. Wat is uw antwoord daarop?

Een steunaanvrager kan normaal gezien na het advies van een maatschappelijk assistent een hoorzitting vragen om zijn dossier te bepleiten bij het bijzonder comité, waarna het bijzonder comité een beslissing neemt. Dat is hoe het normaal verloopt of hoe het volgens onze wetgeving moet verlopen. In de meeste OCMW's gebeurt dat ook zo. In Anderlecht is dat anders gelopen of er werden geregeld hoorzittingen georganiseerd nadat het bijzonder comité al een beslissing had genomen, meestal een negatieve. Er was een omgekeerde gang van zaken. Hoe verklaart u dat er toch nog hoorzittingen waren nadat het bijzonder comité zich al had uitgesproken?

In het voorjaar van 2023 werden ook duizenden steunaanvragen goedgekeurd die zijn geantidateerd naar 2022, zonder een duidelijke verklaring. De maatschappelijk assistentes zeggen dat het OCMW mogelijk te soepel met de middelen omging om subsidies die nog overbleven, volledig op te gebruiken. Hoe verklaart u dat er duizenden dossiers geantidateerd werden, een jaar werden vervroegd, zodat mensen meer steun kregen, terwijl ze daar eigenlijk geen recht op hadden? Is daar een verklaring voor? Is er iets wat wij niet zien dat u wel gezien hebt?

Er is ook een brief geweest van José Fernandez Lopez, die in 2021 al een voorstel heeft gedaan om een antifraudecel in het OCMW van Anderlecht op te richten, maar met dat voorstel is nooit iets gebeurd. Dat werd nooit geconcretiseerd. Waarom is dat nooit gebeurd in die tijd? Waarom is daar niet minstens iets mee gebeurd of op geantwoord? Waarom werden er geen antifraudemaatregelen genomen?

Ik heb ook dezelfde vraag als veel collega's, namelijk hoe het komt dat u nooit aanwezig was op de zittingen van het bijzonder comité. U zegt dat u daar niet was en ik heb dat ook gezien in de reportage. Het is echter eigenlijk de regel dat u er altijd zou moeten zijn. Bij uitzondering, indien u bijvoorbeeld ziek bent, kunt u zich eens laten vervangen. Normaal gezien speelt men daarin als voorzitter echter een belangrijke rol. Dat is ook deels de sturing. Wanneer u vragen hebt over de werking of over de adviezen van maatschappelijk assistentes kunnen die daar in alle openheid in het bijzonder comité besproken worden. Er kan eventueel in het bijzonder comité een bepaalde beslissing worden gekomen omdat men daarover discussieert. Dat is normaal gezien hoe dat werkt, maar u ging nooit naar dat bijzonder comité. Hoe komt dat?

Tegelijkertijd nam u namelijk wel de tijd om mensen te ontvangen en te interfereren in de dossiers. Waarom hebt u dus niet de formele weg gevolgd als voorzitter van het bijzonder comité? Intussen hebt u immers wel heel veel mensen ontvangen en bent u vaak ingegaan tegen het advies van de maatschappelijk assistente.

Ik vraag mij ook af of er overleg was tussen u als voorzitter van het OCMW en de burgemeester en het schepencollege over de werking van het OCMW, meer bepaald over het financieel beheer van het OCMW, maar ook over de problemen die er waren, zoals de werkdruk op het personeel en de dossiers die niet op tijd behandeld werden. Zag u een noodzaak om dat ook aan te kaarten bij de burgemeester en het schepencollege en eventueel hogerhand? Wat is daar dan mee gebeurd?

We hebben ook kunnen vaststellen dat heel wat OCMW-cliënten zelfs met een vals verblijfsadres – ik heb het niet over een domicilie, maar gewoon een vals verblijfsadres – toch aan een leefloon konden geraken, omdat het OCMW niet de noodzakelijke onderzoeken deed. Waarom werden die onderzoeken vanuit het OCMW niet gedaan, om na te gaan of iemand recht heeft op een leefloon?

Normaliter moet het OCMW controleren of de persoon effectief op de aangegeven verblijfplaats terug te vinden is. Ik spreek niet over domicilie, aangezien de wet immers bepaalt dat men niet in een gemeente gedomicilieerd moet zijn om er steun te vragen. Hoe komt het dat dit zeer vaak, bijna systematisch, niet werd gecontroleerd?

Uit de reportage bleek ook dat er niet gecontroleerd werd of er andere inkomsten waren, hoewel dat nochtans gemakkelijk gecontroleerd kan worden. Via Dimona kan men immers eenvoudig controleren wat iemand als jobstudent bijverdient, zodat dat in rekening kan worden gebracht. Waarom werd er geen onderzoek gedaan naar de behoefte of de relatie met de ouders? Sommige mensen beweerden dat ze een slechte relatie met hun ouders hadden en dat werd dan voor waar aangenomen. Mijnheer Akouz, u weet echter dat ouders onderhoudsplichtig zijn ten aanzien van hun kinderen en dat

daar slechts in zeer beperkte gevallen van wordt afgeweken.

Ontving u alleen mensen die een leefloon kwamen vragen en aan wie dat door de maatschappelijk werker of het bijzonder comité was geweigerd? Wie was daarbij? Was u altijd alleen? Was uw secretaris daarbij? Was er ook een maatschappelijk werker van het OCMW aanwezig?

U hebt verklaard dat u mensen ontving en dat u vond dat dat zo moest. Waar ligt volgens u de grens tussen een politicus die hulpvaardig is en mensen eventueel de weg wijst en cliëntelisme? Vindt u niet dat er op deze manier twee wegen zijn en dat mensen worden benadeeld. Sommigen geraakten immers via een shortcut bij u of bij uw secretaris om een leefloon te vragen en kregen dat ook vaak, terwijl anderen de normale procedure volgden via een maatschappelijk assistent en soms werden afgewezen. Hoe verantwoordt u dat? Ik geef u graag de kans om op die vragen te antwoorden zodat we daar wat meer inzicht in krijgen.

Vincent Van Quickenborne (Open Vld): Mijnheer Akouz, ook ik bedank u voor uw komst naar onze commissie. Het is de tweede keer dat u hier verschijnt. Deze keer is dat vlot verlopen. Eerlijk gezegd, toen ik de suggestie deed om u opnieuw te horen, had ik gedacht dat u niet zou komen. Ik had al een vervanger in mijn hoofd om naar hier te laten komen, maar u bent toch gekomen. Het siert u dat u dat doet, ook al hebben we geen onderzoekscommissie of een bijzondere commissie ingesteld. Ik verontschuldig me er tegelijkertijd nu al voor dat ik een aantal heel duidelijke en scherpe vragen zal stellen. Ze zullen niet talrijk zijn, maar ik zou graag hebben dat u ze beantwoordt.

Ik veronderstel dat u de werkzaamheden van onze commissie hebt gevolgd. U bent voor ons verschenen op 10 december vorig jaar. We hebben sindsdien heel veel mensen en instanties ontmoet en heel veel zaken bijgeleerd. De conclusie is toch, mijnheer Akouz, dat veel mensen een heel vernietigend beeld hebben neergezet van het OCMW van Anderlecht, zeker in de tijd dat u voorzitter was. U zult waarschijnlijk zeggen dat die uitspraken komen van politici, tegenstanders, mensen die geen lid zijn van uw partij, de Parti Socialiste, van personen voor wie het nu het moment is om eens af te rekenen met de Parti Socialiste.

In alle eerlijkheid, dat is niet mijn beweegreden, dat is niet de reden waarom ik vragen aan u stel. De reden is dat ik heb vastgesteld dat een aantal objectieve waarnemers, mensen met veel autoriteit op het vlak van OCMW's, heel negatief zijn over wat er is gebeurd toen u voorzitter was van het OCMW van Anderlecht.

Het gaat over twee mensen. Allereerst heb ik het over Piet Van Schuylenbergh, die directeur is van de afdeling OCMW's bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Op 1 januari 2025 heeft hij een nieuwjaarsbrief geschreven voor *Lokaal*, een publicatie die door onze burgemeesters en gemeenteraadsleden heel actief wordt gelezen. Het is een zeer goed blad. De titel van die nieuwjaarsbrief was *De les van Anderlecht. La leçon d'Anderlecht*. Hij begon zijn nieuwjaarsbrief met drie zinnen die ik u even voorlees: "De wantoestanden in het OCMW van Anderlecht die *Pano* aan het licht bracht, zijn onaanvaardbaar. Een voorzitter – en dan heeft hij het over u – die de wetgeving aan zijn laars lapt en in ongeoorloofd cliëntelisme vervalt. Een totaal gebrek aan interne controlemechanismen."

Dat zijn de eerste drie zinnen van een boeiende nieuwjaarsbrief. Ik nodig u uit om die eens te lezen. Ik zeg dat niet, meneer Akouz. Dat zegt de heer Piet Van Schuylenbergh, een autoriteit op het vlak van OCMW's in ons land.

Ten tweede is er professor Margot Van Leuvenhaege, een autoriteit op het vak van OCMW's en professor aan de Universiteit van Antwerpen. Zij heeft eind vorig jaar een opiniestuk gepubliceerd in de tijdschrift *VIEWZ, Visie en Expertise in Welzijn en Zorg*. Dat is een gereputeerd blad. De titel van het opiniestuk is "*Wat in Anderlecht de regel is, is elders ongezien*". Ze zegt in dat stuk: "Ik deel het standpunt van mijn collega-onderzoekers dat de situatie in Anderlecht uitzonderlijk is, in geen geval te vergelijken met de werking van de Vlaamse OCMW's. Het cliëntelisme waaraan de voorzitter" – u, mijnheer Akouz – "zich bezondigt, het totaal gebrek aan controle, sociale onderzoeken die maandenlang aanslepen, weinig of geen huisbezoeken. Wat in Anderlecht de regel is, is elders ongezien." Dat schrijft Margot van Leuvenhaege, professor aan de Universiteit van Antwerpen.

Wat de heer Van Schuylenbergh zegt en wat mevrouw van Leuvenhaege schrijft, is dat u door uw

wangedrag, door het cliëntelisme van Anderlecht, het werk van zoveel andere OCMW's in Vlaanderen, Brussel en Wallonië met één pennentrek hebt tenietgedaan. Los van de misbruiken die er zijn geweest in Anderlecht, hebt u het leven van al die mensen zoveel moeilijker gemaakt. U hebt de legitimiteit van de OCMW's in vraag gesteld door uw wangedrag en door wat er in Anderlecht is gebeurd. Dat is, mijnheer Akouz, de belangrijkste les die u moet trekken.

Ik kom tot een aantal specifieke vragen.

U weet, mijnheer Akouz, dat we sinds kort een nieuwe regering hebben, de arizonaregering, die is aangetreden begin februari. Er is ook een nieuwe minister voor Maatschappelijke Integratie, mevrouw Anneleen Van Bossuyt. Ik weet niet of u haar al ontmoet hebt. Ze is de nieuwe minister van Asiel en Migratie, maar ze heeft ook het vraagstuk Maatschappelijke Integratie in haar portefeuille. Ik heb de kans gehad haar een paar vragen te stellen. Dat is immers het recht, het privilege, van een Parlements lid. We controleren de regering. We spitten mistoestanden uit. We willen daar het volle daglicht over doen schijnen.

Ik heb minister Van Bossuyt dus een aantal heel specifieke vragen gesteld in de commissie voor Sociale Zaken. Ik heb ook heel duidelijke antwoorden gekregen. Ik wil die even met u overlopen. De eerste vraag die ik gesteld heb aan minister Van Bossuyt was of het kan dat hoorzittingen zonder nieuwe elementen worden georganiseerd nadat het Bijzonder comité voor de sociale dienst al beslissingen heeft genomen.

Herinner u, u hebt op 10 december, met het nodige enthousiasme gezegd dat het perfect legitiem was hoorzittingen te organiseren nadat een beslissing was genomen. U zei dat dit in de wet staat en dat het de normaalste gang van zaken is. Dat hebt u hier met zoveel woorden verklaard. U hebt dat verdedigd.

Minister Van Bossuyt gaf me het volgende antwoord. Ik lees het u even voor. "Artikel 60 van de organieke wet garandeert het recht gehoord te worden aan alle aanvragers bij het OCMW. Tijdens het onderzoek moet het OCMW de betrokkene schriftelijk meedelen dat hij het recht heeft gehoord te worden door het beslissingsorgaan van het centrum vooraleer – *avant* in het Frans – er een beslissing wordt genomen inzake toekenning, weigering, herziening van het leefloon, van het GPMI, het geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie, en/of het recht op maatschappelijke integratie via een tewerkstelling." Vooraleer! *Avant!*

De minister voegde daaraan toe dat een hoorzitting achteraf alleen kan in twee gevallen: het nemen van een sanctie ten opzichte van de rechthebbende of de terugvordering ten opzichte van de betrokkene die het leefloon heeft genoten. Nooit in andere gevallen.

Mijnheer Akouz, wat u hier hebt verdedigd, is de systematiek in Anderlecht. U porde mensen die niet met een beslissing van het bijzonder comité akkoord gingen, aan om opnieuw een hoorzitting te krijgen, om de beslissing te herzien die was genomen. En dat zonder nieuwe elementen. U hebt dus uw eigen wetgeving gecreëerd. U hebt een Anderlechtstelsel gecreëerd, mensen kwamen eerst bij u langs in de *couloir des miracles*, hoorden dan, nadat ze een negatieve beslissing hadden gekregen, dat u het zou oplossen, dat u nog een hoorzitting zou organiseren en die beslissing dan zou terugdraaien.

Mijnheer Akouz, zo werden wij geconfronteerd met talrijke voorbeelden, komende van maatschappelijk werkers van uw OCMW, met de vermelding van de individuele nummers van de dossiers waarvoor dat systeem werd gebruikt en misbruikt door u als OCMW-voorzitter. Dus ik had graag van u een reactie gekregen op dat antwoord van de minister over die hoorzittingen. Kan het dat medewerkers onder druk worden gezet om documenten te ondertekenen waarin ze beschuldigd worden van *insuffisance professionnelle*, in het Nederlands 'professionele onbekwaamheid'? Kan dat zomaar?

Mevrouw Dumst beweerde hier eerst bij hoog en bij laag dat dit document niet bestond. Ze ontkende het bestaan ervan. Dan hebben we van een persoon in kwestie zo'n document van *insuffisance professionnelle* ontvangen. Nu blijkt niet alleen dat dat document bestaat, maar dat het ook gebruikt werd om mensen te intimideren. Ik heb hier als voorbeeld een document van 12 december 2023 waarin de *directeur-adjoint* Mathieu Van Santvoort en een maatschappelijk werker *en chef* zich richten tot het OCMW en uitvoerig beschrijven dat een bepaald persoon niet correct heeft gewerkt.

Voorzitter: Anja Vanrobaeys.

Présidente: Anja Vanrobaeys.

Dat document bestaat. Het is er. Daarvan zegt de minister van Maatschappelijke Integratie dat de verplichting om documenten door maatschappelijke werkers te laten ondertekenen, ethisch in geen enkele situatie aanvaardbaar is. Dat zou aan en gezond beheer van de organisatie raken en dat kan niet, aldus de minister. Ik wil van u weten of die documenten *insuffisance professionnelle* bestaan of niet? Als ze bestaan, hebben personeelsleden ze dan moeten ondertekenen? Wat is de bedoeling daarvan?

Ik heb een derde vraag gesteld, mijnheer Akouz. We komen nu tot de kern van de zaak. Kan het dat de toenmalige voorzitter van het OCMW van Anderlecht mensen ontving zonder dat een maatschappelijk werker aanwezig was? De minister antwoordde dat zulks kan, wanneer iemand zich in een situatie van dringende nood bevindt en het OCMW niet open is, bijvoorbeeld een dakloze die zich in het weekend in nood tot het OCMW wendt. Dan kan een persoon door de voorzitter ontvangen worden, zonder dat een maatschappelijk werker aanwezig is. Dat is echter niet wat u gedaan hebt, mijnheer Akouz. In de *couloir des miracles* hebt u systematisch – u hebt het zelf gezegd – tientallen mensen ontvangen. Het ging niet alleen om daklozen die zich aanboden in het weekend, omdat het OCMW gesloten was. Het ging om afspraken tijdens de week. Het OCMW was open. U hebt die mensen ontvangen en u hebt dat gedaan in afwezigheid van een maatschappelijk werker. Dat is dus flagrant in tegenstrijd is met de wet, meneer Akouz.

Wat ik daaraan wil toevoegen, is wat u zelf in onze commissie hebt verteld. Op pagina 21 van het ontwerpverslag van de hoorzitting met u staat het volgende te lezen, mijnheer Akouz.

"De heer Akouz heeft ermee ingestemd om die mensen", dus die tientallen gevallen, "op afspraak in zijn kantoor te ontvangen. Wanneer hij die mensen heeft ontmoet, waren daar telkens een medewerker en de voor het dossier verantwoordelijke maatschappelijk werker bij." U hebt dus verklaard dat u dat telkens deed in aanwezigheid van de maatschappelijk werker in uw kantoor. U hebt dat gezegd. Mijnheer Akouz, ofwel vertelt u de waarheid, ofwel hebt u gelogen.

Mevrouw Dumst, die u zeer goed kent, want u bent aan het knikken, heeft namelijk het volgende verklaard: (...) *(De heer Van Quickenborne laat tweemaal een geluidsfragment horen op zijn smartphone.)*

Dat is wat mevrouw Dumst heeft gezegd, mijnheer Akouz. Dus, ofwel spreekt u de waarheid, ofwel spreekt zij de waarheid. Een van u beide liegt echter. Ik zou willen weten wie de waarheid heeft verteld.

Ten slotte, mijnheer Akouz, hebben we hier al veel werk geleverd. De collega's hebben hard gewerkt. Ik moet echter zeggen dat er mij intussen nog meldingen van ander misbruik hebben bereikt. Ik zou u daarmee graag willen confronteren. Ten tijde van covid werd er een fonds opgericht door het OCMW van Anderlecht van 800.000 tot 1 miljoen euro. Dat is op zich geen probleem, want veel steden en gemeenten hebben dat gedaan, ook wij in de stad Kortrijk. Ik veronderstel dat dat ook in Gent gebeurd is om mensen wat extra steun te geven. Het probleem is echter dat de manier waarop het fonds werkte onder uw voorzitterschap, heel veel vragen doet rijzen. Ik heb een melding gekregen van iemand die nauw betrokken was bij de werking van het fonds. Ik zal ze u voorlezen in het Frans, want ik heb de melding in het Frans gekregen. Ik zou graag willen dat u straks reageert op de aantijgingen die worden geformuleerd.

Contexte. "Dans le cadre de l'aide covid, un fonds d'un montant estimé entre 800 000 euros et un millions d'euros a été mis en place. Ce fonds permettait une allocation de 50 euros par personne vivant dans un même foyer, distribuée via des cartes prépayées Edenred." Est-ce vrai ou n'est-ce pas vrai?

Situation observée: quatre éléments.

Premièrement, monsieur Akouz, bénéficiaires en situation illégale. "Avec l'accord explicite du président, M. Akouz, des personnes en situation illégale ont également bénéficié de ces aides à condition d'être inscrites pour l'obtention d'une carte médicale. Les montants perçus variaient entre 300 euros et 500 euros par mois, rétroactivement depuis mars-avril 2020." Est-ce vrai ou n'est-ce pas vrai?

Deuxièmement, distribution des cartes. "Les cartes Edenred étaient livrées par un courrier classique en petits colis et déposées à l'accueil sans aucune mesure de sécurité. Ce manquement a été signalé à plusieurs reprises, sans réaction immédiate. Ce n'est qu'après plusieurs mois qu'une mesure de sécurisation a été mise en place."

U moet zich dat voorstellen. Er zijn cheques of bonnen met een waarde van 50 euro. Ze worden in het OCMW aan het onthaal gelegd zonder veiligheidsmaatregelen. Het is pas nadat u er verschillende keren op bent geweest en u werd gevraagd op te letten opdat er niets mee zou gebeuren, dat maanden later werd opgetreden.

Est-ce vrai ou n'est-ce pas vrai?

Troisièmement, utilisation frauduleuse. "Pendant cette période initiale, plusieurs cartes ont été utilisées de manière irrégulière, certaines étant déjà chargées de fonds dès leur arrivée. Chaque bénéficiaire recevait un montant initial et revenait régulièrement pour des recharges mensuelles. Une famille de cinq personnes, par exemple, recevait 250 euros par mois." Est-ce vrai ou n'est-ce pas vrai?

Quatrièmement, demande d'activation. *De persoon die de melding doet, zegt:* "Il m'a été demandé pour des personnes ne parlant ni ne comprenant le français d'activer certaines cartes via une adresse mail. Cela a entraîné de nombreux détournements que j'ai signalés à l'époque. Ce n'est qu'après plusieurs mois qu'il a été décidé de confier cette tâche à deux collègues. En conclusion, ces dysfonctionnements ont permis à certaines familles de recevoir des sommes allant de 2 000 à 3 000 euros, parfois de manière irrégulière. Bien cordialement, monsieur X."

C'est un monsieur qui a signalé cela. Donc, monsieur Akouz, est-ce vrai ou n'est-ce pas vrai?

Denis Ducarme (MR): Merci, monsieur Akouz pour votre présence. Je ne sais plus exactement quand vous étiez venu la dernière fois. C'était au mois de décembre.

Il est clair que, pour nous, la situation aujourd'hui est tout à fait différente parce que nous avons pu, pour la majorité d'entre nous, organiser avec la commission des Affaires sociales une audition à huis clos et au secret avec un certain nombre de travailleurs sociaux d'Anderlecht.

Par ailleurs, nous sommes un certain nombre à avoir eu d'autres contacts avec d'autres travailleurs sociaux d'Anderlecht, ce qui me permet, comme certains de mes collègues aujourd'hui, non plus de m'appuyer sur une impression, mais sur des faits. Et c'est ainsi que je dispose d'un certain nombre de numéros de dossiers aujourd'hui, très précis, qui appuient pleinement la thèse de la fraude organisée au niveau du CPAS d'Anderlecht.

Naturellement, j'ai un petit peu d'expérience, donc je recoupe mes interventions deux fois, trois fois, quatre fois pour, aujourd'hui, assumer pleinement le fait d'indiquer qu'on n'est pas face à des dysfonctionnements au CPAS d'Anderlecht. On a, sous votre présidence, de mon point de vue, pu assister à deux types de fraudes.

D'une part, une série de fraudes à l'agence de référence, à des RIS cohabitants qui, au forceps, deviennent des RIS isolés; un certain nombre de couples soi-disant séparés – qui ne le sont pas – qui bénéficient d'un RIS isolé avec enfant à charge; un certain nombre d'aides urgentes injustifiées.

Je ne vais pas répéter ce qui a été dit, notamment par M. Van Quickenborne. Ensuite, il y a le système qui a été mis en place. Nous en discuterons avec les responsables du service de contrôle des CPAS, qui attendent un échange avec nous. Je ne vais pas faire de grandes déclarations politiques ici, ce n'est plus le moment pour cela.

J'aimerais juste vous confronter à un certain nombre de questions fermées. Ce n'est évidemment pas une commission d'enquête. Vous nous répondrez donc ce que vous voulez, mais tous nos débats sont enregistrés. Comme vous l'avez compris, notre objectif, puisque nous ne travaillons pas dans le cadre

d'une commission d'enquête, est de transmettre les dossiers frauduleux à la justice.

Vous me répondrez donc ce que vous voulez mais je voudrais savoir, au minimum, si vous allez nous dire la vérité sur un certain nombre de questions précises ou non.

Monsieur Akouz, ma première question porte sur le système qui a été mis en place sous votre présidence, avec un PIIS ouvert dès l'ouverture du dossier. Selon M. Peeters, que nous avons reçu la semaine dernière, ce système a bien été mis en place, mais il y a été mis fin en juin 2024. Avez-vous effectivement mis en place un tel système, avec un PIIS ouvert dès l'ouverture du dossier?

Ma deuxième question concerne la signature de PIIS antdatés pour les Ukrainiens. Avez-vous mis en place un système de PIIS antdatés?

Troisième question: avez-vous procédé, durant votre présidence, à la mise en place d'un système d'avances urgentes sans remboursement? Ensuite, avez-vous modifié certaines décisions du CSSS? Avez-vous veillé au changement de certaines de ses décisions relatives à des dossiers particuliers? Enfin, vous êtes-vous opposé au remboursement de montants à récupérer auprès d'usagers frauduleux? Je vous remercie.

De **voorzitter**: De heer Akouz heeft gevraagd om enkele minuten de tijd te krijgen om zijn antwoord voor te bereiden.

*De openbare commissievergadering wordt geschorst van 12.30 uur tot 12.39 uur.
La réunion publique de commission est suspendue de 12 h 30 à 12 h 39.*

La **présidente**: Monsieur Akouz, vous avez la parole.

Mustapha Akouz: Mesdames et messieurs les députés, honorables membres de cette Assemblée, comme je vous l'avais indiqué à la fin de mon audition devant la commission des Affaires sociales, je restais disponible pour répondre à d'éventuelles questions complémentaires. C'est donc tout naturellement que j'ai accepté votre invitation à ce groupe de travail et que je répondrai aux questions complémentaires qui m'ont été posées.

Sur la question du clientélisme, je le répète, la phrase que j'ai prononcée dans le reportage de la VRT était une erreur. Je la reformule. C'est sorti d'un long échange, fait dans des conditions assez difficiles, mais cela ne reflétait pas du tout ma pensée.

Dans ce cadre-là, je pense qu'il est important que je dise – puisque plusieurs questions m'ont été posées – que je n'ai jamais influencé une décision individuelle. Il n'y a donc jamais eu de clientélisme. À chaque fois, j'ai été sollicité par des citoyens. J'ai systématiquement transmis les requêtes au service social compétent pour l'analyse et le suivi. Je rappelle que le président – peut-être ne le savez-vous pas – n'a pas à disposition de Dimona; c'est vrai que c'est un instrument important pour savoir si une personne travaille ou ne travaille pas, bénéficie de revenus ou pas. Je n'avais pas accès à la Banque Carrefour. Seuls les travailleurs sociaux avaient accès à ces outils.

En tant que parlementaires, je suppose qu'il vous arrive aussi d'être sollicité. Je suppose que vous procédez également de la sorte en aiguillant les personnes ou en les renvoyant vers les services compétents.

Tout un travail a été mené, notamment au sein du CPAS d'Anderlecht et d'autres CPAS; il s'agit de la problématique du non-recours aux droits.

On reçoit effectivement des citoyens, et on leur communique les informations qui sont utiles, afin de défendre leurs droits.

Des questions m'ont été posées, plus particulièrement par M. Van Quickenborne, concernant les soi-

disant directives internes. On m'a indiqué que certains travailleurs du CPAS se seraient plaints de directives internes demandant de traiter de manière particulière les demandes du président. Je n'ai pas connaissance de directives pareilles. En tout état de cause, je n'ai formulé aucune demande particulière en la matière.

Concernant la présence d'un assistant social lors des rencontres à mon cabinet, lorsque j'ai indiqué que j'étais systématiquement accompagné d'un assistant social, je parlais des demandes d'aide d'urgence. Dans certains cas, il est exact que j'ai pu recevoir des personnes sans la présence d'un assistant social. C'était par exemple le cas lorsqu'une personne, malgré une décision d'octroi du RIS, ne parvenait pas à percevoir ses allocations. Dans ce cas, la présence d'un assistant social n'apportait pas de plus-value car la difficulté se trouvait au service Paiements. La demande devait être adressée plutôt au service Paiements. Il y a des procédures, il y a des processus et il y a différentes cellules et services. Je suis effectivement désolé si mon propos n'a pas été clair et a créé de la confusion.

En ce qui concerne la récupération des aides urgentes, comme je vous l'ai indiqué, les aides urgentes ont été accordées avec parcimonie. Je pense avoir indiqué le montant utilisé au cours de la législature, qui était un montant de 12 500 euros. La majorité de ces aides octroyées est ratifiée par le Comité spécial du service social. Il s'agit majoritairement d'avances sur des dossiers en cours de traitement, et toujours avec l'accord d'un assistant social.

Qui mène l'enquête? Qui fait une visite à domicile? Qui vérifie les différents outils permettant de savoir si une personne travaille ou pas? C'est l'assistant social. Qui prend la décision au niveau des aides sociales? C'est le CSSS, auquel je ne participais pas. Et j'y reviendrai plus tard pour vous dire les raisons car vous êtes plusieurs personnes à m'avoir posé cette question: pourquoi n'avez-vous pas participé au CSSS?

Je le répète, c'est une pratique au CPAS d'Anderlecht que les aides urgentes (montant de 250 euros) octroyées en vertu du règlement d'ordre intérieur – l'un des CPAS où le montant avancé ou octroyé est, je dirais, faible – sont systématiquement décidés, au niveau de la ratification ou de l'octroi, par le CSSS, qui peut décider d'octroyer une aide non remboursable mais qui est très faible en termes de pourcentage. Et vous comprendrez qu'en tant que président du CPAS d'Anderlecht, il ne m'appartenait évidemment pas de vérifier si cette pratique était systématiquement respectée ou pas. En effet, le rôle du président n'est pas d'aller lui-même récupérer les aides, vous en conviendrez. Et pour rappel, je ne participais pas au Comité spécial du service social.

J'ai entendu M. Van Quickenborne, je pense, par rapport à l'évaluation du personnel. Vous m'informez que certains travailleurs se seraient plaints d'avoir dû signer des documents – c'est bien cela? –, faisant état d'insuffisance professionnelle lorsqu'il était fait état de dysfonctionnements, si j'ai bien compris. Je tiens à être clair. En tant que président du CPAS, je ne me suis jamais immiscé dans les relations professionnelles entre les travailleurs et la direction du CPAS. Jamais. Je n'ai pas connaissance de pareille pratique, qui ne serait pas tolérable.

En effet, pointer des dysfonctionnements ne doit pas remettre en cause les compétences du travailleur. Jamais.

Je ne vais pas revenir sur la question des dysfonctionnements. Vous connaissez le contexte et le nombre de dossiers gérés par le CPAS d'Anderlecht: plus de 20 000 dossiers par an. C'est l'un des CPAS les plus pauvres du pays. Des mesures ont bien été prises, mais ces dysfonctionnements ne peuvent pas être excusés.

S'agissant des accusations de fraude avérée, s'il y a manifestement eu des erreurs, je n'ai, à titre personnel, constaté aucune fraude de la part du CPAS et des travailleurs. Dans les cas mis en avant par la VRT, des déclarations mensongères ont effectivement été faites pour bénéficier d'allocations. Je constate toutefois que ces allocations ont été restituées. Vous me dites que ce sont les deux personnes qui travaillaient pour la rédaction de la VRT qui ont permis le blocage des dossiers. Moi, je n'étais plus au CPAS en juin. Les informations que je vous ai communiquées – et ce n'est pas un mensonge, monsieur Raskin – étaient celles que l'administration avait communiquées. Et celle-ci a en effet bloqué ces aides, car il y avait des alertes.

Concernant les deux cas de la VRT, j'ai eu longuement l'occasion de vous exposer tout le processus.

Cela étant, je n'étais plus présent quand les décisions ont été prises. Je n'avais pas la possibilité de vous donner des informations, notamment pour savoir qui avait bloqué ou non, qui avait pris les décisions. À tout le moins, même mon successeur n'a pas rencontré ces deux personnes.

Les membres du Comité n'ont pas rencontré ces deux personnes en audition au Comité spécial du service social. C'est ce que je retiendrai.

Vous m'avez également interrogé sur certaines révisions et sur certains dossiers. Je tiens à rappeler que le CPAS d'Anderlecht m'a précisé que, pour les deux dossiers de la VRT notamment, la décision d'octroi a été prise sur la base de la proposition du travailleur social. Cette décision n'était pas laissée à la discrétion de conseillers ou du président.

Cela étant, en ce qui concerne l'interprétation ou l'information communiquée par M. Van Quickenborne, il convient de noter que l'information concernant l'article 20 de la loi du 26 mai 2002 sur le droit à l'intégration sociale est très claire: la jurisprudence peut également être avancée. Le Comité spécial du service social peut entendre un demandeur avant la prise de décision relative à l'octroi d'une aide, après la décision dans le cadre d'une révision, ou encore après un refus, à la demande de celui-ci.

Comme je vous l'ai indiqué, ne siégeant pas au Comité spécial du service social, je ne participais ni aux auditions ni à la prise de décision. Plusieurs personnes m'ont demandé pourquoi je ne n'y participais pas et je ne le présidais pas. Partout, dans tous les CPAS, le président assiste au Comité spécial du service social. Je peux pourtant vous citer des cas où, dans les CPAS, le président n'assiste pas au Comité spécial du service social et je vais y revenir par la suite. Aux personnes qui se demandent pourquoi je n'y assiste pas à Anderlecht, je répondrais que la décision de ne pas siéger a été prise par la personne qui est devant vous. C'est un élément qui est très important, monsieur Raskin! C'est vraiment fondamental. Au Comité spécial du service social, il y avait sept membres: quatre socialistes et trois membres, soit de la majorité, soit de l'opposition. J'ai souhaité qu'il y ait une parité permettant, dans le cadre des décisions, qui sont de toute façon prises de manière collégiale, un plus grand pluralisme. J'ai fait ce changement et j'ai apporté cette dynamique, permettant d'avoir une plus grande participation de l'ensemble des membres du Conseil de l'action sociale.

Je voudrais rappeler également qu'au début de 2023, j'avais souhaité modifier le règlement d'ordre intérieur. Nous n'avons pas pu le faire pour des raisons budgétaires. J'aurais voulu que tous les membres du Conseil de l'action sociale soient membres du Comité spécial du service social, opposition et majorité. Vous me demandez qui m'a remplacé. Il y a dans le règlement d'ordre intérieur, un article qui précise très clairement que c'est le vice-président du Comité spécial du service social qui remplace le président en cas d'absence.

Qui ai-je proposé au Comité spécial du service social, et qui a siégé voici quelque années, fin 2022, début 2023? C'est un membre de DéFI qui s'appelle M. José Fernandez. Il a été proposé par le président. Cela prouve notre souhait, ou en tous cas la volonté et le souhait du président, à travers des discussions et des débats du Conseil de l'action sociale, qui n'étaient ni à huis clos ni à ma discrétion... Toutes les décisions se prenaient collégialement. Et toutes les modifications des règlements et des lignes de conduite se prenaient collégialement.

Il y a peut-être une confusion par rapport aux directives internes. C'est en vous écoutant, lorsque vous m'avez posé la question, que je l'ai réalisé. Je ne savais pas que vous alliez me poser cette question. Mais elle est importante parce qu'elle concerne les PIIS. M. Ducarme m'a pointé du doigt. Je voudrais dire, monsieur Ducarme, que nous avons effectivement pris une directive dès 2022, par le Conseil de l'action sociale.

Le CPAS d'Anderlecht était l'un des CPAS où il y avait le moins de PIIS. Et, évidemment, l'une des directives qui était donnée, c'est qu'il fallait améliorer le taux de PIIS, c'est-à-dire que les usagers, les demandeurs, ont effectivement des droits mais ont aussi des devoirs. Mais cela n'a pas fait plaisir à tous les travailleurs sociaux. Des travailleurs sociaux se sont opposés à la mise en œuvre de PIIS. On a eu des pétitions.

Denis Ducarme (MR): (...)

Mustapha Akouz: Non, je vais terminer.

Elle n'était pas illégale, monsieur. Elle n'a pas été arrêtée. Je vous invite à réécouter les débats au conseil communal lors de la présentation des notes de politique générale et du programme de politique générale. C'est important. Une ligne était très claire et visait à organiser et améliorer le nombre de PIIS pour mettre les gens au travail. C'est un fait! C'est une réalité!

Vous posez la question de savoir pourquoi on s'est autant écarté des décisions des travailleurs sociaux dans un certain nombre de cas. Je ne peux pas vous dire pourquoi le CSSS s'est écarté des propositions des travailleurs sociaux dans un certain nombre de cas. Je n'y siégeais pas. Cela dit, comme je vous l'ai indiqué, le rapport des services d'inspection du SPF Intégration sociale de 2022 avait indiqué que, s'il n'était pas possible d'avoir tous les éléments dans un délai court, il fallait prendre une décision de refus et mener l'enquête sociale ultérieurement. On peut donc imaginer que des dossiers incomplets soient refusés, ensuite complétés et finissent par revenir et aboutir à une décision d'octroi. Je ne peux me prononcer personnellement sur les dossiers individuels puisque, je vous le répète, je ne siégeais pas au Comité spécial du service social. Et je vous ai dit pourquoi. Il ne m'appartenait donc pas de vérifier le contenu des dossiers.

M. Raskin m'a interrogé au sujet de la violence et de l'agressivité des usagers. Qu'ai-je fait? Qu'avons-nous fait? Il y a un nombre de cas d'agressions très graves relayés par les travailleurs sociaux et par l'administration. Nous avons pris des décisions d'exclusion et des mesures pédagogiques à destination de certains, car cela dépendait de la gravité des incidents. Mais les incidents les plus graves ont débouché sur l'exclusion ou la suspension de l'aide. Dès 2023, car il a fallu un certain temps, nous avons fait appel à une société de sécurité, avec deux agents à l'accueil de manière à sécuriser l'accueil et à répondre à toute une série de difficultés. Des mesures ont également été prises pour des assistants sociaux qui étaient agressés lors de visites à domicile. Il a ainsi été décidé de les accompagner. De plus, nous avons systématiquement porté plainte.

Une question a été posée par M. Van Quickenborne concernant le fonds qui a été créé. Un nouveau lanceur d'alerte anonyme a indiqué que des aides étaient accordées à des personnes en situation irrégulière. Il ne vous aura pas échappé que, lors de la crise covid, il y eut une période de flottement durant laquelle les entreprises étaient fermées.

Sur le terrain, toute une série d'incidents assez graves ont eu lieu. Le ministre de l'Intégration de l'époque, en 2022, signa un arrêté – il est ici présent, monsieur Ducarme – et prit la très bonne initiative d'octroyer des aides alimentaires. Ces aides alimentaires, monsieur Van Quickenborne, nous voulions savoir, dans un premier temps, qui pouvait en bénéficier. Et l'une des questions formulées par des membres du Conseil de l'action sociale visait à savoir si les personnes en situation irrégulière pouvaient en bénéficier. Nous avons interrogé le SPP Intégration sociale qui nous a répondu "oui".

Qu'avons-nous fait? Vous avez parlé de cartes, de chèques-repas. À l'instar d'autres CPAS – parce qu'on n'a pas inventé le fil à couper le beurre –, nous avons lancé un marché public. Vous pouvez le vérifier, l'administration a lancé un marché public. Des règles et une grille très claire ont été mises en place, permettant aux travailleurs sociaux de proposer des aides validées par le Comité spécial du service social.

Je n'ai pas connaissance des dysfonctionnements auxquels vous faites référence. C'est l'administration, les services compétents qui gèrent ce dossier. Nous donnions le cap, le cadre. Nous avions les informations sur ce que nous pouvions faire, au niveau légal, et nous les avons appliquées.

Vous me demandez mon avis sur mon prédécesseur et mon successeur. Je n'ai pas d'avis à donner. Ce que je peux vous dire, c'est que dans le cadre de la dynamique qui a été mise en place au sein du Conseil de l'action sociale, j'ai collaboré et j'ai mis en place un modèle participatif avec l'ensemble des membres du Conseil de l'action sociale et l'administration. Qu'il y ait des dysfonctionnements, certainement, je n'en doute pas. Mais venir dire qu'il y a eu de la fraude... À ma connaissance, il n'y a pas eu de fraude. Moi, je vous invite, si vous avez des documents, des pièces à charge, à les communiquer à la justice. Je communiquerai également toute une série d'informations en ma possession.

Ce qui m'a étonné, monsieur Van Quickenborne, si je peux me permettre, avec tout le respect que j'ai

pour vous, c'est que quand on a eu l'audition du 10 décembre, j'ai été très surpris de voir des numéros de dossiers. Je n'avais pas compris. Des numéros de dossiers ont été cités. Et vous citiez vos sources en même temps. On devait vérifier, puisque je n'avais pas les informations. Vous venez avec une série de faits. Il faut vérifier les faits. Et quand on compare les faits – c'est pour cette raison que ces pièces, je souhaiterais qu'elles soient effectivement déposées chez les enquêteurs qui mèneront l'enquête; il y a l'auditorat du travail, notamment, qui mène son instruction – on constate que les informations que vous aviez communiquées ne correspondent pas aux informations qu'on m'a communiquées au niveau de l'administration. Il y a un souci. Il y a un souci.

Il y a encore une question qui m'a été posée au sujet de dossiers antidatés. Je n'ai pas connaissance, je n'ai pas connaissance de dossiers antidatés. Non! Je n'ai pas connaissance de dossiers antidatés. Le président ne gère pas les dossiers sociaux.

C'est comme au niveau des flux. On ne fait pas appel tout le temps au travailleur social si l'aide sociale a été validée par le Comité spécial du service social, s'il y a un problème au niveau du service Paiements. Il y a donc un chaînon. Et donc au niveau des dossiers antidatés, je n'ai pas connaissance de dossiers antidatés. C'est à l'enquête de le démontrer, de vérifier ce qu'il s'est passé. Le président n'a pas cette information, ni les membres du Conseil de l'action sociale ou du Comité spécial du service social. Ce n'est pas remonté vers moi, monsieur le président.

J'essaie de répondre à toutes vos questions.

Pour les primes énergie, j'ai vu cet article paru dans la presse indiquant qu'il y avait des SDF, un mort, une personne partie à l'étranger. Vraiment, je n'ai pas connaissance de ces dossiers. Ce sera à l'enquête de faire des vérifications. J'ai l'impression qu'on est dans *Scarface* ici! Je ne peux pas, personnellement, faire des interprétations ou donner un avis sur des suppositions, des rumeurs, des bruits ou des informations inventées.

Monsieur Raskin, au niveau de la cellule anti-fraude – je voudrais vraiment insister sur ce point –, on a lancé l'audit du Service Social Général (SSG). Je pense que vous avez entendu ici l'auditeur. C'est parce qu'on avait découvert qu'il y avait des dysfonctionnements et qu'il y avait des dossiers qui ne basculaient pas. Il y avait clairement un problème. Ce n'est pas aux politiques de vérifier et de mener l'enquête en interne. C'est à l'administration de faire son travail. D'ailleurs, je n'étais pas compétent. Je n'avais pas dans mes prérogatives le contrôle interne.

Excusez-moi, je pense qu'il y a eu un petit bug. Je parlais de M. Raskin. De quelle question s'agissait-il?

La **présidente**: Vous parliez de la cellule anti-fraude sur laquelle M. Raskin et moi-même vous avons interrogé.

Mustapha Akouz: J'étais parti dans ma démonstration, monsieur Raskin. Je m'en excuse. Oui, il y avait la volonté. Et je pense avoir déjà répondu lors de la précédente audition. Il faut donc créer une cellule anti-fraude. L'administration, avec la directrice financière, était favorable. On a vraiment tout fait. On a même mis sur pied un groupe de discussion avec les membres du Conseil de l'action sociale, parce qu'il y a eu toute une série d'échanges, d'alertes et d'informations. Moi-même, je recevais régulièrement des apostilles du procureur du Roi ou du juge d'instruction. Ils avaient effectivement raison sur un point, ils n'ont pas l'obligation de moyens. Nous avons l'obligation de moyens pour pouvoir atteindre des objectifs et des résultats.

Il se fait qu'après ce scandale, un montant de plus d'un million d'euros est débloqué et cette cellule va enfin voir le jour.

Une des dernières réponses que je peux vous apporter porte sur le fait que je recevais des usagers à mon cabinet.

J'ai expliqué la problématique du non-recours aux droits. Dans notre programme de politique générale, il était question d'avoir un médiateur ou une sorte d'ombudsman. Toutes les plaintes passeraient par ce service pour pouvoir traiter les demandes. J'aurais évidemment préféré ne pas recevoir de demandeurs. Il y a eu une explosion de demandes. Je suis satisfait maintenant parce que je sais que

depuis le mois de septembre, il y a un médiateur au sein du CPAS d'Anderlecht.

Voici les réponses que je pouvais vous apporter.

La présidente: Merci, monsieur Akouz.

Wouter Raskin (N-VA): Mijnheer Akouz, bedankt voor uw antwoorden. Ik had u gevraagd om aandachtig te luisteren, zodat u concretere antwoorden zou kunnen geven. Ik moet zeggen dat ik uw antwoorden zeker concreter vond dan de vorige keer en daarvoor wil ik u bedanken.

Een aantal zaken viel me wel op. Is het onvolledigheid, creativiteit met de waarheid, dingen bewust niet vertellen of liegen? De kwalificatie zullen we aan ieders oordeel laten. In ieder geval moest u vandaag antwoorden, zeker inzake de aanwezigheid van een maatschappelijk assistent bij het ontvangen van mensen, dat het toch enigszins anders in elkaar zit dat u de vorige keer hebt gezegd. U verontschuldigt zich ook dat u misschien onvoldoende duidelijk bent geweest. Dat wij u hier opnieuw moeten uitnodigen, zegt op zich al voldoende. Zeker als we u zowat Kamerbreed opnieuw moeten vragen om een meer genuanceerd antwoord te brengen, is dat veelzeggend.

U zegt dat u nooit individueel bent tussengekomen of dat u nooit individueel hebt willen beïnvloeden. U stelt ook dat u altijd naar de diensten hebt verwezen. Daarmee zegt u eigenlijk: "Als er dingen fout gelopen zijn, als sociale onderzoeken niet zijn gebeurd of onvoldoende goed zijn uitgevoerd, als er geen huisbezoeken hebben plaatsgevonden, dan is dat de fout van de maatschappelijk assistent." U hebt daar dus niets mee te maken. U hebt de mensen ontvangen en doorverwezen naar de diensten.

Dat vind ik een heel pijnlijke uitspraak. We hebben immers maatschappelijk assistenten ontmoet in een besloten zitting en ook buiten het Parlement om, in verschillende omstandigheden en met contacten op verschillende manieren. Afgaande op wat ik heb gehoord – en ik spreek voor mezelf – moeten die mensen werken in een toxische omgeving, in een onveilige omgeving, in een omgeving waar geen schotten gebouwd zijn tussen de politiek en de administratie. U was op een gegeven moment politiek verantwoordelijk, de hoogste politiek verantwoordelijke als voorzitter, maar u zegt vandaag dat u niet meer gedaan hebt dan de steunvragers door te verwijzen naar de diensten.

Ik vind dat bijzonder, bijzonder pijnlijk voor die mensen die het beste van zichzelf geven, iedere dag moeten knokken om overeind te blijven en die kreunen onder het systeem van cliëntelisme dat opgezet is, dat ook een aanzuigeffect creëert en de werkdruk alleen maar groter maakt. U was medeschuldig, minstens in de periode waarin u voorzitter was, voor het vernietigen van het menselijk kapitaal in die organisatie.

Nu komt u hier doodleuk zeggen dat u enkel potentiële cliënten hebt ontmoet en ze dan hebt verwezen naar de diensten. Ik vind het bijzonder, bijzonder pijnlijk dat u dat hier vandaag durft te zeggen. U zou beter verwijzen naar de top van de administratie. Die top is op ambtelijk vlak namelijk de eindverantwoordelijke voor een aantal zaken die fout lopen.

Als u zo drukt op het feit dat u niet aanwezig was als voorzitter in de vergaderingen van het bijzonder comité en u zich dan expliciet tot mij wendt en ook de wijze waarop u het belang onderstreept van het feit dat u daar niet was...

Collega's die samen met de PS van de heer Akouz een zitje hebben in het bijzonder comité van het OCMW van Anderlecht, eigenlijk wijst de heer Akouz naar u. Hij zegt immers dat het voor hem belangrijk is dat er pariteit is en dat men in het OCMW bepaalde beslissingen niet beïnvloedt. Hij vindt het belangrijk dat er pluralisme is in zijn bijzonder comité. Het was iedereen samen.

Dus iedereen, dat is wat u zegt, mijnheer Akouz, die lid is van het bijzonder comité van de sociale dienst bij het OCMW van Anderlecht is medeschuldig aan wat er is gebeurd, aan een aantal beslissingen die niet genomen hadden mogen worden, aan een aantal processen die doorlopen zijn en die dan leidden tot bepaalde beslissingen. Iedereen die met u in dat bijzonder comité zit, is medeschuldig. Heb ik dat zo goed begrepen?

Ik zou u ook nog iets willen vragen, al weet ik niet of u de kans krijgt om er nog op te antwoorden. U zegt dat u bent vervangen door de vicevoorzitter, de heer Fernandez. Is hij de enige vicevoorzitter die

u onder uw periode heeft vervangen? Dat is mij niet duidelijk op basis van uw antwoord.

De **voorzitter**: Collega, ik wil u erop wijzen dat het heer Akouz rond 13.00 uur moet vertrekken.

Wouter Raskin (N-VA): Mevrouw de voorzitster, ik ben blij dat de heer Akouz hier is, want het is een zeer belangrijk dossier.

Mijnheer Akouz, het is niet het moment om te gaan lopen. Ik herhaal het, ik mis het nemen van de eigen verantwoordelijkheid. Ik zie vooral een grote paraplu. Alle smurrie, alle vuiligheid die uit de hemel valt, valt vandaag op de maatschappelijk assistenten, de mensen waarmee ik geweldig veel compassie heb. De hete patat gaat naar hen.

Naast het nemen van verantwoordelijkheid, mis ik ook een vingerwijzing naar de top van de administratie, die verantwoordelijk is voor heel veel dingen die er vandaag gebeuren en die aan tafel schuift met u en uw acolieten van de PS als er in Anderlecht feestjes te organiseren zijn. U zet uw maatschappelijk assistenten hier gewoon in de miserie. De PS en iedereen in de administratie die de top steunt, ontziet u hier. Dat vind ik een bijzonder pijnlijke vaststelling.

Ellen Samyn (VB): Mijnheer Akouz, het OCMW van Anderlecht houdt er toch duidelijk andere procedures op na met het oog op bepaalde doelstellingen. Er is de persoonlijke opvolging van bepaalde dossiers door u. Er zijn de adviezen die werden gegeven door de maatschappelijk werkers, die dan door het comité naast zich werden neergelegd. Er zijn de negatieve beslissingen die al dan niet door uw toedoen werden teruggedraaid. Er is het toekennen van allerhande steun, zoals energiesteun, aan personen die er geen recht op hebben. Enzovoort.

Uw uitleg over het niet-bijwonen van de vergaderingen van het bijzonder comité voor de sociale dienst is werkelijk om van de stoel te vallen. U kent nog meer voorzitters die niet deelnemen aan de vergaderingen van het bijzonder comité, zo beweert u oprecht. Ik ken er geen enkele.

U verwijst dan aan de samenstelling van het comité, vier socialisten en drie leden van ofwel meerderheid of oppositie. U spreekt over collegiaal genomen beslissingen en de ondervoorzitter die u in geval van afwezigheid – dus lees 'steeds' – verving, namelijk de heer Fernandez. Het is nota bene ook de heer Fernandez die nadien bij brief en tijdens de hoorzitting hier zijn grieven over de gang van zaken binnen het OCMW van Anderlecht heeft geuit. Als ik mij niet vergis, is dat een van de redenen waarom hij niet meer politiek actief is.

Mijnheer Akouz, zal ik u zeggen waarom u niet aan die vergaderingen hebt deelgenomen en waarom u zagezegd ook geen beslissingen nam? Door die vergaderingen niet bij te wonen, onttrok u zich aan uw verantwoordelijkheid. Ik vind het hoogst opmerkelijk dat u persoonlijk cliënten ontving zonder dat daar een maatschappelijk assistent bij aanwezig was. U sprak over dringende aanvragen, waarbij u de aanwezigheid van een maatschappelijk assistent onnodig achtte. Het ging dan blijkbaar telkens precies over dringende dossiers, waarvoor cliënten naar u kwamen omdat hun geen leefloon of ander bestaansmiddel werd toegekend.

U hebt naar misverstanden verwezen en u legt de schuld en de verantwoordelijkheid bij de maatschappelijk assistenten. U verwees de cliënten die bij u kwamen, door naar andere diensten en administraties, bijvoorbeeld de dienst financiën. Ook daar geeft u een vaag antwoord. De vraag blijft wat er gebeurde met de dossiers van de cliënten die u persoonlijk bezochten in die zogenaamde *couloir du miracle*.

Mijnheer Akouz, u hebt nooit aan de alarmbel getrokken. U hebt het niet opgenomen voor uw personeel, voor die maatschappelijk assistenten, voor personen die dan ook echt hulp nodig hadden. U had aan die alarmbel moeten trekken; u had uw verantwoordelijkheid moeten nemen. U verwacht onregelmatigheden en disfuncties met regelrechte fraude en cliëntelisme, niet meer en niet minder. Indien *Pano* geen reportage over het OCMW van Anderlecht had gemaakt, dan waren die wanpraktijken nooit aan het licht gekomen. Net zoals bij de heren Cumps en Peeters ontbreekt het u aan verantwoordelijkheidsgevoel en schuldbesef, zeker wanneer u beweert nooit aan cliëntelisme te hebben gedaan. Dit systeem, uw systeem, werd jarenlang misbruikt, enkel en alleen voor eigenbelang,

voor een stem op uw partij, de PS.

Denis Ducarme (MR): Monsieur Akouz, je vous remercie pour vos réponses. Comme vous devez partir, je serai assez bref.

Pour le rapport et l'émission publique de nos travaux, je pense qu'il est utile de signaler que le Parti Socialiste a délégué un conseiller de l'Institut Émile Vandervelde, avec qui M. Akouz a pu préparer ces questions. Monsieur Akouz, je pense qu'il est utile que chacun sache que le PS est à vos côtés pour préparer votre ligne de défense.

Ceci dit, je vais vous le dire en vous regardant droit dans les yeux. Vous nous avez indiqué que vous n'aviez jamais influencé une décision sur un dossier personnel. Moi, je vous le dis, vous avez menti au Parlement. Parce que j'ai des éléments qui font la preuve du contraire. Et donc, je pense que mentir au Parlement, même quand on est dans un groupe de travail, et pas dans une commission d'enquête, c'est quelque chose dont on fera la démonstration dans la suite. Et quand vous nous dites que vous n'étiez pas au courant, en tant que président du Conseil de l'action sociale, des documents d'insuffisance professionnelle qui étaient délivrés par Mme Dumst et M. Peeters, je ne peux pas vous croire.

Je ne peux pas croire que quelqu'un qui est d'une mandature entière président d'un Conseil de l'action sociale ne sache pas que régulièrement, pour faire pression sur le personnel, on envoie ce type de documents non conformes. C'est impossible de vous croire en la matière. Ou alors, vous vous fichez complètement de ce qui se passait au Conseil de l'action sociale. Ou alors, pire, vous êtes complètement incompetent, ce que je ne crois pas, monsieur Akouz. C'est pour cette raison que je ne peux pas vous croire quand vous indiquez que vous n'étiez pas au courant de ces documents qui reviendront dans l'enquête qui est menée par l'auditorat du travail.

Il y a un élément sur lequel je veux vous remercier de nous répondre. C'est sur ce PIIS ouvert dès l'ouverture du dossier, de manière non conforme à la loi de 2002 et à la circulaire en la matière.

Sans doute y a-t-il eu des débats au conseil communal, mais la manière dont ces PIIS ont été ouverts pour activer la pompe à fric fédérale était non conforme. Nous en parlerons dans une seconde avec Mme Steppé qui nous rejoint. C'est la patronne des services de contrôle des CPAS. Comme nous parlerons avec elle des PIIS antidatés. Là encore, je ne peux pas croire que vous n'ayez pas été au courant de la mise en place de ces PIIS antidatés.

Vous n'avez pas répondu aux autres questions, mais vous avez compris que ce n'était pas une commission d'enquête. J'aurais préféré une commission d'enquête. Les naïfs parmi nous comprendront aujourd'hui pourquoi il fallait une commission d'enquête.

Nous ne sommes pas dans un schéma de lanceurs d'alerte anonymes, monsieur Akouz. Je passe pratiquement toutes mes soirées avec les travailleurs sociaux d'Anderlecht, des gens différents, et même avec des personnes qui ne sont pas venues aux auditions, et qui nous donnent un certain nombre de dossiers précis. Ils font la démonstration, monsieur Akouz, que quand vous nous dites que vous n'avez pas pesé sur un certain nombre de décisions prises par le CSSS pour les modifier, vous mentez.

Isabelle Hansez (Les Engagés): Monsieur Akouz, il est quand même malheureux de constater qu'aucune de nos interrogations, ou en tout cas la grande majorité de celles-ci, n'a reçu de véritable réponse. Se retrancher derrière l'argument selon lequel vous n'êtes pas membre du CSSS est, à ce stade, un peu trop facile. C'est une façon commode d'éviter toute forme de responsabilité, alors même que les faits dénoncés publiquement, notamment à la télévision, sont d'une gravité incontestable et auraient dû, *a minima*, susciter une réaction à la hauteur des enjeux.

Par ailleurs, votre réponse n'a en elle-même aucun sens. Le président doit siéger au CSSS. Vous affirmez que les décisions sont collégiales, ce qui rend absurde votre retrait supposé pour favoriser un plus grand pluralisme politique. Un tel argument est, selon moi, totalement incohérent.

Vous évoquez les réunions à huis clos au CSSS, oubliant qu'elles existent précisément pour garantir le respect de la vie privée de l'assuré social. Enfin, et c'est sans doute le plus préoccupant, monsieur Akouz, vous ne répondez pas sur le fond, invoquant votre absence du CSSS, comme s'il s'agissait d'un blanc-seing vous permettant de vous soustraire à toute forme de responsabilité politique et juridique. En outre, aucune réponse n'a été apportée concernant la protection des assistants sociaux, pas plus que votre avis concernant la composition du CSSS.

Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mijnheer Akouz, als ik u vandaag hoor, krijg ik de indruk dat u voorzitter was voor de vorm, maar op geen enkele manier politiek verantwoordelijk was. Ik kan mij dat niet voorstellen. Ik kan mij echt niet voorstellen dat u enkel voorzitter was voor de vorm, ook omdat we tijdens de 60 uren hoorzitting uw administratie, de vakbonden die ook lokaal onderhandelen en de sociaal werkers allemaal andere zaken hebben horen zeggen.

Wat mij vandaag treft, is dat u nu als hoogste politieke verantwoordelijke al die verantwoordelijkheden afwentelt op de sociaal werkers en op uw administratie, op al die mensen die zich dagelijks keihard inzetten. Zij trekken zich aan elkaar op om het daar te kunnen volhouden, om het OCMW te doen draaien en vooral om diensten te verlenen voor mensen in armoede.

Ik eindig zoals vorige week. Als socialist ben ik daardoor bijzonder teleurgesteld omdat dat het draagvlak van onze solidariteit ondermijnt. Er werd daarnet al gezegd dat u een streep hebt getrokken door al het goede werk dat OCMW's leveren, maar ook wat betreft het draagvlak hebt u een serieuze streep getrokken door die solidariteit en dat kan ik alleen maar betreuren.

Nahima Lanjri (cd&v): Mijnheer Akouz, ik val hier ook van de ene verbazing in de andere. U zegt dat u niet hebt vastgesteld dat er fouten zijn gemaakt door het OCMW. Ik kan mij dat echter moeilijk inbeelden. Ik kan mij moeilijk inbeelden dat u vindt dat het geen fout is om onterecht een leefloon toe omdat men niet heeft nagekeken of de persoon in kwestie wel behoeftig is of daar woont. In sommige gevallen, als er klinkende bewijzen zijn, hoeft een maatschappelijk assistent dat inderdaad niet altijd te verifiëren. Als dat echter keer op keer niet gebeurt en er worden gewoon leeflonen toegekend...

Anderlecht werd zo een aantrekkingspool om daar zomaar een adres te nemen. Adressen werden zelfs verkocht op het internet omdat men in Anderlecht zo gemakkelijk een leefloon kon krijgen. Op dit manier wordt het natuurlijk de vraag van de kip en het ei. Het OCMW wordt overrompeld omdat er zoveel mensen een leefloon vragen. Er zijn echter zo veel mensen die het vragen, net omdat men zo gemakkelijk kan frauderen.

U zegt dat u dat niet hebt vastgesteld. Het was nochtans ook uw taak als voorzitter om daarover te waken. U kon niet elk dossier nakijken, maar wel steekproeven nemen en met maatschappelijk assistentes spreken over de manier van werken en de structurele werking van het OCMW. Ik neem aan dat dat wel een taak is van een voorzitter. Waarom wordt men anders voorzitter?

Het verbaast mij ook dat u zegt dat u die twee mensen van *Pano* niet gezien hebt tijdens een hoorzitting. Het zou er nog aan mankeren dat u iedereen op uw hoorzittingen krijgt. In andere OCMW's is het niet zo dat iedereen die een leefloon krijgt, automatisch naar een hoorzitting moet komen of even bij de voorzitter moet aankloppen. Alleen als er gegronde redenen zijn en wanneer men afwijkt van het advies kan men normaal een hoorzitting vragen. Het frappante van die twee mensen van *Pano* is juist dat zij zonder al te veel moeite, zelfs met fictieve adressen waar ze niet woonden – dus niet alleen niet gedomicilieerd waren, maar waar ze zelfs niet verbleven – een leefloon konden krijgen. Er werd zelfs niet gecontroleerd of de relatie met hun ouders goed was en of ze een inkomen hadden. Dat werd

allemaal niet gedaan.

Die mensen gingen natuurlijk niet aankloppen voor een hoorzitting, want ze kregen waar ze om vroegen. Degenen die wel een hoorzitting vragen, zijn meestal de mensen die geen leefloon krijgen. Alle anderen die dat zonder blikken of blozen krijgen, zonder al te veel moeite, maken uiteraard geen slapende honden wakker.

U zegt ook dat u het bijzonder comité nooit heeft voorgezeten. U hebt daar iemand anders, grootmoedig als u bent, José Fernandez Lopez van Défi, als vicevoorzitter naar voren geschoven. Als hij dan toch vicevoorzitter was, waarom hebt u dan niet naar hem geluisterd toen hij voorstelde om een antifraudecel op te richten? Blijkbaar is er bij die man toch een lichtje gaan branden dat er van alles misliep. Hij heeft voorgesteld om een antifraudecel op te richten, maar daarop werd blijkbaar niet ingegaan. Daarop hebt u ook niet geantwoord.

U zegt ook dat heel wat maatschappelijk assistentes tegen het GPMI (geïndividualiseerd project voor maatschappelijke integratie) waren, maar is dat een reden om de wetgeving naast u neer te leggen? Ik ken ook heel veel mensen die vraagtekens plaatsen bij het GPMI, of vooral bij de uitvoering van het GPMI, maar als de wet zegt dat u dat moet toepassen voor alle jongeren of voor alle nieuwe dossiers, dan moet u dat doen. Waarom zijn er anders nog wetten in dit land, als we ze alleen toepassen als we vinden dat ze tof of leuk zijn? Ik denk niet dat het aan u of aan mij of aan een maatschappelijk assistent is om te zeggen dat we die wet niet toepassen. Eens die wet er is, is die voor iedereen van toepassing en moet men ook zorgen dat men dat GPMI met cliënten afsluit, wat dus blijkbaar niet gebeurt. U kunt zich niet verschuilen achter het feit dat er ook maatschappelijk assistentes waren die het er moeilijk mee hadden. Dat kan geen reden zijn om dat niet te doen, mijnheer Akouz.

U zegt dat er soms nieuwe hoorzittingen waren omdat de dossiers onvolledig waren, maar in de reportage waren er ook getuigenissen van maatschappelijk assistentes die zeiden dat het dossier ook zonder nieuwe elementen terug door het bijzonder comité werd geopend. Dat wijst er toch wel op dat het gebeurde onder druk van e-mails van u of uw secretaris om die beslissingen in het bijzonder comité te herzien.

U zegt ook dat minister Bacquellaine in 2022 voedselhulp heeft gelanceerd en u hebt gevraagd of u dat aan mensen zonder papieren mocht geven. U zei dat u dat deed in de vorm van maaltijdcheques. Misschien hebt u gelijk of niet, ik weet het niet, maar kunt u bewijzen dat u dat aan minister Bacquellaine of aan zijn administratie hebt gevraagd? Hebt u van hen een ja gekregen?

In die periode hadden mensen zonder papieren enkel recht op dringende medische hulpverlening en hadden minderjarige kinderen recht op onderwijs. Dat is nooit anders geweest. Ik heb nog nooit gehoord dat er in dit land OCMW's zijn die maaltijdcheques geven aan mensen zonder papieren. Ik heb het niet over asielzoekers die op een bepaald moment niet meer konden worden opgevangen in LOI's. Voor hen waren er inderdaad maaltijdcheques, maar niet voor mensen zonder papieren. U hebt het wel degelijk over mensen zonder papieren, dus moet u mij toch eens uitleggen of u daar niet iedereen op een hoop gooide, terwijl dat bedoeld was voor mensen in procedure en niet voor uitgeprocedeerden.

U zegt niet te weten waarom die dossiers geantidateerd werden. Mijnheer Akouz, het gaat over duizenden dossiers voor energiesteun die geantidateerd werden. Hoe kan het dat u niet op de hoogte was van zo'n beslissing? Ik kan begrijpen dat u niet van elk individueel dossier op de hoogte bent, maar hier gaat het over een richting die men neemt. Het gaat over een beleid, niet over een individueel dossier.

Net als de collega's vraag ik echt af waarom u dan eigenlijk voorzitter bent geworden. U zegt dat u wel voorzitter was, maar dat u de vergaderingen niet voorzat. Dat is nochtans een van de belangrijkste taken. De belangrijkste taak als voorzitter, als politiek hoogstgeplaatst persoon is om beleidsmaatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat het OCMW de juiste richting uitgaat. Dat hebt u niet gedaan. U hebt de macht die u als voorzitter had, niet positief aangewend, zoals een voorzitter dat kan.

Als men burgemeester, parlamentslid of voorzitter van een OCMW wordt, dan doet men dat omdat dat mandaat instrumenten biedt om het beleid in de goede richting te veranderen, om bepaalde onrechtvaardigheden aan te pakken. U hebt dat niet gedaan. Integendeel, u hebt uw macht op een

negatieve manier gebruikt. U hebt uw macht gebruikt om maatschappelijk assistenten te vragen om dossiers te herzien.

U had vooral, door niet deel te nemen aan het bijzonder comité, een argument om uw handen in onschuld te wassen. U kon immers zeggen dat u er niet bij was, dat het de anderen waren en dat de andere collega's dat hadden beslist. De man van Défi had dat beslist, want hij had uw plaats overgenomen. U was er niet bij. Echter, gelet op hoe een en ander is gelopen, hoefde u er zelfs niet bij te zijn om uw invloed uit te oefenen. U had immers de macht. Alleen hebt u die macht helaas blijkbaar op een andere manier aangewend. U hebt uw macht aangewend om op te treden in individuele dossiers, hoewel u die macht had kunnen aanwenden om het beleid te sturen, om het OCMW in de goede richting te sturen en om te zorgen dat geen mensen meer zouden komen aankloppen bij het OCMW van Anderlecht die daar niets te zoeken hadden, omdat ze niet in Anderlecht wonen of omdat ze niet behoeftig zijn.

Ik kom ook uit een gemeente met heel veel armoede. Ik woon in Borgerhout, zoals ik vorige keer ook heb gezegd. Ook daar wordt meer dan de helft van de kinderen geboren in een kansarme situatie. De mensen die het nodig hebben, moeten worden geholpen. Zij die misbruik willen maken van het systeem, moeten worden geweerd. U had de kans en de macht om de personen tegen te houden die het systeem misbruikten. U hebt dat niet gedaan. Het omgekeerde lijkt waarschijnlijker. Het misbruik werd bijna gefaciliteerd, doordat u uw verantwoordelijkheid als voorzitter niet hebt genomen.

Vincent Van Quickenborne (Open Vld): Mijnheer Akouz, het is de tweede keer dat u voor ons verschijnt. Ik dacht dat u iets had geleerd uit uw eerste keer hier. U bent begonnen met te zeggen dat u een fout hebt gemaakt. Uw enige fout zou zijn dat u zich in de VRT-reportage verkeerd zou hebben uitgedrukt. Dat is de enige fout die u toegeeft. Voor de rest hebt u volgens uzelf helemaal niets verkeerd gedaan. Niks. U zegt dat u geen enkel dossier hebt beïnvloed.

Weet u wat de definitie van cliëntelisme is? Cliëntelisme is het verlenen van voordelen, diensten en gunsten in ruil voor stemmen. Mijnheer Akouz, als u op uw kantoor mensen hebt ontvangen en aan uw maatschappelijk werkers opdrachten hebt gegeven om dringend in dossiers tussenbeide te komen, dan praktiseert u volop cliëntelisme.

Er was bijvoorbeeld het dossier van een dame die blijkbaar zeer dringend een computeropleiding wilde volgen en waarbij u de maatschappelijk werker een deadline voor een antwoord oplegde. Wat gaf u het recht om dat dossier voor te trekken, terwijl andere mensen in rijen stonden aan te schuiven bij het OCMW? Dat is cliëntelisme, mijnheer Akouz en dat hebt u in de praktijk gebracht. U hebt het zelf toegegeven, want u hebt tientallen mensen ontvangen. U hebt zich bezondigd aan cliëntelisme.

U zult zich niet redden met pirouettes. Een van de belangrijkste vragen was of u dat in aanwezigheid van een maatschappelijk werker deed of niet. Op 10 december hebt u verklaard dat daar steeds een maatschappelijk werker bij aanwezig was, maar vandaag verklaart u dat dat niet altijd het geval was. Dat is de Mustipirouette: het antwoord aanpassen naargelang het u uitkomt. Het zal u niet redden, mijnheer Akouz. De wet bepaalt immers niet dat u in bepaalde gevallen mensen mag ontvangen zonder maatschappelijk werker. De wet is zeer duidelijk: u mag alleen mensen ontvangen in uiterst dringende nood, als het OCMW gesloten is. U hebt net de cliëntelistische praktijk opgezet door systematisch mensen te ontvangen zonder maatschappelijk werker. Dat is de fout, mijnheer Akouz, die u hebt begaan.

U werpt op dat wij toch ook politici zijn en vragen krijgen van mensen. Uiteraard krijgen we vragen. Weet u hoe ik dergelijke vragen oplos? Ik verwijs naar de juiste personen. Wanneer in onze stad, in Kortrijk, het bijzonder comité voor de sociale dienst wordt geïnstalleerd – een keer om de zes jaar na de gemeenteraadsverkiezingen – krijgen alle leden een deontologische cursus. De eerste vraag die daar wordt gesteld is hoe om te gaan wanneer men wordt aangeklampt door iemand die maatschappelijke steun nodig heeft. Het antwoord is altijd dat men doorverwijst naar de maatschappelijke dienst. Wat doet u? U ontvangt de mensen. U zet een systeem op waarbij men bij u langs kan komen, als men u een WhatsAppbericht stuurt. Dat is uw probleem. Dat is uw fout. Dat geeft u hier niet toe. Wees toch eerlijk en ootmoedig en erken dat u fouten hebt begaan. *Le couloir des miracles* is vandaag leeg, mijnheer Akouz. Daar zit niemand meer. Ze durven de mensen niet meer te ontvangen, terecht. Ze hadden hen nooit mogen ontvangen. Dat is uw probleem, dat is uw fout en die fout geeft u niet toe.

U geeft evenmin toe dat de hoorzitting altijd vóór de beslissing komt. U hebt hier voorgelezen uit artikel 20 van de wet van 2002. Eerst zegt u *avant* en plotseling hebt u het over *après*. In artikel 20 staat het woordje *après* echter niet. Dat is de Akouzversie van artikel 20 waarschijnlijk.

Ik lees u het artikel 20 voor: "Le centre est tenu d'entendre le demandeur, si celui-ci le demande, avant de prendre une décision relative à l'octroi, le refus ou la révision, les sanctions visées et la récupération à charge d'une personne qui a perçu le revenu d'intégration. Le centre est tenu d'informer l'intéressé de ce droit. L'intéressé peut être entendu soit par le conseil, soit par l'organe compétent ayant un pouvoir de décision dans le cas concret. Lors de son audition, l'intéressé peut se faire assister ou représenter par une personne de son choix."

Où est le mot "après", mijnheer Akouz?

Ten derde, u smijt maatschappelijk werkers gewoon voor de bus. Ik weet niet hoe men dat zegt in het Frans, maar over de fouten die aangetoond werden in de Panoreportage zei u letterlijk: "Het is de maatschappelijk werker, die het zo geadviseerd heeft. Het is zijn of haar fout." En over alle voorbeelden die wij gegeven hebben, met de dossiernummers erbij, zei u: "Ik heb het allemaal geverifieerd; die informatie klopt niet."

Monsieur le président, je constate que les assistants sociaux – et ils étaient nombreux quand même – qui ont témoigné devant nous, sont tous des menteurs! Donc, tous les dossiers, tous les numéros qu'ils ont donnés, ce sont des mensonges. C'est ce que monsieur Akouz a dit ici! Il a dit que l'information qui sortait des dossiers ne correspondait pas à la réalité. Ils sont donc tous des menteurs. C'est quand même incroyable!

Mijnheer Akouz, hoe durft u zoiets te vertellen? Het ging niet om één maatschappelijk werker. Het waren er ook geen twee. Het waren er velen. Veel maatschappelijk werkers! Dat zijn dan allemaal leugenaars? Hoe durft u zoiets te beweren?

Voorzitter, wat de waarheid echt aan het licht zou brengen, is een confrontatie tussen de heer Akouz en al die maatschappelijk werkers, die al die miserie hebben moeten doorstaan, tot en met seksuele agressie. De getuigenissen waren schrijnend. Een confrontatie tussen al die mensen en de heer Akouz, oog in oog. Ik meen dat hij zelfs niet zou durven te verschijnen. Mijnheer Akouz, ik zou beschaamd zijn in uw plaats.

C'est honteux, monsieur Akouz.

Le **président**: Merci, je crois qu'on en a terminé là. Je vais vous libérer, monsieur Akouz. Merci d'avoir participé à notre échange.

Nous faisons une pause de quelques minutes afin de permettre à Mme Steppé et à ses collaborateurs de pouvoir s'installer.

*De openbare commissievergadering wordt geschorst van 13.48 uur tot 13.53 uur.
La réunion publique de commission est suspendue de 13 h 48 à 13 h 53.*

Le **président**: Nous sommes repartis pour la deuxième audition. Je vous propose d'emblée de poser vos questions.

Wouter Raskin (N-VA): Geachte dames, bedankt voor uw aanwezigheid. Ik zal mij beperken tot een aantal concrete vragen, voor een groot stuk naar aanleiding van de hoorzitting met leden van de Federale Interne Audit van vorige week. Die audit bracht een aantal opmerkelijke verbeterpunten aan het licht voor de inspectiedienst bij de POD MI.

Meer concreet vernamen we dat de audits die u organiseert, weinig tot geen rekening houden met de conclusies uit voorgaande audits en dat controles niet afgestemd zouden worden op eerdere vaststellingen. Was dat ook het geval bij de audits die u bij het OCMW van Anderlecht deed? Hield u

bij die audits ook geen rekening met inzichten uit de vorige? In welke mate is dat probleem ondertussen aangepakt? Dat kan namelijk wel het geval zijn. Hebt u processen intern verbeterd of zult u die veranderen om erover te waken dat de inspecties zullen voortbouwen op eerdere bevindingen en conclusies?

Wanneer vindt een volgende reguliere audit plaats bij het OCMW van Anderlecht? Met welke aandachtspunten zult u dan rekening houden?

De inspecties worden volgens de FIA al jarenlang ook door telkens ongeveer dezelfde inspecteurs uitgevoerd. Is er ondertussen werk gemaakt van een systeem van rotatie of een of andere vorm van collegiale toetsing?

De audit door de FIA gebeurde al aan het begin van de vorige legislatuur, als ik dat goed begrepen heb. Welke gevolgen heeft de voormalige bevoegde minister, mevrouw Lalieux, aan die audit van de FIA gekoppeld? Heeft zij eventueel concrete verzoeken gedaan aan de POD MI om mee aan de slag te gaan?

Sommige OCMW's zouden volgens de FIA ook gebruikmaken van een zogenaamd creatieve boekhouding, onder andere door teruggevorderde bedragen niet als zodanig in te boeken of door onterecht aan te geven dat een bepaald bedrag oninvorderbaar is. Ook vernamen we van de FIA dat bepaalde OCMW's geen inzage in hun boekhouding willen geven, met als argument dat alleen de regio's bevoegd zijn. Andere OCMW's daarentegen geven wel inzage. Wat is het standpunt van de POD MI ter zake?

Bent u bij de POD MI van mening dat het noodzakelijk is om het gebruik van de federaal toegekende middelen – want die zijn er onmiskenbaar – in de boekhouding alsnog te kunnen controleren? Was daarover ondertussen al afstemming met de deelstaten?

De mate waarin de inspecteurs van de POD MI de boekhouding van de OCMW's onder de loep nemen, zou van inspecteur tot inspecteur verschillen, zo hebben we vernomen. Zijn er ondertussen richtlijnen voor een meer afgestemde aanpak ter zake? Indien dat zo is, zou het interessant zijn daar wat meer over te horen.

De FIA suggereerde ook de POD een sanctiebevoegdheid te geven. Die is ondertussen opgenomen in het regeerakkoord. Mag ik u vragen of u al bezig bent met een voorstel van uitwerking van de sanctiebevoegdheid? Misschien kunt u een tipje van de sluier oplichten over hoe u dat ziet?

We leerden ook uit de audit van de FIA dat de individuele inspecteurs heel verschillend omgaan met het controleren van een aantal verplichtingen van het sociaal onderzoek. Ik denk aan het onderzoek naar de behoefte van de aanvragers of de werkbereidheid. De ene inspecteur zou er genoeg mee nemen dat het OCMW aangeeft dat die dingen onderzocht zijn, terwijl een andere inspecteur veel meer in de diepte zou gaan en controleren op welke manier de behoefte of de werkbereidheid onderzocht werd. Mijn persoonlijke aanvoelen is dat een grondige controle vereist is.

Werkt de POD MI ondertussen aan richtlijnen voor alle inspecteurs over de manier waarop ze criteria als behoefte of werkbereidheid moeten controleren en aanpakken? Indien dat het geval is, wat houden die richtlijnen in?

Tot slot vernamen we van de minister van Maatschappelijke Integratie dat de POD MI ondertussen werk maakt van een bijkomende audit van het OCMW van Anderlecht. Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten van die audit? Zal de POD MI ook cliëntelisme en mogelijke fraude bij de toekenning van OCMW-steun onderzoeken? Indien ja, op welke manier?

Ellen Samyn (VB): Mevrouw Steppé, tijdens de vorige hoorzitting stelde u dat het OCMW van Anderlecht begin 2025 zou worden geauditeerd. Wat is de stand van zaken? Zijn er al bevindingen, eventueel voorlopige? Wat zijn die bevindingen? Is er al een rapport of een voorlopig rapport ter beschikking?

Er werd vermeld dat ook andere Brusselse OCMW's geauditeerd zouden worden. Is dat juist? Over welke OCMW's gaat het? Zijn er al resultaten bekend? Klopt de bewering dat ook nogal wat andere

Brusselse OCMW's aan de Anderlechtse ziekte lijden?

Welke aspecten worden door de POD MI geauditeerd bij de OCMW's? Beperkt men zich tot aspecten die tot de federale overheid behoren, het verlenen van sociale bijstand dus, of betreedt men ook de bevoegdheid van de gemeenschappen, zoals de organisatie van de OCMW's? Richt de POD zich met betrekking tot dat laatste punt eventueel tot de gemeenschappen zelf, om te vragen dat aspect te auditeren? Wordt daarop ingegaan?

Voormalig minister Lallieux getuigde hier dat er in de rapporten van de POD over Anderlecht nooit sprake was van fraude, terwijl die er duidelijk toch wel is geweest. Hoe komt het dat men die niet opgespoord krijgt? Voldoet de gevolgde methode niet, al dan niet bij gebrek aan wettelijke basis om dat te doen?

De voormalige minister stelde ook dat de POD een analyse zou doen van alle dossiers sinds 1 september 2024 en dat daarover eind 2024 verslag gedaan zou worden. Wat waren de bevindingen? Wat heeft men precies nagetrokken?

Diverse personen hebben gepleit voor antifraudecellen binnen de OCMW's. Hoe staat u daar tegenover?

Er werd door sommige sprekers aangehaald dat de wetgeving op een aantal punten vaag is en er onduidelijke procedures zijn, waardoor er ruimte is voor misbruik. Deelt u die analyse?

Een veel voorkomende klacht is ook de complexiteit van het systeem en de administratieve overlast. Wat is uw mening daarover? Is vereenvoudiging mogelijk zonder in te boeten op de efficiëntie en zonder het risico van misbruik te vergroten?

Men stelt ook een grote verscheidenheid aan praktijken vast. Deelt u die mening? Ziet u op dat vlak mogelijkheden voor een betere stroomlijning?

Specifiek wat de Brusselse OCMW's betreft, wordt een slechte organisatie en de passiviteit van het gewestelijk niveau aangehaald. Professor Dumont stelde daarover in de GGC dat de controle op dat niveau grotendeels slapend is. Graag kende ik uw mening.

Ik heb ook een aantal vragen over de POD zelf. We hebben hier vorige week de Federale Interne Audit gehoord, over de audit die hij in 2019 van de POD MI heeft gemaakt.

Daaruit kwamen diverse tekortkomingen aan het licht. Ik som er enkele op. De inspecties worden onvoldoende gepland en zijn onvoldoende risicogericht, in die zin dat men de volledige cyclus van alle OCMW's wil controleren in plaats van zich te concentreren op de risicovolle OCMW's en die frequenter te controleren. Dat zorgt voor ondercontrole van risicovolle OCMW's en overcontrole van OCMW's die goed functioneren.

De FIA noteerde ook capaciteitsproblemen om de cyclus voor 100 % af te ronden. Belangrijk is het probleem van de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de controleurs die te lang dezelfde OCMW's controleren. Ook belangrijk is het verschil in de uitvoering van inspecties door diverse inspecteurs en door een verouderde controlematrix. Daardoor levert eenzelfde inspectie door verschillende inspecteurs niet altijd hetzelfde resultaat op door een verschil in diepgang en aanpak van de inspectie.

Er is ook het probleem van de verschillende interpretaties door grijze zones in de wet en het gebrek aan een eenvormige opvolging van de aanbevelingen van de POD MI aan de OCMW's in zijn inspectieverslagen. Soms gebeurt dat per mail, maar dat zou in een rapport moeten gebeuren. De FIA zegt dat de POD MI zijn aanbevelingen heeft aanvaard en dat er een actieplan is opgezet, wat uiteraard positief is. Hoever staat het met de implementatie daarvan na vijf jaar?

Ik besluit met een vijftal vragen. De controles van de POD zijn heel beperkt inzake de materies die worden gecontroleerd en ook inzake de omvang van de controles. Dat hangt allicht samen met de beperkte personeelsbezetting van de controlediensten van de POD. Deelt u die analyse? Wat is volgens u het grootste pijnpunt?

De huidige regering stelt in haar regeerakkoord dat ze de controles wil opdrijven, zowel wat betreft de gecontroleerde materies als wat betreft de omvang en intensiteit. Is de POD daartoe momenteel uitgerust, inzonderheid op het vlak van de personeelsbezetting? Hoe ziet u idealiter de omvang van de personeelsformatie van de inspectiedienst van de POD?

Welke aspecten die nu niet worden gecontroleerd zult u laten controleren? Waarom precies die aspecten? Deze regering besliste ook de POD te integreren in zijn oorspronkelijke FOD. Verstoort dat niet minstens tijdelijk de slagkracht van de POD? Hoe beoordeelt u dat in functie van efficiëntie en slagkracht?

Iets waarover tot nog toe maar zelden werd gerept, is de versnippering van de bevoegdheden tussen de federale overheid, die het beleid inzake sociale bijstand bepaalt en de gemeenschappen, die bevoegd zijn voor de organisatie van en het toezicht op de OCMW's. Is die versnippering niet mee een belangrijk element van verklaring, een systeemfout waarom controle en sanctionering niet zijn wat ze zouden moeten zijn?

Ten slotte hebben diverse personen aangegeven dat een doorgedreven automatisering extra kansen op een betere controle biedt. Deelt u die mening? In welke mate kan die automatisering de controles van de POD op de OCMW's versterken? Dreigt hier niet het gevaar van grotere administratieve lasten?

Ik dank u voor uw antwoorden.

Isabelle Hansez (Les Engagés): Merci, madame Steppé, d'être à nouveau présente aujourd'hui parmi nous. Nous saluons le travail d'enquête mené par le SPP Intégration sociale, qui témoigne d'un engagement important en faveur de la transparence, du respect des droits des bénéficiaires et de l'amélioration continue du fonctionnement des CPAS.

Comme vous l'aurez compris, le but de ce groupe de travail n'est aucunement de jeter l'opprobre sur quelque acteur public qu'il soit, mais de bien comprendre comment nous pouvons ou nous pourrions améliorer le fonctionnement de notre aide sociale, de notre intégration sociale, de l'octroi de celle-ci au quotidien à nos citoyennes et nos citoyens.

Le CPAS d'Anderlecht n'a été contrôlé que récemment, alors même que plusieurs problématiques ont été relevées depuis quelques années, avec une intensification à partir de 2020. Cela soulève naturellement la question de la répartition des contrôles entre les différents CPAS.

Est-ce qu'on peut conclure qu'il n'existe pas vraiment de stratégie de ciblage claire fondée sur des critères tels que la taille, la vulnérabilité des publics ou encore peut-être l'historique problématique de certains CPAS?

Plus généralement, quels sont les critères aujourd'hui qui guident l'inspection dans la priorisation de ces contrôles? Et nous insistons ici sur ce point de priorisation des contrôles.

Au-delà du contrôle en tant que tel, un autre aspect essentiel est le suivi des recommandations. Comment évaluez-vous aujourd'hui l'efficacité de ce suivi, notamment en ce qui concerne l'application concrète des recommandations formulées? Quelles sanctions sont réellement envisageables ou envisagées en cas de manquements persistants, chroniques, qui se répètent?

Quelle pistes d'améliorations envisagez-vous pour rendre ces mécanismes de contrôle et de suivi plus cohérents, plus réactifs et surtout plus efficaces, améliorations que le fédéral pourrait alors mettre en place?

Enfin, je conclurai sur le CPAS d'Anderlecht. Vous avez relevé des dysfonctionnements structurels dans le service social (manque de personnel, *turnover*, carence de suivi), tout en constatant des améliorations au niveau administratif et financier. Un plan d'action a été présenté par le CPAS. Un système de sanctions est en cours d'élaboration et un audit est prévu en 2025.

Mais comment peut-on expliquer qu'un CPAS avec de telles difficultés structurelles ait pu passer sous le radar si longtemps? Et surtout, quelles garanties pouvons-nous avoir aujourd'hui pour que ce plan d'action soit réellement mis en œuvre et évalué à l'aune des résultats concrets pour les bénéficiaires?

On a pas mal d'audits, pas mal de contrôles, pas mal d'idées sur des plans d'action, pas mal de recommandations, mais je pense qu'il manque vraiment l'étape de l'évaluation des résultats concrets pour les bénéficiaires ou en termes de pratiques développées dans le CPAS. Je vous remercie pour vos réponses.

Anja Vanrobaeys (Vooruit): Dames, ik ben blij dat jullie opnieuw bij ons zijn. Mijn vragen sluiten deels aan bij die welke al gesteld zijn. We hebben vorige week de mensen van de FIA gehoord, die de audit van de POD MI hebben uitgelegd, net als hun aanbevelingen en de vastgestelde tekortkomingen en verbeterpunten.

Er werden al een aantal zaken uitgelegd, bijvoorbeeld dat er niet altijd zicht was in hoeverre de aanbevelingen die aan de OCMW's gegeven werden, werden opgevolgd. Er was ook onvoldoende globaal overzicht en er werden te weinig risico's meegenomen. Steeds dezelfde inspecteurs deden soms gedurende een lange tijd controles op dezelfde plaats. De controles gebeurden niet altijd met twee inspecteurs en er waren te weinig wissels. Ook was er een gebrek aan controlematrixen en opvolging van inspectieverslagen.

De FIA heeft ook gezegd dat hij bezig is met een nieuwe audit. Dat rapport zal pas uitkomen in het najaar. Jullie hebben nu het rapport van de eerste audit gekregen en ik vraag mij af in hoeverre de aanbevelingen nu worden opgevolgd. Waar staan jullie? Als jullie de aanbevelingen aan het uitvoeren zijn, op welke obstakels botsen jullie? Wat gaat er niet? En waarom niet? Als er obstakels zijn, zijn er dan dingen die wij voor jullie kunnen doen? Zijn er wettelijke zaken waar jullie tegenaan botsen; botsen jullie echt op de limieten van de wetgeving? Zeggen jullie dat, om het goed te doen, de wetgeving aangepast moet worden? Dat zijn de belangrijkste vragen die ik heb.

Waar ik nog altijd mee zit, zijn de knipperlichten. Ik heb destijds gezegd dat ik wel snapte dat het aangaan van de knipperlichten een eerste controlemechanisme is. Als er evenwel cliëntelisme is, gaan de knipperlichten niet aan, want dan worden ze ergens weggemoffeld. Vorige week heeft de inspecteur van de FIA gezegd dat er eigenlijk er geen verband is tussen de knipperlichten en de inspectieverslagen. Het is niet omdat bij een OCMW veel knipperlichten aangaan dat daar per definitie iets fout loopt en dat er per definitie een negatief inspectieverslag zal volgen.

Het gebeurt ook dat er weinig knipperlichten aangaan en dat er wel een negatief inspectieverslag is. Kunt jullie dat nog eens goed uitleggen? Bij het OCMW van Anderlecht waren er weinig knipperlichten, maar was er wel een negatief inspectieverslag.

Hoe pakken jullie de zaken aan wanneer jullie vermoeden dat er iets aan de hand is en dat een nauwere opvolging nodig is zodat alles op een correcte manier gebeurt?

Er zijn verschillende negatieve inspectieverslagen van het OCMW van Anderlecht en de daaropvolgende aanbevelingen. Wat is de stand van zaken? Hoe wordt dat verder opgevolgd? Er zijn intussen al 60 uren aan hoorzittingen geweest. Het arbeidsauditoraat is ook bezig met een onderzoek. Hoe verhoudt het ene zich ten opzichte van het andere? Zijn er al zaken vastgesteld die zonder meer als fraude bestempeld kunnen worden? Zijn er al terugvorderingen uitgevoerd?

Nahima Lanjri (cd&v): Welke aanbevelingen uit het auditverslag van de FIA uit 2019 zijn er de afgelopen zes jaar uitgevoerd en welke niet? Waarom werden ze al dan niet uitgevoerd? Keek men daarvoor naar prioriteiten en haalbaarheid? Waarom kwam er niet sneller opvolging vanuit de FIA? Kunnen jullie vragen om die opvolging of begeleiding vanuit de FIA vaker te doen, bijvoorbeeld jaarlijks of tweejaarlijks? Vindt u dat nuttig?

Hoe kunnen de in Anderlecht vastgestelde wantoestanden in de toekomst worden vermeden? Wat is daarvoor nodig? De controles gebeuren door verschillende instanties en niveaus, die niet altijd op elkaar zijn afgestemd. Hoe kunnen we die beter op elkaar afstemmen en hoe kunnen we ze versterken? Welke hervormingen zijn daarvoor nodig? Welke wetwijzigingen en wijzigingen in de modus operandi zijn nodig voor betere controles? Zo gaat er ook geen energie meer verloren die men op een betere manier kan gebruiken.

Hebben jullie ooit kennis of informatie gekregen over de malversaties bij het OCMW van Anderlecht, of misschien zelfs een klacht, formeel of informeel, van medewerkers, klokkenluiders, raadsleden of zelfs van burgers die vonden dat ze bijvoorbeeld te lang op hun leefloondossier moesten wachten? Wie hebben jullie gehoord? Wat hebben jullie met die klachten of opmerkingen gedaan? Jullie zijn niet altijd bevoegd, maar het is niet omdat men niet bevoegd is dat men geen mensen kan doorverwijzen.

In de dossiers stelt men vast – de heer Akouz zei het daarnet nog – dat het GPMI niet altijd aan de nieuwe leefloners werd gekoppeld. Uit de inspectieverslagen blijkt dat het niet altijd gebeurde of dat het niet gebeurde zoals het moest gebeuren. Ook de beslissingstermijn van 30 dagen werd zelden gerespecteerd. Er is een gebrek aan controles. Dat bleek ook uit de *Pano*-reportage. De woonst of de behoefteigheid werd niet gecontroleerd. In de inspectieverslagen lees ik ook dat niet werd gecontroleerd of de onderhoudsplicht die ouders hebben, kon worden ingeroepen.

Dat zijn allemaal zaken die in de inspectieverslagen vermeld zijn. Hoe zijn jullie bij de POD MI omgesprongen met het feit dat er na een tweede controle of een tweede inspectieverslag nog altijd geen verbeteringen waren? Welke hefboom hebt u dan om iets te doen? Sancties kon u niet nemen, maar zijn jullie op dat moment bijvoorbeeld naar de beleidscel van de minister gegaan om haar te vragen om bijvoorbeeld de wetgeving aan te passen of om de controleprocedures aan te passen? Wat hebben jullie gedaan toen jullie keer op keer vaststelden dat het niet functioneerde?

Ik neem aan dat u ook wist of dat u ter ore kwam dat de voorzitter nooit deelnam aan de vergaderingen van het bijzonder comité, dus dat hij nooit het comité voorzat en dat hij dat systematisch aan de ondervoorzitter overliet. Dat is niet volgens de regels. Men kan zich eens laten vervangen als men ziek is, toevallig op vakantie is of wat dan ook. In Anderlecht gebeurde het echter systematisch. Ik denk dat dit elders zelden gebeurt, tenzij u mij tegensprekt en zegt dat men zich systematisch kan laten vervangen.

Het is op die manier natuurlijk gemakkelijk om achteraf de handen in onschuld te wassen, maar men kan zo ook niet bijsturen in structurele zaken. Vaak kan men als voorzitter op basis van vele individuele dossiers een aantal conclusies trekken, bijvoorbeeld waar het misloopt of waar iets voor verbetering vatbaar is, en dan structureel bijsturen. Hoe hebt u het feit dat de voorzitter nooit deelnam aan de vergaderingen ervaren?

Ik kom nu tot een vraag waarop ik maar geen antwoord krijg. Waarom zijn die vele duizenden dossiers voor energiesteun die in 2023 werden toegekend met een jaar geantidateerd? De maatschappelijk werkers zeiden ons dat de reden is dat de middelen opgebruikt moesten worden. Hoe heeft de POD Maatschappelijke Integratie daarop gereageerd? Heeft men gezegd dat dit niet kon? Is er een terugvordering geweest of komt die er nog? Terugvorderingen zijn immers mogelijk. Als een OCMW bijvoorbeeld dringende medische hulp toekent en dat niet volgens het boekje doet, dan stelt de POD Maatschappelijke Integratie ook dat er moet teruggevorderd worden, terecht.

Zijn er bij het OCMW van Anderlecht ook middelen teruggevorderd voor dringende medische hulp of voor leeflonen en ook voor de vele dossiers met betrekking tot leefloon waarin er blijkbaar onvoldoende controles zijn geweest, met mensen die een leefloon kregen zonder daarop recht te hebben? Is men bezig met de terugvordering? Zal dat nog verder uitgezocht worden of heeft men het in het verleden ook al gedaan?

Vincent Van Quickenborne (Open Vld): Vooreerst wil ik uiteraard mijn waardering uitspreken voor het werk dat u verricht. Ik ben zelf actief in Kortrijk en ik weet dat er ook af en toe inspecties zijn op het OCMW van de stad. Ik zit als voorzitter van de gemeenteraad zelf het auditcomité voor van onze stad. De rapporten die worden afgeleverd, zijn zeer nuttig en interessant. Dus mijn dank daarvoor. Dat is de microsituatie.

Ten eerste, u moet heel veel OCMW's – ook al zijn er intussen al enkele gefusioneerd – inspecteren met een niet al te groot team. Ik heb ergens gelezen in het regeerakkoord dat men van plan is 300 extra inspecteurs aan te werven in alle mogelijke diensten. Is een deel ervan ook bestemd voor uw diensten? Zo niet, houd ik alvast een warm pleidooi bij de aanwezige leden van de meerderheid om die keuze te maken, want uw werk is van onschatbare waarde.

Ten tweede, we hebben allemaal vastgesteld dat uw sanctiearsenaal beperkt is. U hebt dat ook zelf

verklaard. Blijkbaar hebt u die beperkte middelen in het verleden ook verschillende keren aangekaart bij de toenmalige minister. Daar is echter weinig gevolg aan gegeven. Ik denk dat de voorzitter van Inspectie van Financiën dat ook verklaard heeft hier in de commissie. Ik vermoed dat u intussen wel gehoor hebt gekregen bij de nieuwe regering. Kunt u ons zeggen hoe ver men staat met een wettelijke basis, ook voor strenge administratieve sancties, zodat OCMW's die niet willen horen, toch zwaarder kunnen worden gestraft?

Ten slotte, vormen de gebeurtenissen in Anderlecht een uitzondering of hebt u vermoedens dat die zaken ook in een beperkt aantal andere OCMW's gebeuren? Misschien in een club van Brusselse OCMW's of andere? Ik heb daarnet nog twee opiniestukken voorgelezen, respectievelijk van professor Margot Van Leuvenhaege en van Piet Van Schuylenbergh. Volgens hun inschatting is Anderlecht wel degelijk een uitzondering en gaat het er in andere OCMW's anders aan toe. Kunt u daarover uw opinie geven?

Voorzitter: Wouter Raskin.

Président: Wouter Raskin.

Denis Ducarme (MR): Merci pour votre présence. Nous nous voyons dans un contexte assez différent de la première fois. Quand cette affaire a été médiatisée, nous ne disposons pas encore de l'ensemble des informations dont nous disposons aujourd'hui.

Depuis que nous nous sommes vus, des informations nous ont été données, depuis plusieurs mois, par les travailleurs sociaux eux-mêmes. Cela nous a permis d'identifier plus précisément la manière dont la fraude clientéliste s'est organisée au CPAS d'Anderlecht, en s'amplifiant au fur et à mesure que les élections de 2024 se rapprochaient.

Nous avons pu isoler deux catégories de fraude. D'une part, autour de la révision des décisions. Toute une série de décisions du CSSS ont ainsi été révisées, à l'encontre des avis des travailleurs sociaux, pour remettre en question des retraits de RIS, des fraudes constatées en matière d'adresse de référence.

Toute une série de dossiers, assez exemplatifs, nous ont été communiqués, dont des dossiers qui visent des couples. Vous connaissez cela. C'est une fraude assez habituelle: un couple qui se sépare théoriquement va pouvoir bénéficier d'un RIS isolé, parfois chacun de leur côté avec enfant. Bref, toute une série de fraudes de cet ordre-là autour de la question de la révision.

S'il est important pour moi de vous revoir aujourd'hui, c'est peut-être aussi pour vous demander, madame Steppé, de nous suggérer un certain nombre de pistes dans le cadre des recommandations que ce groupe de travail va devoir émettre et faire voter par la commission des Affaires sociales.

Vous êtes sans doute bien consciente de la nécessité de resserrer plusieurs boulons, vous qui dirigez le service de contrôle des CPAS. Vous ne pouvez pas vous tenir derrière chacun d'eux ni derrière chaque décision révisée. Vous êtes naturellement consciente que le système de clignotants Nova Prima ne va pas identifier l'ensemble des fraudes.

Je pense donc que c'est autour de la procédure de la révision des décisions que nous pourrions travailler, sans doute avec des exigences supplémentaires sur le plan de la rigueur et des confrontations au regard du premier avis rendu par les travailleurs sociaux. Nous avons pu constater que ces avis étaient très tangibles et objectifs. Malgré cela, des décisions à l'initiative du politique viennent renverser dans un autre sens les décisions du CSSS. C'est le premier point sur lequel je voulais vous interroger.

Le deuxième point porte plutôt sur le système qui a été mis en place au CPAS d'Anderlecht entre 2022 et 2024, selon ce que M. Akouz vient de nous dire, avec ce PIIS accordé dès l'ouverture du dossier. Nous savons bien que cela ne correspond pas à la législation. Si nous lisons l'article 11 de la loi de 2002, nous voyons bien que des conditions précises sont posées à l'ouverture du PIIS, qui impliquent un travail déjà mené avec l'utilisateur. Or, selon nos informations, ces PIIS ont été accordés et signés dès l'ouverture du dossier sans qu'un travail ait été entrepris avec l'utilisateur. On nous a indiqué que ce système avait été interrompu en juin 2024. Mais a-t-il vraiment duré deux ans? C'est la question que je

vous pose. Avez-vous identifié la durée de mise en place du dispositif? De mon point de vue, c'est pour activer la pompe à fric fédérale que cela s'est fait.

Une fois que vous créez un PIIS, vous prenez les subsides qui vont avec et vous embellissez le solde de l'année sur le plan budgétaire au niveau du CPAS, au minimum le solde de l'année parce qu'après, si vous avez octroyé des PIIS qui ne sont pas valables, vous devrez produire un certain nombre de remboursements. Et donc, il y a là un dysfonctionnement au minimum, mais un dysfonctionnement tout de même important.

Et puis, un système de PIIS antidadés aurait été mis en place par rapport au PIIS ukrainien. On sait bien que le PIIS ukrainien a été modifié en octobre 2023, si je ne me trompe, avec une réduction du subside supplémentaire par rapport au PIIS. On est passé de 30 ou 25 % à environ 10 %. Bref, pour pouvoir profiter du système tel qu'il existait avant modification, ils ont fait signer des PIIS antidadés. Je voulais que vous puissiez me dire si cela avait en effet été le cas.

Enfin, en tant que service de contrôle des CPAS, vous avez reçu, au départ de travailleurs sociaux du CPAS d'Anderlecht, un certain nombre de "dénonciations", pour le dire simplement. Des travailleurs sociaux du CPAS d'Anderlecht vous ont-ils écrit pour vous dire qu'au CPAS d'Anderlecht, il y a des abus, des dysfonctionnements, des décisions qui sont prises et qui contournent la législation? Vous pourrez peut-être nous dire si vous avez été alertée.

Au-delà du CPAS d'Anderlecht, êtes-vous régulièrement alertée par les travailleurs sociaux de CPAS qui constatent des dysfonctionnements de cet ordre-là? Je pense effectivement qu'au niveau des recommandations, nous devons également travailler sur ce volet. La plupart du temps, les personnes n'osent pas.

Vous pourrez me dire si je me trompe. Elles n'osent pas parce que ça les met en difficulté par rapport à leur hiérarchie. Il y a ainsi un travailleur social d'Anderlecht qui a dénoncé les dispositifs relatifs aux PIIS ouverts à l'ouverture du dossier et aux PIIS antidadés, qui, quelques semaines après avoir dénoncé ce problème aussi en interne, a été remercié; il a été licencié.

Donc ça veut dire qu'on est dans un système aujourd'hui où les personnes qui voudraient vous communiquer un certain nombre d'informations ne sont pas vraiment protégées. Elles ne disposent pas du statut de lanceur d'alerte, parce que c'est très compliqué d'obtenir le statut de lanceur d'alerte. On le sait, c'est au service de médiation. Et donc peut-être que vous aimeriez disposer davantage de sources internes par rapport à un certain nombre de problématiques liées à des dysfonctionnements qui s'organisent au niveau des CPAS, et peut-être que vous aurez un certain nombre de pistes à nous communiquer aussi par rapport à la protection de ces personnes du point de vue du droit du travail.

De **voorzitter**: Je regarde la salle. Heeft iedereen het woord gehad? (Ja). Dan geef ik het woord aan de mensen van de POD MI voor de antwoorden.

Bérengère Steppé: Mesdames et messieurs les députés, je vais répondre en deux phases. Dans un premier temps, j'expliquerai notre travail de suivi du CPAS d'Anderlecht et répondrai aux questions plus spécifiques concernant le CPAS d'Anderlecht. Dans un deuxième temps, je répondrai aux questions relatives à notre fonctionnement interne. Je ferai une petite parenthèse sur les clignotants, puisque j'ai dans ma présentation, que je vous communiquerai, un petit schéma qui pourra peut-être vous éclairer.

Par rapport à notre suivi du CPAS d'Anderlecht, nous avons fait un certain nombre de contrôles de dossiers suite à l'alerte qui a été donnée en novembre 2024. Ce contrôle s'est tenu entre décembre 2024 et janvier 2025 sur les dossiers concernant des nouvelles demandes, soit des profils identiques à ceux qui avaient été présentés dans le reportage, pour voir effectivement s'il y avait des dysfonctionnements dès le début de la demande et ce qui se passait à ce moment-là.

Nous avons contrôlé les dossiers de personnes qui n'étaient pas connues au CPAS trois mois précédant la décision et pour lesquels le CPAS a demandé un remboursement au SPP Intégration sociale. Je tiens à préciser que le CPAS dispose de 45 jours après une décision pour nous demander le remboursement.

Nous avons contrôlé 67 dossiers avec ma collègue ici présente.

Un certain nombre de manquements ont été constatés dans la procédure, à savoir des incohérences sur les accusés de réception, une absence de formulaire de demande formalisée, des délais de traitement dépassant les 30 jours dans la plupart des dossiers. Ces manquements avaient déjà été constatés par le passé.

Dans le cadre de la réalisation de l'enquête sociale, nous avons constaté que les flux de la Banque Carrefour étaient consultés. Cependant, les rapports sociaux ne contenaient ni motivation ni explication concernant les éléments observés lors de cette consultation.

Les visites à domicile sont effectuées. Pour la plupart des dossiers, nous avons même constaté la présence d'un compte rendu. Sur ce point, nous avons donc observé que cela était généralement bien réalisé.

Nous confirmons également que les enquêtes sur les débiteurs alimentaires ne sont pas formalisées et qu'aucune décision n'est prise à ce sujet. Par ailleurs, nous avons constaté des erreurs dans l'application de l'exonération socioprofessionnelle.

Etant donné que les dossiers étaient de nouvelles demandes, il était normal de pas trouver de PIIS. Nous n'en avons trouvé que dans deux dossiers qui contenaient des PIIS dès leur ouverture.

Ce que l'on observe concernant les PIIS, c'est que les bilans sociaux sont réalisés en parallèle avec l'enquête sociale de première demande. Toutefois, ils n'apportent aucune plus-value par rapport à cette enquête. Ainsi, il ne s'agit pas d'un bilan social au sens classique, où les forces et faiblesses de la personne sont analysées afin de lui proposer un parcours individualisé.

Les dossiers ayant été contrôlés sur une certaine période, nous avons trouvé des PIIS dans certains dossiers. Ces PIIS sont très généraux au niveau des engagements, tant du CPAS que du bénéficiaire.

Je souhaite revenir sur les PIIS réalisés au moment de la première demande. Dans le passé, nous avons effectivement été alertés à ce sujet par un travailleur social du CPAS. Ma collègue du service juridique, qui est ici présente, a immédiatement répondu que cela ne correspondait pas aux exigences du législateur. Nous avons été très claires à ce propos. Nous avons également publié une circulaire l'année dernière qui précisait effectivement ce point-là aussi, puisque nous le rencontrons de temps en temps dans certains CPAS.

Denis Ducarme (MR): Permettez-moi de vous interrompre pour vous demander à quel moment vous avez signalé au CPAS d'Anderlecht que le PIIS, dès l'ouverture du dossier, n'était pas conforme. Il semble, en effet, que ce système ait perduré assez longtemps.

Il n'est pas nécessaire que vous répondiez aujourd'hui; vous pouvez transmettre l'information au secrétariat du groupe de travail.

Bérengère Steppé: Je regarderai cela, parce que je ne sais pas vous répondre exactement maintenant.

Comme je le disais, ce sont des choses que l'on rencontre de temps en temps. Nous avons donc reprécisé cela dans une circulaire spécifique, pour bien redonner le cadre.

Par rapport aux dossiers sociaux, de manière générale, l'inspection peut conclure que les enquêtes

sociales sont réalisées en donnant une vue globale de la situation de la personne mais ne sont pas formalisées et structurées par rapport aux conditions d'octroi du revenu d'intégration. Ceci a déjà été pointé. Nous en avons reparlé notamment avec le CPAS lors du débriefing que nous avons tenu en octobre 2024. L'inspection constate aussi que les rapports sociaux sont transmis sans supervision ni relecture avant présentation au Comité spécial.

Je vais revenir plus spécifiquement au fonds gaz et électricité, qui est le point que vous mentionnez. Nous avons effectivement été alertés suite à l'article de la VRT paru en décembre 2024. Des aides énergétiques étaient octroyées assez largement, avec des informations ayant trait à des demandes antidatées. Nous avons effectué un nouveau contrôle complet du fonds gaz et électricité pour les années 2022 et 2023. Les pièces comptables et les justificatifs pour les frais de personnel ont été examinés dans leur intégralité par la cellule Subsidies du SPP Intégration sociale. La comptabilité liée aux aides sociales a été analysée par l'inspection sur la même période. Sur la base de ces éléments, nous avons sélectionné un échantillon de 41 dossiers et deux marchés publics que nous avons contrôlés sur place au CPAS en février de cette année. Pour ce contrôle, l'ensemble des pièces justificatives étaient disponibles ainsi que les pièces comptables. Une minorité de dossiers étaient hors délai. L'inspection ne procédera pas à une récupération. Nous avons rappelé au CPAS que les aides forfaitaires n'étaient pas autorisées dans le cadre de ce fonds. Nous avons fait une vérification exhaustive de la comptabilité. Ces aides n'ont pas été imputées au Fonds fédéral gaz et électricité. Sur ce plan, de notre côté, nous n'avons pas constaté d'imputations incorrectes. Nous resterons vigilants pour l'année 2024. Le reportage était en cours en début d'année. Nous resterons très vigilants ici aussi, parce que les aides forfaitaires ne sont pas autorisées dans le cadre de ce fonds gaz et électricité.

Un audit est actuellement en cours au CPAS, comme nous l'avions annoncé. Il y a déjà eu trois journées sur place. Nous avons prévu un débriefing avec le CPAS le 22 avril prochain.

L'audit a pour objectif d'analyser les processus de gestion des demandes au sein du CPAS. L'analyse ne se fait pas au niveau des dossiers, mais au niveau de la gestion et du processus en tant que tel. Nous avons divisé le processus en 12 étapes depuis l'introduction de la demande, l'enquête sociale, le PIIS, la décision, les demandes de subvention au SPP Intégration sociale et, éventuellement, les révisions de dossiers.

Tous les audits sont précédés d'une préparation demandée au CPAS. Celle-ci a été transmise dans les délais par le CPAS d'Anderlecht. Les auditeurs ont pu préparer leur visite avant d'aller sur place.

Pour ce qui est de la méthodologie d'audit, il s'agit d'un échange avec les différents acteurs concernés par chaque processus, sous forme de discussions et d'échanges avec des questions formalisées. Les informations qui sont données par le CPAS sont corroborées sur base de la production de documents et de pièces justificatives, de lignes directrices, de procédures internes, etc.

L'audit n'est pas finalisé. Cependant, je peux déjà vous donner quelques éléments transversaux que l'équipe a constatés dans les trois jours d'échanges.

De manière globale, on constate une absence de maîtrise des processus internes au niveau du service social, un manque de traçabilité des demandes pour les dossiers en cours. Le non-respect des 30 jours est bien confirmé par l'audit. Par ailleurs, aucune analyse n'est réalisée au niveau de l'accueil de la première ligne, où les demandes ne sont pas enregistrées par des travailleurs sociaux qui pourraient effectivement faire une première analyse. Ceci implique que les travailleurs, au moment où ils reçoivent le bénéficiaire, sont confrontés à des demandes diverses et variées et doivent gérer tout type de demandes. Cela requiert une grande polyvalence pour les travailleurs sociaux et une certaine gestion des connaissances qui ne semble pas suffisamment soutenue au niveau de l'encadrement des travailleurs sociaux. Ceci avait déjà été relevé par l'inspection et rappelé en débriefing en octobre 2024.

La continuité du service n'est pas assurée en l'absence d'un suivi des échéanciers des travailleurs sociaux, ce qui implique que quand une personne est malade, personne ne peut reprendre le dossier.

Pour information, un échéancier reprend les dates clefs d'un dossier. De la sorte, on peut connaître les délais pour conclure un PIIS, savoir à quel moment il faut commencer la révision, etc. C'est utilisé par la plupart des CPAS. En l'occurrence, à Anderlecht, des échéanciers sont bien générés par des agents administratifs qui assurent un suivi des révisions annuelles, en fixant un rendez-vous avec les

travailleurs sociaux, mais il manque une vision globale du nombre de dossiers par travailleur social, permettant un meilleur partage de la charge de travail et, éventuellement, de pallier des absences. Il n'y a pas non plus de contrôle interne ou de supervision des dossiers avant présentation au Comité spécial pour les travailleurs sociaux expérimentés, à savoir ceux qui sont au CPAS depuis plus d'un an.

Nous avons constaté qu'un manager était chargé de la gestion de 30 travailleurs sociaux, dont des nouveaux en formation. C'est quand même assez lourd sur le plan de la gestion. Nous avons aussi rappelé au CPAS qu'il importait de superviser les travailleurs sociaux afin de garantir un traitement correct des demandes d'aide.

Enfin, après le Comité spécial, nous relevons que les processus semblent mieux maîtrisés, mais nous relevons quand même un manque de suivi des clignotants.

Pour terminer sur l'audit, les auditeurs sont occupés à rédiger le rapport et à analyser les risques afin de pouvoir préparer le débriefing avec le CPAS, qui aura lieu le 22 avril prochain.

En conclusion, il semble essentiel que le CPAS dispose d'une vision globale de la gestion d'une demande, depuis son introduction et à travers les étapes successives. Différentes initiatives ont été prises par le CPAS, mais elles sont un peu disjointes et ne semblent pas s'inscrire dans une approche globale pour réformer le processus.

Annuellement, nous organisons un contrôle du CPAS d'Anderlecht. L'inspection de cette année est prévue pour l'été prochain. Nous contrôlerons les frais médicaux, les dossiers MediPrima et les factures des frais médico-pharmaceutiques, la comptabilité pour la loi de 1965 et le droit à l'intégration sociale, les dossiers relatifs au droit à l'intégration sociale pour l'année 2024 et les clignotants.

Je souhaitais aussi vous informer que nous avons été en contact avec la COCOM, qui prépare une méthodologie d'audits et des audits pour les CPAS bruxellois, plus orientés sur leurs propres compétences. Un premier audit serait réalisé au CPAS d'Anderlecht. Nous avons eu un premier échange et restons en contact avec eux pour le suivi de ceci.

Ce que je voulais préciser, concernant le suivi des questions liées à Anderlecht et aux PIIS établis dès la première demande, c'est que nous avons obtenu des informations sur des PIIS de personnes en protection provisoire la semaine dernière, lors de l'audition. Nous allons procéder à un contrôle supplémentaire à ce sujet, car cela ne répond effectivement pas aux conditions de la loi.

Par rapport au délai de contrôle du CPAS d'Anderlecht, pourquoi n'a-t-on pas réagi plus vite? Actuellement, le cadre légal ne nous autorise qu'à sanctionner les dossiers pour lesquels une irrégularité a été constatée lors d'un contrôle.

En 2023, le président du SPP Intégration sociale avait effectivement déjà interpellé par courrier le président du CPAS au sujet des délais de traitement des dossiers. En réponse, le CPAS avait envoyé un plan d'action qu'il envisageait de mettre en œuvre. Sur cette base, le SPP avait alors décidé de postposer l'audit. Les inspections régulières ont continué, mais l'audit avait été différé afin de laisser au CPAS le temps de mettre en place un certain nombre de corrections. Force est de constater que l'inspection de 2024 n'a révélé aucune amélioration. En conséquence, l'audit a été programmé pour le début de l'année 2025.

Lorsque nous rencontrons des difficultés dans les CPAS, nous les remontons à notre hiérarchie, mais cela n'est pas non plus très fréquent. Il est important de souligner qu'en général, les travailleurs sociaux travaillent bien et nous ne rencontrons pas souvent de très gros problèmes.

Nous en référons toujours à notre hiérarchie. Nous envoyons des rappels au cadre de la loi à certains CPAS. Nous avons déjà envoyé des courriers concernant certains manquements constatés, notamment des refus injustifiés ou des situations que nous considérons comme problématiques pour le respect des droits des usagers. Nous assurons donc ce suivi.

Les clignotants, je vais y venir tout de suite après.

Je vais en venir maintenant à notre suivi de l'audit du FAI et l'organisation de notre service.

Je tiens quand même à dire que le service a beaucoup évolué depuis l'audit réalisé par l'Audit fédéral interne en 2019. Historiquement, le service était géré par deux chefs de service, un francophone et un néerlandophone, chacun se partageant les équipes.

En 2020, le chef de service néerlandophone a quitté le SPP IS (Intégration sociale) pour intégrer l'Audit fédéral interne. La responsable francophone a pris sa pension en 2021 et je l'ai remplacée. En 2023, on a revu l'organisation générale du service. Je suis la chef du service et j'ai deux adjoints, un francophone et un néerlandophone. Mon adjointe est avec moi aujourd'hui.

Chacun gère les équipes d'inspection, francophone et néerlandophone. Moi, j'assure un rôle de supervision par rapport aux inspections. Et j'ai la responsabilité directe de l'équipe des quatre auditeurs ainsi que du soutien administratif.

Je ne vais pas revenir sur toutes les recommandations mais je vais plutôt vous expliquer ce qu'on en a fait. Effectivement, un certain nombre de choses ont été faites. Nous avons fonctionné, je ne vais pas dire par priorisation mais nous avons essayé de parer au plus pressé et faire ce qui était possible avec ce changement d'encadrement au niveau du service.

Nous avons mis l'accent sur la réécriture des processus, des procédures et sur l'harmonisation du fonctionnement du service.

Le processus d'inspection a été réécrit entièrement en 2022-2023. Les adjoints et moi-même sommes responsables pour sa mise en œuvre et son monitoring. Des outils de monitoring ont été mis en place avec un rapportage annuel au comité de direction des activités du service ainsi qu'un monitoring des récupérations effectuées.

Une procédure a été mise en place pour le suivi des contestations et la rédaction d'un rapport correctif en cas de modification des montants à récupérer. Si la contestation n'est pas fondée, notamment si le CPAS n'apporte pas de pièce supplémentaire, un courrier motivé est envoyé au CPAS et ces courriers sont archivés. Par ailleurs, la procédure de contestation et de recours a été ajoutée dans le manuel d'inspection précisant les modalités et les délais. Une information est présente dans chaque rapport d'inspection.

Pour harmoniser les pratiques, des équipes de référents par matière ont été créées et renforcées en 2022. Ce sont des collègues qui sont chargés d'être le point de contact pour les inspecteurs sur les différentes questions spécifiques: le droit à l'intégration, les frais médicaux, la comptabilité et les clignotants. En cas de questionnement sur l'interprétation de la loi, ils sont chargés de vérifier la position à prendre en concertation avec le service juridique.

Ils sont également chargés d'établir les procédures de contrôle par matière ainsi que les outils de contrôle tels que les grilles utilisées par les inspecteurs. Ils contribuent également à la rédaction du manuel.

Les lignes directrices sont fixées pour l'interprétation de certaines notions et elles sont discutées en réunion de service ou des formations spécifiques sont organisées pour les collègues. Les procédures, les manuels ainsi que les grilles de contrôle sont révisés une fois par an et tous les documents sont mis à disposition pour les inspecteurs pour l'année suivante. Il y a donc une harmonisation des outils utilisés.

Les *templates* de rapports sont disponibles dans les deux langues et sont complètement uniformisés. Tous les rapports sont relus par moi avant signature pour garantir l'uniformité des contrôles. Là aussi, je peux interroger les inspecteurs si je trouve des incohérences dans leurs interprétations et demander éventuellement des mises à jour des rapports.

Nous avons également structuré un trajet de formation pour des nouveaux inspecteurs. Nous avons accueilli trois nouveaux inspecteurs l'année dernière. Pour que les formations soient identiques pour tous, des supports ont été créés pour ces différentes matières.

Les secteurs sont révisés périodiquement en fonction de l'évolution de l'équipe (nouvelles arrivées, déménagements, etc.). Mais c'est assez limité étant donné le territoire que l'on couvre. On essaie de limiter aussi le parcours pour chaque inspecteur chaque jour. Que fait-on par rapport à ceci?

Les adjoints et moi allons également sur le terrain, soit en observateurs, soit pour assister pour des contrôles, soit pour des débriefings, notamment quand le débriefing est un peu plus pointu. Il peut aussi arriver qu'en cas de contrôles plus risqués, ou pour combler des retards de contrôle, les inspections soient réalisées en binôme, ou par plusieurs inspecteurs, avec ou sans la présence d'un adjoint ou du responsable pour superviser. Il arrive que le responsable et l'adjoint se déplacent pour les débriefings, de même que notre directeur général.

En matière de déontologie, l'ensemble de l'équipe a suivi une formation sur l'intégrité au début de l'année 2024. Elle sera poursuivie à la fin de 2025, ou plutôt en 2026. Cette formation est également intégrée pour tous les nouveaux inspecteurs.

Les procédures de contrôle sont révisées et affinées chaque année afin de répondre à de nouvelles problématiques et de renforcer leur efficacité. Il y a eu une révision de la procédure en matière de contrôle des frais médicaux en 2024, avec l'introduction du mécanisme des sanctions pour les dossiers MediPrima. Des formations spécifiques pour les inspecteurs ont été organisées pour appliquer cette approche.

Un contrôle des clignotants est réalisé de manière concomitante avec le contrôle comptable. Les deux sont donc mis en parallèle. Ceci a été largement renforcé depuis l'audit de 2019. Comme cela a été dit la semaine dernière, le contrôle clignotant en était à ses débuts quand ils ont fait l'audit. Maintenant, nous sommes plus aguerris en la matière.

Le contrôle est effectivement renforcé. De nouveaux flux sont apparus et sont maintenant également contrôlés. Les procédures sont plus claires et il y a un meilleur suivi des décisions de recouvrement prises par les CPAS, c'est-à-dire quand ils décident de récupérer un indu auprès d'un bénéficiaire.

La procédure de contrôle comptable sera entièrement revue au cours de l'année 2025 pour une mise en application prévue en 2026. L'objectif, ici aussi, est d'avoir une plus grande efficacité pour les contrôles et s'orienter, en complément des clignotants, sur les décisions de recouvrement prises par les CPAS pour récupérer les indus et les remboursements des subsides à l'État.

L'efficacité de certains contrôles a été renforcée, notamment en développant une collaboration avec la cellule Subsides du service Budget. Ils réalisent une partie du contrôle sur pièces et nous complétons ce contrôle avec des inspections sur place.

C'est ce que nous avons fait pour l'instant. Effectivement, il reste le gros morceau des inspections basées sur le risque.

Sur ce point, nous avons lancé un travail en équipe, avec l'ensemble de l'équipe inspection, en octobre 2024, pour une refonte des procédures, en s'appuyant sur l'expertise de l'équipe et leur travail de terrain. Nous souhaitons rendre les procédures plus robustes et efficaces, avec une plus grande automatisation, et en utilisant davantage les données disponibles pour identifier des risques potentiels au niveau des CPAS, c'est-à-dire de pouvoir identifier les choses en amont dans les applications. Ce plan d'action, qui a été élaboré collectivement, s'articule autour de différents axes de travail au sein du service: l'organisation interne du service, la rationalisation des procédures et des outils de contrôle, un approfondissement de la méthodologie des audits, et un renforcement de la gestion des connaissances dans le service.

Nous souhaitons développer un outil de monitoring efficient et réactif permettant d'identifier les risques au niveau des CPAS, ceci aussi en collaboration avec les autres services du SPP Intégration sociale. En outre, nous menons une réflexion sur les mécanismes de sanction, pour les rendre effectivement plus robustes et surtout, peut-être, plus efficaces et proportionnels. Sur ce plan, il y a deux éléments, à savoir renforcer le cadre juridique par rapport à cela et prévoir un mécanisme éventuellement d'extrapolation, puisque sur la base des échantillons que nous regardons, nous pouvons nous douter que la problématique se répercute dans plus de dossiers que ceux que nous contrôlons. Actuellement, la base juridique ne nous permet que de sanctionner les dossiers que nous avons effectivement

contrôlés. Nous devons réfléchir avec le service juridique sur la façon de développer cet aspect-là, mais également d'augmenter nos échantillons pour les rendre plus proportionnels. Il conviendra de voir comment l'équipe pourra suivre cela.

Le plan d'action a été établi en équipe en début 2025 et a été présenté au comité de direction en mars dernier. Nous sommes en pleine réflexion. Pleins de chantiers sont lancés actuellement.

Je tiens à ajouter qu'une réflexion est en cours au SPP Intégration sociale de manière générale pour renforcer la chaîne de contrôle sur l'ensemble. L'inspection est un élément qui arrive un peu en bout de course.

Que peut-on faire en amont pour que les choses soient identifiées plus rapidement, et éventuellement corrigées aussi plus rapidement, plutôt que par l'inspection? Il y a donc là aussi des synergies à créer entre les contrôles *on desk*, sur pièces justificatives, et l'analyse des données transmises via des systèmes automatisés. Avec ces systèmes, on pourrait aussi identifier un certain nombre de choses. Je dis toujours que lorsqu'un inspecteur se déplace, il faut que cela apporte une plus-value. Donc, effectivement, contrôler un dossier social, c'est une plus-value, parce qu'on ne peut pas le faire autrement que sur place, mais certains contrôles peuvent peut-être être faits autrement et plus efficacement. Cette réflexion est actuellement en cours dans notre SPP.

J'attire l'attention sur le fait que nous n'avons pas attendu le retour de l'AFI pour faire des modifications. Nous sommes toujours à la recherche de moyens pour améliorer nos processus. Nous faisons à la fois les contrôles, qui sont notre priorité, parce que c'est notre mission de base, et la révision de nos processus. Ce sont les mêmes personnes qui doivent assurer différentes fonctions. Elles devraient pouvoir prendre un peu de recul, et ne pas toujours être prises dans la boule de neige. Cela nous permettrait d'avancer plus vite sur un certain nombre de modifications.

Vous posiez la question des obstacles que nous rencontrons. En tant que service, c'est le temps disponible et l'équipe disponible. Les cycles de contrôle sont notre priorité et nous continuons à contrôler. Nous continuons de toute façon à contrôler les CPAS qui sont à risque. Nous avons une périodicité de contrôles classiques que nous essayons de tenir, autant que possible, avec 17 inspecteurs. Nous avons 581 CPAS à contrôler. Comme on contrôle en n+2, pendant deux ans nous aurons encore 580 CPAS à contrôler. C'est vrai que nous sommes une équipe limitée. La moindre absence entraîne forcément une difficulté. Mais un contrôle peu préparé au niveau du CPAS peut aussi entraîner des difficultés puisqu'il va falloir rester plus longtemps sur place pour avoir accès à la comptabilité et aux documents dont nous avons besoin. C'est une question qui avait été soulevée. Les CPAS nous donnent accès à la comptabilité. Certains sont réticents à nous donner un accès à la comptabilité informatisée, plus pour une question de sécurité informatique.

Généralement, nous arrivons à toujours obtenir nos informations et nous parvenons à faire aboutir nos demandes. En fait, un inspecteur ne va pas lâcher un contrôle tant qu'il n'a pas reconstitué les montants. On va donc pouvoir effectivement soit demander au CPAS, soit aller chercher dans d'autres articles budgétaires. Nous faisons ce suivi.

Quels sont les autres éléments qui présentent des difficultés? En effet, je mentionnerais le renfort au niveau des inspecteurs. Un renfort structurel au niveau administratif permettrait peut-être aussi de dégager un certain nombre de tâches administratives réalisées actuellement par les inspecteurs. Ils préparent eux-mêmes leurs contrôles, vont chercher les grilles dans différents outils, etc. Là aussi, il y aurait, je pense, un petit peu d'efficience et d'efficacité à pouvoir fonctionner de façon plus fluide.

Un obstacle est l'augmentation de la complexité de certains contrôles. Un dossier concernant un droit à l'intégration peut facilement prendre jusqu'à 45 minutes de contrôle puisqu'on doit vérifier l'ensemble de la procédure. Les éléments du PIIS, etc. Ce sont quand même des contrôles assez lourds. Un inspecteur rôdé va faire 8 à 10 dossiers par jour. Si tous les éléments sont disponibles – mais également si nous n'avons pas tous les éléments –, on doit retourner vers le CPAS, etc, ce qui engendre aussi des suivis administratifs qui font qu'on est obligé de se replonger dans une inspection. Ce n'est donc pas toujours facile de recommencer toujours le travail.

La gestion de connaissances, la formation, les interventions présentent aussi des challenges. Ce sont des choses que l'on essaie de promouvoir, tout comme le fait de stimuler les relations entre les

inspecteurs. Ils s'appellent beaucoup entre eux, ils ont beaucoup de contacts. Même s'ils sont tout seuls en inspection, ils vont quand même se téléphoner s'ils ont des questions. Ils ont donc quand même des échanges réguliers. Moi je suis là, mes adjoints sont là également, les référents sont là, tout comme le service juridique. On se coordonne beaucoup, on se parle beaucoup à l'intérieur du SPP. Cela ralentit des fois un peu nos procédures, mais c'est vrai qu'on essaie d'avoir une vision globale et commune, notamment sur des concepts où les CPAS peuvent avoir une interprétation. Nous essayons donc à cet égard d'avoir une vision harmonisée.

D'autres améliorations pourraient être faites au niveau des outils informatiques. Les inspecteurs sont obligés de faire un grand nombre de manipulations informatiques pour préparer les contrôles et obtenir des listes depuis Nova Prima, le rapport unique... Nous travaillons encore avec une autre plateforme de monitoring, c'est un peu compliqué de faire parler ces différents systèmes informatiques. Des choses sont lancées au SPP, il y a une réflexion qui est faite sur comment mieux automatiser Nova Prima, le rapport unique, etc. Il y a quand même aussi là, je pense, des possibilités d'amélioration en vue de gagner en temps et en efficacité.

Nous réfléchissons au système des sanctions. Il faut effectivement trouver une sanction plus proportionnelle et graduée en fonction des difficultés rencontrées et du degré de "récidive", à savoir la répétition des mêmes constats d'inspection en inspection. Il faut aussi trouver un moyen pour que ne soient pas sanctionnés uniquement les dossiers qui sont contrôlés. On contrôle déjà environ 3 800 dossiers par an avec les moyens humains disponibles mais, sur l'ensemble des CPAS contrôlés, il s'agit de rendre cela plus solide, juridiquement et statistiquement. Ces réflexions sont donc en cours actuellement.

Je voulais aussi revenir sur les clignotants – est-il possible de projeter mon schéma? Il est assez petit! J'en suis désolée. Nous vous l'enverrons. Ce que je veux illustrer avec ce schéma, c'est la temporalité: au moment où une demande est faite à un CPAS, ce dernier gère la demande de façon autonome. Il va mener une enquête sociale, interroger la Banque carrefour, faire une visite à domicile, demander éventuellement au bénéficiaire des documents supplémentaires pour ce qu'il ne peut pas vérifier autrement et le CSSS va prendre une décision dans les 30 jours. Ce n'est qu'une fois la décision du CSSS prise, que le CPAS doit nous adresser dans les 45 jours une demande de remboursement. Ce n'est qu'à ce moment-là que le dossier est connu chez nous et que les systèmes de contrôle vont commencer. Un contrôle est effectué dès l'introduction du dossier. On va par exemple vérifier les données du Registre national. Ainsi, si la personne est illégale par exemple, elle n'a pas droit à un revenu d'intégration sociale et le système va directement bloquer le formulaire. Si le formulaire est accepté, il commence à être actif et à croiser régulièrement avec la Banque carrefour.

Il y a en fait deux systèmes. Il y a le système de ce qu'on appelle une mutation, c'est-à-dire un changement dans le statut de la personne. Elle est devenue illégale – je reprends l'exemple –, ou alors elle a été radiée de sa commune. Le système va dire: "il n'est plus connu dans le registre national" ou "il n'a pas le droit à avoir un revenu d'intégration". Dans ce cas, le système bloque d'office le paiement et bloque d'office le formulaire. Il faut ici une intervention pour par exemple une mise à jour du registre. Le CPAS est informé de cette mutation.

Le clignotant porte sur autre chose, en l'occurrence sur la ressource. Il y a une autre aide sociale, une autre allocation, quelque chose qui implique que le revenu d'intégration soit trop élevé par rapport à la situation, soit indu. Dans ces cas-là aussi, le CPAS est informé par le clignotant.

Le clignotant porte donc vraiment sur la ressource. Le CPAS reçoit les informations, – informations de mutation ou informations de clignotant – et qu'est-ce qui est demandé? C'est de faire une première vérification administrative. Les flux informatiques ne sont pas toujours fiables, donc il faut faire une première vérification administrative. Si le clignotant n'est pas fondé, le CPAS nous renvoie une information disant que ce clignotant n'est pas fondé pour telle motivation. Le clignotant peut cependant être fondé, il y a peut-être effectivement une ressource qui devrait être prise en compte. Le dossier est alors envoyé au travailleur social qui doit refaire une enquête sociale, vérifier les éléments et faire une nouvelle proposition, et le CPAS doit reprendre une décision par rapport à cette situation.

Il peut prendre une décision dans le passé. On peut citer l'exemple de quelqu'un qui retrouve un droit à une allocation dans le cas d'un droit à l'allocation de personne handicapée. Il retrouve son droit au 1^{er} février 2025. Le CPAS dit: "OK, le droit s'arrête au revenu d'intégration le 1^{er} février 2025". Il va

effectivement reprendre le dossier et vérifier que la personne a bien été payée et demander par subrogation le remboursement de ses avances à l'organisme tiers, et ensuite nous envoyer un remboursement de l'aide sur la période non due.

Ce n'est "que" deux années plus tard qu'on va contrôler les clignotants et les dossiers. Ce qu'il faut bien comprendre, c'est qu'une fois qu'un dossier est actif dans notre système, il devient un dossier "vivant".

Denis Ducarme (MR): Pourriez-vous répéter ce que vous faites "seulement deux années plus tard"?

Bérengère Steppé: Ce n'est que deux années plus tard que nous allons contrôler. Nous contrôlons une comptabilité clôturée. Admettons que le CPAS ait octroyé une aide en 2023, il va clôturer sa comptabilité début 2024. Nous contrôlerons alors en 2025 la comptabilité clôturée 2023. Cela peut sembler long mais nous ne contrôlons que des comptabilités clôturées pour éviter des mouvements comptables qui fausseraient l'analyse.

S'il y a effectivement eu un indu et que le CPAS ne nous a pas restitué une recette, nous le verrons, puisque nous faisons une balance entre les recettes du CPAS et ce que nous avons reçu en retour. On verra aussi dans les clignotants si cela a été suivi ou non. Si cela n'a pas été suivi, on ne pose même pas de question et on récupère d'office. Il est donc vrai que nous allons récupérer et que nous allons vérifier l'aspect comptable, mais c'est *a posteriori*, pas de façon immédiate.

Certains CPAS nous restituent régulièrement les recettes alors que d'autres le font moins régulièrement ou attendent l'inspection pour la récupération. Dans ce cas, cette dernière est plus importante. Au final toutefois, nous récupérerons ces recettes sur des bénéficiaires qui sont dues à l'Etat.

C'est aussi pour cette raison que nous avons totalement associés les clignotants et les contrôles comptabilité, les deux étant liés. Nous essayons aussi d'éviter une double récupération, une fois en comptabilité et une fois en "clignotant". Ce ne serait pas correct de notre part.

En ce qui concerne la clôture des clignotants, seul un inspecteur peut l'effectuer. Un CPAS ne peut jamais le faire lui-même. Certains vont s'éteindre tout seuls, une fois que le CPAS a rendu l'indu à l'Etat, on considère que le clignotant est clôturé. Il ne disparaît toutefois pas du système – cela a été dit la semaine dernière. Il sont toujours là mais ne sont plus visibles car ils sont traités et l'Etat a récupéré son dû.

L'inspecteur va vérifier sur place que le CPAS a bien motivé la récupération. C'est-à-dire qu'il va vérifier la motivation du CPAS, voir si le CPAS a fait un suivi, s'il a fait suffisamment d'efforts pour récupérer cet indu auprès d'un bénéficiaire.

Les situations sociales peuvent varier, et on peut aussi effectivement estimer que, parfois, le CPAS décide de ne pas récupérer l'indu pour différentes situations sociales, mais il faut qu'il montre à l'inspecteur qu'il a fait un suivi du dossier, et pas juste pris une décision d'indu irrécouvrable, comme ça. L'inspecteur va sanctionner ce type de décision.

Je ne sais pas si j'ai d'autres questions. Je les ai notées.

Par rapport aux recommandations, effectivement, au niveau du service, nous sommes assez favorables à un mécanisme plus proportionnel, plus efficace et plus suivi, gradué, de nos recommandations. Il est vrai que, parfois, les inspecteurs se lassent de répéter toujours la même chose dans des CPAS et d'avoir aussi peu de leviers.

Nous sommes aussi plutôt favorables à un meilleur monitoring des choses plus en amont, notamment sur les PIIS, qu'il y ait bien des PIIS quand ils demandent la subvention, que les dossiers de refus soient aussi communiqués systématiquement. Là aussi, on constate parfois des choses pas tout à fait conformes à la législation.

Sur le calcul du revenu d'intégration, il est vrai qu'il est compliqué pour un CPAS de faire la gestion administrative, le temps que la personne rende sa fiche de paie, etc. Les délais de gestion sont parfois

compliqués à gérer et rendent des situations compliquées, où on arrête les paiements aux bénéficiaires, temporairement ou pas. Ce sont des situations pour lesquelles il y aurait peut-être quelque chose à prévoir, en incorporant dans le cadre légal ce délai de gestion – raisonnable, on est d'accord.

Au niveau du SPP on réfléchit au renforcement de la chaîne de contrôle sur l'ensemble, et éviter que tout ne repose sur l'inspection en bout de course. Comme on le cite, on intervient deux ans plus tard. Il y a peut-être des choses qui peuvent être faites plus tôt.

Dans le cadre de l'accès à la comptabilité, même si les inspecteurs n'ont pas constaté des CPAS vraiment récalcitrants pour l'accès à la comptabilité, nous sommes parfois confrontés à des freins par rapport à ce qu'ils nous donnent. Nous devons redemander, redemander, redemander des données avant de pouvoir nous dire que nous avons des chiffres corrects et équilibrés nous permettant de donner une garantie à l'État que les subventions ont été utilisées de façon correcte.

S'agissant des contrôles davantage orientés sur le risque, nous y sommes assez favorables, mais nous souhaitons conserver un contrôle minimum dans les CPAS. Nous remarquons que, si nous ne sommes pas passés pendant un certain temps dans un CPAS, des pratiques peuvent diverger du cadre légal. La présence régulière d'un inspecteur entraîne quand même un certain contrôle et un certain suivi. Une double action est nécessaire. D'abord, un contrôle de base régulier permet d'opérer un suivi. Il faut aussi prendre en compte le grand nombre de mouvements et de *turnover* dans un CPAS. Un CPAS peut très bien fonctionner mais à la suite de changements ou de départs, la situation peut déboucher sur de moins bonnes pratiques. Là aussi, la présence régulière de l'inspecteur permet de suivre cela de plus près.

Actuellement, nous fonctionnons selon un cycle régulier suivant la taille du CPAS et nous réfléchissons à la manière de changer cela. Nos procédures prévoient déjà que, si des CPAS sont à risque, il faut y retourner plus rapidement. Nous le faisons dans certains d'entre eux.

Le **président**: Qu'entendez-vous par "CPAS à risque"?

Bérengère Steppé: Cela peut être des CPAS dans lesquels nous avons constaté que la procédure d'application du droit n'était pas correcte. Il faut alors y retourner. Dans certains CPAS, nous avons augmenté les échantillons, dans d'autres nous avons contrôlé tous les PIIS et tous les refus. Nous exerçons donc ce type de contrôle. Nous en reparlons ensuite en équipe. Il arrive aussi que nous fassions un rappel au cadre légal par courrier officiel, soit à travers le service juridique soit par le président.

Plusieurs phénomènes existent au sein d'un CPAS. La procédure se déroule à plusieurs niveaux. Nous vérifions si c'est récurrent et si c'est suivi. Là aussi, je reviens sur les remarques émises par le FIA au sujet du suivi des recommandations.

L'inspecteur est tenu de regarder le contrôle précédent et voir les recommandations qui ont été faites. Une case spécifique a été mise dans le rapport justement pour s'assurer qu'il y a eu un suivi des recommandations précédentes. C'est donc repris dans les rapports de façon structurelle qu'il y a bien eu un suivi, et quand il n'y a pas de suivi, on le note aussi.

Au sujet des plaintes, le SPP n'est pas en lien direct avec les bénéficiaires, donc nous ne sommes pas reconnus comme étant un organisme de plaintes. Nous n'en recevons que quelques-unes au service d'inspection, peut-être une cinquantaine par an, donc ce n'est pas énorme. Par rapport aux questions que vous avez posées, à part ce contact avec un travailleur social directement avec le service juridique, nous n'avons pas eu de contact avec des travailleurs sociaux.

Certaines plaintes ne sont pas identifiées en tant que telles, donc c'est compliqué de dire si c'est vraiment un bénéficiaire ou si c'est un travailleur social. Mais nous en recevons. Quand nous recevons une plainte, nous reprenons contact avec le CPAS en disant: "Nous avons reçu telle plainte, pouvez-vous vérifier ce qui s'est passé, nous redonner l'information du suivi de ce dossier?"

Mais nous ne sommes pas un organisme de plaintes en tant que tel, puisqu'on n'a pas de contact direct

avec les bénéficiaires. Nous sommes un organisme, nous contrôlons des organismes publics, nous contrôlons les CPAS, nous ne contrôlons pas les bénéficiaires. C'est un lien qui n'est pas direct chez nous.

Maintenant, si on parle effectivement de renforcer, on peut tout à fait développer des protocoles avec des organismes tiers. Nous avons été en contact avec Audit Vlaanderen, nous sommes en contact avec la COCOM, nous avons d'autres contacts en cours. Nous allons développer ces protocoles, ça fait partie aussi de notre plan d'action de voir ce qu'on peut développer en observant les autres services concernés, où il y a une plus-value dans un contrôle plus efficace.

Ce sont des réflexions qui sont en cours et des contacts ont déjà été pris avec un certain nombre d'organismes par rapport à ça.

Le **président**: Je vais devoir clôturer parce qu'il est passé 15 heures et les collègues ont d'autres engagements. Je vous remercie beaucoup au nom du groupe de travail d'être vraiment rentrée dans le détail. Vous nous avez donné des éléments assez concrets par rapport aux réflexions et aux pistes d'amélioration, même de perfectionnement, que vous avez aujourd'hui sur la table.

Je pense que l'ensemble des collègues seraient preneurs d'une synthèse de ces pistes de perfectionnement et d'amélioration que vous pourriez éventuellement envoyer au secrétariat, ce qui aiderait énormément le groupe de travail dans le cadre des recommandations qui seront formulées.

Je vous remercie aussi pour les quelques demandes liées strictement au CPAS d'Anderlecht que l'on vous a adressées. Il serait également intéressant que l'on reçoive le document reprenant votre présentation, mais peut-être l'avons-nous déjà reçu.

Je mets ainsi fin à nos travaux. Je vous remercie beaucoup pour l'échange et pour ce retour car vous êtes finalement au cœur de la problématique. Si on veut éviter des dysfonctionnements, cela passe évidemment par le service de contrôle des CPAS et son renforcement. Merci à tous.

La réunion publique de commission est levée à 15 h 23.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 15.23 uur.